БИБЛИОТЕКА ВЈЕВЕРИЦА

Јохана Шпири

ХАЈДИ

Наслов оригинала

Heidi - Johanna Spyri

www.balasevic.in.rs

www.antologija.in.rs

ИЗДАВАЧКО КЊИЖАРСКА
РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
m l a d o s t
ЗАГРЕБ 1980

Јохана Шпири

Х А Ј Д И

С немачког превео
Живојин Вукадиновић

Чика с планине

Од старога градића Мајенфелда, који има диван положај, вијуга пешачка стаза кроз зелене сеновите ливаде до подножја великих и мрких планина које се с те стране надносе над пространом долином. А с места где се стаза пење стрмо у планину шири се са пашњака покривених меком ниском травом опојни мирис горског цвећа.

Тим уским брдским путићем, једног ведрог сунчаног јунског јутра, пела се висока и кршна девојка. За руку је водила дете чији су образи били тако зајапурени, да је румен пробијала кроз детињу мрку, сунцем опаљену кожу. Па није ни чудо – девојчица је и поред врелог јунског сунца била тако натронтана као да је цича зима. Једва ако је имала пет година, али каква је била није се могло видети јер је била обучена у две-три хаљине, а поред тога још и умотана у дебелу црвену вунену мараму, тако да јој се лик није видео. У тешким планинским поткованим ципелама на малим ногама, сва у зноју, једва се кретала узбрдо. Морале су пешачити већ добар сат кад стигоше до засеока названог Селце, који лежаше на пола пута до планинског врха. Ту

наше путнице дочекаше с поздравима са свих страна. Неки су их дозивали с прозора, други са кућних прагова, а неки из дворишта, јер је то било родно место девојке. Али је она на све поздраве и сва запиткивања само у пролазу одговарала и не застаде нигде све док не стиже на крај засеока, до последње куће, одакле јој довикну један глас са врата: – Дета, причекај мало, идем и ја с тобом, ако ћеш даље.

Девојка којој су те речи биле упућене стаде, а дете пусти њену руку и седе на земљу.

– Јеси ли уморна, Хајди? – упита је њена пратиља.

– Не, само ми је врућина – одговори дете.

– Брзо ћемо стићи горе. Мораш само да правиш веће кораке, па ћемо за један сат бити тамо – бодрила је Дета девојчицу.

Утом се појави на вратима једна дебела жена добродушног лика и придружи се њима двема. Она је била Детина стара познаница, те њих две брзо заподенуше жив разговор о свима становницима Селца и околине. Девојчица устаде и пође за њима.

– Па куд си кренула с тим дететом? – упита је дебела жена. – То је сигурно дете твоје покојне сестре?

– Јесте – одговори Дета. – Водим је горе Чики. Тамо треба да остане.

– Шта? Код Чике с Планине да остане дете! Јеси ли ти при себи, Дета! Како можеш тако нешто да урадиш! Ал' ће те старац лепо дочекати! Истераће те, да знаш, заједно с дететом!

– Не сме да нас истера, он је њен деда. Мора да је помогне. Ја сам дете досад чувала, а право да ти кажем, Барбара, нећу да се само детета ради одрекнем овакве службе каква ми се нуди! Нека сад деда учини што му је дужност.

– Да, кад би он био човек као што су остали људи, учинио би – потврди дебела Барбара. – Ти га бар знаш. Шта да ради с једним дететом, и то с овако малим! Неће моћи код њега дете да опстане. А куда ти идеш, у које место?

– У Франкфурт – изјави Дета. – Добијам тамо одличну службу. Знаш, та је породица прошлог лета била доле у бањи. Њихова је соба била у моме ходнику, па сам их служила. Онда су већ хтели да ме са собом поведу, али ја нисам могла да пођем. Сад су опет дошли и хоће да ме воде. Идем с њима, што не бих!

– Не бих волела да сам на месту овог детета! – рече Барбара дижући руке. – Сам би ђаво знао шта је с тим старцем! Годинама ни за кога живог неће ни

да чује! У цркву ни крочио није, па и кад сиђе с планине с оном својом дебелом тојагом, сви га се боје и клоне га се. Дебеле му седе обрве, брада страшна, изгледа као неки стари незнабожац или Индијанац, и човек је срећан ако се не сретне с њим. Ни у сну да га не сниш!

– Какав је да је – рече Дета одсечно – деда је и мора да се брине о свом унучету. Ништа му нажао не сме учинити, јер би он био одговоран а не ја.

– Баш бих желела да знам – рече Барбара радознало – какав ли грех носи на души тај старац кад је у стању да сам самцит живи на планини и да, стално намрштен, избегава људе. Свашта се о њему прича. Ти си сигурно морала нешто чути од своје сестре, зар не, Дета?

– Како да нисам, само нећу о томе да говорим, јер кад би ме он чуо, лепо бих се провела.

Али Барбара је још одавно желела да сазна шта је то са Чиком с Планине те мрзи цео свет и живи горе као какав пустињак. Зашто људи о њему говоре шапатом, као да се боје да што против њега кажу, мада нису на његовој страни. И најзад, зашто га сви у Селцу називају Чиком, кад он не може да буде чика свих становника у Селцу. Како се Барбара недавно удала, а дошла из села Притигау, није познавала много људи нити је знала шта се у Селцу и околини дешавало. Али Дета, њена добра познаница, родом је баш из Селца и живела је ту све до пре годину дана с мајком, после чије се смрти преселила у бању Рагац, где је добила службу собарице у једном великом хотелу. И овога јутра је дошла с дететом из бање. До Мајенфелда дошла је на возу сена, који је терао један њен познаник, те је примио и њу и дете. А Барбари је ова прилика била добродошла да задовољи своју радозналост. Зато је пријатељски ухватила Дету под руку и рекла:

– Од тебе ваљда могу да чујем шта је истина а шта није. Ја мислим да би бар ти морала знати шта је у ствари. Реци ми сад шта је то са старцем. Је ли он одувек мрзео људе и они њега?

– Да ли је баш увек био такав, не могу тачно да ти кажем. Мени је сад двадесет и шест година а њему седамдесет. Нисам га знала кад је био млад, – разуме се. Не знам шта се све причало о њему у вашем селу, али ја много што знам, јер је моја мати из Домлешка, као и он.

– Шта тиме хоћеш да кажеш, Дета? – рече Барбара мало увређено. – Не прича се макар шта у моме селу. А знај да ја умем и да ћутим, ако треба. Де, испричај ми шта знаш о њему, нећеш се кајати.

– Добро, причаћу, али ником ни речи, обећај! – опомену је Дета.

Окрете се сад да види није ли девојчица сувише близу да чује њихов разговор. Али детета не беше нигде. Мора бити да је поодавно било заостало за њима, а оне то нису ни приметиле. Дета застаде и поче да се осврће на све стране. Њихова путања кривудала је доста, али се могла видети све до Селца. На њој није било никога.

– Ено је! – узвикну Барбара. – Видиш ли, тамо? – И она показа руком далеко од стазе. – Пење се уз брдо са козаром Петром и његовим козама. Зашто ли је само тако касно данас потерао козе! Ал' баш добро. Нека он буде уз њу, бар да ми можеш све натенане да испричаш.

– Ах, не мора Петар за њу да се брине! Бистра је она и сувише за својих пет година. Све види и зна шта се око ње дешава. Паметна је то девојчица и довитљива, и то ће јој добро доћи, јер старац нема ничега осим своје две козе и те колибе у планини.

– А да ли је икад имао шта више? – упита Барбара.

– Он? – Како да није! – одговори жустро Дета. – Имао је једно од најлепших имања у Домлешку. Имао је још само млађег брата, доброг и вредног. Једног дана Чика се одвоји од села и породице, погосподи се, па је лутао којекуда по свету, увек у рђавом друштву. Пошто је прокоцкао и пропио цело имање, родитељи му свиснуше од муке и једа. А кад је тако дотерао до просјачког штапа и својег млађег брата, и овај се отиснуо у свет и заувек се изгубио. Чика, кад му сем злог гласа ништа није остало, и сам се изгубио без икаквог трага. Нико испрва није знао куда је отишао. Касније се чуло да је отишао у Напуљ и ступио у војску. После тога се о њему ништа није знало читавих петнаест година. Онда се једнога дана изненада појави у Домлешку с једним дечаком кога је хтео да смести негде у родбини. Али нико није хтео да чује за њега, и свака су се врата пред њим затварала. То га је толико озлоједило да се зарекао да никад више у Домлешк неће ногом крочити, па оде у Селце да ту живи са својим сином. Свакако да је имао и новца. Свога сина Тобију дао је на дрводељски занат. Тобија је занат изучио и био добар младић, кога су сви ценили у селу. Само старца нико није марио. Причало се да је побегао из војске због неких тешких кривица, и чак да је убио неког човека, али не у рату него у некој кафанској тучи. Он ми дође и као неки рођак, јер је баба његове мајке била сестра моје бабе. Звали смо га Чиком. Па како смо ми скоро са свима људима у Селцу, опет, били у сродству са очеве стране, и они су га сви звали Чико. А откад оде горе у планину, сви га прозваше Чика с Планине.

– А шта је било с Тобијом? – упита Барбара радознало.

– Чекај мало, не могу све одједанпут – рече Дета.

– Дакле, Тобија је био на занату у Мелсу, па пошто га је изучио, дође у Селце, где се ожени мојом сестром Аделхаидом, јер су се они одувек волели, па ни после венчања њихова љубав није била ништа мања. Али срећа њихова није била дугог века. Већ после две године, кад је Тобија радио на једној грађевини, пала је на њега греда и убила га. А кад су несрећног човека свег унакаженог донели кући, јадна Аделхаида од бола и ужаса доби страшну грозницу, и више се не опорави. Па пошто ни иначе није била јака, паде у неко чудновато стање, да се просто није могло знати кад спава а кад је будна. И тако неколико недеља после Тобијине смрти сахранисмо и Аделхаиду. Сви су жалили и јавно говорили да је то казна божја, коју је Чика заслужио због свог ранијег пустог живота. Чак су му то и у очи говорили. И отада старац постаде још мрзовољнији, све више одрод, ни с ким није говорио, свако му се склањао с пута. Тако се одједном свуда прочу како је Чика заувек отишао у планину и да се више неће спустити у село. Отада живи далеко од људи. Мало Аделхаидино дете мајка и ја узеле смо себи. Имало је тек годину дана. И како ми је мати умрла прошлога лета, а ја хтедох нешто да зарадим доле у бањи, поведох га са собом и дадох га старој Урсули на чување. Могла сам и преко зиме у бањи да останем, било је свакојаког посла, јер ја умем и да шијем и да крпим. И тако ето, у рано пролеће дође она породица из Франкфурта, коју сам послуживала прошле године, те сад идем с њима. Већ прекосутра путујемо, а служба је одлична, веруј ми.

– И тако старцу остављаш дете? Просто не знам шта мислиш – рече Барбара прекорно.

– Шта хоћеш тиме да кажеш? – рече Дета. – Ја сам за ову девојчицу учинила своје, а шта ћу сад с њом! Не могу ваљда да је овако малу вучем са собом по Франкфурту. А куда то ти идеш, Барбара? Ми смо већ скоро на пола пута.

– Ево стигла сам и ја куд сам наумила – одговори Барбара. – Треба да разговарам с Бригитом, Петровом мајком. Знаш, она зими преде за мене. Па сад збогом, Дета, и нека ти је срећан пут.

Застадоше да се поздраве. И Барбара се упути малој, скоро црној планинској колиби која се налазила у једној удолици, неколико корачаја од пута. То је место било заштићено планином од ветра, скровито и погодно за колибицу која је била склона паду и толико оронула да је уопште било

опасно становати у њој, а камоли кад бесно задува јужни ветар па све почне да се тресе и клопара, и врата и прозори, а црвоточне греде дрхте и пуцкарају. Да је у такве дане колиба била изложена ветру, не би од ње остало ни трага.

У тој кућици станује козар Петар, дечак од једанаест година. Сваког јутра силази у Селце, сакупи козе, па их тера високо горе у планину да тамо брсте и да пасу ниско једро биље, све до саме вечери. Затим силази опет са својим лаконогим козама са планине, а кад стигне у Селце, стави прсте у уста и звиждањем објављује свој долазак, те свако дође да узме своју козу. Обично су то дечаци и девојчице, јер су козе мирне и деца их се не плаше. То су били једини тренуци – преко целога лета – када се Петар састајао са својим вршњацима. Иначе, живео је сам са козама. Имао је, истина, код куће мајку и слепу бабу, али је свакога јутра морао рано да иде од куће, а увече се враћао из Селца касно, јер је волео што дуже да се задржи са децом у игри. Тако је остајао код куће само толико времена колико му је требало да ујутру брзо поједе млеко са хлебом, а увече то исто, те да се најзад свали у постељу и заспи као клада. Његов отац, кога су такође звали Петар козар, јер се и он у младости бавио истим послом, погинуо је пре неколико година обарајући дрво у шуми. Његову мајку којој је било име Бригита, звали су сви због тога Козарицом, а слепу бабу звало је бабом и старо и младо.

Дета је причекала скоро десет минута и окретала се на све стране гледајући где су деца са козама. А кад их нигде не угледа, попе се још мало више, одакле је могла да обухвати погледом целу планину, све до подножја, те се поче нестрпљиво и узнемирено освртати на све стране. Међутим, деца наиђоше с друге стране, јер је Петар знао многа места где су његове козе могле да нађу једро грање и жбуње. Зато је са својим стадом и шврљао тамо-амо. У почетку дете се, натронтано оним силним хаљинама и задувано, напрезало из све снаге да корача. Није ништа говорило, али је стално посматрало Петра, који је својим босим ногама у лаким чакширама без напора скакао тамо-амо за козама, а козе су се танким витким ножицама још лакше пеле преко бусења и камења уз стрме обронке. Одједном дете седе на земљу, брзо изу ципеле и чарапе, скиде своју дебелу црвену мараму, откопча и свуче обе хаљинице једну за другом, пошто јој је њена тетка Дета навукла преко свакодневне празничну, само да се ништа не би морало носити. И тако дете остаде само у лакој доњој хаљиници, весело машући голим рукама. Сву своју одећу остави на гомили, скочи и потрча поред Петра, лако, баш као нека козица. Петар се није освртао за дететом, које је било заостало, те није

видео шта је оно урадило. Кад је угледа овако лако одевену, насмеја се; а кад му поглед паде на гомилу хаљина, тако се засмеја да му се уста развукоше од једног увета до другог. Али ништа не рече. И када се дете осети овако слободно и лако, отпоче разговор с Петром. Сад је Петар морао да одговара на многа питања. Дете је желело да зна колико има коза, куда са њима одлази и шта ради кад тамо стигне. Тако најзад стигоше деца с козама до колибе, те их тетка Дета опази. Чим угледа ту дружину како се пење узбрдо, викну из свега гласа:

– Хајди, шта то радиш, каква си? Где су ти хаљине, где ти је марама? И нове сам ти ципеле купила, и нове ти чарапе сплела, па ничега нема, ничега! Хајди, шта радиш, куд си све то денула? – Дете је мирно показало низ брдо и рекло:

– Тамо.

Тетка погледа у том правцу, и заиста, тамо је лежало нешто, а одозго је била једна црвена тачка, мора бити марама.

– Несрећо моја! – викну тетка у највећем узбуђењу. – Како ти је то могло пасти на памет! Зашто си се свукла, шта то значи?

– То мени не треба – одговори дете, и нимало се није кајало због онога што је учинило.

– Јао, несрећо! Будало једна! Зар заиста ништа не разумеш? – јадиковала је и љутила се тетка и даље. – Ко ће сад опет пола сата да силази низбрдо! Петре, хајде, отрчи брзо доле и све ми то донеси. Иди брзо, кад ти кажем. Што ме само гледаш! Што стојиш као да си за земљу прикован?

– Ја сам већ ионако одоцнио, немам времена – рече Петар лагано с рукама у џеповима, и не мичући се с места, мирно је слушао љутите теткине речи.

– Нећеш стићи далеко ако само бленеш не мичући се с места – викну тетка на њега. – Али ако ме послушаш, видећеш шта ћеш добити од мене! – И она му показа једну нову парицу која заблиста на сунцу. Чим Петар то виде, јурну најкраћим путем низ планину и у великим скоковима стиже до оне гомилице хаљина, па са њима тако хитро дотрча да га је тетка Дета морала похвалити. Она му даде парицу, а његово лице заблиста од среће, јер је ретко кад добио толико благо.

– То би могао да понесеш горе до Чике, јер ионако идеш истим путем – казала је сада тетка Дета полазећи путањом која се одмах иза козареве колибе пела стрмо узбрдо. Он одмах пристаде, па пође за Детом и девојчицом, носећи под левом мишком завежљај, док је у десној руци држао прут и

шибао њиме по ваздуху. Хајди и козе скакале су радосно поред њега. Тако ова поворка после три четврти часа стиже до једног планинског виса, где је на једној заравни била колиба старог Чике с Планине, изложена свим ветровима, али сва обасјана сунцем и са дивним погледом на долину. Иза колибе дизале су се три старе јеле дугих и дебелих грана. Иза њих се пружао други планински венац, чије су падине биле обрасле лепом травом и биљем. А изнад ових, каменити обронци са жбуњем који су постепено водили горе са стрмим, голим, стеновитим врховима.

Крај колибе, с оне стране која гледа у долину, Чика је направио клупу. Ето ту је сад седео с лулом у устима, с рукама на коленима и мирно гледао како се пењу деца, козе и најзад тетка Дета, коју су мало по мало сви били престигли. Хајди је прва стигла горе. Пришла је прво старцу, пружила му руку и рекла:

– Добро вече, деда.

– Како, како, шта? – упита старац грубо, једва пружајући детету руку, и осмотри је продорним погледом испод косматих обрва. Хајди издржа тај дуги поглед и ни једном не трепну, јер је деда са густим седим обрвама, сраслим у повијама, изгледао тако необично да Хајди није могла да скине поглед с њега. Уто је стигла и тетка Дета заједно с Петром, који је мало заостао да види шта ће се догодити.

– Добар дан, Чико, довела сам вам Тобијино и Аделхаидино дете. Ви га ваљда нећете ни познати пошто га не видесте још одонда кад је имало свега годину дана.

– Шта ће то дете код мене? – упита старац кратко. – А ти тамо – довикну он Петру – гони своје козе, ниси поранио. Потерај и моје. – Петар је одмах послушао и изгубио се, јер га је Чика тако погледао да га је просто пресекао.

– Дете треба код вас да остане, Чико – одговорила је Дета на његово питање. – Ја сам, мислим, учинила колико сам могла за ове четири године. А сад је на вас ред да и ви своје учините.

– Тако! – рече старац и баци брз поглед на дете. – А кад дете почне да се дерња за тобом и да кмечи, шта ћу онда с њим?

– То је ваша ствар – одговорила је Дета. – Ни мени нико није рекао шта да радим с дететом кад су ми га оставили, а имало је једва годину. Нисам тада знала ни шта ћу са собом ни са својом мајком, а камоли с дететом. Сад због службе морам да путујем, а ви сте детету најближи. Ако га нећете, радите с њим шта знате. Ви ћете одговарати ако му се шта деси. Ваљда нећете да своју савест оптеретите још којим грехом.

Дети није била најмирнија савест у овој ствари, зато је била тако жустра и зато је више изговорила него што је у први мах мислила да каже. Док је изговарала последње речи Чика устаде и прострели је таквим погледом да она устукну неколико корака. Онда пружи руку и заповеднички рече:

– Губи се што пре, иди одакле си и дошла, на очи ми више не излази!

Дета није чекала да јој се то двапут каже.

– Остајте онда збогом, а и ти, Хајди – рече брзо и потрча. Трчала је све до Селца јер ју је узбуђење гонило напред. У Селцу је стадоше још више дозивати. Људи су се чудили где је девојчица, јер су сви знали чија је и шта се све с њом догодило. Чуло се са свих врата и прозора:

– Где је мала? Дета, где остави девојчицу? – А она је стално одговарала, све мрзовољније:

– Горе код Чике с Планине. Па код Чике с планине, чујете ваљда. – Просто ју је вређало што су јој жене са свих страна довикивале: – Како си могла тако нешто да урадиш! – Или: – Зар тако мало дете да оставиш горе код њега! – И сви су понављали: – Сирота мала! – Дета је трчала што је брже могла све даље и одахнула је тек кад више ништа није чула, јер ни њој није било лако. Мајка јој је на самрти оставила дете у аманет. Умиривала је себе мишљу како ће својом зарадом моћи брже и више детету да помогне. Зато је сада била врло весела што оставља далеко за собом све прекоре и што сад може да прими добро место.

Код деде

Пошто је Дета већ измакла, заузме деда своје старо место на клупи и оборених очију, ништа не говорећи, запали своју лулу и поче да одбија велике колутове дима. За то време Хајди је разгледала радознало све унаоколо. Завири и у стају за козе, која је била сграђена крај колибе, али унутра није било ничега. Она настави истраживање, па иза колибе дође до старих јела. Ту је ветар дувао кроз грање тако снажно, да је високо у крошњама шумело и шуштало. Хајди застаде да слуша. Кад се шум мало утиша, заобиђе дете око другог угла колибе, па се опет врати деди. Али кад га угледа у истом положају као малочас, стаде пред њега, метну руке на леђа, па поче да га посматра.

– Е сад, шта хоћеш? – упита он дете дижући поглед према њему, док је оно још стајало непомично.

– Хоћу да видим шта има унутра у колиби – рече Хајди.

– Ходи онда! – Деда устаде па пође први у колибу. – Понеси са собом и онај свој завежљај са хаљинама – нареди јој он док је она ишла за њим.

– То ми више не треба – одсече Хајди.

Старац се окрете и проницљиво погледа дете, чије су се очи цаклиле од

нестрпљења шта ће угледати у колиби.

– Није глупа – рече старац полугласно себи.

– А зашто ти више не треба? – упита он гласно.

– Највише бих волела да идем као козе које имају тако лаке ножице.

– Можеш кад волиш, али понеси те ствари – заповеди деда. – Стављемо то у орман.

Хајди послуша. Старац отвори врата и Хајди уђе у прилично велику просторију, једину под овим кровом. У њој је стајао сто и столице око њега. У једном углу била је дедина постеља, а у другом велики казан који је висио над огњиштем. На другој страни била су велика врата у зиду, и кад их деда отвори, указа се орман. Унутра је било окачено његово одело, а на једној полици лежало је неколико кошуља, чарапа и марама, док је на другој било неколико тањира, шоља и чаша, а на највишој полици округао хлеб, суво месо и сир. У том орману било је све што је Чика с Планине имао и што му је било неопходно за живот. Чим он отвори орман, Хајди брзо приђе и гурну своје ствари што је могла дубље иза дединог одела, како би се што теже нашле. Разгледа затим пажљиво целу ову просторију, па рече:

– Где ћу ја да спавам, деда?

– Где год хоћеш – одговорио је.

То је Хајди било управо добродошло. Обишла је све кутове и завирила свуда тражећи где би могла најлепше да спава. У углу иза дедине постеље биле су прислоњене лествице. Хајди се попе уз њих и стиже до тавана. На тавану је лежала гомила свежег и мирисног сена. А кроз једно прозорче могло се видети далеко у долину.

– Овде ћу ја да спавам! – узвикнула је Хајди одозго. – Што је овде лепо! Ходи да видиш како је лепо, деда!

– Знам – одговори он.

– Овде ћу ја да наместим своју постељу – викало је дете и даље шушкајући нешто тамо. – Деда, мораш и ти да се попнеш овамо. Треба да ми нађеш једну пољаву. За постељу је потребна пољава да се на њу легне.

– Добро, добро – рече деда и приђе своме орману, одакле, после краћег тражења, извади испод својих кошуља дуг комад грубог платна налик на пољаву. Онда се с тим попе уз лествице на таван, где зачас начини врло лепу постељу. На месту где треба да лежи глава уздигао је сено лепо и вешто и то управо према оном прозорчићу, тако да се лежећи на узглављу могло гледати право кроз њега.

– Ово је баш одлично – рече деда – сад још да прострем, али чекај. – И он узе још доста сена, па све све то свали на лежиште, да би било дебље и мекше, да не би одоздо жуљало. – А сад, дај то овамо. – Хајди брзо узе платно али је једва могла да га носи, толико је било тешко. То је било баш као поручено, јер кроз овако дебелу тканину нису могле уопште да пробијају оштре сламке. Сад они заједно раширише платно преко сена, и где год је оно извиривало, доле, горе или са стране, Хајди га је хитро гурала под платно. Изгледало је све лепо и чисто, па је Хајди стала пред постељу, замишљено посматрајући своје дело.

– Ми смо још нешто заборавили, деда.

– Шта смо заборавили? – упита он.

– Покривач. Јер кад се лежи у кревету, одоздо треба да дође пољава, а одозго покривач.

– Мислиш? А шта да радимо ако ја немам покривача? – рече деда.

– Не мари деда – умири га Хајди – покрићу се онда сеном! – И онда хтеде да приђе малој гомили сена која је стајала у углу тавана, али је деда задржао.

– Чекај мало – рече јој, па сиђе низ лествице и приђе својој постељи. Онда се врати и спусти на под велику тешку плетену врећу.

– Зар ово није боље од сена? – упита је. Хајди из све снаге повуче врећу да је рашири али својим малим рукама није могла да савлада овако тешку ствар. Деда јој у томе поможе, па кад и врећу простреше, све је изгледало тако угодно и лепо да Хајди стаде задивљено пред своју нову постељу и рече:

– Ово је диван покривач, цео кревет је леп. Волела бих да је већ ноћ па да легнем.

– Изгледа ми да бисмо могли баш мало да се прихватимо – рече деда. – Шта кажеш на то?

Хајди је у послу око спремања постеље заборавила на све остало. Али сад кад јој паде на памет јело, осети велику глад јер целога дана, осим јутрошње танке кафе с хлебом, ништа није окусила, а још је пешачила тако дуго. Зато је рекла без устезања: – И ја мислим као и ви.

– Па да сиђемо онда, кад се тако лепо слажемо – рече старац и пође доле за дететом. Затим приђе огњишту и склони велики казан, па примаче мали и закачи га о вериге, седе крај ватре на троножац, па поче пирити у ватру све док се није распламтела. У казану је почело да ври а на дугој железној виљушци деда је стрпљиво чварио над ватром велики комад сира и окретао га докле год са свих страна није пожутео као злато. Хајди је све то пажљиво

посматрала, и мора бити да јој је сад нешто ново пало на памет, јер је одједном скочила, отрчала до ормана и почела да скакуће тамо-амо. И кад је деда с лонцем и прженим сиром пришао столу, ту је већ лежао округли хлеб, два тањира и две шоље – све лепо постављено. Хајди је то узела из ормана, јер је знала да ће бити потребно за вечеру.

– Тако, лепо је што си се сама сетила – каза деда, па стави пржени сир на хлеб. – Али још нам нешто недостаје на столу.

Хајди виде како се лонац пуши, па опет брзо отрча до ормана. Али ту нађе само једну једину зделицу. Па ипак није се много збунила. Видела је две чаше. Вратила се истога тренутка и на сто ставила зделицу и чашу.

– Лепо, ти умеш да се снађеш; али на шта ћеш сести? – На оној јединој столици седео је деда. Брзо као стрела отрча Хајди до огњишта, донесе мали троножац и седе на њега.

– Имаш где да седнеш, то је истина, али седиш врло ниско – рече деда. – Само, и кад би на мојој столици седела, не би досегла до стола. Али ја ћу ти дати нешто, да видиш.

И он устаде, напуни зделицу млеком, метну је на столицу, коју догура до троношца, тако да је Хајди сад имала пред собом мали сто. Деда одреза велики комад хлеба, стави комад златнога сира одозго и рече: – Сад једи. – Он сам седе на угао стола и поче да руча. Хајди је дохватила зделицу, пила и пила непрекидно, јер беше много ожеднела за време дугог пута. Најзад одахну дуго – пијући жустро заборавила је просто да дише – и спусти зделицу.

– Да ли ти се свиђа млеко? – упита деда.

– Још никад нисам пила тако добро млеко – одговори Хајди.

– Онда још да ти дам. – И деда још једном напуни зделицу до врха и стави је пред девојчицу, која је с уживањем јела хлеб са сиром, меким као масло и врло укусним. С времена на време је отпијала млеко и изгледала је веома задовољна.

Пошто је ручак био завршен, деда изађе да доведе у ред стају за козе. За све то време Хајди га је пажљиво посматрала, како мете и како поставља свежу сламу на којој ће козе спавати. Деда затим оде до дрвљаника, одабра четири округла штапа, нађе једну даску, пробуши је на четири места, па кроз рупе увуче оне штапове. Зачас испаде столица баш као она дедина, само много виша. А Хајди је стајала и то посматрала, а занемела од чуђења.

– Шта је ово, Хајди? – упита је деда.

– То је столица за мене, јер је висока. Како си је зачас, деда, направио! – рече дете дивећи се непрестано.

– Све разуме што види, нема очи узалуд – рече деда више за себе, обилазећи колибу и закуцавајући овде-онде клинове, учвршћујући понегде врата. Идући тако са чекићем и ексерима у руци од једнога до другога, оправљао је све што се могло оправити. Хајди је ишла у корак за њим и све је то гледала нетремице с највећом пажњом, јер јој је то изгледало врло занимљиво.

Тако стиже и вече. Старе јеле зашумеле су јаче, снажан ветар је дувао и повијао густе крошње дрвећа. Шум ветра је дивно звучао малој Хајди, испуњавао јој срце милином, и она стаде да игра око јела као да је доживела неку нечувену радост. Деда је стајао на вратима и посматрао дете.

Одједном одјекну оштар звиждук. Хајди престаде да игра, а деда изађе пред кућу. Одозго низ планину долазиле су козе скакућући једна за другом, а међу њима ишао је Петар. Хајди узвикну од радости, па улете усред стада и поче поздрављати своје старе пријатељице с којима се јутрос спријатељила. Кад стигоше до колибе, застадоше сви, а из стада се издвојише две лепе витке козе, једна бела, друга мрка, па прићоше деди и почеше да му лижу руке, јер је на длану држао грумен соли. Тако је он свако вече дочекивао своје две козе. Петар ишчезну са стадом. Хајди је нежно миловала час једну час другу козу, скакала око њих да их са свих страна помилује и била ван себе од среће и радости.

– Јесу ли то наше козе, деда? Јесу ли обе наше? Хоће ли оне да иду у стају? Да ли ће увек код нас остати?

Тако је Хајди запиткивала непрестано, а деда је једва стизао да између питања изговори: да, да. Кад су козе олизале со, рече старац: – Иди сад и донеси своју зделицу и хлеб.

Хајди је послушала и брзо се вратила. Деда је помузао белу козу и напунио зделу с млеком, а тада одсекао комад хлеба и казао: – Сад лепо вечерај, па онда иди горе да спаваш. Тетка Дета је оставила за тебе још један мали завежљај у коме су кошуљице и друге ствари. Ено га тамо у орману, ако ти треба. Ја морам још да останем с козама, а ти спавај мирно.

– Лаку ноћ, деда, лаку ноћ! Али како се оне зову деда, како се зову? – викала је девојчица и потрчала за старцем и козама.

– Бела се зове Белка, мрка – Мркуша – одговори деда.

– Лаку ноћ, Белка, лаку ноћ, Мркуша – довикнула је Хајди козама, које су

већ улазиле у стају. Тад је села на клупу, па поједе хлеб и попи млеко. Али снажни ветар само што је није одувао са њеног места. Зато је пожурила да заврши вечеру, па уђе у кућу и попе се у свој кревет, те је убрзо затим чврсто и слатко спавала, како се само може спавати у најлепшој постељи.

Није дуго потрајало, још се није било ни смркло, а и деда леже у свој кревет, јер се јутром увек будио заједно са сунцем, а оно се врло рано појављивало изнад планина у ово летње доба. Те ноћи дувао је ветар тако јако да је, кад зафијуче, драо целу колибу, па су пуцкарале све греде. У димњаку је завијало и пиштало као да неко јадикује, а старе јеле тако су се повијале на ветру да су се гране ломиле. Усред ноћи устаде деда и рече полугласно за себе: – Да се дете не уплаши. – Попе се уз лествице и приђе Хајдиној постељи.

Месец је блистао на небу, али га уто заклонише мрачни брзи облаци и све потамне. Али опет блесну месец кроз округли прозор и паде право на постељу мале Хајди. Са образима руменим као ружа, лежала је она мирно и задовољно са главом на својој облој ручици, и сањала сигурно о нечем пријатном, јер јој је лице било насмешено. Деда је гледао заспало дете све док месец није зашао за облаке, те се смрачило. Тада се врати у своју постељу.

- Хоћу да видим шта има унутра у колиби.

На пашњаку

Рано изјутра оштар звиждук пробуди Хајди, и кад отвори очи, виде како се златна светлост лије кроз округло прозорче и плави постељу и сено поред ње, те све унаоколо сија као злато. Хајди је са чуђењем гледала око себе и просто није знала где је. Али одједном чу споља дубок дедин глас и онда се свега сети: одакле је дошла, да је на планини код деде, а не више код старе Урсуле, која је била скоро сасвим глува и увек зимогрожљива, због чега је једнако морала да седи крај ватре у кухињи или крај пећи у соби, а Хајди је морала увек да буде у њеној близини. Зато јој је често било досадно унутра и желела је да побегне напоље. Много се обрадовала кад се пробудила у новоме стану и сетила се шта је све лепо јуче видела и шта ће све и данас опет видети, а нарочито се радовала Белки и Мркуши. Хајди скочи брзо из своје постеље и за неколико минута обукла је све што је синоћ свукла, јер није имала много шта да облачи. Сишла је тада низ лествице и истрчала пред колибу. Ту је већ стојао Петар козар са својим стадом коза, а деда је извео из стаје Белку и Мркушу да се придруже своме друштву. Хајди притрча да пожели и њему и козама добро јутро.

– Хоћеш ли и ти са козама? – упита је деда. Хајди се томе много

обрадовала, па је високо поскочила од радости.

– Али прво треба да се лепо умијеш и опереш; јер се сунце, које је тако чисто и светло на небу, смеје свакоме кога види црног и прљавог. Ено, тамо је за тебе све спремљено. – И деда показа ведрицу пуну воде која је стајала пред вратима на сунцу. Хајди скочи тамо па поче да се пљуска и трља, све док се није лепо опрала. Деда је међутим ушао у колибу и довикнуо Петру: – Овамо, козји генерале, и понеси своју торбу. – Зачуђен, Петар послуша и пружи своју торбу у којој је носио свој мршави ручак.

– Отварај – заповеди старац, и гурну унутра велики комад хлеба и исто тако велики комад сира. Петар од чуда разрогачи своје округле очи што је могао више, јер оба та комада била су бар за половину већа него она два која је носио себи за ручак.

– Тако, а сад још и зделицу да метнем унутра – настави старац – јер мала не уме као ти да пије без зделе. Намузи јој две зделице за подне, јер ће дете поћи с тобом и остаћете цео дан заједно; али пази да не падне са стења, јеси ли чуо?

Тад Хајди утрча. – Сад сунце не може да ми се смеје, зар не деда? – питала је забринуто. Плашећи се да јој се сунце не руга, она је грубим убрусом који је деда оставио поред ведрице тако својски истрљала лице, врат и руке, да је сад стајала црвена као рак. Деда се томе мало насмеја.

– Не, сад нема чему да се подсмева – потврди он. – Али знаш шта? Увече, кад се вратиш кући, ући ћеш цела у ведрицу да се окупаш као риба. Јер кад се вратиш од коза, ноге ће ти бити црне и прљаве. Сад можете кренути!

И они кренуше весело у планину. Ветар је те ноћи одувао и последњи облачић. Небо је било угасито-плаво, а насред неба блистало је сунце и обасјавало зелене планинске обронке, где су цветићи отварали своје мале плаве и жуте чашице и гледали у сунце смешећи се. Хајди је скакутала тамо-амо и клицала од радости, јер су свуда били бокори нежне жуте јагорчевине, плавило се од лепе горчице и свуда су се смејале и њихале на сунцу златне ружице нежних листића. Од радости због ових цветова који су на све стране блистали и лелујали се, заборавила је Хајди чак и на козе и на Петра. Трчала је далеко испред њих, а онда опет даље, јер се онде нешто руменело, овде опет нешто жутело и све је то мамило Хајди, па је морала на све стране да скакуће. Набрала је много цвећа и стрпала у своју кецељицу јер је хтела да га понесе кући, па да га метне у сено да би у њеној спаваћој соби мирисало као овде. Зато је Петар данас морао да гледа на све стране округлим очима, јер

му је Хајди задавала исто толико бриге као и козе, које су трчкале тамо и амо.

– Куд си се сада опет изгубила, Хајди? – викао је скоро љутитим гласом.

– Ево ме – одговарао је однекуд њен глас.

Али Петар није могао да је види, јер је Хајди седела на земљи иза једног брежуљка који је био густо обрастао цвећем. Сам ваздух је ту био испуњен дивним мирисом какав Хајди још никада није осетила. Села је међу цвеће и удисала пуним грудима.

– Ходи за мном! – позвао ју је опет Петар. – Не смеш да паднеш са стења. Чика је то забранио.

– Где је стење? – упитала је Хајди не мичући се с места, јер је хтела и даље да ужива у слатком мирису.

– Тамо горе, сасвим горе. Имамо још доста да идемо, зато хајде! Видећеш како горе високо седи стара птица грабљивица и крешти.

То је помогло. Истога часа скочила је Хајди и с пуном кецељом цвећа дотрчала до Петра.

– Е, сад си набрала доста цвећа – рече кад су наставили заједно да се пењу. – Иначе би сад стално застајала, а још ако сад све поберeш, сутра нећеш више ништа наћи.

Овај последњи разлог Хајди је усвојила, јер је и онако кецељицу толико напунила, да више није могло стати. Уосталом, биће цвећа и сутра. Тако је пошла са Петром даље, а и козе су ишле мирније, јер су већ издалека намирисале једро биље с високог пашњака и журиле због тога не задржавајући се. Пашњак на коме се Петар најрадије задржавао са својим козама и остајао на њему по цео дан, лежао је у подножју високих стена које су при дну биле обрасле жбуњем и јеловином, а даље се дизале голе и стрме к небу. С једне стране планине зјапио је стеновит понор, и деда је имао право кад је децу опоменуо.

Кад стигоше до пашњака, скиде Петар торбу с рамена и пажљиво је спусти у једно мало удубљење на земљи, јер је Петар знао да често дува јак ветар, па је хтео да сачува своју драгоцену имовину да му се не откотрља низ брег. Онда се Петар опружи колико је дуг по трави обасјаној сунцем, јер је хтео да се одмори од напорног пењања.

Хајди је за то време скинула своју кецељицу, лепо је завила цвеће и завезала га, па је све оставила поред торбе и села крај Петра, гледајући на све стране. Далеко испод њих пружала се долина у дивном сјају јутра. Пред собом је Хајди видела како се диже велико и широко поље покривено снегом

све до тамноплавог неба, лево огромне стене и са свих страна врхови штрче као неке камене и шиљасте куле, гледајући мрко на Хајди. Дете је седело мирно као миш и посматрало, а свуда око њега владао је велики дубоки мир. Само је сасвим благо и тихо пиркао ветрић кроз нежну жуту јагорчевину и златноблиставе ружице, које су на све стране цветале на својим танким стабљикама и лелујале се мирно и радосно. Петар је заспао после свог напорног хода, а козе се попеле горе до жбуња. Хајди се осећала тако лако као никад у свом животу. Упијала је златну сунчеву светлост, свеж ветрић, нежни мирис цвећа, и није желела ништа друго него да увек остане овде. Тако је прошло доста времена. Хајди је тако дуго гледала у те високе планине, да јој се чинило као да су све оне добиле лица, па и оне у њу гледају љубазно као добри пријатељи.

Наједаред зачу изнад себе неко оштро крештање и кад погледа горе, виде како више њене главе раширених крила кружи тако велика птица какву никад у животу није видела. Птица се у великим круговима враћала поново и крештала врло јако и продорно.

– Петре, Петре, пробуди се! – викала је Хајди. – Погледај, погледај, дошла је птица грабљивица, види је!

Петар се диже и заједно са Хајди стаде да гледа птицу, која се све више и више дизала у небеско плаветнило и најзад нестала иза сивога стења.

– Куд ли је сада отишла? – упита Хајди, која је с напрегнутом пажњом пратила птицу.

– Кући у гнездо! – одговорио је Петар.

– Да се попењемо да видимо где је њена кућа – предложила је Хајди.

– О! О! О! – отезао је Петар, а у сваком узвику било је све више неодобравања. – Ни коза тамо не може, а камоли ми. А и Чика је рекао да ти не смеш да паднеш са стења. – Сад Петар стаде да звижди и да виче, те је Хајди унезверено чекала шта ће то да се деси. Али козе су ове гласове разумевале и једна за другом дотрчаше, те се цело стадо скупи ускоро на зеленом пашњаку. Једне су још брстиле жбуње, друге трчкарале тамо-амо, а треће се гурале роговима да прекрате време. Хајди скочи и отрча међу козе, јер је за њу било право ужвање да гледа како оне скакућу и како се радују, па је и сама скакала од једне до друге и са сваком се лично упознавала, јер је свака била друкчија и друкчије се понашала. За то време Петар је донео своју торбу, па сва четири комада хлеба која су била у њој извади и лепо на земљу постави у четвороуглу. Веће је комаде стављао на Хајдину страну а мање на

своју, јер је тачно знао како их је добио. Онда позва Хајди, али њу је морао много дуже да зове него своје козе, јер је она била толико забављена скакањем и играма својих нових другарица да ништа сем њих није ни чула ни видела. Тад Петар викну тако јако да је одјекнуло све до стења, и Хајди се тек тада појави. Кад је видела како је изгледала њихова трпеза, то јој се толико допаде да је почела пљескати рукама од узбуђења.

– Доста је скакања, време је да се једе – рече Петар. – Седи и једи!

Хајди седе.

– Је ли млеко за мене? – упитала је гледајући зделицу у средини.

– Да – одговорио је Петар. – И два комада хлеба твоја су, а кад млеко попијеш, добићеш још једну зделицу од Белке. После ћу и ја пити млеко.

– А које ћеш ти млеко да пијеш? – хтела је Хајди да зна.

– Од моје козе, од Шаруље. Хоћеш ли већ једном да једеш? – опомену је Петар поново.

Хајди попи прво своје млеко, а кад је спустила празну зделицу, Петар устаде и донесе јој другу. Хајди је одломила комад од свога хлеба, а све што је преостало и што је још и сад било веће него хлеб Петра козара, који је био с јелом скоро готов, пружила је њему са целим парчетом сира и рекла:

– Узми ово, мени је доста.

Петар је погледао Хајди, нем од чуђења, јер он никад у свом животу не би могао тако нешто да каже или да поклони. Оклевао је мало, јер просто није веровао да Хајди то озбиљно мисли, али она му је и даље нудила хлеб и сир, а како он није примао, спустила му је на колена. Сада тек он схвати да она то озбиљно мисли. Зграбио је поклон, климнуо главом у знак захвалности и добро се најео, као још никад у свом животу откад чува козе. Хајди је за то време посматрала козе и упитала најзад:

– Кажи ми њихова имена, Петре!

Он је знао свакој кози тачно име и могао је да све то сачува у својој глави утолико пре што је и иначе мало чега било у њој. Не запињући изређао је сва имена, показујући козе прстом. Хајди је слушала с највећом пажњом, и није дуго потрајало а она је све козе разликовала једну од друге. Сад је сваку знала по имену, јер је свака од њих имала своје особине које се могу лако упамтити. Требало је само гледати отворених очију, а то је Хајди и чинила. Оно је велики Турчин са снажним роговима, који је хтео да се са свима бије, али је већина бежала од њега кад би наишао. Само дрски Чешљугар, витко и брзо јаре, није бежао пред њим, већ је одговарао на његове нападе,

јуришајући често по неколико пута узастопце на њега, тако хитро да је велики Турчин застајао изненађен и није даље нападао. Чешљугар је пред њим стајао ратоборно са својим оштрим рошчићима. Била је ту и мала бела Снешка, која је тако упорно и молећиво мекетала да је Хајди често притрчавала да је теши и милује по глави. Баш сад је Хајди скочила, јер је опет чула како тај млади болећиви глас виче као да преклиње. Загрлила је козицу око врата и почела пуна саучешћа да је пита:

– Шта је теби, Снешка? Зашто тако запомажеш?

А козица се прибила уз њу поверљиво, па се уђутала. Петар је седећи подаље, преко залогаја, довикивао:

– Таква је зато што стара није више с њом, јер су је продали у Мајенфелду, па не долази више на пашу.

– Па која је то стара? – упитала је Хајди.

– Па њена мајка – гласио је одговор.

– Где је њена баба? – упитала је Хајди.

– Нема бабе.

– А деду?

– Нема ни деде.

– О јадна Снешка – казала је Хајди и притисла козицу нежно уза се. – Али не плачи више, долазићу сваког дана с тобом, па нећеш бити тако сама и, ако нешто хоћеш, дођи само к мени.

Снешка је задовољно трљала своју главу о Хајдино раме и није више тако жалосно мекетала. За то време Петар је завршио свој ручак, па се вратио своме стаду и малој Хајди, која је и даље све посматрала.

Најлепше и најчистије козе у целом стаду биле су Белка и Мркуша, које су се понашале некако отмено, па су ишле већином саме, а нарочито од себе одбијале с презрењем насртљивог Турчина.

Козе су поново почеле да се пењу горе међу жбуновито стење, свака на свој начин: једна је лако скакутала, друга замишљено тражила успут једро биље. Турчин је опет сваки час покушавао да се бије. Белка и Мркуша пењале су се лепо и лако и одмах налазиле најлепше жбуње, које су вешто и љупко брстиле. Хајди је стајала са рукама на леђима и све то посматрала с највећом пажњом.

– Петре – казала је она козару, који је опет лежао на земљи – најлепше од свих су Белка и Мркуша.

– Знам – гласио је његов одговор. – Чика с Планине чисти их и пере и

даје им соли и има врло лепу стају.

Али одједном Петар устаде и великим скоковима јурну за козама, а Хајди потрча за њим. Мора бити да се нешто догодило па је требало да види и то. Петар је трчао кроз стадо коза на ону страну планине где се спушта стрмо и голо стење, јер је једно глупаво јаре кренуло на ту страну, па је могло да се сруши и да поломи све ноге. На време је Петар приметио како је дрски Чешљугар одскакутао на ту страну, и прискочио баш кад треба, јер је овај у том тренутку прилазио ивици понора. Хтеде да га ухвати, али паде на земљу, те у паду успе да дочепа јаре за ногу. Чешљугар је мекетао од гнева и изненађења што не може и даље да трчи весело, и тврдоглаво се трзао напред. Петар поче да дозива Хајди да му помогне, јер није могао да устане, а Чешљугар је скоро истргао ногу. Хајди брзо стиже и одмах схвати да су и јаре и дечак у опасности. Брзо је набрала мирисавога биља, па га поднела Чешљугару под нос и рекла му благим гласом:

– Ходи, ходи, Чешљугару, и буди паметан! Видиш ли да можеш да паднеш и ноге да поломиш, а то би те страшно болело.

Јаре се брзо окрете и поче задовољно да једе из Хајдине руке. За то време дигао се Петар на ноге и ухватио Чешљугара за конопац који му је био везан око врата. Хајди ухвати ту огрлицу с друге стране и тако њих двоје доведоше успешно бегунца натраг у стадо. Али кад га је Петар довео ту где више није било никакве опасности, подигао је штап да га добро избије за казну. Чешљугар поче плашљиво да се повлачи, јер је наслутио шта ће бити. Сад Хајди стаде да виче из свег гласа: – Немој, Петре, немој да га тучеш! Види како се плаши!

– Заслужио је! – гунђао је Петар и хтео већ да удари.

Али Хајди га ухвати за руку и викну са огорчењем:

– Не смеш да га тучеш. То њега боли. Пусти га.

Петар је сав зачуђен погледао Хајди, чије су црне очи тако севале да је и нехотице спустио свој прут.

– Па да га оставим на миру, али да ми и сутра даш мало од твог сира – рече Петар попуштајући, мада је ипак тражио одштету.

– Све ћеш добити, цео комад, и сутра и сваког дана мени не треба – казала је Хајди – а и хлеба ћу ти дати много, као и данас. Само нећеш смети да тучеш Чешљугара никада, никада, ни Снешку ни друге козе.

– Свеједно – казао је Петар, а то је значило код њега да пристаје.

Пустио је сада кривца, те се весели Чешљугар у великим скоковима врати

стаду.

Тако је зачас прошао дан и већ се сунце спремало да се спусти с друге стране планине. Хајди је опет седела на земљи и задовољно посматрала јагорчевину и ружице које су блистале на златном сјају вечери, а и сва трава изгледала је као попрскана златом, док су се високе стене руменеле и сијале. Тада Хајди нагло скочи и поче да виче:

– Петре, Петре! Гори, гори! Сва брда горе и велики снег тамо гори, и небо! Погледај, погледај, оне су се стене већ ужариле. О, што је леп ватрени снег! Петре, устани! Види, ватра је и код птице грабљивице, па погледај стење! Погледај јеле, све је, све је у ватри!

– Увек је тако – рекао је Петар равнодушно љуштећи и даље свој прут – али то није ватра.

– Па шта је онда! – узвикнула је Хајди и скакала укруг, јер је хтела све да види и није могла да се нагледа те лепоте која је била свуда око ње.

– Долази то само од себе – објаснио је Петар.

– Гледај, гледај – узвикнула је Хајди у највећем узбуђењу. – Све је сада црвено као ружа. Погледај снег, погледај високо шиљато стење! Како се оно зове, Петре?

– Брда се не зову – одговори он.

– О, ала је леп снег, погледај, црвен је као ружа! О, и на стени горе има много, много ружа! Али гледај, сада све тамни! О, о! Сада се све угасило! Све је сада прошло, Петре!

И Хајди седе на земљу и била је тако утучена као да је заиста све прошло.

– Сутра ће бити исто тако – рекао је Петар. – Устани сад морамо кући.

Звиждањем и виком сакупи он козе, па кретоше низ брдо.

– Хоће ли бити свакога дана овако, свакога дана кад смо на пашњаку? – упитала је Хајди желећи да то потврди Петар.

– Обично – одговорио је он.

– Али сутра свакако? – желела је она да зна.

– Да сутра ће бити! – уверавао ју је Петар.

Опет се обрадова Хајди, мада се толико нових ствари већ нагледала и све јој се то врзло по памети тако да је само ћутала. И ћутала је све дотле док се пред њеним очима не указа дедина планинска колиба и деда како седи испод јела на својој клупици, где је обично увече сачекивао своје козе. Хајди је одмах потрчала деди а Белка и Мркуша за њом, јер су козе познавале свога господара и своју стају. Петар довикну девојчици:

– Па дођи опет сутра! Лаку ноћ!

Петру је много било стало до тога да Хајди опет иде с њим.

Девојчица дотрча брзо натраг, рукова се с Петром и обећа му да ће свакако доћи, па ускочи усред стада које је силазило низ планину, загрли још једном Снешку и рече јој пријатељски:

– Спавај лепо, Снешка, и знај да ћу сутра бити с тобом, па не мораш више туговати.

Снешка је мило и захвално посматрала Хајди, а онда радосно потрчала за стадом. Хајди се врати испод јела.

– О, деда, ала је ово било лепо! – узвикнула је прилазећи му. – Ватра и руже на стени, и плаво и жуто цвеће, и погледај шта сам ти донела.

Говорећи то истресе Хајди пред деду цело своје цветно благо из кецеље. Али како је јадно изгледало то цвеће! Хајди га више није познала. Било је све као неко сено и ниједан једини цветић није више био отворен.

– О, деда, шта је цвећу? – узвикнула је Хајди тужно и уплашено. – Па није било овакво, деда. Зашто тако сада изгледа?

– Цвеће хоће да буде напољу, на сунцу, а не у кецељи – казао је деда.

– Ох, онда више никада нећу да га берем. Али, деда зашто птица грабљивица онако крешти? – питала је Хајди радознало.

– Сад се лепо умиј, а ја ћу сићи у стају и донећу млека па ћемо онда заједно у колибу, да вечерамо. После ћу ти одговорити на то што си ме питала.

Кад је касније Хајди седела на својој високој столици пред зделицом млека, а деда поред ње, поновила је она своје питање:

– Зашто птица грабљивица крешти онако и виче одозго, је ли, деда?

– Руга се људима доле што су се сабили по својим селима и један другоме о злу мисле. Руга им се и виче: – Кад бисте се разишли и свако се својим путем попео у висину као ја, боље би вам било!

Деда је казао ове речи скоро дивљом жестином, што ћу подсети на крештање птице грабљивице.

– А зашто брегови немају имена, деда? – питала је Хајди даље.

– Имају имена – одговорио је деда. – И ако можеш да ми опишеш неки брег тако тачно да га познам, ја ћу ти казати како се зове.

Хајди описа сада онај стеновити брег са две високе куле, тачно онако како га је видела, а деда јој на то рече:

– Лепо си ми описала, познајем га, он се зове Фалкнис. Јеси ли још који

брег видела?

Хајди описа онда брег са великим снежним пољем на коме је сав снег просто горео и био румен као ружа, а онда одједном потамнео и угасио се.

– И њега знам – рекао је деда. – То је Шезаплана. Па како ти се свидело на пашњаку?

Сад Хајди исприча све што је видела тога дана. Како је било дивно и занимљиво, а нарочито како је била дивна ватра увече, и молила је деду да јој објасни откуда долази та ватра, јер Петар није умео ништа о томе да јој каже.

– Видиш – објасни јој деда – то ради сунце. Када бреговима казује лаку ноћ, баца им онда најлепше зраке да га не забораве, све док се сутра њима не врати.

То се толико свидело малој Хајди, да просто није могла дочекати да сване да би опет отишла горе на пашњак и видела како се сунце са бреговима поздравља. Али је прво морала да спава, и спавала је дивно целе ноћи на својој постељи од сена, и сањала све саме блиставе брегове и црвене руже на њима, а по тој лепоти трчала је Снешка скачући радосно.

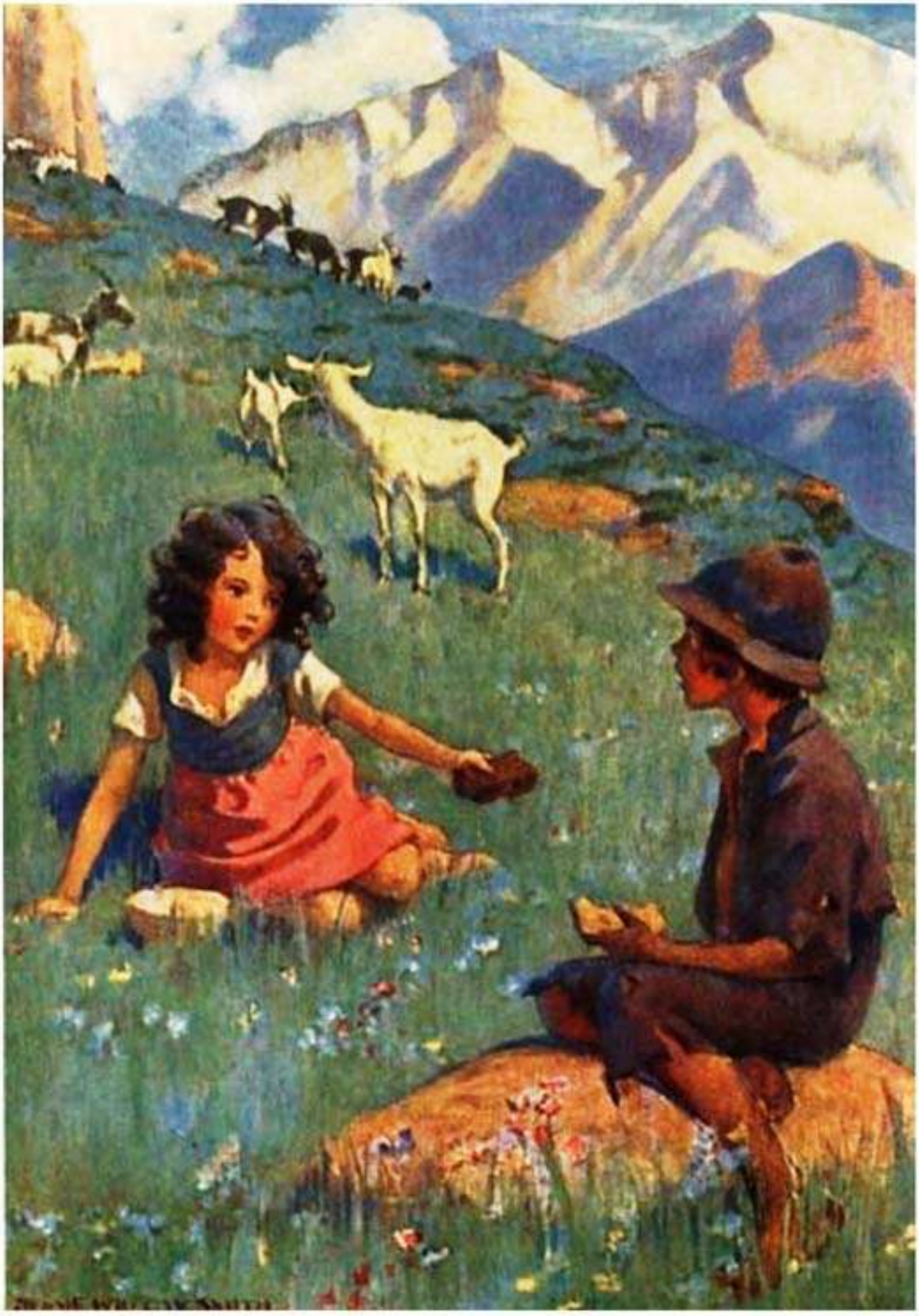

- Узми ово, мени је доста.

Код бабе

Сутрадан се опет сунце родило и Петар је дошао са козама као и јуче, па су заједно пошли на пашњак. Тако је то ишло данима. Хајди је, играјући се по пашњаку, постала румена, снажнија и тако здрава да се никад ни на шта није жалила. Тако је весело и срећно живела Хајди из дана у дан како само птичице живе на дрвећу у зеленој шумици. А кад је настала јесен и ветар почео све јаче да фијуче планином, једнога дана деда рече:

– Данас ћеш остати код куће, Хајди. Овако малу као што си, ветар би могао за тили час да те одува преко стења у долину.

Кад је Петар чуо тога јутра да Хајди не може ићи с њим, изгледао је врло несрећан, јер му је то било врло жао. Имао је он за то више разлога. Прво, што није знао шта ће радити од досаде кад Хајди не буде с њим. Онда, губио је богат ручак; најзад, и козе би биле непослушне тога дана, те би муку с њима имао, јер су већ биле навикле на Хајдино друштво. Оне неће хтети ићи

напред кад Хајди није с њима и кад не трчкара око њих. Међутим, Хајди није била несрећна, пошто је увек налазила неке забаве. Свакако да је волела да иде са козаром и козама на пашу, да гледа цвеће и птицу грабљивицу и да доживљава разне ствари и да се игра с козама. Али за њу је исто тако било забавно да гледа како деда куцка чекићем, пили и струже. Још кад деда прави лепе округле козје сиреве, било је нарочито занимљиво за њу да га посматра, јер је деда засуканих рукава и с рукама у великом котлу врло вешто и лепо обављао тај посао.

Али ипак за њу је било најлепше тих зимских дана да слуша како шуми и шушти у јелама иза колибе. Морала је често да отрчи до јела, ма какво било време, јер јој се ништа није чинило заносније него то дубоко тајанствено брујање горе у круни јела. Стајала би тада Хајди под њима и ослушкивала, и није могла довољно да се наслуша и нагледа тога грања које се таласа и снажно шуми. Сад сунце није грејало онако топло као лети, па је Хајди извадила из ормана своје чарапе и ципеле, па и хаљиницу, јер је сваким даном било све свежије. Кад би Хајди стајала испод јела, ветар би је заносио као гранчицу. А она је ипак морала да одлази тамо, јер није могла да остане у колиби чим чује да ветар почиње да дува.

Захладнело је затим и Петар би дувао у руке кад би се рано изјутра пео у планину. Али ни то није дуго трајало. Изненада, једне ноћи, паде високи снег, а изјутра је цела планина била бела, и нигде се више не виде ни један једини зелени листић. И тако престаде мали козар да долази са својим стадом, и Хајди је зачуђено гледала кроз мали прозор, јер је снег сад почео да веје и крупне пахуљице једнако да падају дуго и дуго, све док снег није толико нарастао да је стигао до прозора. Онда је вејао и вејао још више, те се прозор није могао да отвори и цела је кућа била завејана. Томе се Хајди толико радовала да је трчала од једног прозора до другог, гледајући шта ће даље бити и да ли ће снег покрити целу колибу па да се светлост мора палити и усред бела дана.

Али није дошло дотле. Сутрадан изађе деда, па разгрну снег око целе куће и баци га на гомилу. Сад су били слободни и прозори и врата, и то је било добро, јер кад су после подне Хајди и деда седели крај ватре свако на своме троношцу – деда је одавно направио један троножац за дете – чу се нека лупа, чуше се неки кораци на прагу и најзад се врата отворише.

Био је то Петар, мали козар. Није он то из учтивости лупао пред вратима, него је отресао снег са својих ципела. Уствари, Петар је цео био покривен

снегом, јер је морао кроз високе сметове да прти себи пут, те су читави комади снега остајали на њему и замрзли се на цичи зими. Било му је врло тешко превалити овај пут, али није попуштао. Хтео је да дође горе до Хајди, јер је није видео већ осам дана.

– Добро вече – казао је кад је ушао, стао одмах што је могао ближе ватри и више ништа није говорио; али цело његово лице блистало је од задовољства што се ту налази.

Хајди га је гледала зачуђено, јер док је стајао тако близу ватре, почело је све на њему да се крави и Петар је сав изгледао као неки мали водопад.

– Но, генерале, како је? – рече му сад деда. – Сад си остао без своје војске, па мораш да гулиш скамије, зар не?

– Зашто мора да гули скамије, деда? – упита га Хајди, јер је одмах желела да чује шта то значи.

– Зими мора да иде у школу – казао је деда. – Ту учи да чита и пише, а то иде понекад тешко, па слабо помаже и кад се скамија гули. Зар не, генерале?

– Да, тако је – потврди Петар.

Сад је и Хајди почео мало занимати тај предмет разговора, па је имала много шта да пита о школи и о свему што се тамо догађа, чује и види. Како треба увек много времена за разговор у коме учествује Петар, то је он могао за ово време сасвим да осуши одело. За њега је био велики напор да своје представе изрази речима које значе баш оно што он мисли да каже. Али овога пута то му баш никако није полазило за руком. Тек што би на једно питање одговорио, а већ му је Хајди постављала два или три неочекивана, и то таква питања која су за одговор изискивала целу реченицу.

Деда је ћутао за време целога овога разговора, али му се често развлачило лице у осмех, што је био знак да слуша.

– Тако, генерале, пошто си сад издржао ватру, треба да се окрепиш. Ходи да вечераш с нама.

Говорећи то, деда устаде и извади вечеру из ормана, а Хајди привуче столице столу. Крај зида је стајала једна клупа, дедина рукотворина. Сад, кад више није био сам, направио је на разним местима седишта за двоје, јер је Хајди увек волела да буде уз деду, па ишао он, стајао или седео.

Тако су све троје имали где да седну и Петар је широко разрогачио своје округле очи кад је видео колики је комад сувога меса Чика с Планине ставио њему, и то на дебело парче хлеба. Одавно Петар није тако нешто добро јео.

Кад се вечера завршила, почело је да се смркава и Петар се опремао за

повратак кући. Кад је већ казао „хвала, лаку ноћ”, вратио се још једном и рекао:

– У недељу, од данас за осам дана, доћи ћу опет, па да и ти одеш до бабе, она те је звала.

Била је то сасвим нова мисао за Хајди да треба некоме отићи у посету, али јој се то брзо уврте́ло у главу, и већ сутрадан, чим је отварила очи, рече:

– Деда, треба да одем доле до бабе. Чека ме.

– Велик је снег – одговорио је деда одбијајући њену молбу.

Али од онога што је наумила, Хајди није одустајала, јер кад је баба поручила, онда тако мора да буде. И није могао да прође дан а да није пет шест пута рекла:

– Деда, сад већ морам да идем, баба ме чека.

Четвртога дана, када је напољу све шкрипало и пуцало од хладноће на сваком кораку, а цео велики снежни покривач унаоколо био чврсто замрзнут и лепо сунце провиривало кроз прозор и смејало се, поче девојчица, седећи на високој својој столичици, поново разговор о посети коју треба да учини баби:

– Данас морам на сваки начин да одем до бабе. Она ме већ толико чека.

Тада деда устаде од стола, попе се на таван и оданде донесе дебелу врећу која је служила за Хајдин покривач, па рече:

– Ходи!

Са великом радошћу похитало је дете за дедом у онај бели блистави снег. Старе јеле су биле сасвим мирне, а снег је лежао на свима гранама и све је на сунцу блистало и сијало се тако да је Хајди скочила од одушевљења и стала да виче једно те исто:

– Изађи, деда; изађи деда! Све само злато и сребро на јелама.

Деда је био ушао у шупу и из ње изашао са широким санкама. На тим санкама постављена је била с једне стране мотка, а са њих су се лако могле пуштати ноге и упирати у снег, те тако, левом или десном, давати правац. На санке је сео и деда, пошто је прво морао заједно са Хајди да разгледа и јеле унаоколо, узео дете у крило, завио га у врећу да му буде топло и чврсто га пригрлио левом руком, јер је морао да пази на њега за време вожње. Дограбио је онда десном руком мотку и обема рукама дао санкама замах. Санке су летеле низ планину таквом брзином, да се Хајди чинило да лети ваздухом као птица, и гласно је клицала. Одједном застадоше санке пред колибом Петра козара. Деда спусти дете на земљу, одви га из покривача и

рече:

– Тако, сад иди унутра, па кад почне да се смркава, изађи опет, па ћемо онда кући!

Окрете се затим са својим санкама и повуче их узбрдо.

Хајди је отворила врата и ушла у малу просторију која је изгледала сва црна и у којој је било огњиште и неколико зделица на столу. То је била мала кухиња. Ту су била затим опет једна врата, и њих је Хајди отворила па ушла у узану собу. То није било као дедина бачија, где је била само једна велика просторија а горе сено, него једна мала прастара кућа, у којој је све изгледало тесно, уско и оскудно. Кад је Хајди ступила у собицу, нашла се одмах пред столом за којим је седела једна жена и крпила Петров грудњак, који је Хајди истога часа познала. У углу је седела сва савијена једна старица и прела. Хајди је одмах знала ко је то. Пришла је прво преслици и рекла:

– Добар дан, баба. Дошла сам. А ти си мислила што ме нема.

Баба је подигла главу и потражила руку коју јој је Хајди пружила, па кад ју је нашла, држала ју је неко време у својој и онда рекла:

– Јеси ли ти то дете које живи горе код Чике с Планине? Јеси ли ти Хајди?

– Јесам – потврдило је дете. – Сад сам баш с дедом сишла на санкама.

– Како је то могућно! Тако ти је топла рука. Је ли, Бригита, је ли сам Чика с Планине дошао с дететом?

Бригита, Петрова мајка, која је крпила за столом, устала је и радознало посматрала дете од главе до пете. А онда је казала:

– Не знам, мајко, да ли је сам Чика сишао с Планине. Али тешко је веровати. Биће да дете не зна.

Али Хајди је погледала ову жену право у очи и казала поузданим гласом:

– Знам ваљда ко ме је завио у покривач и ко се досанкао са мном. Мој деда.

– Биће онда да има неке истине у оном што нам је Петар летос говорио о Чики с Планине, а ми мислили да није тако – казала је баба. – Ко би могао поверовати да је тако нешто могућно. Мислила сам да се дете неће горе скрасити ни три недеље. Па како изгледа, Бригита?

Бригита је за то време разгледала дете са свих страна и могла је тачно да саопшти како изгледа.

– Лепо је као Аделхаида – Одговорила је. – Али има црне очи и коврџаву косу као Тобија и Чика. Чини ми се да личи и на оца и на мајку.

За то време Хајди није седела скрштених руку. Обишла је целу собу и свуда је завирила где се имало шта видети, а тада је казала:

– Погледај, баба, тамо једнако лупкара онај капак на прозору. Мој би деда одмах ударио ту један клин, па би капак чврсто стајао, иначе може окно да се разбије. Види, види како удара!

– Ах драго моје дете – казала је баба – не могу да видим, али могу да чујем, па чујем много шта, а не само тај капак. И када дува ветар, лупа и удара на све стране, па нам целу кућу тресе. Ко зна докле ће се ови зидови држати, и ноћу кад њих двоје спавају ја се понеки пут уплашим, јер ми се чини да ће све пасти на нас и да ће нас све троје побити. Немамо ни једног мушкарца који би могао да оправи колибу. Петар то не уме.

– Али зашто не можеш да видиш како капак удара у прозор, баба? Погледај, сад се опет љуља, ено сад!

Хајди показа прстом.

– Ах, дете моје, не могу ништа да видим, а не само тај капак – казала је баба.

– Али кад бих ја изашла, па капке на прозорима отворила широм да буде светло, онда би могла да видиш, је ли, баба?

– Не, ни онда не бих. За моје очи нико не може довољно да осветли.

– Али ако изађеш напоље на бели снег, тада ће ти свакако бити светло. Ходи са мном, баба. Показаћу ти.

Хајди ухвати бабу за руку и хтеде да је повуче, јер јој је било жао што баби нигде није светло.

– Остави ме само да седим, добро дете, код мене је тамно у очима и кад је снег и кад је светлост. Зраци не стижу више до мојих очију.

– Али у лето, баба – казала је Хајди, тражећи у страху бар неки излаз. – Знаш, кад сунце врело сија и када каже: – Лаку ноћ – па сви брегови сијају као ватра а жути цветићи блистају, онда ће и за тебе бити светло.

– Ах, дете моје, никада више не могу видети ватрене брегове и златне цветиће горе. Никада за мене неће бити више светло на земљи, никада више.

Сад Хајди бризну у плач. Сва очајна јецала је једнако.

– Ко може да ти помогне, па да опет видиш? Зар нико не може? Зар баш нико?

Баба сада покуша да утеши дете, али у томе није брзо успела. Хајди скоро никада није плакала, али када почне да плаче, тада јој је било тешко да сузе заустави. Баба је свашта покушала да би се дете умирило, јер јој је било жао

што мала тако очајно плаче. Казала је најзад:

– Ходи, добра Хајди, ходи овамо! Хоћу нешто да ти кажем. Знаш, кад већ не могу да видим волим да слушам пријатељске речи а много ми се свиђа кад ти говориш. Ходи седи поред мене па ми причај нешто шта радиш горе и шта ради деда. Ја сам га пре добро познавала, али сад већ годинама нико ми о њему ништа није казивао сем Петра, али тај не говори много.

Сад Хајди паде нова мисао на памет. Брзо је обрисала сузе и казала утешно:

– Чекај, баба, ја ћу све испричати деди па ће ти он већ осветлити кућу и удесиће да се кућа не сруши. Он све уме да уради.

Баба је ћутала а сад је Хајди стала врло живо да прича о свом животу с дедом, о данима на пашњаку и о садашњем зимовању крај деде који уме све да направи од дрвета; и клупе и столице и лепе јасле где може да се метне сено за Белку и Мркушу, и ново велико корито за купање улето и нову зделицу за млеко и кашику. Хајди је живо причала о свим тим лепим стварима које се одједном појављују од комада дрвета и описивала је како стоји тада поред деде и гледа га, па ће и она једанпут умети да прави такве ствари. Баба је слушала с највећом пажњом и с времена на време говорила:

– Чујеш ли, Бригита, чујеш ли шта она прича о Чики?

Одједном нека лупа на вратима прекиде причу и унутра упаде Петар, застаде одмах и широм отвори своје округле очи кад угледа Хајди, али се љубазно насмеја чим она узвикну:

– Добро вече!

– Зар је могуће да се он већ враћа из школе! – узвикну баба изненађено. – Већ годинама није ми ни једно после подне овако брзо прошло! Добро вече, Петре. Како иде са читањем?

– Све по старом – одговори Петар. – Тако, тако – рече баба уздишући. – Мислила сам да ће се с временом набоље окренути, јер ћеш у фебруару имати већ дванаест година.

– А шта то треба да се набоље окрене, баба? – упитала је одмах Хајди.

– Мислила сам да ће нешто научити – рече баба – да ће научити да чита. Ја имам на полици стару песмарицу и у њој лепе песме. Већ одавно их нисам чула, а и позаборављала сам доста. Надала сам се, кад Петар научи читати, моћи ће да ми прочита коју песму. Али он никако да научи. Тешко му иде.

– Треба већ светлост да упалим, сасвим се смркло – рече Петрова мајка која је и даље вредно крпила грудњак. – И мени је ово пополдне прошло да

нисам ни приметила како.

Хајди тад скочи са своје столице, пружи брзо руку и рече:

– Лаку ноћ, баба, ја морам одмах кући јер се смркава.

И редом је пружила руку свима па се упутила вратима.

Али баба је викала за њом забринуто:

– Чекај, чекај, Хајди, не можеш тако сама. Петар ће поћи с тобом чујеш ли? И пази добро на дете, Петре, да не падне и не застајкуј с њим да се не смрзне, јеси ли чуо? Има ли Хајди дебелу мараму?

– Немам ја мараме – одговорила је Хајди – али ми неће бити зима.

И она истрча на врата па јурну тако брзо да ју је Петар једва стизао. А баба је викала жалосно:

– Бригита, трчи за њом, трчи не дај да се дете смрзне у овој ноћи. Понеси јој моју мараму, пожури!

Бригита је послушала. Али деца једва да су коракнула неколико пута узбрдо кад спазише да одозго долази деда. У неколико бодрих корака он стиже до њих.

– Добро је, Хајди, одржала си реч – казао је, па је опет завио дете у покривач, дигао га у наручје и кренуо узбрдо.

Бригита је могла да види како је старац завијено дете узео на руке и пошао напред. Вратила се с Петром у колибу и с чуђењем испричала баби све што је видела. И она се много чудила и једнако говорила:

– Баш је то лепо од њега што је тако добар према детету! Само да је још који пут пусти да ми дође. Тако ми је пријао овај разговор с дететом! Што та мала има добро срце и како уме лепо да прича!

Баба се једнако радовала а кад је пошла у кревет још је говорила:

– Само кад би опет дошла! Сад бар имам нешто на свету чему могу да се радујем.

И Бригита је потврдила бабине речи, а и Петар је климао главом и широко развлачећи уста задовољно говорио:

– Знао сам ја то!

Чим је деда стигао у своју колибу и скинуо са Хајди покривач, она је одмах рекла:

– Деда, сутра морамо да понесемо чекић и велике ексере, па да закуцамо капак на бабином прозору, и да ударимо још много ексера, јер код ње све лупкара и све се ломи.

– Морамо! Како морамо! Ко ти је то казао?

– Нико ми није казао, знам ја сама – одговорила је Хајди – јер кућа им је стара, а баба се боји кад ноћу не спава и једнако мисли: сад ће нам се све срушити на главу. Баби није светло пред очима и не зна шта ће, али ти ћеш већ нешто умети и ту да урадиш, деда. Помисли само како је то тужно што је она увек у мраку и што се боји а не може јој помоћи нико сем тебе. Сутра ћемо ићи и помоћи ћемо јој. Је ли, деда, је ли да хоћемо?

Хајди се припила уз деду и гледала га је с пуно поверења. Старац је неко време посматрао дете, а онда рекао:

– Да, Хајди, удесићемо да код бабе више ништа не лупа. Можемо. Сутра ћемо то урадити.

Сад је дете од радости стало да скаче по колиби и да виче:

– Сутра ћемо! Сутра ћемо!

Деда је одржао реч. Сутрадан после подне спустили су се опет санкама. Као и дан раније, спустио је старац дете пред врата колибе и рекао:

– Иди сад унутра, а кад се почне смркавати изађи.

Онда положи врећу на санке, па оде иза куће.

Тек што је Хајди отворила врата и скакућући ушла у собу, баба је одмах узвикнула:

– Ево детета! Дошло је дете!

И од радости испусти преслицу, па обе руке пружи према детету. Хајди јој притрча, привуче ниску столичицу до ње, седе и поче одмах да прича баби о многим стварима и да је пита о много чему. Али одједном поче нешто ударати у кући и баба се уплашена трже тако да замало није пала, и узвикну дршћући:

– Ах, боже, сад ће се све срушити!

Али Хајди ју је држала чврсто за руку и говорила јој тешећи је:

– Не, не, баба, не бој се! То је деда с чекићем. Сад он све прикуцава, па нећеш више морати да се плашиш.

– Ах, је ли могуће! Је ли могуће тако нешто! – узвикивала је баба. – Јеси ли чула, Бригита, шта каже мала? Јеси ли чула? Заиста је то чекић! Изађи, Бригита, и ако је то Чика с Планине, кажи му да уђе часком овамо, јер хоћу да му захвалим.

Бригита изађе. Чика с Планине је баш из све снаге прикуцавао нека брвна. Бригита му приђе и рече:

– Добро вече, Чико, ми желимо, моја мајка и ја, да вам захвалимо што хоћете да нам помогнете, а мајка би волела да вам и сама каже хвала. Нико

то не би нама урадио, па смо мислили...

– Не причај много – прекиде је старац. – Шта ви мислите о Чики с Планине, то ја добро знам! Иди само унутра. Видећу сам шта треба да се уради.

Бригита је одмах послушала, јер Чики се није могло противити. Лупкао је он и куцао око целе куће, попео се онда уским степеницама чак до крова, и тако куцао и даље све док није закуцао и последњи ексер који је донео са собом. За то време се већ смркло. Тек што је он сишао и извукао своје санке иза стаје, а Хајди је изашла на врата, па ју је деда као јуче завио и узео на руке. Санке је вукао за собом, јер да се она сама возила на санкама, вређа би с ње спала, те би могла да се смрзне. Знао је то деда добро, па је дете носио у наручју.

Тако је пролазила зима. У тужном животу слепе бабе после дугих година појавила се радост и њени дани нису више били онако дуги и мрачни, нити личили једни на друге, пошто је увек нешто очекивала. Већ од раног јутра чекала је кораке своје Хајди, па кад би се најзад врата отворила и дете заиста дошло скакућући, узвикнула би увек радосно:

– Хвала богу, ево је опет!

И Хајди би села крај ње, па ћеретала и причала тако весело о свему што је знала да бабу занима. Сати су јој пролазили ни сама није знала кад пре, те никад више није питала као раније: – Бригита, зар дан још није прошао? – него је увек, када би Хајди затворила за собом врата, говорила: – Зар није било кратко ово после подне, Бригита? – А ова је одговарала: – Јесте, све ми се чини као да смо малочас склонили тањире од ручка. – И баба је увек понављала:

– Дај боже, да ово дете увек буде здраво а Чика добре воље! Да ли мала још добро изгледа, Бригита?

А Бригита је увек одговарала: – Као румена јабука.

И Хајди је много волела бабу и увек када би јој пало на памет да баби нико, па ни деда не може да осветли свет, много би се растужила. Али баба је говорила да јој тама најмање смета кад је Хајди крај ње. Ето због чега је сваког зимског дана Хајди долазила на својим санкама.

Деди није више ништа морала да говори, он је и сам увек доносио чекић и други алат, па је много дана провео куцкајући око колибе Петра козара. И успео је. Сад више ништа није лупкарало нити се крхало преко ноћи, а баба је говорила да одавно није зими овако добро спавала и да то Чики никад неће

заборавити.

- Јеси ли ти то дете које живи горе код Чике с Планине?
Јеси ли ти Хајди?

Две посете и шта се све после њих догодило

Брзо је прошла зима, а још брже весело лето, па се и нова зима већ ближила крају. Хајди је била весела и радосна као птица на грани. Радовала се сваког дана све више пролећу, када топли југ дува кроз јеле и када снег копни, па јарко сунце мами плаве и жуте цветиће, јер су ти дани малој Хајди доносили нешто најлепше што постоји на свету. Хајди је била у осмој години. Од деде је много научила, са козама је умела тако да поступа као мало ко, јер су Белка и Мркуша трчале увек за њом као верни пси, и од радости мекетале из све снаге чим би чуле њен глас. Те зиме Петар је већ двапут доносио Чики с Планине поруку од учитеља из Селца да је крајње време да упише Хајди у школу, јер је то требало учинити још прошле зиме. Чика је оба пута одговорио учитељу да дође к њему горе ако има нешто да му каже, а он дете не да у школу. Петар је Чикин одговор од речи до речи саопштио учитељу.

Кад је мартовско сунце отопило снег на обронцима, у долини се појавиле беле висибабе, на планини јеле отресле снежни терет, а гране се весело лелујале, и Хајди је трчала радосно свуда: од куће до стаје, одатле до јела, па опет у кућу до деде да га обавести како зеленила има све више и више на

дрвећу. Онда је опет одлазила све даље и даље и посматрала јер није имала довољно стрпљења да сачека да све озелени и да дивно лето са својим зеленилом ступи на планину у свом сјају.

Кад је тако једног сунчаног мартовског јутра трчкарала тамо-амо и већ можда десети пут скочила преко кућнога прага, умало од страха не паде на леђа, јер се наједанпут пред њом створи некакав стари господин, који је прво озбиљно погледа, а онда љубазно проговори:

– Немој од мене да се плашиш. Ја волим децу. Дај ми руку, јеси ли ти Хајди? Где ти је деда?

– Седи за столом и прави округле кашике од дрвета – одговори Хајди и отвори широм врата.

Био је то стари учитељ из Селца, који је још одавно познавао Чику. Он уђе у колибу, приђе старцу нагнутом над својим послом и рече му:

– Добро јутро, драги суседе!

Чика изненађено диже поглед и одговори:

– Добро јутро, господине учитељу! – Онда, стављајући столицу пред њега рече:

– Ако вам не смета проста дрвена столица, изволите.

Учитељ седе.

– Дуго вас нисам видео, суседе – рекао је затим.

– Ни ја вас, господине – гласио је одговор.

– Дошао сам данас да се нешто са вама договорим – поче учитељ. – Чини ми се да ви слутите о чему желим с вама да разговарам, а исто тако и шта желим да чујем од вас. – Учитељ застаде и погледа дете које је стајало на вратима и пажљиво га посматрало.

– Хајди, иди козама – рече деда. – Можеш и мало соли да понесеш. Остани код њих док ја не дођем.

Хајди одмах оде.

– Требало је да ово дете још пре годину дана пође у школу, а ове зиме свакако мора. Опоменути сте због тога, а ви опет ништа. Шта намеравате с овим дететом, суседе?

– Намеравам да га не шаљем у школу – одговорио је Чика.

Учитељ је зачуђено погледао старца, који је седео на клупи са изразом непопустљивости.

– Па шта ће бити с дететом? – упита на то учитељ.

– Ништа. Дете ће да расте и да се развија са козама и птицама. Ту је малој

добро. Од њих никакво зло неће научити.

– Али дете није ни јаре ни птичица, него људско биће. Ако ништа зло не научи од тих својих другова, ни добро заиста неће. А дете већ треба да учи. Крајње је време. Дошао сам да вам кажем, драги суседе, да се овога лета одлучите. Нека буде ова зима последња коју дете проводи без школе. Идуће зиме мора поћи у школу, и то редовно да је посећује.

– Нећу да се одлучим – рекао је старац чврстим гласом.

– Мислите ли ви да нема начина који би могао да вас уразуми ако останете тако тврдоглави при овој нимало паметној одлуци? – рече тада учитељ мало жустрије. – Ви сте путовали по свету и видели сте много шта и много научили. Веровао сам да ћете бити много разумнији, суседе.

– Тако – рече старац љутитим гласом – а мисли ли господин учитељ да ћу ја идуће зиме свакога леденог јутра хтети да терам нежно дете да се кроз ветар и снег два сата ломи низбрдо! Па да се ноћу опет враћа по мећави чак овамо. Кад се ни ми матори не бисмо усудили по таквом невремену! А господин се можда сећа мајке овог детета, Аделхаиде, која је била месечарка и имала нападе. Зар да и дете од напрезања тако нешто на себе навуче?! Нека само дође неко да ме натера, на све ћу судове да идем, па да видим ко ће ме натерати!

– Имате потпуно право, драги суседе – рече учитељ пријатељским гласом. – Било би заиста немогуће слати дете чак одавде у школу. Видим да вам је дете прирасло к срцу, учините, њега ради, оно што је требало већ давно учинити. Дођите доле у Селце и живите опет с људима. Како вам је живети овде у самоћи, огорченом на цео свет! Па да вам се овде нешто деси, ко да вам притекне у помоћ?! Не могу просто да разумем како се не посмрзавате зими у овој колиби и како све то подноси ово нежно дете.

– Дете има младу крв и добар покривач, то треба да знате, господине учитељу, а онда још нешто: знам где има дрвета и кад је време да се дрвима снабдем. Загледајте само у моју шупу, господине учитељу, пуна је као око. У мојој се колиби ватра не гаси целе зиме. А то што говорите да сиђем у Селце – то за мене није. Доле људи мене презиру, па презирем и ја њих. Према томе, боље да нисмо заједно. Боље је и за мене и за њих.

– Не, не, није тако – рече учитељ срдачно. – Није тачно да вас доле људи презиру. Верујте ми, драги суседе, покушајте да се помирите с њима, па ћете видети како ће вас људи гледати и како вам још може бити добро међу њима! – Учитељ је био устао, пружио руку и још једном рекао:

– Рачунам с тим, драги суседе, да ћете идуће зиме опет бити међу нама, а ми смо стари познаници. Биће ми жао ако буде требало да вас приморавам. Дајте ми сада руку и обећајте да ћете сићи с планине и да ћете опет међу нама живети.

Чика с Планине пружи руку и рече му чврстим поузданим гласом:

– Ви лепо мислите, господине учитељу. Али то што од мене очекујете не могу да урадим, кажем вам јасно и гласно. Дете не шаљем, нити с Планине силазим.

– Онда због – рече учитељ, изађе тужно на врата и оде низ планину.

Чика с Планине био је нерасположен. И када је Хајди то после подне казала: – А сада ћемо до бабе! – одговорио је кратко:

– Данас нећемо! – Целога дана више није говорио, а сутрадан изјутра, када је Хајди упитала: – Хоћемо ли данас до бабе? – био је још краћи и рекао само: – Видећемо.

Али још ни зделице од ручка нису биле склоњене са стола, а у кућу бану још један гост, главом тетка Дета! Имала је леп шешир с пером и хаљину којом је чистила све што је било на поду а по бачији је било доста тога. Чика је погледа од главе до пете али ни речи не рече. Тетка Дета је, видело се, имала намеру да води љубазан разговор, јер одмах стаде да хвали Чику говорећи како Хајди изгледа тако добро да скоро није могла ни да је позна – види се да јој код деде није рђаво. Она је, вели, одавно мислила да дете опет узме к себи, јер зна да му оно свакако смета. Али досад није имала заиста, где да га смести. Мислила је и дању и ноћу шта ће с дететом, па је и данас због тога дошла, пошто је изненада сазнала за нешто што би за Хајди значило велику срећу, тако велику да изгледа просто невероватна. Одмах је то она испитала, и сад сигурно може рећи да је све како треба и да ће Хајди бити срећна као ретко које дете. Веома богати рођаци њених господара, који живе у једној од најлепших кућа у целом Франкфурту, имају јединицу ћерку која је због одузетости везана за болесничку столицу. Она је због тога веома усамљена. Нарочито су јој досадни и тешко јој падају приватни часови учења. Зато одавно жели да има другарицу у кући, те су се баш поводом тога договарали с њеним господарима. Госпођа која у тој кући води домаћинство описала је какво дете желе за другарицу болесној девојчици и предузела да пронађе такво дете, добро и честито, какво се не среће свакога дана. Одмах се она, Дета, сетила своје Хајди и њене добре нарави и госпођа се одмах сложила с њеним предлогом. Да, просто се не може замислити каква срећа и

благостање чекају Хајди, јер ако се већ једном тамо устали, па је ти људи заволе, а њиховој ћерчици – далеко било – нешто буде – не зна човек шта носи дан а шта ноћ – ти би људи, значи, остали без детета, и онда би могла да се догоди невероватна срећа.

– Хоћеш ли ти скоро да умукнеш? – пресече Чика, који за све то време није ни речи рекао.

– Како?! – одврати Дета, забацујући главу. – Као да вам причам најобичније ствари, а верујем да у целоме Претигау нема тога који не би био ван себе од среће да овакву вест добије као што је ова коју вам ја сад доносим!

– Однеси је ти коме хоћеш, ништа се мене то не тиче – суво одговори деда.

Али сада Дета плану као ватра, па цикну:

– Кад тако говорите, Чико, онда ћу вам рећи шта мислим. Осам година већ дете има а ништа не зна. Та, цело Селце прича да ви ни у школу дете нисте уписали! Слепо код очију да остане! А то је дете моје једине сестре. Ја сам одговорна за њу. Па кад се неко нађе да детету овакву срећу омета, онда то може да буде само такав створ који није у стању никоме добро да жели. Али, овакву могућност ја нећу пропустити, то вам отворено кажем! Сви су на мојој страни. У целом Селцу нема тога ко ми не би притекао у помоћ кад се ради о Хајди. Уосталом, нема човека који није против вас. А ако хоћете на суд, ићи ћемо и на суд. Добро пазите, Чико, јер знајте, ако се већ једном нађете тамо, могло би се десити да се ишчачка још по нешто што вам нимало не би ишло у рачун.

– Умукни – загрме Чика севајући очима. – Узми је и води куда хоћеш и не излази ми више с њом на очи. Не желим да и њу видим с неком перушком на глави, нити да из њених уста слушам овакве речи какве ти говориш.

– Наљутила си деду – упаде Хајди стрељајући својим црним очима Дету.

– Све ће бити у реду. А сад ходи! – рече Дета. – Где су твоје хаљине?

– Нећу да идем – одсече Хајди.

– Шта кажеш! – трже се сад тетка, али одмах ублажи тон пригушујући бес. – Хајде само, одвешћу те на једно место где ће ти бити тако дивно да не можеш ни замислити. – А онда приђе орману, покупи Хајдине ствари и зави их.

– Тако, сад ходи, узми онај свој шеширић. Истина, није најлепши, али га нећеш дуго носити. Метни га на главу да идемо!

– Нећу да идем – понови Хајди.

– Не буди глупа и тврдоглава као јаре. Од њих си ваљда то научила! Видиш, деда се сад наљутио. Чула си како је рекао да му више на очи не излазимо. Он жели да са мном идеш и сад више немој да га љутиш. А да знаш само како је у Франкфурту лепо, шта ћеш све тамо видети! А ако ти се тамо не свиди, опет можеш да се вратиш овамо. И деда ће дотле да се одобровољи.

– А да ли ћу моћи још вечерас кући ако хтеднем?

– Којешта! Него хајде већ једном. Можеш после, кажем ти, ако хтеднеш. Данас ћемо сићи до Мајенфелда, а сутра сести на воз. Возом ћеш моћи кући кад год хоћеш, јер он тако брзо иде као да лети. – И тетка Дета зграби завежљај са хаљинама, дохвати Хајди за руку па пођоше низбрдо.

Пошто још није било доба испаше, Петар је свакодневно силазио у Селце ради школе, иако је ретко завиривао у њу. Он је себи често давао распуст, јер је сматрао да од школе нема никакве користи. Ни читање му не треба. Лутати и сећи лесково пруће – много је потребније. И тако се он и сад однекуд створи близу своје куће, с великим бременом лесковине, те застаде гледајући Дету и Хајди које су наилазиле путем.

– Куд си потегла? – довикну он.

– Морам брзо до Франкфурта с тетком – одговори Хајди. – Али ћу прво мало до бабе, она ме чека.

– Ама шта ти је дете! О томе ни говора, и иначе је већ касно – дода хитро тетка чврсто стежући руку која се отимала.

– Ићи ћеш баби кад се опет вратиш кући, а сад хајде брзо! – Говорећи то тетка је вукла Хајди све даље и даље, не испуштајући је, јер се бојала да се мала опет не успротиви, а баба би још могла да је подржи у томе.

После овог њиховог разговора Петар одјури и упаде у кућу, па целим бременом прућа тако јако груну о сто, да се све затресло. Баба се толико трже да врисну и испусти преслицу. Тако је наш Петар морао дати одушке своме бесу.

– Куку, шта је, шта се десило?! – јекну престрављена баба, а Петрова мати, која је од треска скоро одскочила, рече му својом урођеном стрпљивошћу:

– Шта ти је, Петре, зашто тако бесниш?

– Зато што је она одвела Хајди – узбуђено објасни Петар.

– Ко, ко? Куда, Петре, куда? – питала је баба сад с новим страхом. Али

брзо схвати шта се догодило, јер јој је кћи малопре рекла да је видела како се Дета пење у планину Чики. Дршћући сва од журбе пришла је баба прозору и стала да виче гласом који је преклињао:

– Дета, Дета, не одводи нам малу! Не одузимај нам нашу Хајди!

И Дета и Хајди чуле су њен глас док су трчале. Дета је наслутила шта баба виче, па је стезала још јаче детињу руку и трчала што је брже могла. Хајди се отимала говорећи:

– Баба, баба ме зове, хоћу к њој.

Али тетка није хтела да се осврће на то. Настојала је само да што пре умири дете и говорила му како треба пожурити да не закасне, јер ће сутра путовати. А да ће Хајди већ видети како је у Франкфурту лепо, јер ће јој се тамо толико свидети да више неће хтети натраг. А ако јој се и прохте да се врати кући, нико је неће задржавати. И не само то, него ће моћи и нешто лепо да понесе баби, да је обрадује.

То се Хајди много свидело. Не противећи се више трчала је поред тетке.

– А шта могу да донесем баби? – запитала је после неког времена.

– Нешто врло фино – казала је тетка. – Лепе меке земичке, па ће се она много радовати. Јер, знаш, она више не може да једе тврди црни хлеб.

– Да, она хлеб увек даје Петру и каже: тврд је ово хлеб за мене! А и сама сам видела – потврди Хајди. – Да се пожуримо онда, тетка Дета, па да још данас дођемо у Франкфурт, ако може, да се брзо вратим са земичкама. – Хајди је сад почела тако брзо да трчи да ју је тетка, носећи завежљај у руци, једва стизала. Али тетки је баш то ишло у прилог, јер је имала намеру да што пре прођу кроз Селце – коме су већ прилазиле – пошто се бојала да не би поздрави и радознала запиткивања можда опет побунили дете.

Сви су видели да се Дета жури само због детета. А ова је зато на сва питања и дозивања с многих прозора и врата, не осврћући се, брзо одговарала:

– Па видите не могу да се задржавам, детету се жури, а треба још далеко путовати.

– Да ли је водиш са собом?

– Је ли то она побегла од Чике с Планине?

– Право је чудо што је још жива!

– Па још има тако румене образе!

Тако се чуло са свих страна и Дета се радовала што је пролазила не задржавајући се, а нарочито што је Хајди грабила што је брже могла.

Отада је Чика с Планине кад је силазио у Селце и пролазио улицом био још натмуренији него раније. Никога није поздрављао, и са својом торбом на леђима, са својом огромном тојагом у руци и сраслим обрвама, изгледао је тако да су жене својој малој деци говориле:

– Пази, склањај се испред Чике с Планине! Иначе, може бити зла. – У Селцу старац није никад ни с ким разговарао. Само би прошао одлазећи у долину, где је продавао свој сир а куповао хлеб и месо. Кад би га видели где пролази, људи би се скупљали и разговарали о њему, и сви су се сложили у томе да је велика срећа што је дете отишло од њега, а и дете је то једва чекало, јер је цео свет видео колико се журило и свима је било јасно да се боји да га старац не стигне и не врати у своју бачију. Само је слепа баба држала страну Чики с Планине, и кад год би к њој неко дошао да прећу донесе или однесе, свакоме је причала како је Чика с Планине био према детету добар и шта је све урадио и за њу и њену кћер, јер је много дана утрошио да поправи њену кућицу, која би се досада сигурно срушила да није било Чикине помоћи. Чуло се то и у самом селу, али већина људи до којих су стизали овакви гласови била је мишљења да је баба стара и излапела па не зна шта се око ње збива.

Чика с Планине није се више појављивао близу куће Петрове мајке. Сва срећа што је колибу раније учврстио и што се она сада добро држала.

Слепа баба је, као и пре, сваког дана уздисала и ниједан дан није прошао а да жалосно не каже:

– Ах, с оним дететом отишло је од нас све радосно и добро, и дани су опет дуги и празни! Кад бих само још једном могла да чујем Хајди пре но што умрем!

Нова глава и све саме нове ствари

У Франкфурту, у кући господина Сеземана, болује његова јединица Клара. Она седи преко целога дана у удобној болесничкој столици која се може превозити из собе у собу. Сад је она у такозваној библиотеци, поред велике трпезарије. У њој је било разног намештаја који је собу чинио врло пријатном и где су се укућани обично задржавали. Ту је стајао и велик, леп орман са књигама због чега су ову собу и назвали библиотеком. Ту је одузета девојчица увек учила с домаћим учитељем.

Мала Клара је имала бледо уско лице са два блага плава ока, која су у овоме тренутку била управљена на велики зидни часовник. Данас јој се чинило да се сказаљке необично споро крећу. Зато је сада, мада то није био њен обичај, казала с нестрпљењем у гласу:

– Зар још није време, госпођице Ротенмајер?

Госпођица Ротенмајер седела је укочено за једним малим столом и везла. Имала је на себи капут с високим оковратником који јој је давао свечан изглед, појачан још тиме што је носила високу пунђу. Госпођица Ротенмајер

је већ више година, откад је умрла госпођа Сеземан, водила кућу и надгледала сву послугу. Господин Сеземан већином је био на путу, па је зато њој поверио целу кућу, али под условом да се у свему поштују жеље његове ћерчице и да се не ради ништа што она не жели.

Баш у тренутку кад је Клара опет нестрпљиво питала госпођицу Ротенмајер зашто путници већ једном не стижу – стајала је доле пред кућним вратима Дета држећи Хајди за руку и питала кочијаша Јохана, који је баш утом силазио с кола, сме ли да тако касно узнемири госпођицу Ротенмајер.

– То није моја ствар! – прогунђао је кочијаш. – Зазвоните Себастијану доле у ходнику.

Дета послуша и послужитељ сиђе низ степенице. На својој ливреји имао је велику округлу дугмад, а на лицу скоро исто тако велике округле очи.

– Хтела сам да питам могу ли у ово доба да узнемирим госпођицу Ротенмајер – почела је опет Дета.

– То није моја ствар – одговори слуга. – Зазвоните на друго звоно служавци Тинети – и без даљег објашњења нестаде.

Дета зазвони опет. Сада се на степеницама појави служавка Тинета са блиставо белом капицом наврх главе и подругљивим осмехом на лицу.

– Шта желите? – запита са степеница не прилазећи ближе.

Дета понови своје питање, Тинета ишчезе, али се брзо појави и викну опет одозго са степеница:

– Чекају вас!

Сада се Дета заједно са Хајди попе уза степенице и за Тинетом уђоше у библиотеку. Овде Дета застаде учтиво на вратима, држећи Хајди чврсто за руку, јер није знала шта све детету може пасти на памет у овој туђој средини.

Госпођица Ротенмајер подиже се лагано са своје столице и приђе да изближе осмотри будућу другарицу домаћинове кћери. Кад виде како Хајди изгледа, као да се не обрадова. Хајди је на себи имала једноставну памучну хаљиницу и стари, згужван сламни шеширић. Испод тог шеширића вирило је дете безазлено, и не скривајући чуђење, посматрало кулу од косе на глави ове даме.

– Како се зовеш? – упитала је госпођица Ротенмајер, пошто је неколико минута испитивачки посматрала дете, које није скидало очију с ње.

– Хајди – одговорила је мала јасним звучним гласом.

– Како? Како? Какво је то име! Какво си име добила на крштењу? – питала је госпођица Ротенмајер.

– Ја се тога не сећам! – одврати Хајди.

– И то ми је неки одговор! – рече дама и заврте главом. – Дета, је ли ово дете глупо или дрско?

– С вашим допуштењем, ја ћу место детета говорити, јер је мала још врло неискусна – рече Дета, пошто је претходно кришом гурнула Хајди због њеног неспретног понашања.

– Није глупа, још мање дрска, али само каже све онако како мисли. Данас се први пут налази у господској кући и не уме да се понаша. Али има добру вољу да научи све што треба, само ако се госпођица не буде љутила на њу. Њено је крштено име Аделхаида, баш као што се звала и њена мајка, моја покојна сестра.

– То је већ име које се може изговорити – приметила је госпођица Ротенмајер. – Али, Дета, морам вам рећи да ми ова мала изгледа необична за њене године. Ја сам вам рекла да другарица госпођице Кларе треба да буде њених година, како би могла да прати исту наставу и да се с њом заједно забавља. Госпођица Клара напунила је већ дванаесту годину. А колико има ово дете?

– С вашим допуштењам – продужила је Дета речито – ни ја сама не знам тачно колико она има година. Она је нешто млађа, али не много, не могу тачно рећи; биће да има десет година или нешто више, тако ми се чини.

– Сад имам осам година, тако је казао деда – изјави Хајди.

Тетка је опет гурну, али Хајди није ни слутила зашто, и није се нимало збунила.

– Шта! Тек осам година! – узвикну госпођица Ротенмајер љутито. – Четири године млађа! Шта то значи? А шта си учила? Јеси ли читала неке књиге?

– Нисам – одговори Хајди.

– Шта? Шта! Па како си онда научила да читаш? – питала је госпођица даље.

– Нисам ни учила, а ни Петар није – саопштила је Хајди.

– Како? Не умеш да читаш! Зар заиста не умеш да читаш! – узвикнула је госпођица Ротенмајер ужаснута. Је ли могућно да си неписмена! Па шта си онда учила?

– Ништа – казала је Хајди баш онако како је и било.

– Дета – рекла је госпођица Ротенмајер после неколико минута, колико јој је требало да се прибере – ово није онако како смо се договориле. Како

сте могли да ми доведете ово створење?

Али Дета се није дала тако лако збунити и храбро је одговорила:

– С вашим допуштањем, дете је баш онако какво сам мислила да ви желите. Госпођица ми је описала какво треба да буде, некако необично и не као друга деца, па сам морала ову малу да узмем, јер она већа деца код нас нису тако добра, а ја сам мислила да је ова баш као поручена за вас. Али сад морам да идем, јер ме моја госпођа и господин чекају, али ћу, ако моја госпођа и мој господин допусте, брзо опет доћи да видим шта је са дететом.

Дета се поклони и нестаде за вратима, па слете низ степенице брзим корацима. Госпођица Ротенмајер је стајала тренутак, а онда потрчала за Детом. Пало јој је на памет да има много још шта да разговара са њом, ако мисли да малу заиста задржи, јер је девојчица остала, а тетка није имала намеру да је води.

Хајди је и даље стајала на истом месту крај врата где је стала кад је ушла у собу. Досад је Клара са своје столице све посматрала ћутећи. Сад је позвала Хајди:

– Ходи овамо!

Хајди приђе болесничкој столици.

– Да ли више волиш да се зовеш Хајди или Аделхаида? – упита је Клара.

– Ја се зовем само Хајди и никако друкчије – одговори мала.

– Онда ћу те увек тако звати – казала је Клара. – И мени се свиђа твоје име и приличи ти. Још никад нисам чула такво име, нити сам икада видела дете као што си ти. Јеси ли увек имала тако кратку коврџаву косу?

– Чини ми се – одговорила је Хајди.

– Да ли си се радовала што идеш у Франкфурт? – продужи Клара.

– Нисам, али сутра ћу се вратити кући и баби ћу однети земичке! – изјави Хајди.

– Ала си ти занимљиво дете! – узвикну тада Клара. – Довели смо те у Франкфурт баш због тога да останеш код нас и да са мном учиш, а биће врло весело, јер ти не умеш да читаш, па ће наши часови тећи сасвим друкчије него досад. Иначе је често веома досадно и дан траје тако дуго. Видиш, свако пре подне у десет долази домаћи учитељ, почињу часови и трају све до два, а то је тако дуго. Домаћи учитељ понеки пут приноси књигу сасвим близу лица, као да је одједном постао кратковид. Али он то чини само због тога што зева иза књиге. А госпођица Ротенмајер с времена на време вади своју велику марамицу и држи је испред лица као да је страшно узбуђена

оним што ми читамо. Али ја знам добро да и она иза марамице зева. И онда бих и ја зевала, али морам зевање да прогутам, јер ако само један једини пут зевнем, госпођица Ротенмајер одмах донесе рибље уље и каже да сам опет слаба, а страшна је ствар узимати рибље уље, и зато ми је лакше да прогутам зевање. Али сад ће бити много занимљивије, јер ћу моћи да слушам како ти учиш да читаш.

Хајди је забринуто завртела главом кад је чула за читање.

– Јесте, јесте, Хајди, мораш да научиш да читаш. Сви људи морају то да науче, а домаћи учитељ је врло добар. Он се никада не љути и све објашњава. Али видиш, кад он нешто објашњава, ништа се не разуме шта говори. Мораш онда да чекаш и не смеш ништа да кажеш јер ће још више да објашњава а ти ћеш још мање разумети. Али после кад већ нешто научиш и кад знаш, онда разумеш шта је он мислио да каже.

Сад се опет вратила госпођица Ротенмајер у собу. Није могла да дозове Дету и била је због тога очигледно узбуђена, јер није успела да јој докаже да није било све онако како су се договорили и да она не зна шта сад да ради и како да врати ово дете. Била је узбуђена тим више што је сама себи направила ову неприлику. Трчала је из библиотеке у трпезарију, а одатле опет у библиотеку и враћала се поново, па изгрдила ту Себастијана, који је својим округлим очима замишљено посматрао постављен сто, да види није ли шта заборавио. – Сутра смислите што сте почели да смишљате, а вечерас гледајте да буде вечере!

Те је речи госпођица Ротенмајер оштро добацила Себастијану, па онда позвала нимало љубазним гласом Тинету, те је Тинета дошла још ситнијим корацима него иначе и стала с тако подсмешљивим лицем да ни госпођица Ротенмајер није смела да је изгрди. Утолико је више расло њено унутрашње узбуђење.

– Соба наше гошће има да се спреми, Тинета – казала је госпођица Ротенмајер савлађујући се с муком. – Тамо је све у реду треба само прашина да се избрише.

– И биће избрисана – казала је Тинета подругљиво и отишла.

За то време је Себастијан отворио доста бучно двокрилна врата која воде у библиотеку. Био је врло љут, али није смео пред госпођицом Ротенмајер да речима изрази свој гнев. Ушао је мрзовољно у библиотеку да болесничку столицу одгура у трпезарију. Кад је хтео да покрене столицу Хајди је стала пред њега и погледала га тако изненађено да он то одмах примети. Тргао се и

рекао Хајди тако осорно како свакако не би да је видео како баш у том тренутку на прагу стоји госпођица Ротенмајер:

– Шта је то на мени чудновато, а?

– Личиш на Петра, малог козара! – одговорила је Хајди.

Госпођица Ротенмајер склопи руке у очајању.

– Је ли то могућно! – јекну полугласно. – Она ословљава послугу са ти! Појма нема о понашању!

Себастијан догура колица, подиже Клару и посади је на столицу за столом.

Госпођица Ротенмајер седе поред ње и даде Хајди знак да заузме место прекопута. Никога сем њих није било за столом, те је било много места. Њих три седеле су далеко једна од друге, тако да је Себастијан имао довољно места за служење. Поред Хајдиног тањира лежала је лепа бела земичка. Дете је у њу гледало радосним погледом. Изгледа да је сличност коју је Хајди открила изазвала њено пуно поверење у Себастијана јер је седела мирно као миш и није се мицала све док он није дошао до ње с великом чинијом и понудио јој пржену рибу. Тада је показала прстом на земичку и запитала:

– Могу ли ово да узмем?

Себастијан је климнуо главом и погледао при том испод ока госпођицу Ротенмајер, јер је хтео да види какав ће утисак направити на њу ово питање. Истог часа зграби Хајди своју земичку и стрпа је у џеп. Себастијан се с муком уздржао од смеха, јер је знао да му је забрањено да се смеје кад служи за столом. Нем и непомичан стајао је још поред Хајди, јер није смео да говори, а није смео ни да иде док не послужи све за столом. Хајди га је гледала неко време зачуђено, а онда упита:

– Је ли ово треба да једем?

Себастијан опет климну главом.

– Па дај ми онда – казала је и гледала мирно свој тањир.

Себастијаново лице изгледало је врло необично, а чинија у његовим рукама почела је да дрхти.

– Можете оставити чинију на сто, па се вратите касније – казала је госпођица Ротенмајер са строгим изразом лица, а Себастијан је одмах ишчезао. – Теби, Аделхаида, морам да улијем у главу и најосновније појмове, то већ видим – наставила је госпођица Ротенмајер с дубоким уздахом. – Пре свега, показаћу ти како се за столом узима јело – и при том она показа све што Хајди треба да ради. – А затим – наставила је – морам ти рећи да за

столом немаш шта да говориш са Себастијаном, сем онда кад имаш да му издаш налог или да му поставиш неко потребно питање. Али и онда ћеш му увек говорити ви, а не ти. Јеси ли разумела? И Тинети ћеш говорити ви. Мене ћеш називати онако како ме сви називају. Како ћеш говорити Клари, нека она сама одлучи.

– Звaће ме, разуме се, Клара – казала је девојчица.

После овога морала је Хајди да саслуша још читав низ поука о устајању из кревета, о одлажењу у кревет, о улажењу у собу и излажењу из собе, о држању реда, о затварању врата, али су се за то време девојчици склапале очи, јер је јутрос устала у пет часова, а после тога превалила дуг пут. Завалила се у столицу и заспала. Када је госпођица Ротенмајер завршила свој говор после дужег времена, казала је:

– Памти сад шта сам ти рекла, Аделхаидо! Јеси ли све разумела?

– Хајди већ спава – рече Клара с веселим лицем, јер јој већ одавно није вечера протекла тако весело као ова.

– Па то је нечувено! Шта све с овим дететом нећу доживети! – узвикнула је госпођица Ротенмајер у великом гневу и зазвонила тако жестоко да су Тинета и Себастијан заједно утрчали у собу. Али и поред све те буке, Хајди се не трже из сна и имали су муке док је нису пробудили бар толико да су је могли одвести до њене собе, прво кроз библиотеку, па онда кроз Кларину собу и кроз собу госпођице Ротенмајер. Соба опремљена за Хајди била је на углу.

- Ја се зовем само Хајди и никако друкчије.

Један необичан дан госпођице Ротенмајер

Кад се Хајди пробудила првога јутра у Франкфурту, просто није знала где се налази. Добро протрља очи, па још једном изненађано погледа око себе, али опет виде исто. Нагло се подиже и седећи у постељи погледа око себе. Постеља висока, бела. Соба велика, широка. А тамо одакле светлост долази, висе беле дугачке завесе... Са обе стране по једна полица, а на свакој много цвећа. Поред зида велики диван и на њему исто тако цвеће, а испред њега округли сто! У углу, према постељи, умиваоник са таквим стварима какве Хајди још није видела.

И наједанпут јој сину мисао да је у Франкфурту. Пролете јој кроз главу цео јучерашњи дан, чак јој падоше на памет и поуке старе госпођице, уколико их је упамтила. Онда скочи са кревета и брзо поче да се облачи. Потрча прво на један прозор, па на други. Тражила је да види небо и земљу јер се осећала као у кавезу. Није могла да разгрне завесе. Није умела. Прозор је био тако висок да је Хајди једва могла да види кроз њега... и Хајди не угледа што је желела. Опет је потрчала од првог прозора до другог, па се опет

вратила првоме. Али увек пред њеним очима били су само зидови и прозори, и опет само зидови и прозори. Хајди спопаде страх.

Било је то рано ујутру. Хајди се зато пробудила што је навикла да у планини рано устаје и да одмах истрчи напоље да види какво је време. Да ли је небо плаво и да ли је сунце изгрејало, да ли јеле шуме и да ли је цвеће отворило очи. Хајди је била као птичица која се први пут нашла у лепој, блиставој крлетки; па скакуће тамо-амо, покушавајући да својим малим, слабим кљунићем провали тешке решетке да би побегла у слободу. Она је тако упорно јурила од једног прозора до другог и узалуд се мучила да их отвори. Веровала је да би ваљда могла видети и нешто друго сем зидова и прозора. Та, доле мора бити земља, а на њој зелена трава. И снег који копни на падини! Свет за којим Хајди толико чезне. Али прозори су остали чврсто затворени, ма колико дете вукло, пипало са свих страна, колико је могло да дохвати, и силом покушавало да своје мале прсте завуче под оквир. Све је остајало чврсто као гвожђе. Кад је Хајди увидела да су сви напори узалудни, напусти овај тешки посао. Сад је мислила како би било да изађе из куће, па да сиђе доле на траву. Али се сетила да је синоћ пред кућом видела само камење. Утом неко закуца на врата и Тинета промоли главу, па рече кратко:

– Доручак је готов!

Хајди није разумела да је тим речима позивају на доручак. На подсмешљивом Тинетином лицу видела је пре опомену да јој се не приближи, него неки пријатељски позив. То је Хајди јасно прочитала на њеном лицу, па се према томе и управљала. Извадила је клупицу која је била испод стола, поставила је у један угао, села на њу и мирно чекала да види шта ће бити даље.

После извесног времена зачуше се нечији енергични кораци. Била је то госпођица Ротенмајер, која је опет узбуђено ушла у Хајдину собу вичући:

– Шта је с тобом, Аделхаидо, зар не знаш да је време доручку?! Ходи овамо!

Хајди је одмах схватила у чему је ствар и пошла. У трпезарији је већ седела Клара на своме месту и љубазно поздрављала Хајди. Лице јој је било много задовољније него иначе, јер је већ предвиђала да ће и данас бити свакојаких разонођења. Доручак је протекао мирно. Хајди је сасвим пристојно грицкала свој хлеб с маслом. После доручка, по жељи госпођице Ротенмајер, Хајди пође са Кларом у библиотеку да сачекају домаћег учитеља.

Кад оба детета остадоше сама, упита Хајди:

– Је ли, Клара, кажи ми како бих могла одавде, из ове куће, да видим земљу и траву?

– Отвориш прозор па гледаш – одговори Клара весело.

– Али прозор не може да се отвори – одговори Хајди жалосно.

– Може, може – увераваше је Клара. Само не можеш ти, а шта ћу кад ни ја не могу да ти помогнем! Али, знаш шта? Ако кажеш Себастијану, он ће ти у томе помоћи, и отвориће ш прозор.

Сад је малој Хајди лакнуло, јер је знала да се прозор ипак може отворити и да се може гледати доле, мада се још увек осећала као да је затворена у тамници. Клара поче да запиткује Хајди како је код ње у планини, и Хајди је радосно причала о дрвећу, козама и пашњаку, о свему што она воли.

У том је стигао домаћи учитељ. Али га госпођица Ротенмајер не одведе одмах у библиотеку, јер је просто морала прво испричати све што јој је на срцу. Зато га одведе у трпезарију и врло узбуђена седе према њему. Објаснила му је свој тежак положај и како се све десило.

Била је писала – рече му – пре извесног времена господину Сеземану у Париз. Писала је како његова кћи већ одавно жели да добије другарицу која би била стално с њом, а и сама госпођица Ротенмајер верује да би таква једна девојчица подстакла Клару да боље учи, а у слободним часовима правила би јој друштво. У ствари, госпођица Ротенмајер и сама је то много желела. Мислила је да ће добро бити ако нађе некога који ће занимати болесну Клару кад јој је досадно, што се често дешавало. Господин Сеземан је одговорио да радо испуњава жељу своје кћери, али под условом да са том другарицом у свему поступају као и с његовим рођеним дететом, јер не жели да се у његовој кући било ко мучи. – Ова господинова примедба била је, разуме се, сасвим непотребна – додала је госпођица Ротенмајер – јер ко би још децу мучио! – Исприча му затим како је ужасно насела с овим дететом. Наводила му је примере глупости коју је досад показало, и због чега би господин учитељ морао почети „не само од буквара, него од најосновнијих правила понашања”. Из те невоље у стању је само господин учитељ да је избави. Када би господин учитељ само хтео да изјави – то, разуме се, због господара куће, господина Сеземана – како је немогуће једновремено поучавати два оволико различита ђака. За старијег и бољег ђака – малу Клару – то би било од велике штете. За господина Сеземана био би то јак разлог да без оклевања одлучи да Хајди треба вратити кући. Засада, разуме се, без пристанка домаћина не сме се ништа предузимати, јер он већ зна да је дете овде.

Али, домаћи учитељ био је обазрив човек и никад није једнострано судио. С доста труда убеди госпођицу Ротенмајер да не смета много што је девојчица заостала, и да може Клару брзо достићи ако буде редовно учила.

Кад је госпођица Ротенмајер чула мишљење домаћег учитеља, нимало јој није било право. И чим се за њим затворише врата библиотеке, она узнемирено поче да корача по соби горе-доле. Сад је била начисто да дете мора овде остати. С тим се помирила тешка срца, и сад је ваљало смислити како послуга да ословљава Аделхаиду, пошто господин Сеземан жели да се према томе детету поступа као према његовој рођеној кћери. Из тих мисли трже је страховита бука, која је долазила из библиотеке. Као да се нешто рушило и падало, а Себастијан је запомагао. Она, уплашена, јурну у собу. Кад тамо – а оно све по поду, и књиге, и свеске, и лењир, и писаљка, а иза разбијене мастионице потоци мастила – Хајди је нестала!

– Дивота! – сикну госпођица Ротенмајер, кршећи руке. Столњак, књиге, корпа, све у мастилу! – То је нечувено! То је дело оне мале несреће, нема сумње!

Домаћи учитељ, запањен, унезверено је гледао овај крш. А Клара! Скоро весело поче да објашњава:

– Да, Хајди је то урадила, али није намерно: зато не сме да буде кажњена. Нагло је пошла, ето, па је у пролазу закачила столњак и тако се све срушило. Чула је како пролазе кола улицом, па је јурнула да види. Сигурно да никад није видела варошке кочије, па зато...

– Јесте ли видели, господине учитељу, да је онако како сам ја говорила? Па то стварање појма нема ни о чему! Зар она зна шта је то час, па да треба мирно да слуша и пази! Али, наопако, куда ли се сад изгубила! Да није побегла из куће? Тешко мени, шта ће сад господин Сеземан рећи!

Госпођица Ротенмајер истрча из собе, слете низ степенице. На отвореним вратима стајала је Хајди и унезверено гледала лево десно низ улицу.

– Шта ти је, јеси ли при себи! Шта ти је синуло у главу? Како си могла тако да побегнеш! – сиктала је узбуђено госпођица Ротенмајер.

– Чула сам како јеле шуме, али не знам где су и не чујем их више – одговорила је Хајди, па је невесело погледала у правцу где се губило тандркање кола, које се Хајди учинило као шум ветра у јеловом грању. Због тога је и истрчала напоље, ван себе од радости.

– Јеле! Јесмо ли ми у шуми? Шта ти пада на памет? Попни се горе па гледај шта си направила!

Госпођица Ротенмајер се попе уз степенице, а за њом Хајди, која запрепашћено стаде кад угледа у соби лом који је направила.

– То ти се сад десило, и никад више! – рече госпођица Ротенмајер показујући на под. – Кад се учи, седи се мирно на столици и пази. Ако сама то не умеш, мораћу да те вежем за столицу. Јеси ли разумела?

– Да – одговори Хајди – али ја ћу одсад и сама мирно седети, не морате да ме везујете. – Девојчица је сад схватила да треба мирно да седи.

Утом ућоше Себастијан и Тинета да уреде собу. Домаћи учитељ оде пошто је због свега овога што се десило, час морао да се прекине. За зевање није било времена.

Клара је морала свако после подне да се неко време одмара, а Хајди је могла да се сама занима чиме хоће. То јој је још изјутра госпођица Ротенмајер саопштила. И кад је Клара после ручка задремала, а госпођица Ротенмајер отишла у своју собу, Хајди је сада могла да бира забаву какву хоће. Радовала се томе јер је већ имала план, само није могла сама да га оствари. Потребно је било упитати за савет некога од послуге. Зато је стајала испред трпезарије, насред ходника, како не би пропустила особу коју је чекала. И заиста после извесног времена наиђе уз степенице Себастијан, носећи из кухиње послужавник са сребрним прибором за јело да га остави у трпезарији. Кад стиже до последње степенице, Хајди стаде пред њега, па поче јасним гласом:

– Ej, ви.

Себастијан разрогачи очи што је могао више, па љутито одсече:

– Шта то значи, госпођице?

– Хтела бих нешто да питам. Али пре свега, немојте да се љутите због онога јутрос – додаде Хајди тихо, мислећи да се Себастијан љути због јутрошњег лома у соби и просутог мастила.

– Све је то лепо и красно. Него, зашто ви мени кажете: ej, ви! – рече Себастијан још увек љутим гласом.

– Па тако морам увек да вам кажем, јер је то наредила госпођица Ротенмајер – уверавала га је Хајди.

Сад се Себастијан слатко насмеја, тако слатко да је Хајди била врло зачуђена, јер у том није видела ништа смешно. Себастијан је схватио у чему је ствар, па рече весело:

– Е, па лепо, шта сте хтели да ме питате, госпођице?

– Ја се не зовем госпођица – рече Хајди исто онако љутито као малочас

Себастијан. – Зовем се Хајди.

– Тако је кад ви кажете, али госпођица Ротенмајер жели да вас називам госпођицом – изјавио је Себастијан.

– Је ли она то рекла? Е, па онда морам тако да се зовем – казала је Хајди помирљиво, јер је видела да све мора бити онако како нареди госпођица Ротенмајер.

– Сад већ имам три имена – додала је уздишући.

– А шта је, молим, гаспођица хтела да пита? – упита је Себастијан, који је већ ушао у трпезарију и почео да ставља у фиоку ножеве и виљушке.

– Како се отвара прозор, Себастијане?

– Овако – и он отвори прозорско окно.

Хајди приђе прозору, али је била сувише мала да би могла лепо видети. Допирала је тек до прозорске даске.

– Ево, овако, госпођице, може да се погледа кроз прозор и да се види шта има напољу – објасни јој Себастијан, приближујући дрвену клупицу прозору.

Сва радосна, скочи Хајди на клупицу и најзад погледа кроз прозор, за чим је толико чезнула. Али с изразом највећег разочарања она се одмах повуче.

– Овде се види само камена улица, и ништа више – рече дете жалосно. – Али ако се обиђе око целе куће, шта се види са друге стране, Себастијане?

– То исто – одговори он.

– Али куда онда треба отићи па да се види далеко, далеко, све до зелене долине?

– Мора да се попне на високи торањ, на црквени торањ, онај који видите тамо са златном лоптом на врху. Одозго се види далеко.

Хајди сада сиђе брзо са клупице, пожури према вратима, слете низ степенице и изађе на улицу. Али није ишло онако како је Хајди замишљала. Кад је с прозора видела торањ, њој је изгледало као да треба само прећи преко улице па да се одмах нађе пред њим. Међутим, Хајди прође целу улицу, а не стиже до торња нити га игде виде. Прође и другом улицом, па даље, и још даље, али од торња ни помена. Она не хтеде никога да упита, јер су ови људи некуд хитали. – Сигурно немају времена да ми одговоре – мислила је Хајди. Али тада виде на првом углу некога дечака како стоји са малим верглом на леђима и неком чудном животињом на руци. Хајди му притрча и упита га:

– Где је торањ са златном лоптом на врху?

– Не знам – одговори дечак.

– А кога могу да питам где је? – питала је Хајди даље.

– Не знам.

– А зар ти не знаш неку цркву са високим торњем?

– Како не бих знао!

– Па ходи онда да ми покажеш!

– Покажи ти мени, прво, шта ћеш ми дати за то.

Дечак пружи руку. Хајди поче да тражи по џепу. Извукла је прво сличицу на којој је био насликан венчић црвених ружа. Гледала га је неко време, па се онда покајала. То јој је Клара тек јутрос поклонила. Али ипак је хтела да погледа са торња у долину и да види зелене падине планине.

– Ево! – одлучи Хајди и пружи дечку сличицу. – Хоћеш ли ово?

Дечко трже руку и заврте главом у знак непристајања.

– Па шта хоћеш? – упита га Хајди, па задовољно врати своју сличицу у џеп. – Ја немам новца, али има Клара. Она ће ми већ дати. Колико тражиш?

– Двадесет пфенига.

– Ходи онда!

Пођоше сад обоје дугом улицом, а успут Хајди поче запиткивати свога пратиоца како се зове то што носи на леђима. Он јој је објаснио да има испод мараме леп вергл који дивно свира кад му се окреће ручица. Одједном се нађоше пред неком старом црквом с високим торњем. Дечак застаде и рече:

– Ту смо!

– Али како ћу ући унутра? – упита га Хајди када је видела закључана врата.

– Не знам – одговори дечак.

– Мислиш ли да овде могу зазвонити као што звоним Себастијану?

– Не знам – одговори дечак.

Хајди је приметила на зиду звоно, те је повукла из све снаге.

– Док ја будем горе, ти ћеш морати да ме чекаш, јер ја не знам како да се вратим. Ти ћеш морати опет да ми покажеш пут.

– А шта ћеш ми опет дати?

– Па шта ћеш да ти дам?

– Опет двадесет пфенига.

Стара брава откључа се изнутра и врата се са шкрипом отворише. Један старац изиђе на улицу и погледа прво изненађено, а онда љутито оба детета и

викну на њих:

– Како се усуђујете да звоните? Зар нисте умели да прочитате шта пише изнад звонцета: – За оне који хоће на торањ.

Дечак кажипрстом показа на Хајди и не рече ни речи.

– Па ја сам баш хтела на торањ!

– Шта ћеш горе? – упита је црквењак. – Је ли те неко послао?

– Не! – одговори Хајди. – Хтела бих да се попнем и да погледам како изгледа одозго.

– Вуците се кући, и да ми нисте више звонили, јер ћете се други пут зло провести!... – Говорећи то црквењак се окрете и хтеде да затвори врата, али га Хајди ухвати за рукав и рече молећивим гласом:

– Само једанпут!

Црквењак је погледа, а Хајдине очи су га тако љупко гледале и тако га преклињале, да се предомислио. Узе дете за руку и рече љубазно:

– Када ти је баш толико стало, онда ходи са мном!

Дечко седе на камене степенице испред врата, јер није хтео да се пење.

Хајди се пела преко много степеница држећи црквењака за руку. Степениште је постајало све уже, и најзад се сасвим сузило. Онда изиђоше горе. Црквењак отвори прозор.

– Ево, сад погледај!

Хајди угледа много, много кровова, торњева и димњака. Али брзо се повуче и рече утучено: – Нисам мислила да је тако.

– Јеси ли видела?... Али како може дете и да разуме шта је леп изглед!... Силази сад и да ниси више звонила!

Црквењак пусти Хајди испред себе и почеше силазити низ узане степенице. На једном месту где су степенице биле шире, налазила су се с леве стране врата црквењакове собице, а крај њих таван испод косога крова. Ту у дну стајала је велика корпа, а пред њом је седела дебела, сива мачка и фркала. У корпи је био њен млади пород, и она је опомињала да не дирају у њену породицу. Хајди је застала и погледала изненађено. Тако велику мачку још никада није видела. Али у староме торњу живели су читави чопори мишева, па је мачка свакога дана без великог труда имала бар пола туцета мишјих печеница. Црквењак примети како се Хајди изненадила и рече:

– Ходи, неће ти она ништа кад сам ја поред тебе! Можеш и мачиће да видиш.

Хајди приђе корпи и поче да кличе одушевљено:

– Јао ала су лепи! Ала су лепи мачићи! – викала је непрестано и скакала око корпе, желећи да што боље види како се смешно игра седам или осам мачића који су се непрестано у корпи претурали једно преко другог, прескакали се и падали.

– Хоћеш ли једно мače? – упита је црквењак, који је са задовољством гледао колико се Хајди радује.

– Је ли за мене? Је ли заувек? – упитала је Хајди сва ван себе и просто није могла да верује у толику срећу.

– Разуме се можеш и више да их узмеш можеш и све да понесеш, само ако имаш доста места за њих – рекао је човек који је једва чекао да се ослободи толиких мачића а да им не учини ништа рђаво.

Хајди је била пресрећна. У оној великој кући имаће мачићи и сувише места а колико ће се тек Клара радовати и чудити кад их види како су љупки!

– Али како да их понесем? – упитала је Хајди узимајући у руке једно мače, али дебела мачка скочи и тако љутито фркну да се Хајди уплашено тргла.

– Ја ћу ти их однети, само кажи куд – рече црквењак милујући стару мачку да је опет одобровољи јер је она била његов добар пријатељ и провела је већ много година заједно с њим на торњу.

– До господина Сеземена у ову његову велику, велику кућу која на вратима има златну псећу главу с дебелим прстеном на њушци – објасни му Хајди.

Није морала ни толико да каже црквењаку који је већ много година становао на торњу и знао сваку кућу надалеко, а поред тога Себастијан је био његов стари познаник.

– Знам – рекао је он. – Али коме да однесем мачиће? Кога да тражим? Ниси ваљда ти ћерка господина Сеземана?

– Нисам ја, него је Клара његова ћерка. Она ће се много радовати кад стигну мачићи!

Црквењак је хтео да иде даље, али се Хајди није могла одвојити од овог забавног призора.

– О, када бих могла одмах да понесем једно мače или два! Једно за мене, а друго за Клару. Да ли бих могла?

– Чекај мало – одговори црквењак. Однео је пажљиво стару мачку у своју собицу и дао јој да једе, затворио врата за њом и вратио се. Онда се окрену према Хајди и рече:

– Ето, сад можеш да узмеш два мачета!

Хајдине очи заблисташе од радости. Одабрала је једно бело и једно шарено са пругама, па је једно мараче метнула у десни, а друго у леви џеп. И срећна пође низ степенице.

Дечак је још седео на каменом прагу, па кад црквењак затвори врата за њом, Хајди упита:

– Којим путем треба да идемо до куће господина Сеземана?

– Не знам – одговорио је дечак.

Хајди поче тада да описује и врата на кући, и прозоре, и степенице, али је дечак стално вртео главом јер кућу није знао.

– Видиш – наставила је Хајди да објашњава – са једног прозора види се једна велика, велика сива кућа, а кров иде све овако... – и Хајди кажипрстом поче да црта по ваздуху велике шиљке.

Сад дечак скочи јер је погодио која је то кућа. Једнако је трчао, а Хајди за њим, а за кратко време нађоше се заиста пред капијом на којој је била псећа глава од месинга. Хајди повуче за звоно. Себастијан се ускоро појави и чим угледа Хајди узвикну ужурбано:

– Брзо, брзо!

Хајди потрча за њим што је могла брже, а Себастијан залупи вратима. Дечка који је запрепашћен остао напољу, није ни приметио.

– Брзо, госпођице – подстицаше је Себастијан и даље. – Одмах да сте ишли у трпезарију, они већ седе за столом. Госпођица Ротенмајер љута је као рис. Али, како је и могло малој госпођици пасти на памет да побегне од куће?

Хајди уђе у собу. Госпођица Ротенмајер не подиже главу. Ни Клара није ништа рекла. Владала је непријатна тишина. Најзад, кад је Хајди већ седела на својој столици, отпоче госпођица Ротенмајер, строга лица, свечаним и озбиљним гласом:

– Аделхаида, после ћу разговарати с тобом, а сада хоћу само ово да ти кажем: показала си се врло неваспитана и заслужила си казну што си напустила кућу без питања и не рекавши никоме ни речи. Лутала си по граду све до позне вечери. То је заиста беспримерна дрскост!

– Мрњао! – чуло се место одговора.

Али сад се госпођица Ротенмајер још више разљути.

– Шта, Аделхаида – викну она пискавим гласом – ти се усуђујеш после толиког неваљалства да правиш још и рђаве шале?! Пази добро, ја ти кажем!

– Ја сам само направила... – почела је Хајди.

– Мрњао – додало је мече.

Себастијан спусти своје чиније на сто и побеже из собе.

– Доста је било! – хтела је госпођица Ротенмајер да узвикне, али од узбуђења издаде је глас. – Устани и напусти собу.

Хајди је уплашено устала са столице и хтела је још једном да објасни.

– Ја сам направила само...

– Мрњао, мрњао, мрњао!

– Али Хајди – рече сад и Клара – када видиш да се госпођица Ротенмајер тако љути зашто тако мјаучеш?

– Па не мјаучем ја, него мачићи мјаучу – једва је успела Хајди да објасни.

– Шта, шта! Мачке? Мачићи?! – узвикну госпођица Ротенмајер. – Себастијане! Тинета! Нађите брзо те страшне животиње! Уклоните их што даље!

И вичући то, госпођица Ротенмајер одјури у библиотеку, па спусти резу на врата како би се спасла опасности, јер су мале мачке за госпођицу Ротенмајер биле најстрашнија ствар на свету. Себастијан је стајао напољу, пред вратима, морао је да савлада смех пре него што је ушао у собу. Он је, док је служио Хајди, приметио како из њеног џепа вири једна мала мачја глава, па је већ предосећао какво ће се чудо догодити, а кад је настао онај лом, није могао да се уздржи од смеха и једва је успео да спусти своје чиније на сто. Сад, кад је већ умукло запомагање уплашене даме, ступио је прибрано у собу. У њој је све изгледало лепо и мирно. Клара је држала мачиће у крилу. Хајди је клечала поред ње, и обе су се играле задовољно са та два мала љупка мачета.

– Себастијане – казала је Клара – морате да нам помогнете! Нађите неко скривено место за мачиће, да их госпођица Ротенмајер не види, јер она их се много плаши, па ће зато хтети да их отера. Али ми бисмо желеле да задржимо мачиће и да их увек доносимо у своју собу кад смо саме. Где бисмо могли да их склонимо?

– Побринућу се већ за то, госпођице Клара – одговори Себастијан услужно. – Направићу им у корпици леп креветац и ставићу је на место које госпођица Ротенмајер никад не обилази. Можете се потпуно ослонити на мене.

Себастијан се одмах дао на посао, једнако се смејући и мислећи у себи: – Биће још чуда!

А Себастијан је понекад волео да се госпођица Ротенмајер мало узбуди.

Тек после дужег времена, кад се приближио час одласка на починак,

одшкринула је госпођица Ротенмајер врата и запитала:

– Јесу ли уклоњене те одвратне животиње?

– Јесу, јесу – одговори Себастијан, који је навлаш пословао по соби, очекујући ово питање.

Брзо и тихо дограбио је обе мачкице с Клариног крила и нестао с њима.

Госпођица Ротенмајер је оставила за сутра буквицу коју је намеравала да очита малој Хајди, јер се данас осећала исувише изнурена после гнева, једа и ужаса, свих тих непријатних осећања која је Хајди, једно за другим, нехотице изазивала у њој. Повукла се ћутећи. А Клара и Хајди отидоше задовољно на спавање, јер су знале да и њихове мачкице леже на доброј постељи.

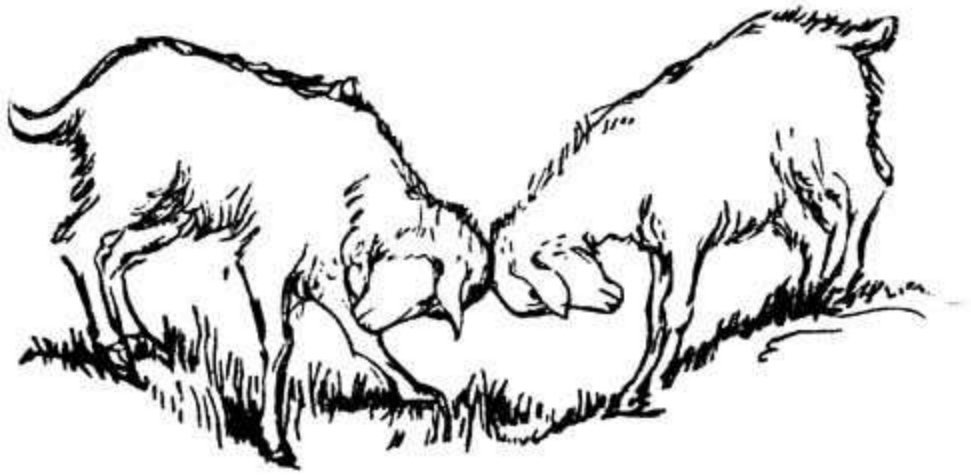

Узбудљиви догађаји у кући господина Сеземана

Кад је Себастијан сутрадан отворио кућне вратнице домаћем учитељу и одвео га у библиотеку, већ је неко други вукао за звоно, али с таквом снагом да је Себастијан просто слетео низ степенице, јер је мислио:

– Овако звони само господин Сеземан. Биће да је изненада стигао кући.

Отворио је врата широм. Пред њим је стајао дечак са верглом на леђима, сав одрпан.

– Шта то значи? – узвикнуо је Себастијан. – Показаћу ја теби како се звони! Шта тражиш овде!

– Морам да разговарам с Кларом!

– Мангупе прљави, зар не умеш да кажеш: са госпођицом Кларом? Шта ти имаш са госпођицом Кларом да разговараш? – упита га Себастијан осорно.

– Дугује ми четрдесет пфенига – објасни му дечак.

– Ти си полудео! Откуда ти уопште знаш да овде живи госпођица Клара?

– Јуче сам јој паказао пут до торња и натраг. Тамо и амо по двадесет пфенига, то је четрдесет. Дугује ми, значи, свега четрдесет.

– Ето какве глупости лупаш! Госпођица Клара никада не излази, нити може да излази. Чисти се одавде док те нисам распалио!

Али дечак се није дао заплашити. И даље је стајао непомично и рекао

суво:

– Видео сам ја њу на улици и могу да вам кажем како изгледа. Има коврџасту косу, кратку косу, црну, а и очи има црне, хаљина јој је мрка и не говори као ми овде.

– Охо – помисли Себастијан и насмеја се у себи. – То је баш наша мала госпођица. Мора бити да је опет нешто удесила.

А онда је казао, ухвативши дечка за руку:

– Добро, пођи за мном и причекај пред вратима док опет не изађем. Када те пустим у собу, можеш нешто и да одсвираш на верглу. Наша госпођица волеће тако нешто да чује.

Кад је стигао горе, закуцао је на врата библиотеке и сачекао је док му не рекоше: слободно.

– Дошао је један дечак који пошто пото хоће да говори са госпођицом Кларом – саопшти Себастијан.

Клара се много обрадовала овом неочекиваном догађају.

– Нека одмах уђе – казала је. – Зар не, господине – упита домаћег учитеља – кад је тако навалио да говори са мном?

Дечко је ушао и, како му је било речено, одмах поче да окреће свој вергл. Госпођица Ротенмајер, да не би слушала сричање у буквару, била је отишла да ради нешто у трпезарији. Одједном је ослушнула. Да ли ови звуци допиру са улице? Али тако су јасни! Откуда у библиотеци вергл?! Па ипак, није било сумње! И она појури кроз дугу трпезарију и отвори врата. А ту – невероватна слика! Насред библиотеке стајао је одрпан мали верглаш и окретао свој инструмент што је боље могао. Домаћи учитељ је једнако отварао уста као да хоће нешто да каже, али никако није успевао. Клара и Хајди слушале су музику раздрагане.

– Доста! Доста када ти кажем! – викала је госпођица Ротенмајер.

Музика је надјачавала њен глас. Онда она потрча дечаку, али се одједном нешто нађе међу њеним ногама и она ужаснута погледа на под. Између њених ногу гмизала је нека гадна страшна животиња: корњача. Госпођица Ротенмајер одскочи како већ одавно није, а онда из све снаге зацикта:

– Себастијане! Себастијане!

Мали верглаш се нагло заустави, јер је сад глас надјачао музику. Себастијан је стајао напољу испред полуотворених врата и превијао се од смеха, јер је видео како је госпођица Ротенмајер смешно скочила. Најзад је ушао у собу. Госпођица Ротенмајер је седела сва клонула у једној наслоњачи.

– Напоље сви, и тај дечак и та животиња! Избаците их напоље, Себастијане, овог момента! – сиктала је она.

Себастијан је послушао и извукао из собе дечка, који је брзо зграбио своју корњачу. Пред вратима гурну он дечаку у руку новац и рече му:

– Четрдесет за госпођицу Клару и четрдесет за свирање. Добро си извео ствар!

И Себастијан затим затвори за њим кућна врата.

У библиотеци је опет завладао мир. Час је настављен, а госпођица Ротенмајер остаде у соби да би својим присуством спречила сличне ужасе. Имала је намеру да после часа испита цео случај и да кривца тако казни да му то остане дуго у сећању.

Опет је закуцао неко на врата, и у собу уђе поново Себастијан са вешћу да је донета једна велика корпа коју треба одмах предати госпођици Клари. Он одмах донесе покривену корпу и истог часа журно се удаљи.

– Мислим да би боље било да се прво заврши час, па да се корпа онда отклопи – примети госпођица Ротенмајер обраћајући се Клари. Клара није могла да погоди шта су јој то донели, те је једнако нестрпљиво гледала корпу.

– Господине – казала је она прекидајући домаћег учитеља усред деклинације – зар не бих могла да брзо погледам шта је унутра, а онда ћемо опет наставити?

– У једном погледу могао бих бити за ваш предлог, а у другоме против њега – одговорио је домаћи учитељ. – За први разлог говори то да је цела ваша пажња управљена на овај предмет...

Говор није могао да заврши. Поклопац на корпи није био учвршћен и одједном искочи једно мече, па друго, па треће, па све више мачића, који непојмљивом брзином потрчаше по соби те се цела соба напуни мачићима. Скакали су на ципеле домаћег учитеља, грицкали његове панталоне, пењали се на хаљину госпођице Ротенмајер, гребали око њених ногу, скакали на Кларину столицу, ваљали се, умиљавали и маукали. Био је то невиђен призор. Клара је једнако викала:

– О, како су слатки мачићи, како враголасто скачу, погледај, погледај, Хајди, ено оно, па оно, па оно тек!

Хајди је радосно трчала за њима из угла у угао. Домаћи учитељ је збуњено стајао крај стола па дизао час једну час другу ногу, јер су га мачке голицале. Госпођица Ротенмајер седела је занемела од ужаса у својој

наслоњачи, а онда је почела да виче што је грло носи:

– Тинета! Тинета! Себастијане! Себастијане!

Није се усуђивала да устане из наслоњаче, јер се плашила да ће све те мале гнусобе одједном да скоче на њу.

Најзад, кад чуше запомагање, стигоше Себастијан и Тинета. Себастијан похвата једно за другим све мачиће, па их метну у корпу и однесе на таван, у онај угао који је још јуче наменио за мачју спаваћу собу.

Тако се ни данас за време часа није зевало.

У позно вече, када се госпођица Ротенмајер опоравила мало од преподневних узбуђења, позвала је Себастијана и Тинету у библиотеку и ту почела исцрпну истрагу поводом ових кажњивих догађаја. Дознало се тако да је Хајди све ово припремила на свом јучерашњем излету. Госпођица Ротенмајер седела је сва бледа од гнева и с муком тражила речи којима ће изразити своја осећања. Руком је дала знак да се Себастијан и Тинета удаље. А тад се окренула малој Хајди, која је стајала крај Кларине столице и није ни схватила зашто је крива.

– Аделхаида – почела је строгим гласом – знам само једну казну коју би ти осетила, јер си права варварка. Али видећемо да ли ћеш се опаметити доле у мрачном подруму, где су гуштери и пацови, па ти никада више такве ствари неће пасти на памет.

Хајди је мирно и зачуђено саслушала пресуду. Она је знала да се поред дедине бачије налазила просторија коју је деда називао подрумом и ту држао готов сир и свеже млеко; али је то било врло пријатно и лепо место, а она још никад није видела ни пацове ни гуштере.

Али Клара стаде да плаче из гласа:

– Не, не, госпођице Ротенмајер, треба сачекати док се тата врати. Писао је да ће доћи скоро, па ћу му ја испричати све што је било, и он ће одлучити шта ће бити са Хајди.

Против овога врховног судије није смела госпођица Ротенмајер ништа да примети, утолико пре што је заиста требало да се господин Сеземан скоро врати кући. Устала је и казала мрзовољно:

– Добро, Клара, добро, али и ја ћу говорити са господином Сеземаном.

И то рекавши изађе.

Прошло је неколико мирних дана, али госпођица Ротенмајер је и даље била узбуђена, јер је једнако мислила о томе како се преварила у Хајди, па јој се чинило како је у кући господина Сеземана све пошло наопако откада је

ова девојчица ту и како се никад више неће уредити. Клара је била врло задовољна. Није јој више било досадно, јер ју је Хајди за време часа увек нечим занимала. Хајди је стално мешала слова и није могла да их научи, па кад би се домаћи учитељ сав запенушио објашњавајући и описујући облик слова, да би јој представио све то што очигледније и упоређивао неко слово с рогом или с кљуном, узвикнула би она одједном радосно:

– Знам шта је то! То је коза!

Или:

– Знам! То је птица грабљивица!

Јер ови описи изазивали су у њеном мозгу све друго, само не представе слова.

Предвече би Хајди седела опет поред Кларе и причала јој о планини и животу на планини тако опширно да јој се јављала чежња за кућом, те би на крају увек казала:

– Сад већ морам да се вратим! Сутра ћу да идем!

Али Клара би је увек умирила и доказивала јој како треба да остане док се отац не врати. А онда ће видети шта ће даље бити. Хајди би тада попустила и умирила се, а помагало је и то што је сваког дана гомилица земичака за бабу све више расла, јер је свако поподне и свако вече крај њеног тањира лежала по једна лепа земичка. Хајди би је брзо гурала у џеп, јер није могла да једе земичке кад је знала да баба нема белога хлеба, а тврди црни хлеб није више за њу.

После ручка седела је Хајди свакога дана неколико часова сасвим сама у својој соби и није се мицала, јер је схватила да јој је у Франкфурту забрањено да истрчава из куће, као што је то чинила на планини; и зато то више није радила. Ни са Себастијаном у трпезарији није смела да разговара, јер је и то забранила госпођица Ротенмајер, а није јој ни падало на памет да заподене разговор с Тинетом. Пред њом се увек плашљиво склањала с пута, јер је Тинета говорила само подсмешљиво и непрестано се ругала, а Хајди је то разумела и није волела да јој се неко подсмева.

Зато је Хајди седела свакога дана и имала довољно времена да размишља о томе како је планина опет озеленела и како жути цветићи блистају на светлости сунца. И све остало блиста и снег и планина и широка долина, па Хајди често није просто могла да издржи од жалости што није тамо. Тетка јој је, истина, казала да се може вратити кад хоће.

Тако се догодило да Хајди једнога дана није више могла да издржи, него

је брзо све своје земичке завила у велику црвену мараму, ставила сламни шеширић на главу и пошла. Али већ испред кућних врата појавила се препрека – главом госпођица Ротенмајер, која се баш тада враћала из града. Госпођица Ротенмајер је застала и запрепашћено мерила Хајди од главе до пете и поглед јој се нарочито задржао на препуној црвеној марами. А затим је узвикнула:

– Куд си пошла? И шта то значи? Зар ти нисам строго забранила да луташ којекуда? Па ипак си покушала да одеш! Изгледаш баш као права скитница!

– Нисам хтела да лутам којекуда. Хтела сам само да идем кући – одговорила је Хајди уплашено.

– Шта? Шта? Да идеш кући? Хтела си да идеш кући? – Госпођица Ротенмајер је пљеснула рукама од изненађења. – Кад би то знао господин Сеземан! Да побегнеш из његове куће! Пази да он то никада не сазна! Па шта ти у његовој кући не ваља? Зар се с тобом не поступа боље него што заслужујеш! Или ти је нечег мало? Јеси ли икада у животу имала такав стан, такву трпезу и такву послугу као овде? Говори!

– Нисам – одговорила је Хајди.

– Знам! – наставила је госпођица Ротенмајер жестећи се. – Свега имаш, свега, али ти си сасвим незахвално створење које од беса просто не зна шта би!

Али сада у Хајди прекипе све што се досад у њој купило и она узвикну:

– Хоћу да идем кући! Јер ако не одем, Снешка ће бити тужна а и баба ме чека, па ће и Чешљугар добити батине ако Петру не дам сира а овде се и не види кад се сунце прашта с бреговима и каже им лаку ноћ; а кад би птица грабљивица летела изнад Франкфурта још би више крештала што се овде стисло толико људи па једни другима о злу мисле а не иду горе у планину где се много боље живи.

– У глави овога детета није све у реду! – узвикнула је госпођица Ротенмајар и сва ужаснута јурнула уз степенице где је налетела на Себастијана који је баш силазио. – Одмах одведите ово несрећно створење горе! – довикнула му је трљајући се по челу јер се била с њим ударила.

– Да, да, хоћу, хвала лепо – одговорио је Себастијан трљајући и сам чело јер је ударац који је он добио био још жешћи.

Хајди је пламених очију стајала и даље на истом месту и дрхтала целим телом од узбуђења.

– Опет се нешто догодило? – упитао је Себастијан весело, али када се

Хајди није ни помакла, потапшао ју је пријатељски по рамену и рекао утешно: – Којешта! Не треба госпођица да то прима к срцу. Главно је да смо весели! Мало је требало да ми главу разбије. Али ја се не дам! Шта? Још на истоме месту? Морамо горе! Она је тако наредила.

Хајди је кренула уза степенице, али лагано и тихо, не као обично. Себастијану је било жао. Ишао је иза девојчице и храбрио је речима:

– Не дајте се, Хајди! Немојте да будете жалосни! Само храбро! Па ви сте наша паметна девојчица која још никада није плакала откако је код нас. Иначе, деца у тим годинама плачу дванаест пута на дан. И мачићи су весели горе, трче по целом тавану и преврћу се као луди. Ићи ћемо после да их видимо, чим госпођица Ротенмајер оде. Хоћемо?

Хајди је климнула мало главом, али тако невесело да је Себастијана заболело срце, па је тужно гледао за њом док је она полако одлазила у своју собу.

За време вечере госпођица Ротенмајер није казала ни речи, али је стално бацала чудне погледе на Хајди, као да је очекивала да ће она изненада урадити нешто нечувено. Хајди је, међутим, седела мирно као миш за столом и није се ни мицала, нити је јела, нити је пила. Само је своју земичку брзо гурнула у џеп.

Сутрадан изјутра, кад се домаћи учитељ пео уза степенице, дозвала га је госпођица Ротенмајер тајанствено у трпезарију, и у великом узбуђењу саопштила му свој страх да су промена ваздуха, нов начин живота и различити утисци помутили детету разум. Испричала му је о Хајдином покушају бекства и поновила шта јој је Хајди рекла, уколико се тих речи још сећала. Али је домаћи учитељ умирио госпођицу Ротенмајер, уверавајући је да је он закључио како је Аделхаида додуше мало ексцентрична, али ипак сасвим разумна, тако да ће се мало по мало успоставити потребна равнотежа, о чему се он брине. За њега је много важније што никако с њом не може да савлада азбуку, јер она није у стању да научи слова.

Госпођица Ротенмајер била је сад мирнија и пустила је домаћег учитеља да оде на свој посао. Доцкан после подне сетила се Хајдиних хаљина приликом њеног доласка, па је одлучила да тоалету овог детета употпуни и поправи разним Клариним хаљинама пре него што се појави господин Сеземан. Саопштила је то и Клари, па пошто се ова сложила с тим и желела да малој Хајди поклони много хаљина, и марама, и шешира, госпођица Ротенмајер оде у Хајдину собу да разгледа њен орман и испита шта у њему

треба да остане, а шта да се уклони. Али већ после неколико минута врати се сва ужаснута.

– Шта сам то открила, Аделхаида? – узвикнула је. – Па то је нечувено! Шта сам нашла у твоме орману за хаљине, Аделхаида, у дну твог ормана?! Гомилу земичака! Земичака, веруј, Клара, у орману за хаљине! И то читаву гомилу земичака!... Тинета – довикнула је сад у трпезарију – уклоните те старе земичке из Аделхаидиног ормана и однесите онај одрпани сламни шешир са стола.

– Не, не! – узвикнула је Хајди. – Оставите ми шешир, а земичке су за бабу!

И Хајди хтеде да јурне за Тинетом, али је госпођица Ротенмајер задржа.

– Овде ћеш остати, а та старудија и те тврде земичке отићи ће на сметлиште! – казала је чврстим гласом и задржала дете.

Али се тада Хајди баци у Кларину наслоњачу, па поче очајнички да плаче, све гласније и болније, и одједном у своме болу стаде да вапије:

– Сад баба нема земичака! То сам за бабу спремила и све сте ми однели, а баба ништа неће добити!

И Хајди је плакала као да ће јој срце пући. Госпођица Ротенмајер излете напоље. Клара се уплаши и сажали због толиког бола.

– Хајди, Хајди, не плачи тако – рекла је молећивим гласом. – Слушај! Не јадикуј тако, видиш, ја ти обећавам да ћу за твоју бабу дати исто толико земичака и још више, кад кренеш кући, и то све свежих и меких, а твоје су се стврдле. Ходи, Хајди, немој да плачеш!

Хајди није могла никако да заустави сузе и једва се утишала. Примила је Кларину утеху и веровала јој, иначе и не би престала да плаче. Али је ипак морала да се увери, па је последње јецање прекидала питањем:

– Хоћеш ли ми дати онолико земичака колико сам имала, да их однесем баби?

А Клара је једнако уверавала:

– Разуме се, када ти кажем, још више, само немој да плачеш!

На вечеру је дошла Хајди црвених очију од плача, и када је приметила своју земичку, још једном је заплакала. Али савладала се силом, јер је знала да се за столом мора бити миран. Себастијан је вечерас правио необичне покрете да би се приближио Хајди. Показивао је час на своју главу, час на Хајдину, па онда климао главом и намигивао као да хоће да каже:

– Ништа се не брини! Све сам уредио као што треба.

Кад се Хајди доцније вратила у своју собу и хтела да се попне у кревет,

њен згужвани сламни шеширић лежао је сакривен испод покривача. Сва одушевљена узе свој стари шешир, од велике радости још га више изгужва, па га онда уви у мараму и сакри у најдубљи угао ормана. Шешир је Себастијан сакрио испод покривача. Он је био у трпезарији кад је госпођица Ротенмајер позвала Тинету и чуо је како Хајди плаче. Пошао је био за Тинетом кад је ова кренула из Хајдине собе са земичкама и шеширићем одозго, па јој је брзо одузео шешир рекавши:

– Ја ћу га већ бацити.

А тако га је, сав радостан, спасао за Хајди. И то је хтео још за време вечере да јој саопшти, како би је расположио.

Зато је Хајди седела свакога дана и имала довољно времена
да размишља о томе како је планина опет озеленела
и како жути цветићи блистају на светлости сунца.

Господин Сеземан сазнаје новости

Неколико дана после ових догађаја завладала је у кући велика живост. Трчало се горе-доле, јер се домаћин баш вратио с пута. Себастијан и Тинета ужурбано су преносили пртљаг, јер је господин Сеземан увек доносио кући лепе ствари.

Господин Сеземан је прво ушао у собу своје кћери да је поздрави. Хајди је седела крај ње, јер је било касно после подне, оно време кад су њих две увек заједно. Клара је нежно гледала свога оца, кога је много волела, а и добри отац је са великом љубављу поздравио своју Кларицу. Пружи онда руку Хајди, која се после тога тихо повуче у један кутак. Окрећући се према Хајди господин Сеземан љубазно рече:

– А ово је наша мала Швајцарка! Ходи овамо и дај ми руку! Тако. Кажи сад, јесте ли добре другарице Клара и ти? Не љутите се једна на другу? Ваљда се не свађате и не мирите сваки час?

– Не, Клара је увек тако добра према мени – одговори Хајди.

– А Хајди још никада није ни покушала да се свађа, оче – додаде Клара

брзо.

– Тако и треба, то волим да чујем – рече отац устајући. – А сад ми мораш допустити, Кларице, да се мало прихватим. Данас још нисам јео. После ћу доћи до тебе, па ћеш видети шта сам све донео!

Господин Сеземан је ушао у трпезарију, где је госпођица Ротенмајер прегледала сто, постављен за домаћина. Пошто је сео, а госпођица Ротенмајер заузела место прекопута њега и седела као оличење несреће, он јој се обратио:

– Али, госпођице Ротенмајер, шта треба то да значи? Дочекали сте ме с лицем које ме плаши! Шта се десило? Клара је, као што видим, добро.

– Господине Сеземане – почела је госпођица Ротенмајер врло озбиљно – и Клара је тиме погођена. Ми смо сви страховито преварени.

– Како? – упита је господин Сеземан и мирно попи гутљај вина.

– Ми смо одлучили, као што знате, да узмемо у кућу другарицу Клари и како ја добро знам колико вам је стало да само оно што је добро и племенито окружује вашу ћерку, изабрала сам једну девојчицу из Швајцарске. Надала сам се да ћу у њој наћи биће о каквом сам често читала, биће које се родило на чистом планинском ваздуху и које иде кроз живот не додирујући тако рећи земљу.

– Ја мислим, додуше – приметио је господин Сеземан – да деца и у Швајцарској додирују земљу кад иду. Иначе би морала да им порасту крила место ногу.

– Ах, господине Сеземане, ви ме добро разумете – наставила је госпођица. Мислила сам на неко нежно, узвишено створење које живи у високим чистим планинским регионима и које пролази крај нас само као дашак ветра.

– А шта би моја Клара радила са дашком ветра, госпођице Ротенмајер?

– Не господине, ја се не шалим. Ствар је озбиљнија него што ви мислите. Ја сам ужасно, заиста ужасно преварена.

– Али у чему је тај ужас? Дете ми не изгледа ужасно – приметио је мирно господин Сеземан.

– Треба само једно да знате, господине, само једно, да знате само какви су сви људи и какве животиње улазиле у вашу кућу. О томе би домаћи учитељ могао да вам прича.

– Животиње? Не разумем.

– И не може се разумети. Цело понашање тог створења не може се

разумети, сем ако се не протумачи помрачењем ума.

Дотле господин Сеземан целу ствар није сматрао за важну. Али помрачење ума!? Луда другарица не би била, свакако, добро друштво за његову ћерку. Господин Сеземан пажљиво погледа госпођицу Ротенмајер, као да је хтео да се увери да код ње можда нема таквог помрачења. У том тренутку отворише се врата и Себастијан пријави домаћег учитеља.

– Ах, ево долази наш учитељ да ме о свему обавести – узвикну господин Сеземан. – Ходите, ходите и седите крај мене! – Господин Сеземан пружи младићу руку. – Господин ће попити шољицу црне кафе са мном, госпођице Ротенмајер! Седите, седите! А сад ми реците, драги господине, шта је са овим дететом које треба да буде другарица моје кћери? Шта је са животињама које је она довела у кућу и како стоји са њеном памећу?

Домаћи учитељ морао је прво да изрази своју радост због срећног повратка господина Сеземана и да му каже добродошлицу, због чега је и дошао у посету. Али господин Сеземан навали на њега да му што пре одговори на његова питања. И зато домаћи учитељ поче:

– Ако морам да се изразим о бићу ове младе девојке, господине Сеземане, хтео бих пре свега да вам скренем пажњу на то да, ако с једне стране постоји недовољан развој који је проузрокован мање-више недовољним васпитањем или, боље речено, задоцнелом наставом и мање-више одвојеним животом у планини, који се с једне стране има осудити, а с друге опет похвалити због добрих особина...

– Драги мој господине – прекинуо га је овде господин Сеземан – ви се заиста и сувише трудите. Кажите ми да ли сте се и ви уплашили због тих животиња које је ова мала донела и шта мислите о њеном дружењу са мојом ћерком?

– Не бих хтео да о тој девојчици шта рђаво кажем – почео је опет млади домаћи учитељ – и – ако с једне стране њена друштвена неискусност која више-мање некултивисаним животом којим је девојчица живела до тренутка свога преласка у Франкфурт и који је прелазак у сваком случају изменио развој овог, рекао бих, још потпуно или бар делимично неразвијеног створења, обдареног ипак особинама које се не могу презирати...

– Извините, господине, молим вас немојте ми замерити што морам часком да видим своју ћерку.

И рекавши то господин Сеземан изађе и не врати се више. Ту, у библиотеци, седела је Хајди крај његове кћери. Хајди устаде. Господин

Сеземан се окрете детету и рече:

– Слушај, мала, донеси ми брзо... чекај, молим те, донеси ми... – Господин Сеземан није знао просто шта да тражи, а хтео је да Хајди удаљи – донеси ми чашу воде.

– Свеже воде? – упитала је Хајди.

– Да, да, свеже.

– Дакле, драга моја Кларице – рече јој отац, седајући поред ње и узимајући њену руку у своју, кажи ми кратко и јасно: какве је то животиње донела у кућу твоја другарица и зашто госпођица Ротенмајер мисли да је она понекад луда? Можеш ли то да ми кажеш?

Клара је могла све да објасни, јер је госпођица Ротенмајер причала и њој о збуњеном говору мале Хајди, који је међутим за Клару имао свога смисла. Испричала је оцу прво причу о корњачи и мачићима и објаснила му Хајдине речи које су госпођицу толико уплашиле. Сад се господин Сеземан насмејао од свег срца.

– Ти, дакле, не желиш да Хајди пошаљемо кући, Кларице? Она ти није досадила? – упита је отац.

– Не, не, оче, остави је овде! – узвикну Клара. – Откако је Хајди крај мене, увек се нешто догађа, сваког дана, и то је тако занимљиво, сасвим друкчије него раније кад се ништа није догађало. А и Хајди ми тако много и занимљиво прича.

– Лепо, лепо, Кларице. Али ево и твоје другарице. Но, јеси ли донела свеже воде? – питао је господин Сеземан док му је Хајди пружала чашу.

– Да, свеже са чесме на улици – одговорила је Хајди.

– Ниси ваљда сама трчала до чесме, Хајди? – упита Клара.

– Јесам, вода је сасвим свежа, али морала сам далеко да идем јер је на првој чесми било много људи. Отишла сам даље, али и код друге чесме било је много људи. Онда сам отишла у другу улицу и ту сам нашла воде, а господин са седом косом поздравио је господина Сеземана.

– Па то је била читава експедиција! – насмеја се господин Сеземан. – А ко је тај господин?

– Пролазио је поред чесме, па је застао и рекао: – Кад већ имаш чашу, дај ми да пијем. Коме носиш ту чашу воде? – А ја сам рекла: – Господину Сеземану. – Он се онда слатко насмејао и казао да поздравим господина Сеземана и да му жели пријатно.

– Тако? Али ко ме је то поздравио? Како је изгледао тај господин? –

питао је господин Сеземан.

– Смеје се љубазно и има дебео златан ланац на коме виси нешто златно с великим црвеним каменом, а на свом штапу има коњску главу.

– То је господин доктор!

– То је мој стари доктор! – рекоше Клара и њен отац у један глас, а господин Сеземан се још насмеја у себи, помисливши на свог пријатеља и на његово чуђење што он на тај начин гаси своју жеђ.

Још исто вече господин Сеземан, седећи у трпезарији са госпођицом Ротенмајер да се са њом договори о многим домаћим стварима, изразио је жељу да другарица његове кћери остане и даље у кући. Он налази да је девојчица нормална и да је њено друштво драго његовој кћери и пријатније него иједно друго.

– Желим због тога – додао је господин Сеземан одлучно – да се са овим дететом поступа врло љубазно и да се његове особености не сматрају као преступи. Уосталом, ако ви, госпођице Ротенмајер, не можете да изађете на крај с овим дететом, добићете ускоро добру помоћ, пошто за коју недељу долази моја мајка на дуже време, а моја мати уме да се опходи са сваким човеком, што је и вама добро познато, зар не, госпођице Ротенмајер?

– Да, знам, господине Сеземане – потврди госпођица, али изгледа да јој није било ни мало лакше после ове обећане помоћи.

Господин Сеземан је само кратко време остао код куће, јер су га већ после четрнаест дана његови послови одазвали опет у Париз. Своју кћер, којој је било жао због његовог брзог одласка, тешио је обећањем да ће ускоро доћи њена бака.

И заиста, тек што је господин Сеземан отпутовао, стигло је писмо да ће госпођа Сеземан кренути из Холштајна, где је живела на старом пољском добру, и саопштавало да ће стићи као сутрадан, и да пошаљу кога на станицу да је дочека.

Клара је била сва радосна због ове вести и причала је још те вечери својој Хајди толико много и тако дуго о баки, да је већ и Хајди почела да говори о њој називајући је „баком”. Госпођица Ротенмајер погледала је тада Хајди са негодовањем, чему мала није придавала нарочиту важност, јер је осећала да је ова дама стално против ње. Али када је Хајди касније пошла у своју спаваћу собу, позва је госпођица Ротенмајер к себи и рече јој да се случајно не превари да госпођу Сеземан назива баком, већ да је увек ословљава „милостива госпођо”.

– Јеси ли разумела? – упитала је госпођица Ротенмајер, кад ју је Хајди због свега овог погледала у недоумици.

Госпођица Ротенмајер је гледала тако строго, да Хајди није ни тражила даљег објашњења, мада уопште није разумела ову титулу.

Бака

Идуће вечери у дому господина Сеземана владало је велико узбуђење. Сва је послуга била од ранога јутра на ногама, а до мрака цела кућа добила је свечан изглед. По свему се могло видети да укућани очекују важнога госта. Тај гост била је стара мати господина Сеземана. Тинета је ставила на главу сасвим белу нову капицу, а Себастијан свуда распоредио клупице, како би стара госпођа ма где села имала клупицу под ногама. Госпођица Ротенмајер пролазила је сва укочена кроз собе и прегледала је ли све у реду. Тиме је хтела да покаже како њена улога господарице у кући није престала иако долази главна господарица.

Када се најзад зачуше кола пред кућом, Себастијан и Тинета јурнуше као без душе низ степенице. Лагано и достојанствено ишла је за њима госпођица Ротенмајер, јер је знала да и она треба да се појави приликом дочека госпође Сеземан. Малој Хајди су наредили да се повуче у своју собу и да ту сачека док је не позову, јер ће бака прво отићи до своје унуке Кларе, коју једва чека да види. Хајди је села у један угао и преслишавала се како да поздрави госпођу Сеземан. Није дуго потрајало, а Тинета помоли главу кроз Хајдина врата и рече јој кратко као и увек:

– Сад право у библиотеку!

Хајди није смела никад пре тога да запита госпођицу Ротенмајер како је име госпођи Сеземан. Бунио ју је израз „милостива госпођо”. Мучећи се око тога и тумачећи на све начине, она дође до свога решења. Утом се отворише врата. Појави се Кларина бака, обративши се Хајди љубазним гласом: – А, то је та мала! Ходи овамо да те видим.

А Хајдин дуго спреман поздрав испаде овакав:

– Добар дан, госпођо милостива.

– Гле, гле – насмеја се бака. – Је ли се то тако код вас каже, јеси ли то чула код куће на планини?

– Не, код нас се нико не зове тако – одговорила је Хајди озбиљно.

– Ни код нас – насмејала се бака опет и помиловала Хајди по образу. – То је којешта. За децу сам ја увек само бака. Тако треба да ме зовеш. Јеси ли упамтила? Умеш ли?

– Како не бих умела – одговорила је Хајди. – Тако се и код нас каже.

– Разуме се – рече бака и весело климну главом.

Сваки бакин поглед беше нежан и благ и њено климање главом мило. А Хајди јој је то узвраћала погледом својих црних бистрих очица у којима је било скоро свечане озбиљности. Цело бакино биће свидело се много Хајди, зато ју је нетремице посматрала. Бака је имала лепу седу косу а на глави красну капу од чипака са две широке траке које се спуштају са стране и стално се лепршају, као да неки ветрић пирка око бакине главе. Хајди је то било нарочито чудно и дивно.

– А како се ти зовеш, дете? – упитала је сада бака.

– Ја се зовем само Хајди, али пошто морам да се зовем Аделхаида, треба да пазим...

Хајди ту запе, јер је тог часа ошину непријатна мисао: како још није навикла да се одазива кад госпођица Ротенмајер изненадно зовне: – Аделхаида! – Корила је себе што досад није могла утувити да је то заиста њено име. На несрећу госпођица Ротенмајер тог тренутка отвори врата.

– Госпођа ће се, нема сумње, сложити – упаде она одмах у реч – с тим што сам морала да одаберем за малу име које може да се изговори а да се човек не женира и пред послугом.

– Драга моја Ротенмајерова – одговори јој госпођа Сеземан – када се неко већ зове Хајди и када је навикао на то име, зовимо га онда тако, нека му то име и остане.

За госпођицу Ротенмајер било је врло непријатно што је стара дама зове увек само по презимену без икакве титуле. Али против тога није могла ништа. Бака је радила што је хтела и морало се слушати, јер чим се у кући бака појави, ништа не може да измакне њеном будном и оштром оку.

Кад је сутрадан Клара заспала после ручка као обично, седе бака крај ње у наслоњачу да неколико минута одрема, а онда опет устаде бодра као увек па изађе у трпезарију. Тамо није било никога.

– Биће да спава – рече у себи, па се упути у собу госпођице Ротенмајер и закуца на њена врата.

Мало после појави се ова и изненађено се трже због неочекиване посете.

– Где је дете у ово доба и шта ради? То бих хтела да знам – упита је госпођа Сеземан.

– Седи у својој соби, где би могла да се занима неким корисним послом кад би осећала и најмању жељу за радом. Али госпођа Сеземан треба да зна шта све ово створење измишља и изводи, ствари које се у отменом друштву једва смеју и испричати.

– И ја бих то радила кад бих морала да седим тако у соби, верујте, па бисте и ви муку мучили како да у отменом друштву испричате оно што бих ја тада радила! Изведите сада дете и доведите га у моју собу. Хоћу да јој дам књиге које сам донела.

– Па у томе и јесте зло – узвикну госпођица Ротенмајер и пљесну рукама. – Шта дете да ради са књигама, кад за све ово време није та мала научила ни азбуку. То створење не схвата ништа од свих предавања домаћег учитеља. Да тај дивни човек нема толико стрпљења, одавно би прекинуо са часовима!

– Тако? Чудна ствар! Дете не изгледа толико глупо да не би могло научити азбуку – рече госпођа Сеземан. – Доведите ми је овамо. Нека засад разгледа слике у књигама.

Госпођица Ротенмајер хтеде још нешто да примети, али се госпођа Сеземан већ била окренула и отишла брзо у своју собу. Изненадила се због тврђења да је Хајди ограничена и решила се да испита ствар, али не са домаћим учитељем, кога је, иначе, ценила због његовог доброг карактера. Госпођа Сеземан га је увек поздрављала врло срдачно кад би се с њим срела, али је ипак волела да избегне разговор с њиме, пошто је било тешко пратити његов начин изражавања.

Кад је Хајди ушла у бакину собу, занеме од усхићења. Колико шарених слика у књизи коју је бака донела! Невиђене лепоте! Хајди цикну од радости

кад бака окрете први лист, па се усхићено загледа у прву слику. Али одједном груну у плач и поче горко јецати. Сад и бака погледа слику. Слика је приказивала зелени пашњак, на коме је много животиња пасло траву и брстило зелено лишће. У средини пастир, ослоњен на велики штап, посматра своје стадо. Све је било позлаћено зрацима сунца на заласку.

Бака узе Хајди за руку.

– Ходи, ходи, дете моје – казала је она врло љубазно. – Немој да плачеш! Немој да плачеш! Свакако си се сетила нечега. Видиш, овде има једна лепа прича, коју ћу ти вечерас испричати. Има још много лепих прича у овој књизи и све се оне могу прочитати и причати. Ходи, душо, морамо да разговарамо. Обриши сузе, ето тако, стани преда ме да те добро видим. Тако, сад смо опет веселе.

Али требало је још доста времена да Хајди престане плакати. Бака је остави мало на миру, да би се мало разведрила, бодрећи је с времена на време.

– Ето, сад је добро, сад смо опет радосне!

А кад је видела да се дете сасвим смирило, рече:

– Е, сад мораш ти нешто да ми причаш, дете моје! Како је са учењем? Да ли добро учиш и јеси ли већ нешто научила?

– Не знам ништа – одговорила је Хајди уздишући – али шта ћу, кад се то уопште не може научити.

– Шта се то не може научити, Хајди? Шта мислиш тиме да кажеш?

– Читање се не може научити, исувише је тешко.

– Та иди молим те! А од кога си то чула?

– Петар ми је то казао, он то добро зна јер је толико покушавао, а није ништа научио. Зато што је тешко.

– Какав је тај Петар! Видиш, Хајди, не смеш да верујеш у све што каже Петар, него треба и сама да покушаш. Ваљда ниси добро пазила кад је говорио домаћи учитељ, или ниси гледала кад ти је показивао слова.

– Ништа не помаже – уверавала је Хајди баку, гласом који је показивао мирење са оним што се не да исправити.

– Хајди – рече бака – нешто ћу ти рећи. Ти још ниси научила да читаш само зато што си веровала том свом Петру. Али сада треба да верујеш мени, а ја ти кажем јасно и гласно да за најкраће време можеш научити читање, као и толика деца која су иста као ти и Петар. А да знаш шта ће све бити кад научиш да читаш! Јеси ли видела пастира на зеленом пашњаку, а? Е, чим

научиш да читаш, добићеш књигу, па ћеш сазнати све оно што има у тој књизи. Видећеш шта ради пастир са својим овцама и козама и какве је све чудне ствари доживео. Је ли да би волела да то сазнаш, Хајди?

Хајди је пажљиво слушала, па је светлих очију рекла дубоко уздахнувши:

– О, што већ не знам да читам!

– Научићеш, и то за кратко време, веруј ми, Хајди. А сад да видимо Клару. Ходи, а те лепе књиге понећемо са собом.

И говорећи то, бака узе Хајди за руку, па оде с њом у библиотеку.

Од онога дана када је Хајди покушала да побегне кући, па је госпођица Ротенмајер вратила називајући је незахвалном и неучтивом, дете се много променило. Оно с великом жалошћу увиде да су тета Детина уверавања да може кући кад год хоће била само обећања. Са великом тугом виде да ће у Франкфурту остати дуго, дуго, можда и заувек... А сад није смела ни помислити на своју жарку жељу, сви би је сматрали рђавом девојчицом. Зато је много туговала, јер није смела ником да каже колико чезне за кућом. Нарочито се Хајди плашила да се и бака не наљути као онда госпођица Ротенмајер, бака која је била толико мила и добра према њој. Али све је тежи био терет који јој је био на срцу. Није више могла ни да једе, и сваког дана постајала је све блеђа. А увече дуго, дуго не би могла да заспи, јер чим би легла и све се око ње утишало, појављивало би јој се пред очима тако јасно све, и планина, и сунце на њој, и цвеће. А кад би најзад заспала, у сну би гледала црвене врхове стења на Фалкнису и ватрена снежна поља на Шезаплани... Буђења су била за Хајди врло тужна. Чим би отворила очи и хтела сва радосна да истрчи из колибе, одједном би се обрела у тужној стварности, у великом кревету у Франкфурту, далеко, далеко од куће за којом је чезнула без наде на повратак. Тада би јој се дешавало да загњури главу у јастук и да плаче дуго, сасвим тихо да је нико не чује.

Бака је приметила да је Хајди стално невесела. Пустила је да прође неколико дана, не би ли кренуло набоље, не би ли се дете опет развеселило. Али све је остајало по старом, и бака је понекад већ у рано јутро примећивала да су детиње очи биле уплакане. Позвала је зато једнога дана Хајди опет у своју собу, ставила је преда се и рекла врло љубазно:

– Кажи ми сада шта ти је, Хајди! Шта те то мучи?

Али баш према овој тако љубазној баки Хајди није хтела да се покаже незахвална, плашећи се да бака после неће бити мила као досад. Зато је Хајди рекла тужно:

– То се не може никоме казати!

– Не може? А да ли би можда могла да то кажеш Клари? – упитала је тад бака.

– Не, ником живом – рекла је Хајди и изгледала је при том тако несрећна да се бака сажали.

– Није добро кад човек у себи крије неки бол који ником не може да повери. Зашто да не кажемо што нам је горко кад су око нас људи исто такви као што смо и ми. Сви смо исти и сваки од нас има своје муке. Различите, па ипак у суштини исте. Зар се ти никад ником ниси пожалила кад ти је било тешко због нечег?

– Јесам, јесам... тетка-Дети, али је то одавно било, више не смем. Не могу, не верујем. Неће нико да ми испуни жељу, или ће ми обећати па ће ме слагати. Или ако кажем шта ме боли, шта бих желела, можда ће помислити да сам рђаво дете па ће ме мрзети, а мени би то било жао.

– Чуј ме, мала моја Хајди – рече бака благо, милујући је по глави. – Мени се можеш увек пожалити. Хоћеш ли да ја и ти будемо добри пријатељи? Немој се мене бојати. Ја те нећу никада преварити, ни ти мене, је ли? И увек кад ти нешто обећам, испунићу. Нећу као твоја Дета. Верујеш ли ми, реци? Хоћеш ли да ми верујеш? Хоћеш ли, душо? И увек да ми верујеш. Ето, сад бих волела да размислиш о томе.

У Хајдиним очима заблиста радост.

– Могу ли вама увек све рећи? Значи, све, све?

– Све, Хајди, све.

Дете трже своју руку из бакиних и рече брзо:

– Могу ли сад да идем?

– Можеш, можеш – одговори бака.

Хајди је отрчала у своју собу и села на клупицу. Све је почело да јој изгледа друкчије... Више јој се кућа господина Сеземана није чинила тако туђа као пре. Мање јој је било жао што је далеко од својих. Бакин лик је лебдео пред њеним очима тако мило насмешен. И благе њене речи звониле су у њеним ушима као дивна песмица. Нова радост се родила у њеном малом срцу, јер је сад знала да баки може све рећи. Све, па чак и своју жељу да иде кући. И да ће се та жеља заиста остварити, да се бака неће наљутити. Бака није као госпођица Ротенмајер, нити као тетка Дета. Оне су друкчије. Њима се не може веровати. Али сад се све изменило. Појавила се бака, прави пријатељ... Хајдина туга сад је много, много мања. Али није могла да

ишчезне...

Могло је проћи нешто више од недеље дана откако је домаћи учитељ желео да посети госпођу Сеземан, с којом је хтео да разговара о једној необичној ствари. Она га је позвала у своју собу и ту, чим је прешао преко прага, обрати му се пружајући љубазно руку:

– Драги мој господине, да сте ми добро дошли. Седите овде крај мене – и она привуче столицу. – Тако, а сад ми реците шта вас је к мени довело. Ваљда није неко зло? Нећете се ваљда тужити на нешто?

– Напротив, госпођо – поче домаћи учитељ – догодило се нешто што нисам могао очекивати ни ја, као што није могао очекивати нико ко би бацио макар и један поглед на оно што је раније било, јер по свима претпоставкама, морало се сматрати да је то потпуна немогућност, али се ово ипак остварило, и то на најчудеснији начин, мада у суштој супротности са свим оним што се имало очекивати...

– Је ли Хајди можда научила да чита, господине? – прекинула га је госпођа Сеземан.

Господин је занемео изненађено и погледао стару госпођу.

– Заиста је право чудо – рекао је најзад. – И не само зато што ова девојчица после свих мојих темељних објашњења и необичних напора није научила азбуку, него је исто тако необично што је за најкраће време, када сам се био одлучио да велики труд напустим, па без опширних објашњења да јој показујем тако рећи само гола слова, она је просто преконоћ научила читање и сада чита са таквом течношћу каква се ретко среће код почетника. Али за мене је још нешто чудновато, а то је да је милостива госпођа наслутила могућност ове невероватне чињенице.

– Догађају се многе чудноватe ствари у људском животу – рече госпођа Сеземан и насмеши се задовољно. – Можда су се и две ствари срећно подудариле: нова жеља за учењем и нова наставна метода, па ни једно ни друго није било од штете, млади господине. Радујем се што дете напредује и што се можемо и бољем надати.

С тим речима испратила је домаћег учитеља до врата, па брзо прешла у библиотеку да се сама увери у истинитост ове радосне вести. И заиста, ту је седела Хајди поред Кларе, па је читала једну причу с највећим уживањем и са све већом ревношћу продирала у нови свет који се отварао пред њом, јер су изненада из црних слова оживљавали људи и ствари и постајали узбудљиве приче. Још исте вечери, кад су сели за сто, затекла је Хајди на своме тањиру

велику књигу с лепим сликама, па кад је упитно погледала баку, ова јој рече климнувши љубазно главом:

– Да, да, сад је књига твоја!

– Заувек? И када пођем кући? – упита Хајди сва румена од радости.

– Разуме се, заувек – уверавала је бака. – Сутра ћемо већ почети да је читамо.

– Али ти нећеш ићи кући, још много година нећеш отићи, Хајди – рече јој одмах Клара. – Нарочито кад бака оде од нас, мораш остати крај мене.

Пре него што је заспала, Хајди је у својој соби опет разгледала књигу, и од тога дана највише је волела да седи са својом књигом и да чита приче које су биле украшене лепим, шареним сликама. И кад би вечером бака рекла: – Читај нам нешто, Хајди – мала је била сва срећна јер је тако лепо напредовала у читању да су јој приче, кад би их гласно читала, изгледале још лепше и разумљивије.

Радости и жалости

За све време свога боравка бака би свако после подне, кад Клара заспи, а госпођица Ротенмајер, којој је вероватно исто тако био потребан одмор, тајанствено нестане, села за тренутак поред Кларе и задремала. Али је већ после пет минута опет била на ногама, ведра и бодра као и увек. После оваквог једног одмора она позва Хајди у своју собу да се с њом разговара и забавља. Бака је имала много лепих ствари, па чак и мале луткице. Показивала је Хајди како се за њих праве хаљинице и кецеље, и тако је Хајди као од шале научила да кроји и шије, па је свима луткицама посашивала врло лепе хаљинице, јер је бака имала дивних шарених крпица. Пошто је Хајди сад умела да чита, читала је баки свакојаке приче. Томе се много радовала, јер што је више читала приче, више их је волела. Преживљавала је све што су ти људи доживљавали и просто их је познавала као своје најближе, те је волела да буде с њима. Али Хајди никад није била сасвим радосна и очи јој нису весело блистале.

Била је већ последња недеља бакиног боравка у Франкфурту, и једног поподнева позва она Хајди у своју собу. То је било време кад Клара спава и кад је госпођица Ротенмајер у својој соби. Када је Хајди ушла у бакину собу са својом великом књигом под мишком, бака јој рече да остави књигу и да

јој прође ближе.

– Ходи, дете моје, и реци ми зашто си опет тужна. Да ли још осећаш онај бол у срцу?

– Да, још – климну Хајди главом.

– А јеси ли се потужила коме?

– Нисам, не вреди.

– Шта кажеш, Хајди? А зашто? Зашто не можеш?

– Зато што ништа не би помогло! У Франкфурту има много људи. Ето, ви сте добри, па можда ипак не бисте ни ви хтели да ми помогнете...

– А откуд то знаш, Хајди?

– Па ето, ја сам тако веровала тетка Дети, а она ме је изневерила.

– Не сме се тако, Хајди, не треба тако да мислиш. Треба веровати људима. Треба да помажемо једни другима и да се уздамо у оне који нам желе добро. Да, дете моје, треба да ми верујеш и да знаш да ја мислим на тебе и да ти увек, увек добро желим.

Хајди је пажљиво слушала. Примала је срцу сваку бакину реч, јер је у њу имала неограничено поверење.

– Сад сам све разумела и све вам верујем – рече Хајди.

Дошао је и дан бакиног одласка. Био је то тужан дан за Клару и Хајди. Али бака је умела тако да удеси да оне то нису много осетиле. Дан је испунила разним разонодама па је скоро личио на празник, све док се бака није одвезла колима. Тад је тек наступила празнина и тишина у кући. Све до мрака седеле су Клара и Хајди као изгубљене и нису знале шта би.

Сутрадан када су били завршени часови и дошло време кад деца остају сама, ушла је Хајди са својом књигом под мишком и казала:

– Сад ћу стално да ти читам, хоћеш ли, Клара?

Клара је пристала и Хајди поче да чита. Али није дуго потрајало, а читање се прекиде. Тек што је Хајди почела да чита причу о некој баби на самрти, она одједном узвикну:

– О, сад је баба умрла!

И стала је плакати тако очајно, јер је све што је читала било за њу као да се заиста сада догађа, те је веровала да је баба на планини умрла и зато је јадиковала јецајући:

– Ах, сад је моја баба умрла! А ја не могу да одем до ње! А ни једну јој земичку нисам однела!

Клара је узалуд покушавала да објасни Хајди како то није баба са

планине, него једна сасвим друга о којој се у причи говори. Али и онда кад је Клара мислила да је успела са својим објашњењем Хајди још није могла да се умири, него је и даље неутешно плакала. У срцу јој се пробудила мисао да је баба могла и да умре док је она тако далеко, па не само баба него чак и деда. Јадиковала је да ће можда, кад после дугог времена дође кући, све бити мртво и пусто на планини, да ће остати сасвим сама и да више никад неће видети никога од оних које је волела.

За то време ушла је била госпођица Ротенмајер у собу и слушала како се Клара труди да Хајди објасни њену заблуду. А када дете и даље није престало да јеца, пришла је деци с очевидним знацима нестрпљења и казала строгим гласом:

– Аделхаида, доста је било тога безразложног плача. Ако још један једини пут читајући те приче почнеш да плачеш, одузећу ти књигу заувек.

То је на Хајди тако деловало да је сва пребледела од страха, јер је књига за њу била највеће благо. Брзо обрисе сузе и с муком прогута јецање. Страшна претња је помогла. Хајди никада више није плакала, ма шта читала. Али често је морала да се савлађује с таквим напором, да је Клара понекад зачуђено говорила:

– Хајди, зашто тако кривиш лице?

Кривљење лица, међутим, није правило никакву буку, те госпођица Ротенмајер није имала шта да примети, и кад би Хајди успела да савлада наступ чежње и очајања, све би се, привидно, опет за неко време враћало у стари колосек. Али дете је у тој мери изгубило жељу за јелом да је постало јако мршаво и бледо. Себастијан од жалости то просто није могао да гледа и да буде сведок како Хајди за столом не дирне чак ни од најлепших јела. Често би шапнуо пружајући јој чинију:

– Узмите ово, госпођице, изврсно је. Немојте тако, пуну кашику, још једну!

Али ти очински савети нису помагали. Хајди није јела скоро ништа, а кад би се увече увукла у своју постељу, излазила би јој пред очи цела њена кућа на планини, па је плакала тихо у свој јастук, да је нико не би могао чути.

Тако је прошло извесно време. Хајди није знала да ли је лето или зима, јер су зидови и прозори које је могла да види са прозора изгледали увек подједнако, а напоље су излазиле само кад би се Клара осећала тако добро да је захтевала да се извезу колима. Те су вожње, међутим, биле врло кратке, јер Клара није могла да издржи дугу вожњу. Нису се извозили ван камених улица.

Возили су се увек само широким лепим улицама где има пуно кућа и људи али нема ни траве ни цвећа, ни јела ни брегова. А Хајди је сваког дана све више чезнула да види оно што толико воли, те би било довољно само да прочита име неког цвета или брда па да се у њој јаве успомене. У тим тренуцима осећала је како савлађује велики бол и с муком је морала да се бори са сузама које су навирале.

Тако прође јесен и зима и већ је сунце обасјавало зидове кућа прекопута, па је Хајди слутила да се приближава време кад Петар иде на планину са козама и да златне ружице тамо горе блистају на сунцу и свако вече сви брегови унаоколо горе у ватри. Хајди би тад у својој усамљеној соби седала у угао и обема рукама затварала очи да не гледа бели блесак на зидовима прекопута. И тако је седела без покрета, гушећи у себи бол за кућом, све док је не би Клара позвала к себи.

Духови у Сеземановој кући

Од неког времена госпођица Ротенмајер иде по кући већином ћутљива и повучена у себе. Кад би у сумрак ишла из једне собе у другу или пролазила дугим ходником, често се осврtала и брзо завиривала по угловима, као да се плаши да се неко не шуња нечујно иза ње и да је изненада не ухвати за хаљину. Ишла је само кроз собе у којима су живели. Али сад би имала неког посла на горњем спрату, где су гостинске собе, или у приземљу, где је велика дворана у којој надалеко одјекују кораци, а са зидова гледају стари градски саветници из великих белих оковратника, тако озбиљно и укочено, позивала би увек Тинету и наговарала је да и она пође са њом ако затреба да се одозго или одоздо нешто понесе. А Тинета са своје стране радила је то исто. Ако би имала горе или доле каквог посла, позивала је Себастијана, тобож да јој помогне однети нешто што не може сама. Ни Себастијан није био друкчији. Ако би га послали у неку удаљенију собу, позивао би кочијаша Јохана да га прати, јер не може сам да уради што би требало. И тако су се одазивали један другом иако није било потребе. И док се све то горе догађало стајала је и дугогодишња куварица замишљена пред својим лонцем, вртела главом и

уздисала:

– Зар и ово да доживим!

У Сеземановој кући од пре неког времена почеле су да се догађају чудне и непријатне ствари. Свакога јутра кад би послуга силазила, затицала би спољна кућна врата широм отворена. Али нигде ни трага ни гласа од онога ко је могао то да учини. Првих дана када се то догодило, одмах су у страху прегледане све собе и све просторије у кући, да би се установило није ли што украдено. Сви су били мишљења да је у кући свакако сакривен неки крадљивац који краде ноћу и бежи са својим пленом. Али све је било у реду, из куће ничег није нестајало. Те вечери та су врата била не само двапут закључана него је још иза њих била наслоњена велика дрвена греда. Ни то ништа није помогло. Сутрадан су врата опет стајала широм отворена. Ма како рано устајала узбуђена послуга, врата су стајала опет отворена, иако је све унаоколо спавало дубоким сном, а прозори и врата на свима осталим кућама били затворени.

Најзад Јохан и Себастијан скупише довољно храбрости и пристадоше после упорног наговарања госпођице Ротенмајер да целу ноћ пробде доле у соби крај велике дворане и да ту сачекају тајанствене догађаје. Госпођица Ротенмајер потражи и нађе неко оружје господина Сеземана, даде Себастијану и велику боцу ликера, да би имали снаге и могућности да се бране ако буде потребно. Обојица те вечери почеше прво својски да се крепе пићем, које их испрва учини врло разговорним, али касније тако успава да се обојица завалише на столицама и ућуташе. Кад стари часовник на торњу откуца дванаест, трже се Себастијан и зовну свога друга. Али се тај није дао лако пробудити. Ма колико га Себастијан дрмусао и дозивао, он је спуштао главу час на једну час на другу страну и спавао даље. Себастијан је, међутим, почео врло пажљиво да ослушкује, јер се био сасвим расанио. Све је било тихо као у мишјој рупи, а ни са улице није допирао никакав шум. Себастијан не заспа више, јер га је било страх од те мукле тишине, те је пригушеним гласом звао Јохана дрмусајући га с времена на време. Најзад, кад је већ откуцао један сат после поноћи, пробуди се и Јохан, али се једва освести и схвати зашто седи на столици, а не лежи у свом кревету. Подиже се нагло и храбро рече:

– Себастијане, сад морамо напоље да видимо у чему је ствар. Ти се ваљда не бојиш? Храбро, само за мном!

Јохан отвори одшкринута врата широм и изађе у ходник. У истом часу

дуну промаја из отворених кућних врата и угаси свећу коју је Јохан држао у руци. Овај се трже и гурну у собу Себастијана, који је стајао иза њега, залупи врата и с грозничавом брзином окрете двапут кључ у брави. Сав дрхтећи једва нађе шибице и упали опет свећу. Себастијан није ни разабрао шта се догодило, јер стојећи иза дебелог Јохана није ни осетио толико ону промају. Али кад је на светлости угледао Јохана узвикну од ужаса, јер је Јоханово лице било бледо као крпа, док му је цело огромно тело дрхтало као прут.

– Шта је, шта си видео напољу? – упита Себастијан забезекнуто.

– Широм отворена врата – промуца Јохан – а на степеницама једна бела прилика, Себастијане, која је јурнула горе и нестала.

Себастијану се најежи кожа. Они се шћућурише један крај другога и не макоше се све док јутро није свануло и улице оживеле.

Онда су изашли заједно, затворили широм отворена врата и попели се да госпођицу Ротенмајер известе о свему што су доживели. Са госпођицом су могли већ да говоре, јер се она, очекујући њихов извештај, рано пробудила. Чим је сазнала у чему је ствар, седе и написа господину Сеземану такво писмо какво он још никад није добио. Писала је да јој руке дрхте од ужаса. Господин Сеземан треба одмах без оклевања да крене на пут и да се врати кући, јер се овде догађају нечувене ствари. Саопштила му је затим шта се десило, као и то да свако јутро затичу отворена врата, те сви у кући стрепе за свој живот због тих кућних врата која се сваке ноћи отварају, а уопште се не може ни замислити какве страшне последице могу имати ови тајанствени догађаји.

Господин Сеземан је одговорио обратном поштом да му је немогуће да тако изненада напусти сав посао и да се врати кући. Те приче о духовима веома су чудне и он се нада да ће све проћи на миру. Не буде ли, међутим, тако, нека госпођица Ротенмајер пише госпођи Сеземан и упита је да ли би она хтела да дође у Франкфурт и да јој се нађе у невољи. Уверен је да ће његова мајка за најкраће време изаћи на крај с духовима, и они се после неће усуђивати да скоро узнемире његову кућу.

Госпођица Ротенмајер није била задовољна тоном овога писма. Изгледало јој је да господин Сеземан није довољно озбиљно схватио ствар. Без одлагања писала је госпођи Сеземан, али ни с те стране није добила бољи одговор. Госпођа је јављала да јој и не пада на памет да из Холштајна путује у Франкфурт због тога што Ротенмајерова види духове. Уосталом, још никад никакав дух није примећен у кући породице Сеземан, па ако се сад

нешто у њој и појављује, то ће бити свакако неки жив створ, а с њим ће и сама Ротенмајерова моћи да изађе на крај. Ако не може, нека позове патролцију у помоћ.

Али госпођица Ротенмајер одлучила је да више не проводи дане у страху. Умела је да се снађе. Све дотле деци није причала ништа о појави духова, јер се плашила да деца, из страха, неће хтети више ни дању ни ноћу да остају сама ни за тренутак, а то би за њу могло да има неугодних последица. Сад је отишла право у библиотеку, где су обе девојчице седеле, и пригушеним гласом исприча им како се ноћу појављује у кући неко непознато биће. Клара је одмах почела да виче да ни тренутка неће остати сама, да отац мора одмах да се врати кући, а госпођица Ротенмајер мора да пређе на спавање у њену собу. Ни Хајди не сме да остане сама, јер би дух могао да оде до ње и да јој учини неко зло. Биће сви у једној соби и целе ноћи гореће светлост, а и Тинета ће морати поред ње да спава, Себастијан и Јохан треба да дођу доле и да спавају у ходнику да би одмах могли да вичу и уплаше духа кад овај крене уз степенице. Клара је била врло узбуђена и госпођица Ротенмајер је имала много муке да је бар мало умири. Обећала је да ће одмах писати оцу, да ће пренети своју постељу у Кларину собу и да је никад више неће оставити саму. Само је немогуће да све спавају у истој соби; ако се Аделхаида плаши, Тинета ће спавати код ње. Али Хајди се плашила више Тинете него духова, за које још никада није ни чула, па је изјавила одмах да се она духа не плаши и да ће сама остати у својој соби. Госпођица Ротенмајер пожури сад до свог писаћег стола и написа господину Сеземану да су непријатни догађаји који се дешавају у кући сваке ноћи толико уздрмали нежни састав његове кћери, да се она плаши најгорих последица. Има примера да такви случајеви изазову изненадне наступе падавице или привиђања, а његова кћи је изложена томе ако овај ужас и даље буде владао у кући.

То је помогло. После два дана стајао је господин Сеземан пред својим вратима и тако вукао за звоно да су се сви скупили и унезверено гледали један у другог, као да им се чинило да дух већ по дану дрско долази у кућу да изводи своја чуда. Себастијан је вирио кроз полуотворено прозорче. У том тренутку још једном је зазвонило тако одлучно, да су сви наслутили да то звони људска рука. Себастијан је и познао руку, па је јурнуо кроз собу, главачке слетео низ степенице и отворио врата. Господин Сеземан га је кратко поздравио, па се одмах попео у собу своје кћери. Клара је дочекала оца с радосним ускликом, и кад је он виде тако веселу и нимало промењену,

разведри се његово дотле намрштено чело; расположење постаде веселије кад је од саме кћери чуо да јој је добро као и увек и да се радује што је дошао. Скоро јој је мило што се дух шета по кући, јер да није било духа, отац се још не би вратио с пута.

– А како се иначе понаша тај дух, госпођице Ротенмајер? – упитао је господин Сеземан са осмехом на уснама.

– Не, господине Сеземане – одговорила му је госпођица озбиљно – то није шала. Уверена сам да се сутра ни господин Сеземан неће више смејати, јер по ономе што се у кући догађа, може се наслутити да су се овде и у давна времена догађале језиве ствари.

– За то нисам чуо – примети господин Сеземан – али морам вас замолити да не сумњичите моје поштоване претке. Позовите ми сада Себастијана у трпезарију. Хоћу с њим да разговарам.

Господин Сеземан оде у библиотеку а утом се појави Себастијан. Господину Сеземану није измакло да се Себастијан и госпођица Ротенмајер не маре. Зато је на нешто посумњао.

– Ходите овамо – рече слузи – и реците ми поштено нисте ли ви случајно изигравали духа како бисте малко заплашили госпођицу Ротенмајер?

– Не, части ми, није тако као што мисли господин. И ја сам се доста наплашио због тога – одговори Себастијан искрено.

– Е, када је тако, сутра ћу вама и храброме Јохану показати како изгледају ти духови. Зар се ви, Себастијане, тако млади и снажни, не стидите што бежите од духова! Идите сад одмах до мога старог пријатеља доктора Класена. Поздравите га и кажите му да дође свакако вечерас у десет часова до мене. Реците му да сам допутовао из Париза нарочито због тога да се с њим посаветујем. Доктор ће морати целу ноћ да пробди, па нека се према томе управља. Јесте ли разумели, Себастијане?

– Јесам, јесам, господин ће бити услужен.

Тачно у девет часова, када су деца отишла у постељу, а и госпођица Ротенмајер се повукла, појави се доктор, испод чије је седе косе било још свеже лице са два жива добра ока. Изгледао је мало уплашен, али одмах после поздрава поче да се смеје и рече, лупкајући свога пријатеља по рамену:

– Е, не личиш ти на човека крај кога лекар мора да проведе ноћ, стари пријатељу.

– Чекај само, докторе – одврати му господин Сеземан – онај због кога морамо да бдимо изгледаће горе кад га ухватимо.

– Дакле, ипак је неки болесник у кући? И то још морамо да га хватамо?

– Много горе, докторе, много горе. У кући је – дух! Код мене се јављају духови.

Доктор се гласно насмеја.

– То није лепо од тебе, докторе – настави господин Сеземан. – Штета што није ту госпођица Ротенмајер да те чује. Она је чврсто уверена да по кући лута неки стари Сеземан, испаштајући своја крвава дела.

– Па како се то она с њим упознала? – упита доктор весело.

Господин Сеземан исприча сада своме пријатељу све што се догађа и како се сваке ноћи отварају кућна врата, према тврђењу свих укућана, па додаде да је за сваки случај опремио два добро напуњена револвера. Јер ако је ова ствар, а свакако је то нека глупа шала, масло познаника његове послуге, не би било згорег испалити пуцањ у ваздух и с правом заплашити такву особу. Међутим, ако су то лопови који изигравају утваре да би несметано крали, оружје ће добро доћи.

Разговарајући тако, господа сиђоше низ степенице и уђоше у исту собу у којој су чували стражу Јохан и Себастијан. На столу је већ стајало неколико боца доброг вина, јер је мало окрепљење потребно кад се бди целе ноћи. Ту су била и два револвера и два свећњака, који су давали јаку светлост, јер господин Сеземан није хтео да у полумраку очекује духа.

Врата су била притворена да не пада много светлости у ходник како се дух не би уплашио. Сад се господа удобно завалише у наслоњаче и почеше причати о свему и свачему пијуцкајући, те тако откуца и дванаест часова пре него што су се надали.

– Дух нас је намирисао и данас свакако неће ни доћи – рече доктор.

– Чекај само, кажу да долази у један – додаде његов пријатељ.

Поведоше опет разговор. Откуца један сат. Свуд је владао мир, занемела је и улична бука. Одједном доктор подиже прст.

– Пст! Сеземане, чујеш ли?

Ослушнули су обојица. Тихо, али сасвим разговетно чули су како неко гура греду устрану, затим како двапут окреће кључ у брави и најзад отвара врата. Господин Сеземан дохвати свој револвер.

– Не бојиш се, ваљда? – рече доктор и устаде.

– Боље је бити обазрив – прошапта господин Сеземан, дохвати левом руком свећњак са три свеће, а десном револвер и пође за доктором, који је ишао испред њега, такође са свећњаком и оружјем. Изашли су у ходник.

Кроз широм отворена врата, лила је бледа месечева светлост и осветљавала белу прилику која је непомично стајала на прагу.

– Ко је? – грмнуо је сада доктор, те је одјекнуло целим ходником и оба господина са свећама и оружјем прићоше тој прилици.

Она се окрете и пригушено узвикну. Босих ногу, у белој кошуљици, стајала је Хајди и збуњено гледала јасне пламенове и оружје, дрхтећи од главе до пете као лишће на ветру. Господа се погледаше у чуду.

– Чини ми се, Сеземане, да је то она иста девојчица што ти је ономад донела воде са чесме – рече доктор.

– Дете моје, шта то значи? – упита је сада господин Сеземан. – Шта си хтела да радиш? Зашто си дошла овамо?

Сва бледа од ужаса стајала је Хајди пред њим и рекла скоро без гласа:

– Не знам.

Сад се доктор умеша:

– Сеземане, тај случај спада у моју надлежност. Иди, седи мало у своју наслоњачу, а ја ћу однети дете куда треба.

С тим речима спусти револвер на земљу, очински узе за руку дете које је дрхтало и пође с њим уза степенице.

– Не бој се, не бој се – говорио је пријатељски, пењући се. – Буди сасвим мирна. Ништа се није десило. Мирна буди.

Кад уђоше у Хајдину собу, спусти доктор свећњак на сто, узе Хајди на руке, положи је у њену постељу и пажљиво покри. Седе на столицу крај кревета и сачека да се Хајди мало умири да не дрхти више. Онда узе дете за руку и рече тихо:

– Тако, сад је све у реду. Кажи ми сад још куд си то хтела да идеш.

– Нисам никуда хтела – рекла му је Хајди. – Ја и нисам сама сишла доле. Одједном сам се тамо нашла.

– Тако, тако. А да ли си сањала нешто, знаш онако јасно као да заиста видиш и чујеш?

– Да, сваке ноћи сањам, и то увек исто. Чини ми се да сам код деде, па да чујем како напољу шуме јеле и мислим: сад тако лепо блистају звезде на небу! И онда брзо трчим и отварам врата на колиби, па је тако лепо! Али кад се пробудим увек сам у Франкфурту.

Хајди поче да се грчи и уздише од бола који јој је просто стезао грло.

– Хм, а да те негде не боли, у глави или у леђима?

– Не, само као да ми је неки велики камен овде на срцу.

– Хм, отприлике као кад се преједеш?

– Не, не тако, али врло тешко, као кад бих хтела да плачем.

– Па зашто то онда не исплачеш?

– Не знам, не смем да плачем, госпођица Ротенмајер је забранила.

– И онда ти сузе прогуташ, је ли? Хм? Значи да не волиш што си у Франкфурту, је ли?

– Волим – гласио је тихи одговор, али је звучао неуверљиво.

– Хм, а где си живела са својим дедом?

– Увек на планини.

– Тако? Па тамо није баш много занимљиво. Пре бих рекао да је досадно, зар не?

– О, не, тамо је врло, врло лепо!

Хајди није могла да говори даље. Успомене, ово узбуђење од малопре и дуго задржавани плач савладаше је. Сузе грунуше на очи и Хајди стаде да јеца гласно и снажно.

Доктор устаде. Пријатељски спусти Хајдину главу на јастук и рече:

– Тако, сад још мало плачи, од тога неће бити штете, па онда спавај, лепо спавај. Сутра ће све бити добро.

А тада изађе.

Кад се вратио доле у собу, спусти се у наслоњачу преко пута пријатеља који га је чекао и поче да му објашњава. Господин Сеземан слушао га је пажљиво. – Сеземане, твоја мала штићеница је, прво, месечарка. Потпуно несвесно она је сваке ноћи као дух отварала кућна врата и свима твојим укућанима утеривала страх у кости. Друго, дете чезне за кућом, те је омршавело тако да јој се већ кости виде. А слабиће и даље. Потребна је брза помоћ. За нервно узбуђење које је код ње развијено већ у великом степену има један лек, а то је, да се дете одмах врати својој кући у планину. И за њену болест има само једна помоћ – та иста. Према томе, дете треба да отпутује већ сутра. Ето, то је мој рецепт.

Господин Сеземан је устао. У великом узбуђењу корачао је по соби горе-доле. Најзад узвикну:

– Месечарка, болесна, чезне за кућом, омршавела! И све то у мојој кући да се догоди! И нико није био у стању да то примети. И ти мислиш да ћу ја, докторе, да ћу ја дете које је дошло у моју кућу свеже и здраво да вратим његовом деди овако болесно и слабо? Не, докторе, то не можеш од мене да тражиш, то не могу да учиним, то никада нећу учинити. Узми дете у своје

руке, лечи га, ради с њим шта хоћеш, али ми га излечи, па ћу га тек онда послати кући, ако хтедне да иде. Помози му прво.

– Сеземане – одговорио је доктор озбиљно – размисли шта чиниш. Ово стање није болест која се лечи прашком и пилулама. Дете није отпорног састава, али ако га сада пошаљеш опет на чист планински ваздух на који је оно навикло, може опет оздравити. Ако га не пошаљеш... Али ти ваљда не желиш да дете вратиш деди као неизлечиво болесно или да га уопште не вратиш?

Господин Сеземан уплашен застаде.

– Када ти тако кажеш, докторе, онда постоји само један излаз. А то је да те одмах послушам.

Господин Сеземан узе свог пријатеља испод руке, и шетајући се по соби горе-доле они се договорише о свему. Најзад је доктор пошао кући, јер је већ кроз кућна врата, која овог пута отвори домаћин, продирала јарка јутарња светлост.

Кроз широм отворена врата, лила је бледа месечева светлост
и осветљавала белу прилику која је непомично стајала на прагу.

Опет на планини

Господин Сеземан попе се врло узбуђен уз степенице и чврстим кораком дође до спаваће собе госпођице Ротенмајер. Ту, преко обичаја, јако залупа на врата, те се госпођица, узвикнувши уплашено, трже иза сна. Чула је домаћинов глас споља:

– Молим вас, пожурите и дођите у трпезарију. Треба се хитно спремати за пут.

Госпођица Ротенмајер погледа у свој часовник. Било је четири и по изјутра. У то доба она још никад, откако зна за себе, није устала. Шта се то сада могло десити? Због радозналости и страха тумачила је све наопако, и брзо дохватила одело, али увек погрешно, тако да је облачење споро напредовало. Једнако је тражила по соби оно што је већ била навукла на себе.

За то време ишао је господин Сеземан кроз ходник и звонио из све снаге на сва звона која су била постављена за послугу, тако да је у свим собама скакао по неки уплашени створ из кревета и облачио се наврат-нанос, јер су сви мислили да је дух сигурно шчепао њиховог господара и да овај сад зове упомоћ. Тако су сви, један за другим, са чуђењем долазили пред домаћина,

који је већ корачао горе-доле по трпезарији, али нимало налик на човека кога је дух уплашио. Напротив. Домаћин је одмах наредио Јохану да упрегне коње и да дође с колима пред кућу. Тинети је наредио да одмах пробуди Хајди и да је спреми за пут. Себастијану, да похита до куће у којој станује Хајдина тетка и да је одмах доведе. За то време госпођица Ротенмајер се спремила и све је на њој било у реду сем капе, коју је била ставила наопако, те је издалека изгледала као да јој је лице окренуто на леђа. Господин Сеземан је приписао овај необичан изглед раном устајању из постеље, па је одмах прешао на ствар. Објаснио је госпођици да треба без оклевања да донесе један путни ковчег у који ће сместити сву имовину мале Швајцарке – тако је господин Сеземан обично називао Хајди, чије му је име звучало необично – а поред тога још доста Клариних хаљина и рубља, да би дете однело кући штогод ваљано. Рекао је да све мора да иде брзо, без одуговлачења.

Госпођица Ротенмајер је од изненађења стајала као прикована за земљу и укочено посматрала господина Сеземана. Очекивала је да ће јој он у поверењу саопштити неку језиву повест о духовима, с којима се срео те ноћи, и коју би сад на светлости дана могла лепо да саслуша. Место тога добила је потпуно прозаичне и при том још непријатне наредбе. Није могла брзо да се савлада, јер је све то дошло сасвим неочекивано. Без речи стајала је и чекала шта ће бити даље. Али господин Сеземан није имао намере да објашњава. Оставио је госпођицу да стоји где је, па прешао у собу своје кћери. Као што је и слутио, она се пробудила због необичне узбуне у кући и ослушкивала на све стране, не би ли разабрала шта се то догађа. Сада отац седе крај њеног кревета и исприча све што је било са појавом духова. Рече да је по докторовом мишљењу Хајди у великој опасности и да би се, ако се наставе њена ноћна лутања, попела можда и на кров, па би могла и да погине. Одлучио је зато да дете одмах пошаље кући, јер не може да прими на себе такву одговорност. Клара ће морати с тим да се помири, јер и сама свакако увиђа да друкчије не може бити.

Клару је болно изненадило ово саопштење па је испрва тражила разне излазе, али ништа није помогло. Отац је остајао чврсто при својој одлуци, али је обећао да ће идуће године отпутовати са Кларом у Швајцарску, само ако она буде паметна да сад не јадикује. Тако се Клара приклонила, али је захтевала у накнаду да Хајдин путни ковчег донесу у њену собу и да га ту пакују, како би она могла ставити унутра све чему ће се њена мала пријатељица радовати. Отац је на то пристао врло радо па је чак и утицао на

Клару да детету да што лепше поклоне.

За то време стигла је тетка Дета и у великом узбуђењу стајала у предсобљу, јер је мислила да се нешто страшно догодило, чим је позивају у ово доба. Господин Сеземан јој је објаснио шта је било са Хајди. Рекао је и то како он жели да дете одведе одмах кући, још данас. Тетка је изгледала веома разочарана; ту вест није очекивала. Добро се још сећала речи којима ју је Чика с Планине испратио, да му никад више на очи не изађе. Није јој изгледало нимало паметно час одводити, час враћати дете старцу. Зато није дуго премишљала, него се речито изговарала да јој је данас, нажалост, потпуно немогуће да крене на пут, сутра још мање, а доцније не може на то ни да помисли због нових послова, а и после тих послова још мање ће моћи. Господин Сеземан је разумео шта она мисли и не говорећи много, рече јој да може ићи. Онда позва Себастијана и рече му да се одмах спреми за пут. Данас ће отпутовати с дететом до Базела, а сутра ће малу оданде одвести кући. Онда може одмах да се врати. Неће имати ништа да говори. Писмо ће деди објаснити све.

– Сад још нешто важно, Себастијане – настави господин Сеземан. – Пазите да све тако буде. Добро познајем хотел у Базелу, који ћу забележити на својој посетници. Ви ћете показати моју посетницу, и они ће вам дати добру собу за малу. За себе самог ви ћете се већ побринути. У соби мале Швајцарке затвориће те све прозоре, али тако да се они ни силом не могу отворити. Кад дете легне, ви изађите и закључајте врата споља, јер дете устаје ноћу и могло би се изложити великој опасности ако изађе и отвори кућна врата. Јесте ли разумели?

– Аа! Је ли то било? Је ли то? – узвикну Себастијан у највећем чуду, јер му је тек сад синуло пред очима какви су то били духови.

– Да, то је било то! А ви сте прави зец. А Јохану можете рећи да ни он није већи јунак од вас. Лепи сте ми ви момци обојица!

И када то рече, господин Сеземан оде у своју собу, па написа писмо Чики с Планине.

Себастијан је запрепашћен стајао насред собе и једнако понављао у себи:

– Нисам смео допустити да ме она кукавица Јохан утера у собу. Требало је да пођем за оном белом приликом. Да њега није било, тако бих и урадио!

Мислио је тако због тога што је сада јарко сунце осветљавало јасно сваки кутић собе.

Дотле је Хајди стајала не слутећи ништа, у својој празничној хаљиници, и

чекала шта ће се догодити, јер ју је Тинета само пробудила, извадила хаљине из ормана и рекла јој да се облачи. Она никад није говорила са „необразованом" Хајди, јер ју је сматрала недостојном себе.

Господин Сеземан уђе с писмом у трпезарију, где је доручак већ био постављен и узвикну:

– Где је дете?

Дозваше Хајди. Кад она приђе господину Сеземану да му пожели добро јутро, погледа га право у очи, још у недоумици.

– Но, шта кажеш на све ово, мала?

Хајди га је и даље гледала зачуђено.

– Па зар ти још ништа не знаш? – насмеја се господин Сеземан. – Да ти кажем онда: данас ћеш ићи кући, и то сада одмах.

– Кући! – поновила је Хајди скоро шапатом сва бледа, скоро без даха, толико јој се срце узбудило.

– Можда ти нећеш да идеш? – упита је господин Сеземан смешећи се.

– Хоћу, како не бих! – одговорила је мала поцрвеневши као божур.

– Добро, добро – рече господин Сеземан храбрећи је, па седе и даде Хајди знак да и она седне. – Сад само лепо да доручкујеш, па онда у кола и срећан пут!

Али Хајди просто ни залогаја није могла да прогута, мада је као послушно дете хтела да једе, као што јој је речено. Толико је била узбуђена да није знала да ли је будна или сања па ће се одједном опет пробудити и видети да стоји у својој спаваћој кошуљици на кућним вратима.

– Себастијан треба да понесе доста хране! – довикнуо је господин Сеземан госпођици Ротенмајер, која је баш ушла. – Дете, разуме се, сад не може да једе... Отиди сада до Кларе док не стигну кола – додаде обраћајући се пријатељски Хајди.

То је и Хајди желела. Одмах је отрчала. Усред Кларине собе лежао је огроман путнички ковчег. Поклопац му је још био отворен.

– Ходи, Хајди, ходи! – узвикну Клара чим је видела своју другарицу. – Погледај шта сам рекла да са спреми за тебе. Реци, да ли се радујеш?

И она поче да јој ређа пуно ствари, и хаљина, и кецеља, и марама и прибора за шивење.

– А погледај ово, Хајди! – и Клара победоносно подиже једну корпу.

Хајди погледа у њу па поскочи од радости, јер је у корпи било десетак лепих белих округлих земичака, све за бабу.

Деца су у својој радости потпуно заборавила да долази тренутак када ће морати да се растану, те кад се зачу узвик: – Кола су пред кућом! – за туговање више није било времена.

Хајди је отрчала у своју собу, где је још лежала лепа бакина књига, пошто је нико није био спаковао, јер је била испод јастука. Хајди се ни дању ни ноћу није одвајала од ње. Спустила је књигу на земичке, отворила затим свој орман и погледала да није још што заборавила. И заиста, стара црвена марама била је још ту, јер ју је госпођица Ротенмајер сматрала тако безвредном да је уопште није ни узимала у обзир. Хајди зави нешто у ту мараму, па стави то одозго на корпицу, тако да се овај црвени завежљај лепо видео. Онда метну на главу свој фини шеширић, па изађе из собе.

Оба детета морала су брзо да једно другом кажу збогом, јер је господин Сеземан већ дошао да Хајди одведе у кола. Госпођица Ротенмајер је била горе на степеницама да се на том месту опрости са Хајди. Али кад виде онај чудни црвени завежљај, зграби га брзо с корпе и баци на под.

– Не, Аделхаида – казала је кореħи је – не можеш тако изаħи из ове куħе! Нећеш ваљда вуħи са собом овакве ствари! А сада збогом!

Кад је чула ту забрану, Хајди није смела да подигне свој завежљај, али се преклињућим погледом окрете домаћину, као да су јој одузели њено највеħе благо.

– Не, не – рече господин Сеземан одлучним гласом – дете може да понесе кући све чему се радује, па макар понело и мачиħе и корњаче. Ми се нећемо због тога узбуħивати, госпоħице Ротенмајер.

Хајди брзо опет подиже свој завежљај са земље, а захвалност и радост заблисташе јој из очију. Доле крај кола пружи господин Сеземан девојчици руку и рече јој како се нада да ħе се она сећати њега и Кларе. Пожелео јој је срећан пут, а Хајди му је захвалила на свему и додала:

– А господина доктора поздравите хиљаду пута и реците му да много захваљујем.

Она је добро упамтила како јој је синоħ рекао: „А сутра ħе све бити добро”. Хајди је сматрала да је његова заслуга што се све тако десило.

Тада подигоше дете у кола, и корпа и торба са храном и Себастијан, све то уħе за њом. Господин Сеземан довикну још једном: – Срећан пут! – и кола крену ше.

Ускоро затим седела је Хајди у возу држеħи пажљиво на коленима своју корпу, ни за тренутак је не испуштајуħи из руку, јер су у њој биле оне

драгоцене земичке за бабу. Загледала их је сваки час врло задовољна и радосна. Седела је мирно као миш дуго времена, јер тек сад је схватила да заиста иде кући, деди на планину, баби, Петру козару. То јој је све излазило пред очи једно за другим...

Замишљала је како ће то изгледати кад стигне, па су јој се јављале све нове и нове мисли. Одједном рече уплашено:

– Да ли баба заиста није умрла, Себастијане?

– Није, није – умиривао је он. – Сигурно је жива и здрава.

Хајди се опет замислила. С времена на време завиривала би у корпу, јер јој је главна мисао била како ће пред бабом поређати на сто све земичке. После дужег времена казала је опет:

– Себастијане, када бисмо само сигурно знали да је баба жива.

– Јесте, јесте – одговорио је њен пратилац дремајући. – Жива је. Не знам зашто би умрла.

После неког времена сан се спустио и на Хајдине очи, јер јој је после протекле немирне ноћи и ранога устајања било тако потребно да спава. Пробудила се тек кад ју је Себастијан стао жестоко дрмусати за раме:

– Устајте, устајте! Треба да се излази. Стигли смо у Базел!

Сутрадан изјутра кренули су даље. Требало је дуго путовати. Хајди је опет седела са својом корпом у крилу, јер њу ни по коју цену није хтела да преда Себастијану. Али сада није ништа говорила, јер је сваким часом била све нестрпљивија. А кад се Хајди није ни надала, гласно је одјекнуло:

– Мајенфелд! – Она скочи са свога места, а то исто учини и Себастијан, који се такође изненадио. Стајали су сад напољу с путним ковчегом пред собом, а воз је звиждећи отишао даље у долину. Себастијан је гледао за њим незадовољно, јер је више волео да овако без опасности и муке путује него да пешачи, а после и да се вере уз планину, што је, по његовом мишљењу, врло тешко и опасно у овој земљи где је све још полудивље. Зато се врло обазриво осврtао не би ли му показао најподеснији пут до Селца. Недалеко од железничке станице стајале су неке тањиге у које је било упрегнуто мршаво кљусе. Један човек широких рамена товарио је на кола вреће које су стигле возом. Себастијан му приђе и упита га за најсигурнији пут до Селца.

– Овде су сви путеви сигурни – гласио је кратак одговор.

Сад Себастијан окрену друкчије: – Питам којим је путем најбоље ићи а да човек не падне у провалију и како се може однети пртљаг до тог Селца. – Човек погледа пртљаг, па га мало одмери погледом. Затим рече да ће он

узети ствари у своја кола ако нису много тешке, јер и сам иде до Селца. Реч по реч, и најзад се обојица сложише да овај човек узме и дете и пртљаг у кола, и да после дете још вечерас пошаље са неким другим на планину.

– Могу ја и сама да идем, знам ја пут од Селца до планине – рече Хајди, која је пажљиво пратила разговор.

Себастијану паде камен са срца кад најзад увиде да неће морати да се вере узбрдо. Он кришом даде девојчици знак да пође с њим мало устрану, па јој тутну један тежак замотуљак и писмо за деду. – Објасни да је овај замотуљак поклон господина Сеземана – рече јој. Само нека га Хајди метне на дно корпе, чак доле испод земичака, и нека добро пази да га не изгуби, јер би се господин Сеземан страшно љутио и не би јој опростио целога живота. Нека то госпођица добро упамти.

– Нећу ништа изгубити – рече Хајди поуздано и гурну замотуљак заједно с писмом на дно корпе.

Онда метнуше путни ковчег у кола, па пошто је Себастијан подигао Хајди заједно са њеном корпом чак на високо седиште, пружи јој руку за поздрав, и још једном је опомену разним знацима да добро чува корпу. Себастијан је био врло обазрив јер је знао да је његова дужност била да сам одведе дете до дедине куће. Кочијаш се попе поред Хајди, и кола кренуше ка планини, док се Себастијан, сав срећан што се спасао опасног пута, полако упутио малој железничкој станици, па седне и сачека воз којим ће се вратити.

Човек који је терао кола био је пекар из Селца и возио кући брашно. Он још никад није видео Хајди, мада је свако у Селцу знао за дете које су довели Чики с Планине. Познавао је он и Хајдине родитеље, те је одмах помислио да ће то бити сигурно оно дете о коме се толико говори. Чудио се мало што се дете тако брзо враћа кући, па је за време вожње почео разговор с малом.

– Биће да си ти оно дете које је било горе код Чике с Планине, код деде?

– Јесам.

– Па ниси се, изгледа, добро провела кад се већ враћаш?

– Напротив. Тамо је врло лепо.

– Па зашто се онда враћаш кући?

– Зато што ми је господин Сеземан допустио. Иначе се не бих вратила.

– Којешта! Па што онда ниси тамо остала. Зашто си тражила да идеш кући?

– Зато што хиљаду пута више волим да сам код куће код деде на планини, него игде на свету.

– Можда ћеш се предомислити кад се попнеш горе – прогунђао је пекар. – Па опет ми је чудно – рече више за себе. – Она ваљда најбоље зна какав је тај човек.

Онда поче звиждукати и више ништа није говорио. А Хајди је гледала унаоколо и сва је дрхтала од узбуђења, јер је познавала дрвеће на путу, а горе високе врхове Фалкниса, старе своје пријатеље, који као да су је гледали и поздрављали. И Хајди је њих поздрављала и сваким кораком њено узбуђење бивало је све веће, па јој се чинило као да мора скочити с кола и трчати, трчати из све снаге само да што пре стигне горе. Али је ипак и даље мирно седела не мичући се, иако је у њој све дрхтало.

Кад уђоше у Селце, откуца на цркви пет часова. Одмах се сјати гомила жена и деце око кола, а неколико суседа приђе ближе. Дете с пртљагом на пекаревим колима изазвало је општу пажњу, па је свако хтео да сазна нешто о детету и коме припадају те ствари.

Кад је пекар скинуо Хајди с кола, она му брзо рече: – Хвала, мој ће деда већ доћи по пртљаг – и хтеде с места да потрчи, али је задржаше и са свих страна полетеше разна питања. Сви су хтели да нешто чују. Хајди се гурала између тих људи са таквим страхом на лицу, да су јој и нехотице отварали пут и пустили је да оде. Говорили су једно другоме:

– Видиш како се боји, има и то свога разлога.

А онда су стали да причају како је Чика с Планине од прошле године постао још гори него што је био раније и тако је натмурен као да би највише волео да убије свакога кога на путу сретне. Дете свакако није могло да опстане нигде у свету чим одлази натраг у пећину тога старог змаја. Али сад се пекар умеша у разговор па им рече да он ваљда зна више од њих. Исприча им онда врло тајанствено како је један господин довео дете до Мајенфелда и врло се љубазно растао са њим. Без ценкања му је платио за вожњу колико је тражио и дао му још и напојницу. Уопште, говорио је даље пекар, он може поуздано рећи да је детету било врло добро тамо где је досад живело. Желела је да се врати деди – ето, то је све. Та вест изазва велико чуђење и рашири се по целом Селцу, и те вечери се у свима кућама говорило како се Хајди вратила своме деди из таквог обиља само зато што је то волела и хтела.

Хајди је трчала од Селца узбрдо што је брже могла. Застајала је с времена на време, само да поврати дах. Корпа коју је носила била је доста тешка, а пут је постајао све стрмији што се више пео. Хајди је сад мислила само о

томе седи ли баба још на своме старом месту у углу и није ли досад умрла. Најзад угледа колибу у удолици планине, а срце јој стаде брже куцати. Што је више журила, срце јој је јаче ударало. Напослетку стиже горе. Од дрхтања једва је успела да отвори врата, а онда улете у малу собу и стаде без даха, не могавши ни речи да изусти.

– Ах – зачу се из угла – тако је некад улазила наша Хајди. Ах, кад би још једном, док сам још у животу, дошла овамо!... Ко је то?

– Ја сам, баба, ја сам! – узвикну сада Хајди, па јурну у онај кут и паде на колена пред бабу, ухвати је за руке, загњури главу у њено крило и од силне радости није могла ништа да каже.

Сад се тек баба изненадила, па и она занемела. Онда је дубоко узбуђена почела дрхтавим рукама полако да милује Хајди по коврџавој коси понављајући:

– Да, да, то је њена коса, то је њен глас, ах, како сам срећна, како сам срећна што сам ово доживела!

Из њених слепих очију кану неколико крупних суза радосница на Хајдину ручицу.

– Јеси ли ти то, Хајди, јеси ли заиста ти то дошла овамо?

– Да, да, дошла сам, баба – узвикнула је Хајди уверавајући је. – Не плачи, ја сам сад овде, па ћу сваког дана долазити и нећу више никуд да идем, а ти нећеш више јести тврд хлеб. Видиш ли, баба?

Хајди стаде да вади из своје корпице земичке, једну за другом, док све није поређала баби у крило.

– Ах, дете моје, дете моје, па какву ми све радост доносиш! – радовала се баба док је Хајди ређала земичке. – Али највећа радост за мене, то си ти сама, дете моје!

Опет је почела да милује Хајди по коси и по топлим образима говорећи: – Кажи ми још штогод, дете моје, причај. Волим да те слушам.

Хајди је сад почела да прича баби колико се плашила мислећи да баба није можда већ умрла пре него што је добила беле земичке, јер јој их тада Хајди никад, никад више не би могла донети.

У собу уђе Бригита, Петрова мати, и у чуду узвикну:

– Па јесте, то је Хајди, заиста Хајди! Како је то могућно?

Хајди скочи, поздрави се с њом, а Бригита није могла да јој се начуди. Загледајући је са свих страна, говорила је:

– Баба, кад би само могла да видиш како лепу хаљиницу има Хајди и како

изгледа! Просто да је човек не позна. А овај шешир с пером на столу, је ли и он твој? Стави га мало на главу да видим како ти стоји.

– Не, нећу – успротиви се Хајди. – Узми га, ако хоћеш, мени не треба, ја имам свој шешир.

Хајди одреши црвени завежљај, па узе свој стари шеширић који се на путу још више изгужвао. Само што Хајди није марила за то. Упамтила је она добро како је деда викнуо на растанку да не жели да је види у шеширу с перушком. Ето зашто је Хајди чувала стално свој шеширић тако брижљиво, јер је увек мислила да ће доћи дан кад ће се вратити деди. Бригита је одбијала да прими шеширић, мада јој се веома свиђао. Предлагала јој је да га прода учитељевој кћери у Селцу и да добије доста новца за њега, кад већ неће да га носи. Али је Хајди остала при својој одлуци и шеширић неприметно ставила у кут иза бабиних леђа. Затим свуче своју хаљиницу, нову лепу хаљиницу из Франкфурта, остаде у доњој хаљини голих руку, огрну црвену мараму, пружи баби руку и рече јој:

– Сад морам кући, своме деди, али ћу ти сутра опет доћи. Лаку ноћ, баба!

– Да, дођи сутра опет, Хајди, дођи опет – молила је баба стежући њену руку у својима и просто није могла да је пусти.

– А зашто си свукла своју лепу хаљиницу? – упита је Бригита.

– Зато што више волим овако да одем деди. Могло би се иначе десити да ме он не позна. Па и ти си ме једва познала.

Бригита је изашла са девојчицом пред врата, па јој поверљиво рече:

– Хаљину си могла да задржиш на себи, та познао би те деда. Али рекла бих ти да се мало причуваш, јер Петар каже да је деда с планине сад стално љут. Више не говори ни речи.

Хајди јој пожеле лаку ноћ, па крену у планину, носећи корпу на руци. Вечерње сунце осветљавало је зелену планину. Ено, већ блиста и велико снежно поље на Шезаплани. Хајди је морала да застаје на сваком кораку, да се осврће, јер док се пела, највише планине остајале су јој иза леђа. Црвени блесак просу се сад пред њом на траву; она се осврте, а тада – она се више није сећала да је то тако лепо нити је тако што видела у сну – стеновити врхови Фалкниса запламсаше до неба, широко снежно поље се зажари, а облаци црвени као божур, наднесоше се над планинске врхове. Златна је била трава унаоколо на планини, сијале су све стене и блистале, а цела долина пливала је у злату и мирису. Хајди је стајала усред те лепоте, па су јој од среће и радости текле вреле сузе низ образе. Била је срећна што је опет дошла кући

и што је све, све још онако лепо, још много лепше него што је она упамтила и што је све опет њено.

Тек кад је утрнула светлост око ње, могла је Хајди да се покрене с места. Пожурила је узбрдо и није дуго потрајало а она је већ угледала врхове јела изнад крова, па онда и кров и целу колибу и клупу пред колибом, на којој је седео деда и пушио своју лулу, а изнад колибе се лелујале гране старих јела и шумеле у вечерњем ветру. Хајди је сад појурила, и пре него што је Чика с Планине и видео ко се то појављује, полете к њему, баци корпу на земљу и загрли старца.

Задихана и узбуђена што се опет виде, није могла ништа друго да проговори само: – Деда, деда!

Ни деда није могао да прозбори. После толико година опет му се први пут овлажише очи, тако да је морао руком да превуче преко њих. Одвоји Хајдине руке од свога врата, метну дете на колено, и гледаше је дуго.

– Опет си се вратила, Хајди – рече најзад. – Причај како се то десило. Ниси баш обучена. Отерали те. Је ли?

– О, не, деда – поче Хајди узбуђено. – Није тако као што мислиш, дедице. Сви су били врло добри, и Клара и бака и господин Сеземан, али видиш, ја просто нисам могла дуже да издржим, него сам морала да се вратим к теби. Често сам мислила да ћу се просто угушити, ту ме је нешто давило. Али ништа нисам говорила, да не испаднем незахвална. Одједанпут, једног јутра позвао ме господин Сеземан к себи сасвим рано. Чини ми се да је то било због господина доктора – али све то пише у овом писму...

И Хајди скочи на земљу, донесе писмо и онај замотуљак из корпе па све то спусти деди у руке.

– Ово је за тебе – рече деда и онај замотуљак спусти крај себе на клупу. Онда узе писмо и прочита га. Не говорећи ни речи, гурнуо је хартију у џеп.

– Да ли би сад хтела да пијемо мало млека, Хајди? – упита и узе је за руку, па пође с њом у колибу. – Али понеси и онај новац. Њиме би могла да купиш цео кревет и хаљине, за годину дана.

– Не треба ми, деда – рече Хајди. – Кревет већ имам, а Клара ми је дала толико хаљина да ми друге никад више неће требати.

– Узми то, узми стави у орман. Устребаће ти једном.

Хајди послуша и одскакута за дедом у колибу, где је од радости што све поново види завиривала по свим угловима, попела се чак и уз лествице, али тада одједном застаде и збуњено викну одозго:

– Деда, па ја више немам постеље!

– Имаћеш је – одговори он одоздо. – Нисам знао да ћеш се вратити кући. А сада ходи да пијеш млека.

Хајди сиђе и седе на своју високу столицу, на старо место, а онда дохвати своју зделицу и искапи је тако слатко као да још никада нешто слађе није пила, па дубоко одахну, остави зделицу и рече:

– Ништа на свету није тако добро, деда, као наше млеко.

Сад се споља зачу оштар звиждук. Као муња излете Хајди на врата. Одозго је долазило цело стадо коза трчећи и скачући, а у средини био је Петар који, опазивши Хајди, стаде као прикован, гледајући без речи.

– Добро вече, Петре! – узвикну Хајди, па улете међу козе. – Белка, Мркуша! Зар ме више не познајете?

А козе мора бити да су одмах познале њен глас, јер стадоше трљати своје главе о Хајди и радосно мекетати, а Хајди их је редом дозивала по имену, и оне су све као луде трчале и гурале се. Нестрпљиви Чешљугар прескочио је две козе да би стигао ближе, па чак и плашљива Снешка гурала је устрану тврдоглавог Турчина, који је, сав запрепашћен због те дрскости, застао дижући увис браду, како би показао ко је он.

Хајди је била ван себе од радости што су око ње опет њене старе другарице. Грлила је стално малу нежну Снешку и миловала немирног Чешљугара, а све козе од велике љубави гурале су је тамо амо, све док не стигоше до самога Петра, који је стајао још на истом месту.

– Ходи овамо, Петре, добро вече! – рече му Хајди.

– Јеси ли се вратила! – једва је успео да каже у чуду, па приђе Хајди и прихвати руку коју му је она већ одавно пружала. Упита је одмах, као што је чинио увек кад би се увече враћао кући: – Хоћеш ли сутра опет са мном?

– Не, сутра нећу, али ћу можда прекосутра. Сутра морам до бабе.

– Добро је што си се вратила – рече Петар развукавши лице од велике радости, па крену кући.

Али данас је са својим козама имао много више муке него обично. Узалуд их је мамио и претио им, никако нису хтеле да се скупе око њега и тек кад је Хајди, грлећи Белку једном а Мркушу другом руком, пошла са њима, и друге су козе потрчале. Хајди је морала са своје две козе да уђе у стају и да затвори врата, иначе се Петар никада не би макао са својим стадом. Кад је дете ушло у колибу, видело је већ своју постељу спремљену на тавану, сву мирисну од новог сена, преко кога је деда пажљиво простро чисто платно. Хајди је

задовољно легла, слатко заспала и спавала како одавно није.

Те ноћи деда је ваљда десет пута устајао, пео се уз лествице и пажљиво ослушкивао да ли Хајди мирно спава. Тражио је погледом отвор кроз који месец обасјава Хајдину постељу, да би видео стоји ли у њему сено које је угурао да месечина не продре унутра. Хајди је спавала непрекидно и није се мицала, јер је њена жарка жеља била ислуњена. Опет је видела све своје планине и стене у вечерњем сјају, опет је слушала како шуме јеле. Сад је најзад била код куће на планини.

Недељна звона

Сутрадан стајала је Хајди испод јела, које су шумеле. Чекала је деду. Деда је хтео да иде у Селце да отуд узме Хајдин пртљаг, а она за то време да га сачека код бабе. Иако је једва чекала да види бабу и да чује како су јој пријале земичке, време јој ипак није било дуго. Слушала је дивни шум јеловога грања и удисала мирис златнога цвећа са зелене ливаде.

Утом се и деда појави из куће, погледа унаоколо и задовољно рече:

– Тако, сад можемо поћи.

Била је субота, а деда је обично суботом чистио и колибу и стају и све унаоколо. Зато је и посветио данас томе послу цело пре подне, како би могао одмах после ручка да пође са Хајди. С уживањем је погледао око себе и нашао да је све тако чисто и лепо како се само пожелети може.

Кад дођоше до колибе козара Петра, расташе се, и Хајди просто улете унутра. Баба, која је већ чула њене кораке, радосно узвикну:

– Јеси ли ти то, Хајди! Јеси ли ми опет дошла?

Онда је узе за ручицу држећи је чврсто, као да се бојала да је опет неко не отме. И сад је старица морала потанко да прича како су јој земичке биле тако слатке да је било право уживање и да су је толико окрепиле, да се данас осећа

много јача него јуче.

– Штеди она њих – додаде Петрова мати смешећи се. – Од јуче је свега једну појела, само да би јој трајале целе недеље.

Пажљиво, али и замишљено, саслуша то Хајди, па весело кликну:

– Баба, сад знам шта ћу! Написаћу Клари писмо. Клара ће ми послати – ах, то је сигурно! – још двапут, још трипут више земичака него што сам ти ја донела.

– Ах, мила наша Хајди, али толико много земичака не би се могло одједном појести и стврдле би се као камен. Кад бих имала коју пару више! Пекар доле у селу пече тако лепе земичке, али ја једва имам и за црни хлеб – рече Бригита.

Сад се Хајди озари.

– О, ја имам много, много новца! Свакога ћу ти дана куповати по једну свежу земичку, а недељом чак и по две. Петар ће ти их свакога дана доносити из Селца.

– Не, не, дете моје! – бранила се баба. – То не! Нећу да због мене трошиш новац који си добила. Дај ти то лепо своме деди, па ће те он посаветовати како да га употребиш.

Али Хајди није хтела ни да чује о томе, него је, скачући радосно но соби, једнако понављала:

– Сад ће баба сваки дан имати свежу земичку, па ће бити јака. А кад сасвим оздравиш, баба, биће ти светло пред очима. Па ти сигурно зато и не видиш што си толико слаба!

Баба је ћутала, јер није хтела детињу радост да помути. Док је Хајди весело скакутала по соби, изненада спази бабину стару песмарицу, па се нечега присети и још се више обрадова.

– Баба, ја умем и да читам, дивно да читам! Да ли би хтела да ти прочитам неку песмицу из твоје старе књиге?

– Како не бих! – рече старица нежно. – Зар си научила и да читаш? Зар си заиста научила да читаш?

Хајди се попе на столицу да би дохватила књигу са полице, где је одавно лежала заборављена, покривена густим слојем прашине, па је обриса пажљиво, седе на клупу поред бабе и нежно је упита:

– Шта би сад највише волела да ти читам?

– Што ти хоћеш, дете моје, што год ти хоћеш.

И баба, спремна да слуша, остави преслицу. Хајди је, прелистављући

књигу, прочитавала овде-онде по коју реч.

– У овој песми пише нешто о сунцу. То ћу да ти читам баба.

И поче да чита све живље јер јој је у срцу било све топлије што је даље читала. Баба је седела мирно, скрштених руку, и велика радост зрачила је с њена лица.

– О, Хајди, ти си моје сунашце! У срцу је моме сад тако светло! Како си лепо читала, Хајди!

И док се баба радовала, Хајди је сва блистала од среће, па је гледала у бабу као да је први пут види. Бабино лице није више било онако старо и тужно него озарено радошћу, као да је прогледала.

Неко закуца на прозор и Хајди виде деду како јој даје знак да пођу кући. Одмах послуша, али прво увери бабу да ће јој сутра опет доћи, јер ако и оде с Петром на ливаду, остаће с њим само до подне. Хајди је знала колико се баба радује кад је она уз њу. То је била за Хајди највећа срећа, много већа него кад на сунчаној ливади стоји међу козама и цвећем. Била је толико очарана овим што је доживела, да је то морала одмах испричати деди. Рекла му је како се земичке за бабу могу набавити и доле, код пекара у Селцу, само ако се има новаца. Испричала му је и то колико се баба обрадовала кад јој је прочитала песмицу о сунцу, па онда рече:

– Је ли, деда, да ћеш ми дати, макар баба и не хтела, сав новац из овог завежљаја, па ћемо давати свакога дана Петру да купује за бабу увек по једну земичку, а недељом и по две.

– А кревет, Хајди? – рече деда. – Било би добро да за тебе набавимо леп кревет, а остало би још и за земичке.

Али Хајди није давала деди мира и уверавала га да она много лепше спава на постељи од сена, много угодније него што је икад спавала на оној од перја у Франкфурту. Молила га је тако усрдно и непрестано, да је деда најзад рекао:

– Новац је твој, па ради с њим шта хоћеш. Тим новцем би могла годинама да храниш бабу белим земичкама.

Хајди радосно узвикну:

– Ах, баба никад више неће морати да једе црни суви хлеб! О, деда, сад је опет све лепо, лепше него што је икад било!

Хајди је, држећи деду за руку, скакутала и кликтала као птица у небеским висинама. Али се одједном уозбиљи и рече:

– Ето, да ми се испунила она моја жеља да се брзо вратим из Франкфурта

кући, не бих могла баби да купујем толико белих земичака, нити бих научила да читам, а то се баби толико допада. Али све је испало ипак много боље него што сам ја мислила. Зато ћу одсад бити стрпљива кад нешто желим и чекам, баш као што ме је саветовала Кларина бака. Па, ако ми се нека жеља и не испуни одмах, помислићу: биће као са оном мојом жељом у Франкфурту. Све ће се лепо свршити кад имамо поверења у људе. Је ли да је тако, дедице?

– Да, тако је. А шта ћу ја кад сам одавно престао да волим људе! Шта ћу ја онда?

– Онда ћеш бити несрећан, јер ни они тебе неће волети.

– То је истина, Хајди. Од кога си то чула?

– Од баке, од Кларине баке.

– Па кад је тако, нека тако и буде, и свршено. Натраг се не може. Кад су људи престали да ме воле, нека ме и не воле.

– О, не, деда, свако може натраг. И то сам чула од баке. Па се онда све тако лепо сврша као у причи из моје књиге, али ти њу не знаш. Сад ћемо стићи кући, па ћеш видети како је то лепа прича!

Хајди сад пође брже последњом узбрдицом, и чим стигоше горе, пусти дедину руку и утрча у колибу. Деда скиде с леђа корпу, у коју је био ставио само један део ствари из путничког ковчега, јер му је било тешко да га носи узбрдо, па седе на клупу, дубоко замишљен. Хајди дотрча с великом књигом под мишком.

– Ти си се баш лепо сместио, дедице.

Онда седе до њега, отвори књигу и одмах нађе своју причу коју је често читала, тако да се сама књига на том месту отварала. И поче да чита врло предано о сину коме је било добро у очевој кући. Али једнога дана он хтеде да узме свој део имања и да живи сам, те му га отац даде, и он оде у свет па све потроши. Кад више ништа није имао, морао је да ступи као слуга код једног богаташа и да чува његове свиње. Сетио се онда како су сви били добри према њему, па је зато горко плакао, јер се кајао и чезнуо за кућом. Помислио је у себи: вратићу се и замолити за опроштај...

– Шта мислиш сад деда? – прекинула је Хајди читање. – Ти ваљда мислиш да су се љутили на њега кад се вратио? Слушај шта даље овде пише:

Кад га његови угледаше, отац му потрча у сусрет, загрли га и пољуби. И сви му се обрадоваше...

– Зар није лепа прича, деда? – упита Хајди, док је он једнако ћутао, а она је очекивала да ће бити одушевљен овом причом.

– Лепа је прича, Хајди – рече деда, али лице му је било тако озбиљно да Хајди не продужи разговор него стаде да разгледа своје слике. Полако је још једном поднела деди књигу и рекла:

– Погледај како је срећан! – па показа прстом на слику где се видело како се син вратио кући.

Касније, кад је Хајди већ била у дубоком сну, попе се деда уз лествице на таван где је она спавала. Спусти фењер крај Хајдине постеље, тако да је светлост падала на заспало дете. Хајди је лежала склопљених руку и на њеном ружичастом лицу сијала је радост и блаженство. Деда је дуго и дуго стајао непомичан, не скидајући очију са заспалог детета. Његово лице било је бледо и озбиљно. Он поче тихо шаптати:

– Мала моја Хајди, ти ме враћаш људима. Свршено је с мржњом! Одсад ће моје срце знати само за љубав. – И неколико крупних суза потекоше старцу низ образе.

Сутрадан, у само свануће, стајао је Чика с Планине пред својом колибом и светлих очију гледао око себе. Недељно јутро блистало је долином. У долини су брујала звона, а горе у јелама певале су птице јутарњу песму.

Тад се деда врати у колибу.

– Устај, Хајди! – викну према тавану. – Сунце се родило! Обуци нову хаљину, идемо у село.

Није морао дуго чекати. То је било малој нешто сасвим неочекивано. Зато је хтела да га што пре послуша. Убрзо се појави у својој лепој хаљиници из Франкфурта. Али, врло изненађана, застаде пред дедом и погледа га:

– О, деда, никад те још таквог нисам видела! – узвикну. – Никад ниси обукао тај капут са сребрним дугметима. Како си леп у свом празничном оделу!

А деда се задовољно смешио посматрајући дете, па рече:

– А и ти си лепа у тој својој хаљиници! Хајдемо сад.

Узе је за руку, па заједно кренуше низбрдо.

Доле у Селцу било је пред црквом много света. Кад су угледали Чику с Планине и унуку где долазе, празнично одевени, веселих лица и држећи се за руку, почеше изненађено да се окрећу подгуркујући се.

– Јеси ли видео? Чика с Планине сишао у Селце, и то у недељу!

А онај кога је сусед гурнуо, гурнуо је другога и тако је то даље ишло, па се зачас свуда шапутало: – Чика с Планине! Чика с Планине!

Прелазећи преко сеоског трга, пуног сунца, деда и Хајди зауставише се

пред кућом господина учитеља. Уђоше унутра, а људи у групицама почеше разговарати о нечувеном догађају. Сви су у напрегнутом очекивању гледали у врата учитељеве куће, да виде како ће Чика изгледати кад изађе, и да по том закључе да ли се свађао са господином учитељем или је мирно разговарао са њим, јер нико није знао због чега је у ствари старац дошао овамо и шта хоће. Али сад су већ друкчије мислили о старцу и говорили:

– Видите ли, Чика с Планине није тако зао као што се причало, зар не? И сами сте видели како лепо води дете за руку. – А неко би опет рекао:

– Увек сам ја то говорио. Не би он ишао господину учитељу да је тако рђав, него би се клонио њега. Свет много претерује!

А пекар је казао:

– Зар би дете из оне куће, где је имало свега и свачега, побегло и вратило се деди да је он заиста пргав и зао!

И сви су сада лепо говорили о Чики с Планине. Жене су, додуше, и пре слушале од Петрове мајке и бабе како је Чика с Планине сасвим друкчији него што се прича, али, ето, оне то пре нису веровале. А сад су се уверile. И све се више света скупљало, као да чекају да поздраве пријатеља кога одавно нису видели.

За то време Чика с Планине закуца на врата учитељеве собе за рад. Учитељ је отворио и пошао старцу у сусрет. Није био нимало изненађен, него је изгледао као да га је очекивао. Руковао се са старцем врло срдачно. Чика с Планине стајао је ћутећи и није могао да изусти ни речи, јер се није надао оваквом срдачном дочеку. Најзад се прибра и рече:

– Дошао сам да вас замолим да заборавите оне речи које сам вам рекао горе на планини, и да ми не замерите што нисам прихватио ваш савет. У свему сте имали право. Погрешио сам. Сад ћу послушати ваш савет и доселићу се у Селце да овде живим преко зиме, јер горе у планини зими није добро за дете, пошто је оно исувише нежно. А буду ли ме људи гледали с подозрењем као човека коме не верују, нека, нисам боље ни заслужио. Знам једно, а то је – да ћете ми ви бити пријатељ.

Учитељеве пријатељске очи сијале су од радости. И још једном се поздравио са старцем, узбуђено говорећи:

– Нећете се покајати што се враћате к нама, да овде живите. Ја ћу вас увек сматрати добрим пријатељем и суседом. Надам се да ћемо заједно провести много пријатних зимских вечери, јер сам увек ценио и волео ваше друштво, а постараћемо се да и малој продужимо радости.

И учитељ благо спусти руку на Хајдину коврџаву главу, узе је за ручицу, па је изведе испраћајући деду, и тек пред кућним вратима опрости се с њим тако да су сви могли видети како је учитељ неколико пута стегао руку Чики с Планине, као да му је најбољи пријатељ са којим просто не може да се растане.

Тек што се за учитељем затворише врата, а сви људи похиташе према Чики с Планине, утркујући се ко ће пре са њим да се поздрави, тако да он није знао коме пре да пружи руку. Неко је викао:

– Радујем се, радујем, Чико, што сте нам се вратили!

Други опет:

– Зажелео сам већ да проговорим коју реч с вама, Чико!

Чули су се слични гласови са свих страна и сви су се гурали да му се приближе, а кад им је Чика поздрављајући се рекао како намерава да се врати у Селце и ту проведе зиму, тек онда сви весело заграјаше, па је изгледало да је Чика с Планине у Селцу најомиљенија личност, коју су сви много волели. Многи су испратили деду и унуку далеко изнад села, а кад су се опраштали, сви су тражили да им Чика с Планине још једном обећа да ће што пре сићи у село. И док су људи одлазили кућама низ планину, старац је застао и гледао дуго за њима, а лице му је било озарено неком топлом светлошћу, као да му у срцу сија сунце. Хајди га је нетремице гледала, па му радосно рече:

– Деда, данас си много леп, тако леп као што још никад ниси био!

– Мислиш? – насмеја се деда. – Видиш, Хајди, то је твоје дело, мала моја, јер ти си унела у мој живот нову радост и срећу.

Кад стигоше до колибе козара Петра ујоше обоје унутра.

– Добар дан, баба! – узвикну Чика с Планине. – Чини ми се да ћу морати да почнем с оправком ове колибице још пре него што захуји јесењи ветар.

– О, па то је Чика! – узвикну баба с радосним изненађењем. – Шта још нећу доживети!

И дрхћући од радосног узбуђења, баба пружи руку, коју деда срдачно продрмуса у својој.

– Имам једну велику молбу – рече баба. – Немојте ме казнити, ако сам вам нешто скривила, тиме што ћете Хајди одвести од мене. Нека она остане овде док ме не сахране доле код цркве.

И држећи Хајди у наручју, она је нежно приви уза се.

– Не брините, баба – умиривао ју је Чика. – Тиме нећу ни вас ни себе да кажњавам. Сад ћемо остати сви заједно још много и много година.

Тада Петрова мати одазва Чику мало устрану, показа му шешир с пером и исприча шта је с њим било, али она, разуме се, неће детету да одузима шешир.

Деда је са задовољством гледао своју Хајди па рече:

– Шешир је њен, па може с њим да чини шта хоће. Ако ти га је дала, узми га!

Петрова мати се много обрадова тој неочекиваној пресуди.

– Вреди сигурно више од десет франака. Погледајте само!

И у својој радости подиже шеширић високо увис.

– Какве је само поклоне донела Хајди из Франкфурта! Већ сам нешто мислила, како би било да и Петра пошаљемо мало до Франкфурта. Шта мислите, Чико?

Чика се осмехну па рече да за Петра то не би било рђаво, само нека се стрпи док се не укаже прилика.

Утом се на вратима појави Петар, али при уласку тако лупи главом о довратак да је зазвечало. Мора бити да се много журио. Сав задуван, стаде насред собе и пружи једно писмо. Био је то изванредан догађај какав се дотле још никад није десио. У сеоској пошти предали су му писмо на коме је било исписано Хајдино име! Тад сви, у жељи да чују садржај писма, седоше за сто, а Хајди га отвори и стаде читати гласно и течно. Писмо је било од Кларе. Писала је својој Хајди да јој је врло досадно у кући откако је она отишла и да не може више овако да издржи. Молила је оца све док није пристао, да још ове јесени отпутују у бању Рагац. И бака ће поћи с њом, па ће онда обе посетити деду и Хајди горе на планини. Још је бака поручила Хајди да је добро урадила што је за бабу у Селцу понела земичке, али да их баба не би јела суве, стићи ће и кафа, која је већ на путу, а кад бака стигне на планину, мораће Хајди да је одведе, свакако, до своје бабе.

Сви су се толико обрадовали овој вести и толико се занели у разговор о томе, да чак ни деда није осетио како је прошло време и да је већ касно. И тако су сви били раздрагани због овог догађаја, а можда још и више због данашњег састанка. Напослетку баба рече:

– Ништа лепше нема него кад се у животу догоди да нам после много година дође стари пријатељ и опет нам пружи руку. Онда нам се чини да смо опет нашли нешто врло драго што смо били давно изгубили. Ви ћете нам доћи ускоро, Чико, а дете већ сутра, зар не? – Обећаше јој да хоће.

Било је време да се пође кући, и деда крену на планину, водећи Хајди за

руку. И као што је сунце јутрос пошло с њима и пратило их целим путем, допратило их је и сад све до саме колибе, па је и оно легло на починак тамо за планином.

А кад Кларина бака стигне најесен у госте, за све ће бити много радости, па ће и Хајдина постеља од сена сигурно бити замењена правим правцатим креветом, јер где год се бака појави, ту све бива како ваља, и у самим људима и око њих.

У долини су брујала звона,
а горе у јелама певале су птице јутарњу песму.

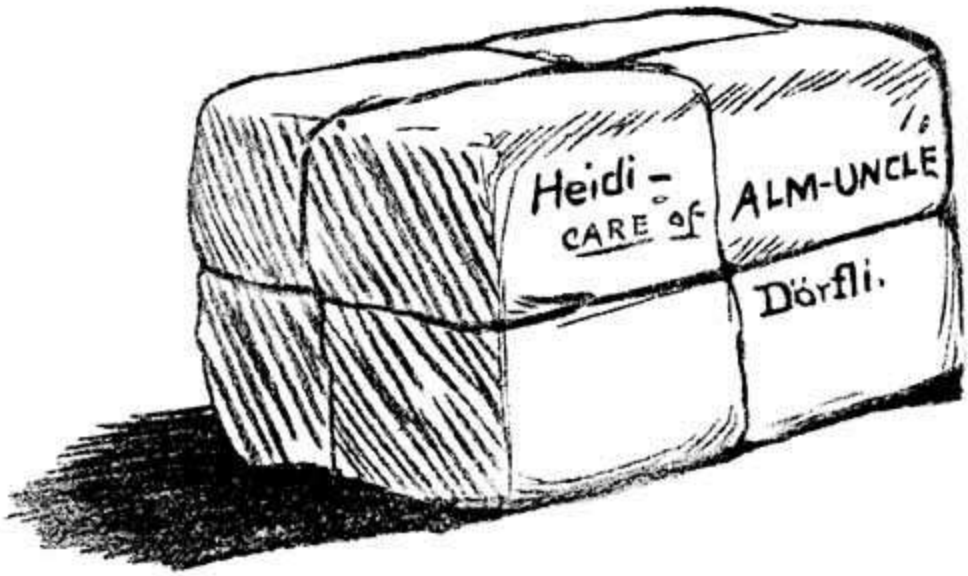

Припреме за пут

Добри господин доктор је полако корачао широким улицама Франкфурта према кући господина Сеземана. Било је то сунчано септембарско јутро, тако светло и лепо да би човек веровао да сви морају бити радосни, али доктор је ишао погнуте главе, гледајући само бело камење под својим ногама, и није примећивао плаво небо над собом. На његовом се лицу огледала туга која се раније никад није видела. Коса му је била много више седа него прошлог пролећа. Доктор је имао једину кћер, која је после женине смрти била једино што је имао на свету... Али пре неколико месеци ова лепа девојчица изненада умре. Од тога доба господин доктор није никада више био весео.

Кад зачу звоно, Себастијан отвори кућна врата, и дубоко се поклони господину доктору. Јер господин доктор није био само најбољи пријатељ домаћина и његове кћери, него је својом добротом освојио срца свих укућана.

– Је ли све по старом, Себастијане? – упитао је доктор љубазним гласом, пењући се уз степенице. Себастијан га је пратио и клањао се непрестано, мада га господин доктор више није могао ни видети, јер му је био већ окренут леђима.

– Добро је што си дошао – рекао је господин Сеземан своме пријатељу. –

Морамо још једном да поразговарамо о путу у Швајцарску. Желим да чујем од тебе да ли остајеш при својој првој одлуци, мада је Кларици сада знатно боље.

– Драги мој Сеземане, шта ти опет пада на памет! – рече лекар седајући крај свога пријатеља. – Баш је штета што твоја мајка није овде! С њом се човек лако споразуме. Али с тобом никад изаћи на крај. Зовеш ме данас већ по трећи пут да бих ти једно те исто рекао.

– Да, имаш право. Можеш и да се љутиш због тога, али треба да разумеш, драги пријатељу – и господин Сеземан спусти руку на раме свога пријатеља као да га моли – да ми је тешко да одрекнем детету оно што сам му обећао и чему се мала већ месецима радује и дању и ноћу. Ове последње рђаве дане дете је тако стрпљиво подносило, и то само због тога што се надало да је пут у Швајцарску близу и да ће посетити своју пријатељицу Хајди. Сада треба своме добром детету, које ионако треба да се лишава много чега, да одједном срушим тако дуго гајену наду. То ми је заиста немогућно!

– Сеземане, тако мора да буде – рекао је одлучним гласом господин доктор, али видевши свога пријатеља утученог и немог, настави после малог оклевања: – Па, молим те, схвати како ствари стоје. Већ годинама Клара није горе провела лето него ово сад. О неком великом путу не може бити ни говора, јер постоји стварна бојазан од најгорих последица. Већ смо ушли у септембар, кад може бити врло лепо на планини, али и врло хладно. Дани нису више тако дуги, а да горе ноћива, Клари би било немогуће. Значи да би горе у ствари могла да проведе само неколико часова преко дана. Пут од бање Рагац до планине дуг је. Уз планину морали бисте је носити у столици. Једном речи, Сеземане, није остварљиво. Али ја ћу поћи заједно с тобом да са Кларом разговарамо. Она је паметна девојчица. Ја ћу јој саопштити свој план. У мају идуће године нека оде прво у Рагац. Ту ће се купати у лековитој води, све док на планини не отопли. Онда ће с времена на време моћи бити однесена горе, па ће освежена и ојачана уживати у том путовању. Разумеш ли, Сеземане, ако мислимо да се твоје дете опорави, морамо најобазривије да поступамо.

Господин Сеземан, који је досад слушао ћутећи и тужна лица, одједном скочи радосно:

– Докторе! – узвикну – кажи ми поштено да ли се заиста надаш да ће јој бити боље?

Доктор слеже раменима.

– Мало – рече доктор полугласно. – Али стави се бар за часак на моје место, драги пријатељу. Зар немаш ту срећу да те тако добро дете воли и једва чека да јој се вратиш с пута?... Никад се не враћаш у пусту кућу, нити сам седаш за сто. Па твоме детету је добро код куће. Истина је да мора да се одрекне много којечега у чему друга деца уживају, али ипак има доста радости. Не, Сеземане, вас човек не треба да жали као мене; ви сте срећни што сте заједно. Помисли само на моју опустелу кућу!

Господин Сеземан је устао и крупно корачао по соби горе-доле, као што је радио увек кад би имао какву велику бригу. Онда нагло застаде пред својим пријатељем, тапшући га по рамену.

– Докторе, нешто ми је пало на памет. Не могу више да те гледам оваквога. Ниси више онај стари. Мораш мало да промениш средину, да одеш за неко време одавде, и то знаш куда? Пођи ти на пут, да посетиш ону малу Хајди на планини, и то у име нас свију.

Доктор се веома зачудио овоме предлогу, готов да га одбије, али господин Сеземан му није дао времена за то, јер се тако обрадовао овој својој новој идеји, тако је био понесен њоме, да ухвати свога пријатеља под руку и повуче га у собу своје ћерчице. Болесна Клара би се увек радовала кад би се појавио добри господин доктор, јер је он увек поступао са њом тако пријатељски. Раније, умео би увек да прича нешто смешно и весело. Она је добро знала зашто се више не шали и била би врло задовољна да га опет види радосног као пре. Чим се они појавише, Клара одмах пружи руку доктору, који седе крај ње. И господин Сеземан примаче своју столицу, па ухвативши Кларину руку, одмах поче да јој говори о путу у Швајцарску и о томе како се он сам радовао томе плану. Брзо је прешао преко главне ствари, то јест да она неће моћи путовати, јер се помало плашио њених суза. Прешао је одмах на нову мисао и рекао Клари како ће врло добро чинити њиховом драгом пријатељу ако пође на пут. Разведриће се и освежити.

Сузе се заиста појавише и замаглише плаве очи Кларине, мада се она трудила да их задржи, јер није волела да плаче пред оцем. Али било јој је тешко што су пропале све наде које је гајила целога лета очекујући пут на планину одакле је њена Хајди, наде које су јој биле сва радост и утеха у дугим часовима самоће. Али Клара није имала обичај да се препире. Знала је добро да јој отац не допушта само оно што би било рђаво за њу. Прогутала је своје сузе и ухватила се за ову једину наду која јој је још остала. Узела је за руку свога доброг пријатеља, чика-доктора, помиловала је и топло га

замолила:

– Молим вас, господине докторе, отидите до Хајди, па онда дођите да ми причате како је тамо горе код њих и шта раде Хајди и деда... и Петар и његове козе. Ах, све ја то тако добро познајем из Хајдиног причања. Ви ћете бити љубазни, ја вас молим, да понесете оно што бих хтела да пошаљем Хајди. Учините ми то, господине докторе! Ја сам за све њих спремила поклоне, а нарочито за њену бабу. Ја ћу за то време да пијем рибље уље, колико год ви желите.

Не може се знати тачно да ли је то обећање решило ову ствар, али је допуштено веровати у то, јер се господин доктор насмешио и рекао:

– Па онда морам отићи, Кларице, јер ако будеш пила рибље уље као што обећаваш, ти ћеш се опоравити и бити тако здрава како твој отац и ја можемо само пожелети. А сад, кад треба да путујем? Јеси ли и то већ одлучила?

– Најбоље би било сутра изјутра, господине докторе – одговорила је Клара.

– Да, она има право – додаде отац. – Сунце сија, небо је плаво, не треба губити време. Штета за сваки овакав дан који не проведеш на планини.

Доктор је морао да се осмехне:

– Још мало, па ћете ми пребацити што већ нисам отишао, Сеземане. Морам, заиста, гледати да одем што пре.

Али Клара не даде доктору да иде. Морао је прво да саслуша све поруке за Хајди и да добро упамти шта све треба да види тамо, како би јој касније могао потанко причати. Поклоне за Хајди доктор ће добити касније, јер госпођица Ротенмајер треба прво добро да их спакује. Она је сад изишла у град, али има обичај да се из тих шетњи не враћа тако брзо.

Господин доктор је обећао да ће извршити све што се од њега тражи, да ће поћи на пут, и то ако не сутра изјутра, а оно, по могућству, у току сутрашњег дана. А када се врати кући, као што је уговорено, дужан је да исприча све што је видео и доживео.

Послуга понекад има чудан дар да схвати ствари које се догађају у кући њихових господара, много пре него што јој укућани ма шта саопште. Тако и Себастијан и Тинета. Чим је господин доктор сишао низ степенице, Тинета је брзо ушла у Кларину собу, јер је осећала да треба извршити нека наређења.

– Молим вас, Тинета, напуните ову кутију свежим меким колачима које ја обично једем уз кафу – обратила јој се Клара показујући на кутију која је већ

одавно била спремљена.

Тинета је узела кутију за један крај и презриво је окретала у руци, а кад је стигла до врата пакосно рече:

– И јесте ми вредно труда.

А кад је Себастијан испраћао господина доктора, са својом уроћеном учтивошћу рече му отварајући врата и дубоко се клањајући:

– Ако би господин доктор био тако љубазан, нека и од Себастијана испоручи малој госпођици поздраве.

– О, Себастијане – рече доктор љубазно – зар и ви већ знате да путујем?

Себастијан је морао да се мало накашље:

– Ја сам... ја сам... ни сам не знам како... А, да, сад се сећам: случајно сам пролазио кроз трпезарију, па сам чуо како помињете име мале госпођице. Па како једна мисао изазива другу, ја сам на тај начин...

– Да, да – смешио се доктор – и уколико ко има више мисли, утолико је паметнији. Довиђења, Себастијане. Свакако ћу испоручити ваш поздрав, не бријте.

Управо је господин доктор хтео да прође кроз отворена кућна врата, кад наиђе на препреку. Јак ветар омео је госпођицу Ротенмајер да настави своју шетњу, те се зато изненада вратила баш у овом тренутку. Њену широку мараму ветар је тако надувао као да је разапео једро. Доктор се истога часа измакну устрану. Али према овом човеку показивала је госпођица Ротенмајер увек нарочиту учтивост и поштовање, те се и она склони веома учтиво и читавих неколико тренутака нудили су они једно другоме пролаз. Али одједном дуну ветар тако да госпођица Ротенмајер скоро налете на доктора, који једва успе да се измакне. Међутим, ветар је одгура мало даље од њега, те је морала да се мало врати како би достојно поздравила старога пријатеља куће. Тај догађај ју је мало узнемирио, али господин доктор је умео да то заташка и да је ораспложи. Саопштио је госпођици Ротенмајер своју намеру о путу и замолио је да поклоне за Хајди врло лепо спакује, како то само она уме, и тако се опростише.

Клара је очекивала да ће прво морати да издржи борбу са госпођицом Ротенмајер пре него што се она сложи са пошиљком ствари за Хајди. Али се овога пута преварила. Госпођица Ротенмајер је била изузетно добро расположена. Одмах је уклонила све што је било на великом столу, како би ту поставила ствари које је Клара скупљала за Хајди, да би пред њеним очима паковала поклоне. Није то био лак посао, јер су сакупљене ствари биле

разноврсне. Ту је, био, пре свега, мали топао капут с капуљачом, који је Клара нарочито измислила за Хајди, како би ова могла и зими да посећује своју бабу кад год зажели, не чекајући да је деда увија у неке вреће због циче зиме. Ту је затим била дабела топла марама за бабу, да се баба у њу добро увије, да се не би смрзла кад ветар фијуче око колибе. Па велика кутија с колачима, која је такође била намењена баби, да би баба уз кафу јела и нешто друго, а не само земичке. Најзад и велика кобасица. Е, њу је Клара испрва хтела да пошаље Петру, како би он јео и нешто друго осим сира и хлеба... Али се предомислила, јер се бојала да Петар од радости не поједе целу кобасицу наједаред. Тако је напослетку одлучила да кобасица припадне Петровој мајци, Бригити, која ће одсећи мало за себе и бабу, а Петру ће припасти остало. Набављена је још и једна дуванкеса: то је било за деду, који је волео да пуши на лулу када увече седи пред колибом. Још је било и много разноврсних врећица, кесица, кутијица, што је Клара с великом радошћу скупљала, јер ће у њима Хајди наићи на свакојака изненађења која ће је много обрадовати. И кад је сав тај посао био завршен и велики завежљај лежао на поду спреман за пут, госпођица Ротенмајер га је посматрала, врло задовољна својом вештином паковања. Клара, опет, гледала је тај завежљај размишљајући како ће Хајди скакати од изненађења и како ће клицати кад овај огромни пакет угледа пред собом.

Гост на планини

Руменило зоре блистало је изнад планина, а свеж јутарњи ветар шумео је у јелама и љуљао старе гране тамо и амо. Хајди је отворила очи, овај шум ју је пробудио. Увек је шум грана узбуђивао Хајди до дна душе и свом снагом привлачио је под јеле. Скочи брзо са постеље и спреми се. Увек је тако радила, јер је знала да мора бити чиста и уредна.

Онда је сишла низ лествице. Дедина постеља већ је била празна. Она истрча пред кућу, напољу, пред вратима, стајао је деда и гледао у небо, као што је чинио свакога дана да би видео какво ће време.

Облачићи су били ружичасти, а небо је постајало све плавље. Тамо, преко пута, лило се суво злато на планине и пашњаке, јер се сунце баш рађало изнад високог стења.

– О, како је лепо! О, како је лепо! Добро јутро, деда! – узвикнула је Хајди прилазећи му.

– Јеси ли ми здраво осванула? – упита деда и пружи руку да се рукује.

Хајди је одмах отрчала под старе јеле и скакала радосно што горе у гранама шуми и брује и кад год би поново дунуо ветар и гране зашумеле, кликнула би од милине и скочила још више.

За то је време деда отишао у стају да помузе Белку и Мркушу, затим их је обе лепо очистио и опрао за пут на брдо и повео напоље. Кад Хајди угледа своје пријатељице, отрча до њих и загрли их обе, поздрави их нежно, док су оне весело мекетале. Свака је од њих хтела да покаже Хајди колико јој је одана, па је све јаче притискала главу на њена рамена, тако да се девојчица између њих двеју просто гушила. Али Хајди се није плашила ни кад је несташна Мркуша почела да је све јаче гура својом главом, рекла је само:

– Немој, Мркуша, па ти се сад гураш као велики Турчин!

Истога тренутка Мркуша је повукла главу и мирно стала, а Белка је већ одавно подигла главу и правила се отмена, просто као да је овако мислила о себи:

– За мене нико неће и не може рећи да се понашам као Турчин – јер је Белка била још достојанственија од Мркуше.

Наједаред се одозго зачу Петрово звиждање, а ускоро се појавише све остале веселе козе, са брзим Чешљугаром на челу, који је високо скакао. Хајди се створи одмах усред стада, а све је козе несташно поздравише, гурајући је тамо-амо. Хајди се такође гурала, јер је хтела да продре до плашљиве Снешке, коју су увек веће козе потискивале, па није могла да приђе Хајди.

Утом се приближи и Петар, који опет звизну, сад још оштрије, да би уплашио козе и потерао их брже на пашњак, јер је и он хтео да приђе Хајди да јој нешто каже. На његов звиждук козе се мало раштркаше, те се Петар приближи и приђе најзад девојчици.

– И ти можеш са мном – рече јој.

– Не могу, Петре – одговори му Хајди. – Свакога часа могу да наиђу гости из Франкфурта, па морам да будем код куће.

– Толико дана већ то исто говориш! – прогунђа незадовољно Петар.

– И говорићу све док они не дођу. Како би то било, замисли, да дођу гости из Франкфурта, а мене нема код куће? Шта би онда било, Петре?

– Шта би било? Чика би их дочекао – одговори јој Петар мрзовољно.

Сад се из колибе зачу снажан дедин глас:

– Зашто војска не иде напред? Да ли то војници, неће, или генерал?

Истога часа окрену Петар леђа, замахну прутом, узвикну, и све козе, које су добро знале шта значи тај звук, пожурише за Петром узбрдо у пуном касу.

Откако је Хајди била опет у дединој кући, почела је да размишља о нечему што јој пре није падало на памет. Свакога јутра размештала би свој

кревет и поново га пажљиво намештала, све док не би успела да буде потпуно раван. Трчала је онда по колиби тамо-амо и сваку столицу стављала на место, разбацане ствари скупљала и склањала у орман. Онда би нашла неку крпу, па се попела на столицу и трљала сто док не би био потпуно чист. А кад се деда враћао, гледао би задовољно и говорио:

– Па код нас је свакога дана као у недељу. Није Хајди била узалуд у страноме свету.

Тако се Хајди и данас, кад је Петар отишао и доручак са дедом био завршен, одмах дала на посао. Али никако није могла да га заврши као обично. Напољу је овога јутра било тако лепо и сваког тренутка дешавало се понешто што је прекидало дете у послу. Час би кроз затворен прозор продро весели сунчев зрак који као да је звао: – Ходи напоље, Хајди, ходи напоље! – Тада никако није могла да остане унутра, морала је да истрчи пред колибу. Сунце је већ обасјало целу кућу, блистало на свим бреговима и далеко доле у долини, а земља тамо на падини била је као златна, па је Хајди просто морала да седне само да би све то посматрала. Али би се изненада сетила да троножац још стоји насред колибе и да сто још није очишћен после доручка. Скочила би брзо и отрчала у колибу. Али не би дуго потрајало, а у јелама би снажно зашумело, те би Хајди задрхтала целим телом и сместа морала опет мало напоље, да буде ту и да скакуће, а гране изнад ње да се њишу. Деда је за то време нешто радио у шупи. С времена на време би излазио пред врата и смешећи се посматрао шта ради Хајди. Управо је био поново ушао у шупу, кад одједном Хајди поче да виче из свег гласа:

– Деда, деда! Ходи, ходи!

Брзо је изашао напоље скоро уплашен, јер се бојао да се није шта догодило. Тада виде Хајди како трчи низбрдо и виче колико је грло носи:

– Долазе, долазе! А пред њима господин доктор.

Хајди је хитала своме старом пријатељу у сусрет. У знак поздрава, он је издалека махао руком. Кад дете дотрча до њега, обеси му се о руку и поче усрдно и узбуђено говорити:

– Добар дан, господине докторе. Хвала вам по сто пута!

– Добар дан, Хајди! А на чему ми толико захваљујеш? – упита је господин доктор, смешећи се пријатељски.

– На томе што сам опет дошла кући, своме деди!

Као да сунчев зрак пређе преко докторова лица. Није се надао оваквом дочеку на планини. Осећајући самоћу, утонуо у дубоке мисли, пењао се

узбрдо, па није ни примећивао како је лепо око њега, и све лепше. Мислио је да ће га мала Хајди једва познати. Та откад га већ није видела! И чинило му се као да је он човек који људима доноси само нерасположење. Изненадио се што и он може изазвати радост. Сад је видео како срећа блиста у очима мале Хајди, која је толико захвална и пуна љубави стезала и даље руку свога доброг пријатеља.

Са очинском нежношћу узе господин доктор дете за руку.

– Ходи, Хајди – рече јој благо. – Одведи ме сада своме деди и покажи ми како изгледа твоја кућа.

Хајди је стајала као укопана и зачуђено гледала низбрдо.

– А Клара... и бака, где су оне? – једва успе да проговори.

– Е, морам ти рећи, мада ће ти бити жао као и мени – рече господин доктор. – Видиш, Хајди, ја долазим сам. Клара је много болесна и не може да путује, па зато ни бака није могла да дође. Али на пролеће, када дани опет буду топли и дужи, она ће сигурно доћи.

Хајди је била јако ожалошћена. Није могла да схвати да сада неће бити свега онога чему се она толико надала. Непомично је стајала неко време, збуњена овом изненадном вешћу.

Ћутећи стајао је и господин доктор пред њом, а све око њих било је мирно, само се чуло како ветар шуми у јелама. Тада Хајди одједном паде на памет зашто је дотрчала и зашто се доктор попео на планину. Погледала га је. Видела је нешто тужно у његовим очима што досад још никад није видела. Никад у Франкфурту господин доктор није тако гледао. То је дирнуло Хајди у срце. Она није могла да гледа кад је неко тужан, а нарочито он. Свакако је то због тога што и они нису могли да дођу с њим. Брзо је потражила утеху и нашла је.

– О, сигурно неће дуго потрајати, па ће опет бити пролеће и они ће доћи – тешила га је Хајди. – Нама никад није дуго време, па могу и касније да дођу, Клари ће онда бити још лепше код нас. А сад ћемо горе до мога деде.

Држећи се за руке пошли су ка колиби. Хајди је желела од свег срца да господина доктора опет развесели, па је поново почела да га уверава како на планини зима није дуга и како брзо дођу дуги топли летњи дани, па је једва приметила да се и она утешила својим сопственим речима. Опет сва весела довикну деди:

– Још нису дошли, али неће дуго потрајати, па ће доћи.

За деду господин доктор није био туђ човек, јер је дете већ толико

причало о њему. Старац је пружио руку своме госту и срдачно га поздравио, а тада су обојица сели на клупу пред колибом, па остављајући мало места и за Хајди, доктор је дао знак да и она седне крај њих. Поче да прича како га је господин Сеземан молио да пође на пут, па како је и сам сматрао да би то добро било за његово расположење и здравље, јер се одавно не осећа добро. Затим шапну малој Хајди на уво како ће ускоро доћи још нешто што ће је обрадовати. То су поклони којима ће се обрадовати више него и самом доктору. Девојчица је била врло радознала шта би то могло да буде. Деда је говорио доктору како је заиста паметно провести лепе јесење дане на планини и наговарао га да увек кад је лепо време дође к њима. Он га нема где примити, али му саветује да се не враћа у бању Рагац, него да најми стан доле у Селцу. У тамошњој гостионици наћи ће једноставан, али сасвим пристојан стан. Тако би господин доктор свакога јутра могао да се попне на планину, што ће му добро чинити – мислио је Чика – а он ће га онда радо одвести даље у планину кад год буде желео. Доктор се сложи с овим предлогом.

За то време сунце се већ високо попело. Ветар се већ одавно утишао, а јеле се умириле. Ваздух је за ову висину био још благ, али се осећала пријатна свежина и на клупи обасјаној сунцем.

Сад устаде Чика с Планине, уђе у колибу, одакле је изнео сто који стави пред клупу.

– Тако, Хајди, а сад донеси нешто за јело. Господин ће морати да буде задовољан. Ако нам је јело просто, трпезарија је заиста лепа.

– И ја тако мислим – одговори господин доктор, гледајући долину обасјану сунцем – и радо примам ваш позив. Мора бити да овде горе јело прија.

Хајди се ужурбала као пчелица и поче да износи све што је нашла у орману, јер је за њу била огромна радост да послужи господина доктора. Деда је за то време отишао до огњишта и донео лонац млека које се пушило и пржен сир, жут као злато. Поче онда да сече суво месо, све ружичасто, осушено овде на чистоме планинском ваздуху. Господину доктору је овај ручак пријао као ниједан у животу.

– Да, да, овамо мора доћи наша Клара – рекао је. – Ту ће добити нову снагу, и ако неко време буде јела као ја данас, ојачаће, па ће бити снажна као никад досад.

Међутим је одоздо долазио неко с великим завежљајем на леђима. Како

стиже горе пред колибу, баци терет на земљу и одахну.

– А, ево долази оно што је допутовало са мном из Франкфурта – рече доктор устајући. Узевши Хајди за руку поведе је према завежљају. Кад поче да га дреши, и кад разви први дебели омот, он рече:

– Тако, дете моје, сад продужи сама, па извади то благо које је теби намењено.

Хајди га послуша и кад стаде да вади поклоне из завежљаја, рашири очи од изненађења. Доктор диже поклопац са велике кутије и рече малој Хајди:

– Видиш шта ће твоја баба јести уз кафу!

Хајди узвикну радосно:

– О, о, сад ће моја баба имати лепе колаче!

И стаде да игра око кутије. Хтела је одмах да их носи баби.

Али деда је саветовао да то не уради обећавајући јој да ће предвече сви заједно испраћајући господина доктора понети те ствари, па ће их онда Хајди предати баби.

Утом Хајди пронађе и дуванкесу, коју одмах даде деди. Тај се поклон деди веома свиде. Напуни своју лулицу, и оба човека, седећи на клупи и пушећи, разговараху о свему и свачему. Хајди је за све то време трчала тамо-амо разгледајући сваки поклон по неколико пута. Затим се врати клули, стаде пред госта, и чим је разговор застао, рече врло одлучно:

– Не, ничему се од свега овога нисам више обрадовала него добром господину доктору.

Оба се човека осмехнуше, а господин доктор рече да се заиста није надао томе.

Кад се сунце већ спремало да зађе за брегове, устаде гост да се врати у Селце и да онда потражи стан. Деда је узео кутију са колачима, велику кобасицу и мараму, па све то ставио под мишку, а доктор ухвати Хајди за руку па кренуше низбрдо ка колиби Петрове мајке. Ту се Хајди опрости с њима. Остала је код бабе да причека деду, који ће се вратити по њу кад отпрати госта у Селце. Још је довикнула доктору:

– Хоћете ли сутра да пођете с козама на пашњак? – Та Хајдина понуда била је нешто најлепше за њу, чиме је мислила да обрадује и свога госта.

– У реду, Хајди – одговори доктор. – Ићи ћемо сутра заједно.

Људи одоше даље, а Хајди уђе у бабину колибу.

Прво је једва унела кутију с колачима: онда изађе да понесе кобасицу, јер деда је све то оставио пред вратима. Још једном је морала да изађе, да би

донела велику мараму. Све је то сместила што је могла ближе баби, како би ова све могла да опипа и осети шта је. Мараму јој је положила на крило.

– Све је ово из Франкфурта од Кларе и бабе – саопштила је изненађеној баби и зачуђеној Бригити, која је била толико запрепашћена да је остала као прикована за земљу, гледајући како Хајди једва иде носећи тешке ствари и како све то ставља пред бабу.

– Је ли, баба, ти се много радујеш колачима? Погледај само како су меки! – једнако је чаврљала Хајди.

А баба је потврђивала.

– Да, да, свакако Хајди. Како су добри! – Па је онда руком гладила топлу меку мараму и говорила: – Али ово је баш дивно за хладне зимске дане! Нешто лепше заиста не бих могла да замислим! Никад у свом животу нисам тако нешто имала.

Хајди се много чудила што се баба више радује марами него овим лепим колачима. Бригита је с поштовањем посматрала кобасицу. Откад зна за себе није видела толику кобасицу, а камоли да је имала и могла да је сече. То јој је изгледало невероватно. Вртела је главом и говорила полугласно:

– Морамо да запитамо Чику с Планине шта је ово.

Али Хајди је рекла без имало сумње у гласу:

– То је за јело и ни за шта друго.

Сад је утрчао Петар:

– Чика с Планине долази за мном! Хајди треба...

Није успео ништа друго да каже. Поглед му је пао на сто где је била кобасица и то га је толико запрепастило да је занемео. Али Хајди је већ знала шта ће сада бити, па је брзо пружила баби руку. Истина, Чика с Планине сад више није пролазио поред колибе, а да у њу не сврати мало, колико да поздрави бабу. Баба се увек радовала кад чује његов корак, јер је он сваки пут имао за њу по коју реч утехе. Данас је већ било касно за Хајди, која је свакога јутра ранила са сунцем. И деда рече: – Дете треба да спава!

На томе је остало. Кроз отворена врата пожелео је баби лаку ноћ и ухватио за руку Хајди, која му је дотрчала, па су под звезданим небом кренули својој мирној колиби.

Освета

Сутрадан рано изјутра пође господин доктор из Селца на планину са Петром козаром и његовим козама. Љубазни господин је отпочињао неколико пута разговор с малим козаром, али то му није пошло за руком. Петар му је на сва питања кратко и неодређено одвраћао. Тако се цело ово друштво ћутећи попело на планину до колибе, где је Хајди са својим двема козама већ чекала. И дете и козице беху добри и весели баш као и рано планинско сунце.

– Идеш ли са мном? – упитао је Петар. Свакога дана јој је упућивао ове речи, било као питање, било као позив.

– Разуме се, како да не, ако и господин доктор иде – одговори му Хајди.

Петар је господина погледао мало попреко. Тада деда изађе носећи торбицу с ручком. Пошто је поздравио доктора, прође Петру и даде му торбу. Торба је била тежа него иначе, јер је Чика ставво унутра подобар комад сувога меса. Претпостављао је да ће и доктору, горе на пашњаку, бити можда пријатно да руча са децом. Петар је развукао уста од ува до ува, јер је слутио да се у торби крије нешто нарочито добро.

Тада кренуше у планину. Хајди је била окружена својим козама, од којих

је свака хтела да буде уз њу, те су једна другу гурале у страну. Тако ју је неко време стадо просто носило, али она застаде и прекорно рече козама:

– Сад морате да идете лепо испред мене, а не да се тискате и да ме гурате. Морам сад мало да идем и са господином доктором.

Потапшала је нежно по леђима Снешку која јој је увек била најближа. Зато је Хајди нарочито њу опомињала да буде послушна. Напослетку се искобељала од коза и кренула поред доктора који одмах прихвати њену ручицу и чврсто је држаше. Господин доктор сад није морао силом тражити предмет разговора. Хајди је сама одмах започела разговор јер је имала толико да му прича: о козама и о својим чудним мислима, па о цвећу горе у стењу и о птицама. Тако је слатко чаврљала да је време неприметно пролазило и они врло брзо стигоше до пашњака. Петар је пењући се често управљао на доктора тако мрзовољне погледе да би се доктор свакако препао да је то видео. Срећом он то није приметио.

Кад стигоше горе одведе Хајди свога доброг пријатеља одмах до најлепшега места куда је увек ишла. Седе на земљу и поче да гледа унаоколо јер се ту њој увек највише свиђало. Гледала је тако, а доктор је сео крај ње на траву обасјану сунцем. Свуда око њих блистао је златни јесењи дан над планинама и широком зеленом долином. Одоздо су одјекивала звонца стада тако љупко и благо као да надалеко и нашироко објављују мир. На великим снежним пољима тамо преко пута сијале су у искрама и пламену златне сунчане зраке на све стране, а сиви Фалкнис је високо и величанствено дизао своје стеновите куле у тамноплаво небо. Јутарњи ветар пиркао је тихо и благо планином и лако љуљао последње плаве звончиће, који још једини од многобројних летњих цветова нису били прецветали и још се таласали у топломе сјају сунца. Горе је летела велика птица грабљивица у широким круговима, али данас није крештала. Раширених крила лебдела је мирно у плавоме небу као да је и сама уживала. Хајди је гледала на све стране. Цвеће, које је весело климало главом, плаво небо, весели сјај сунца, срећна птица у ваздуху, све је било толико лепо, толико лепо! Хајдине очи блистале су од милине. Погледала је сада свога пријатеља да види осећа ли и он како је све ово лепо. Господин доктор је досад тихо и замишљено гледао око себе, а кад се његов поглед сусрео да радосним очима девојчице он јој рече:

– Да, Хајди, овде би могло бити лепо. Али шта ти мислиш, кад неко има тужно срце, како може онда да се радује лепоти око себе?

– О, о! – узвикнула је Хајди весело. – Овде нема човек тужно срце. Срце

може да буде тужно само у Франкфурту.

Господин доктор се насмеши мало, али осмех брзо одлете с његовог лица. Он се обрати Хајди:

– А ако неко дође па све тужно у срцу понесе из Франкфурта овамо, Хајди? Видиш овде би могао да седи неко коме је сенка на очима па и не види лепоту која га окружује... Можеш ли то да разумеш?

Сад Хајди осети бол у срцу. Сенка на очима подсети је на бабу која никада неће видети јарко сунце и сву лепоту под њим. То је био бол који се увек будио кад би се тога сетила. Ћутала је неко време јер ју је усред радости погодио овај бол. А онда је рекла озбиљно:

– Да, то могу да разумем. Онда човек треба да чује бакине песме па ће му опет засјати светло. Може тако засјати да се одмах обрадује. Тако је било и с баком.

– Какве песме, Хајди? – упита је доктор.

– Ја знам напамет само песму о сунцу и још неке стихове које баба воли и које морам увек да јој по трипут читам – одговори му Хајди.

– Па кажи ми онда те стихове. И ја бих волео да их чујем...

И доктор се намести, да би што пажљивије слушао.

Хајди размишљаше неко време. Онда је почела и говорила дуго, али одједном застаде, јер није знала да ли је доктор слуша. Он је био покрио руком очи и седео непомично. Помислила је да је можда мало задремао.

Све је около ћутало. Ћутао је и доктор, али није спавао. Стара позната песма вратила га је у прошлост. Сети се како је као дечак стајао крај столице своје драге мајке. Она га је била загрлила око врата и говорила му песму коју је баш сада слушао и коју већ тако дуго није чуо. Чинило му се да чује глас своје мајке и гледа како њене добре очи с љубављу почивају на њему, а када је Хајди престала, чуо је како му тај драги глас говори и друге речи. Волео је што их слуша и још дуго времена седео је тако, с лицем покривеним рукама, немо и без покрета. Кад је најзад устао, видео је како га Хајди зачуђено гледа. Узео је њену руку и рекао:

– Хајди, лепа је твоја песма – а глас му је звучао радосније.

За све ово време Петар просто није знао шта да ради од беса. Већ толико дана Хајди није била с њим на пашњаку, а сад, кад су се најзад попели овамо, седео је крај ње једнако тај стари господин, тако да Петар није могао ни да јој се приближи. Ужасно се љутио због тога. Стао је иза господина, који га није ни видео, и стезао песницу и претећи махао њом по ваздуху, а после

неког времена претио је обема песницама. Што је Хајди дуже седела крај господина, Петар је био све љући и све жешће претио иза докторових леђа.

За то време сунце се већ попело тамо где стоји кад је подне и кад је време ручку. То је Петар тачно знао, зато им је одједном из све снаге довикнуо:

– Треба да се једе!

Хајди је устала и хтела да донесе торбу да би доктор ручао онде где је седео. Доктор јој рече да није гладан и да би желео да попије само чашу млека, затим да се мало прошета по планини и да се још мало више попне. Хајди изјави да онда ни она није гладна, да ће и она попити само мало млека па ће с господином доктором отићи чак до великога камења покривеног маховином. С тога места је једном Чешљугар хтео да падне. Тамо расте много мирисних трава. Онда је замолила Петра да намузе једну зделицу млека од Белке за господина доктора, а онда још једну и за њу. Петар је неко време изненађено гледао Хајди, а онда је упитао:

– А чије је оно што је у торби?

– То је твоје, али прво дај млека, и то што пре! – одговори му Хајди.

Никад у свом животу Петар није никога тако брзо послушао, а онда је стао да загледа торбу, јер још није знао шта је унутра. Али чим су доктор и Хајди почели да пију млеко, Петар отвори торбу и завири у њу. Кад је угледао диван комад меса, много се обрадовао, али је још једном морао да завири да се увери да ли је то истина. Онда је гурнуо руку у торбу да извуче тај дивни дар, али је одједном трже као да се боји да то уради. Пало му је на памет како је стајао иза господина и како му је претио песницом, а сад му тај исти господин поклања сав свој богати ручак. Петар се сада кајао због свога понашања. Њему се чинило као да не сме да прими овај лепи поклон да га поједе. Одједном је скочио и отрчао до места на коме је малочас стајао. Дигао је онда обе своје руке увис у знак да она претња песницама више не важи, па је стајао тако све дотле док му се не учини да је опет поправио ствар. Онда се вратио у великим скоковима до торбе, па пошто је умирио савест могао је с пуним задовољством да ужива у необично укусном ручку.

Господин доктор и Хајди нашетали су се до миле воље и наразговарали за то време. Господину се учини да је за њега већ време да се врати, па упита Хајди хоће ли она још остати код својих коза. Али то малој Хајди није било ни накрај памети, јер би онда господин доктор морао сам да се спушта низ целу планину. Хтела је да га отпрати до дедине колибе и још мало даље. Њен добри пријатељ држао ју је за руку, а она је за време целог пута имала још

много да му прича и да му показује где козе највише воле да брсте, где лети има највише црвених кичица и другог цвећа. Све је цвеће знала по имену, јер јој је деда преко лета томе научио, а он је врло добро познавао планинско биље. Најзад је казала доктору да мора да се врати. Опростише се и господин сиђе низбрдо, али се с времена на време осврtао. Видео је како Хајди још стоји на истом месту и како му маше руком. Тако је и његова драга кћи радила када би одлазио од куће.

Била је светла сунчана јесен. Сваког јутра пењао се доктор на планину. Обично се кретао још даље ка врху. Често је излазио са Чиком с Планине високо и далеко у стеновита брда, где су се дизале старе јеле опаљене громом и где је свакако морало бити гнездо велике птице, јер је она крештећи често лебдела ниско над њиховим главама. Доктор је уживао у разговору са Чиком и дивио се како Чика познаје планинско биље и како зна за шта је које: од мирисних тамних борова до коврџаве маховине што расте између корења дрвећа, и најситнијих биљчица и цветића који су расли на висини јаке планинске земље.

Старац је исто тако знао шта раде и како живе све животиње овде горе, велике и мале, и умео је да прича доктору веселе приче о животу становника стеновитих пећина и јазбина и оних што живе на високим гранама јела.

Доктору је у овим шетњама пролазило време тако брзо, да ни сам није знао како. Често, када би му увече Чика срдачно стезао руку на растанку, понављао је:

– Драги пријатељу, с вама увек нешто научим.

Али било је много дана, а то су обично били они најлепши, када би доктор зажелео да пође са Хајди. Тада би њих двоје често седели тамо где и првога дана, па му је Хајди говорила стихове и причала све што је знала. Петар би седео подаље, али је био сасвим миран и није више претио песницама.

Тако се заврши лепи месец септембар. Једнога дана дође доктор, али не тако весео као иначе. Рече да је то његов последњи дан на планини, јер мора да се врати у Франкфурт. Веома му је жао, јер је планину тако заволео као да је његов завичај. Чики с Планине било је исто тако жао кад је то чуо, јер је много волео да разговара с господином доктором. А Хајди се тако навикла да свакога дана гледа свога драгог пријатеља да просто није могла схватити да ће се сада одједном све свршити. Погледала га је забринуто и зачуђено. Али тако је морало бити. Доктор се опростио с дедом, а онда запитао Хајди,

да ли би хтела да га мало испрати. Хајди је пошла с њим низбрдо, држећи га за руку, али још није могла да се помири с његовим одласком.

Мало после доктор застаде и рече Хајди да је доста ишла и да се врати. Помиловао је неколико пута нежно њену коврџаву косу и рекао:

– Сад морам да идем, Хајди! Кад бих могао да те поведем у Франкфурт и задржим крај себе!

Хајди одједном виде пред собом цео Франкфурт, многе, многе куће и камене улице, па и госпођицу Ротенмајер и Тинету, па одговори мало бојажљиво:

– Више бих волела да ви опет дођете к нама.

– Да, да, тако ће бити боље. Онда збогом, Хајди – казао је господин доктор и пружио јој руку.

Дете је ставило своју руку у његову и погледало доктора. Те добре очи које су гледале Хајди напунише се сузама. Доктор се окрете брзо и пожури.

Хајди је стајала и није се мицала с места. Добре очи и сузе у њима дирнуле су њено мало срце. Одједном бризну у гласан плач и свом снагом појури за доктором који се журио. Викала је што је могла јаче, мада је јецање прекидало њене речи:

– Господине докторе, господине докторе!

Он се окрете и застаде.

Девојчица је дотле већ стигла. Сузе су јој лиле низ образе, јецала је:

– Идем и ја одмах с вама у Франкфурт и остаћу колико год хоћете. Само морам прво да кажем деди.

Господин доктор се нађе у чуду, стаде да милује узбуђену девојчицу да би је умирио.

– Не, драга моја Хајди – рекао је нежно – не сад одмах. Мораш да останеш још овде под јелама, јер би иначе могла поново да се разболиш. Али ходи, казаћу ти нешто: ако се ја овако усамљен, сам самцит, разболим једног дана, хоћеш ли онда да дођеш к мени и да останеш крај мене? Могу ли веровати да се неко брине за мене и да ме воли?

– Да, да, доћи ћу, доћи ћу сместа, јер вас волим скоро исто онолико колико и деду – уверавала је Хајди јецајући и даље.

Доктор се с њом поздрави још једаред, па брзо настави пут. Али Хајди остаде на истом месту и махаше непрестано руком све док се није у долини изгубио њихов драги гост. Кад се он последњи пут окренуо, па видео Хајди изусти:

– Да, лепо је живети тамо горе... Ту могу да оздраве и тело и душа. Ту може човек опет да се радује животу.

Зима у Селцу

Око колибе на планини нападао је тако висок снег да је изгледало као да су прозори на земљи, јер се испод њих од целе колибе ништа није видело, па су и кућна врата била завејана. Да је Чика био горе, морао би да ради оно што је Петар радио сваког дана, јер је увек преко ноћи нападало много снега. Свакога јутра морао је Петар да искаче из собе кроз прозор, па ако не би било врло хладно, те се ноћу није све заледило, утонуо би онда толико у мекани снег да се морао пробијати и рукама и ногама и главом, све док се из снега не извуче. Мајка би му онда пружила кроз прозор велику метлу и њоме је Петар гурао и чистио снег испред себе док не стигне до врата. Ту је онда имао највише посла, јер је морао да одгрне снег, да не би цео тај смет, док је мекан, упао у кухињу кад се отворе врата, или се замрзао, па би онда били као зазидани у кући, јер се кроз тај лед не би могло продрети, а кроз мали прозор могао је да се извуче само Петар. Али кад се снег замрзне, Петар је уживао. Кад би морао да иде у Селце, отворио би само прозор, извукао се и

тако доспео на чврсто ледено поље. Мајка би му онда кроз прозор додала санке, па би Петар сео на њих и возио се куд хоће и како хоће, а у сваком случају стизао доле, јер се целом великом планином могло санкати.

Ове зиме Чика није био на планини. Одржао је реч. Чим је пао снег, затворио је колибу, па са својом Хајди и козама сишао у Селце. Ту је у близини цркве и школе стајала једна велика зграда која је у старо време била господска кућа, што се могло познати још по много чему, мада је ова грађевина била оштећена и оронула. Ту је некад становао један храбар ратник. Служио је у шпанској војсци и прославио се многим јуначким подвизима, па се и обогатио. Вратио се онда у своје Селце и од плена подигао сјајну кућу. Хтео је да станује у њој. Али није дуго потрајало, а он у мирном Селцу није могао да издржи од досаде, јер је исувише дуго живео у бучном свету. Отишао је и није се више вратио. Кад се после много, много година поуздано сазнало да је умро, преузео је ову кућу један његов далеки рођак из долине, али кућа је била већ оронула и нови сопственик није хтео да је поправља. Тако се у кућу уселише сиромашни људи, који су плаћали мали најам, а када би се нешто на кући срушило, за то нису марили. Од тога доба прошло је опет много година.

Кад је Чика некад дошао овамо са својим младим сином Тобијем, уселио се у ову оронулу кућу и живео у њој.

Отада је већином била празна, јер је мало ко умео да се снађе у овој пустолини и да крпи рупе и пукотине када се на њој појаве. Зима у Селцу била је дуга и хладна. Дувало је са свих страна кроз све собе, па су се свеће гасиле и сироти људи дрхтали од зиме. Али Чика је умео да се снађе. Чим се одлучио да проведе зиму у Селцу, узео је стару кућу под најам, па је јесен често долазио овамо да све у њој удеси како се њему свиђа. Средином октобра сишао је овамо са својом унуком.

Када се у кућу улази са задње стране, наилази се на једну собу чији је цео зид био срушен, а други до половине. Над тим допола срушеним зидом још се држао један прозор с луком над собом, али стакла ту давно није било, а густ бршљан пузао се све до полумрачне таванице. Таваница је била лепо засвођена те се могло познати да је овде била капела. Одавде се улазило у велику просторију поплочану лепим каменим плочама, између којих је расла густа трава. Ту су и зидови били упола срушени па и велики делови таванице, и да неколико дебелих стубова није држало њен остатак, човек би помислио да ће му се то све на главу срушити. Ту је Чика даскама оградио један део, а

плоче покрио дебелим слојем сена, јер је ову стару дворану наменио козама за стају. Затим се ишло, кроз разне упола срушене ходнике, те се могло видети небо и ливада и пут. Али сасвим напред, где су тешка храстова врата стајала још чврсто на шаркама, улазило се у велику собу која је још била очувана. Ту су још стајала четири снажна зида, обложена дрветом, без рупа, док се у једном углу налазила огромна пећ, која се дизала скоро до таванице, а на белим каљевим плочама биле су насликане велике плаве слике. Ту су биле насликане куле међу високим дрвећем, а испод дрвећа ловац са својим псима. Затим тихо језеро са сеновитим храстовима на обали и рибаром који држи дугачку удицу. Око те пећи био је банак, па је човек могао лепо да седне и да гледа слике. Овде се малој Хајди одмах свидело. Чим је с дедом ушла у собу, притрчала је пећи, села на банак и остала да посматра слике на каљевим плочама. И како је помичући се по банку стигла чак иза пећи, њену пажњу привуче доста велики простор између пећи и зида у коме су биле постављене четири даске са много сена покривеног платном и с врећом место покривача. То је била постеља за Хајди. Хајди је стала да кличе:

– О, деда! Ево моје собе! Ала је лепа! Али где ћеш ти спавати?

– Твоја соба мора да буде близу пећи да ти не буде зима – казао је деда. – А можеш да видиш и моју.

Хајди стаде да скаче за дедом кроз велику собу све док деда на другој страни не отвори врата која су водила у једну малу просторију.

Ту је деда био наместио свој кревет. А онда су долазила још једна врата. Хајди их брзо отвори и застаде изненађено. Угледала је неку врсту кухиње која је била тако огромна какву никад у животу није била видела. Било је ту много посла за деду и још много остало да се уради, јер су се у зидовима виделе рупе и широке пукотине, па је кроз њих ветар звиждао, али су већ многе биле заковане даскама па је изгледало као да су свуда унаоколо у зиду мали дрвени ормани. И велика прастара врата деда је добро учврстио, те су могла да се затварају, а то је било добро, јер се одавде улазило у једну сасвим срушену просторију пуну корова, гуштера и буба.

Хајди је уживала у новом стану и већ сутрадан кад је Петар дошао да види како изгледа њихова нова кућа, Хајди је знала за све кутове и где шта стоји, па је могла све Петру да покаже. Није му дала мира све док није подробно разгледао све необичне ствари у овој кући.

Хајди је одлично спавала у углу иза пећи. Али је увек мислила кад би се изјутра пробудила да је на планини, па да мора одмах да отвори врата на

колиби, и да види да ли јеле не шуме само због тога што на њима лежи много тешког снега који притиска гране. Зато је прво свакога јутра морала дуго да се обазире све док се не сети где је, и сваки пут је осећала да јој на срцу лежи нешто што је притиска и мучи, кад год би схватила да није код куће на планини. Али кад би чула како деда говори напољу с Белком и Мркушом и кад би козе гласно и весело замекетале као да јој вичу: – Ходи овамо, Хајди – приметила би ипак да је код куће, па би весело скочила са своје постеље и пожурила што је брже могла у велику стају за козе. Али четвртога дана Хајди је још ујутру казала:

– Данас на сваки начин морам да одем до бабе горе. Не могу толико да је оставим саму.

Али се деда с тим не сложи.

– Ни данас нећеш ићи, а ни сутра – рекао је. – Горе на планини снег је дебео читав хват, а и даље веје. Једва ће моћи и Петар да се пробије кроз те сметове. Мало дете као што си ти, Хајди, снег би сасвим завејао и покрио, па не бисмо могли више да те нађемо. Причекај мало док се напољу замрзне, па ћеш онда лако моћи да одшеташ до бабе по смрзнутом снегу.

Хајди је испочетка мислила да ће јој чекање бити тешко. Али дани су сада били тако испуњени дужностима да су неосетно пролазили.

Свакога јутра и свако после подне ишла је Хајди у школу у Селце и вредно учила своје задатке. Петра скоро никад није видела у школи, јер он махом није ни долазио. Учитељ је био благ човек, те Петра никад није грдио, него је само с времена на време овако говорио:

– Изгледа ми да нашег Петра опет нема међу нама. Штета, школа би му добро дошла. Али има много снега на планини, па му је сигурно тешко да прокрчи пут.

Предвече, кад би се часови у школи завршили, Петар би ипак успео да „прокрчи пут” и посетио би онда Хајди.

После неколико дана сунце се почело пробијати и бацати зраке на белу земљу. Али је брзо опет зашло за брегове као да му се не свиђа да гледа овамо на земљу тако дуго као лети када се све зелени и све цвета. Увече се појављивао месец, светао и велики, и блистао је целе ноћи над широким снежним пољима, а сутрадан изјутра заблистала је цела планина од подножја до врха као кристал. Кад је Петар хтео да скочи кроз свој прозор као јуче у дубоки снег, догодило му се нешто чему се није надао. Скочио је, али уместо да падне на меко, ударио се тако јако о смрзнут снег да се, и против своје

воље, одвезао добар део пута низбрдо, као да је на санкама. Сав у чуду подигао се најзад на ноге па из све снаге ударио ногом по снегу да се увери да ли је заиста могућно да му се тако нешто догоди. Али заиста, било је тако. Ма колико он ударао својим потпетицама, није могао да одбије ни комадић леда. Цела планина је била смрзнута и тврда као камен. Е, то се Петру много свидело. Знао је да је само то било потребно па да Хајди дође. Брзо се врати у кућу, испи млеко, које му је мајка баш ставила на сто, гурну комадић хлеба у џеп и журно рече:

– Морам у школу.

– Добро, иди па лепо учи – рече мајка задовољно.

Петар је опет изашао кроз прозор, јер је због залеђеног снега било немогуће отворити врата, повукао је за собом своје мале санке, сео на њих и јурнуо низбрдо.

Јурио је као муња, и кад је стигао до Селца још се возио и даље према Мајенфелду, јер му је просто било жао да се задржава, кад су се санке тако дивно залетеле. Возио се све док није стигао сасвим доле у долину, па се више није имало куд. Сад сиђе са санки и обазре се око себе. Санке су га одвезле још даље од Мајенфелда. Тад се сети да ће у сваком случају закаснити у школу, јер су часови већ одавно почели, а њему за пењање натраг треба скоро читав час. Зато није морао да се жури натраг. И заиста, није се ни журио, тако да је стигао у Селце кад се Хајди већ била вратила из школе и села с дедом за сто да руча. Петар је ушао, и пошто је овога пута имао да саопшти једну нарочиту мисао, која му је једина била у глави, морао је одмах на уласку да је изрази:

– Онакав је какав треба да је – казао је Петар стојећи насред собе.

– Ко? Кога то хвалиш, генерале? То ми некако ратнички звучи – рече Чика.

– Снег, снег – изјави Петар.

– О, о! Сад могу да одем горе до бабе! – радовала се Хајди, која је одмах разумела Петрове речи. – Али зашто ти ниси био у школи? Баш си лепо могао да се досанкаш – додала је одједном Хајди прекорно, јер јој се чинило да није лепо шетати по пољу када треба ићи у школу.

– Далеко сам се одвезао санкама, па је било касно – одговори јој Петар.

– То се назива бекством испод заставе – рекао је Чика – и оне који беже треба повући за уши, јеси ли чуо?

Петар уплашено смакну капу с главе, јер се ни од кога није толико

плашио као од Чике с Планине.

– А ти си још и заповедник читаве једне чете, па треба двапут више да се стидиш таквог поступка – наставио је Чика.

– Шта мислиш, кад би твоје козе тако бежале, једна на ову, друга на ову страну, и кад не би хтеле да те слушају нити да раде оно што је добро за њих, шта би ти онда радио?

– Тукао бих козе – одговори одмах Петар.

– А када је неки дечак неваљао као непослушна коза, па га због тога истуку, шта би онда рекао?

– Тако му и треба! – гласио је одговор.

– Е, сад знаш, козји пуковниче, ако још једном на својим санкама одеш даље од школе у време када треба тамо да будеш, доћи ћеш после тога к мени и добићеш оно што си заслужио.

Сад је тек Петар разумео какву су везу имале Чикине речи, да је он тај дечак, који бежи исто као непослушна коза. Био је врло збуњен овим поређењем и помало страшљиво звирну у углове да види нема ли ту нечега што он сам у сличним случајевима употребљава за козе.

Али, сад поче Чика, храбрећи га:

– Сад хајде за сто па једи, а Хајди ће поћи с тобом. Увече ћеш је опет довести овамо, па ћеш добити и вечеру.

Овај неочекивани преокрет био је за Петра веома пријатан. Лице му се развуче од задовољства. Послуша одмах и седе поред Хајди. Али девојчица, од радости што ће ићи баби, није могла ни да окуси јело. Велики кромпир и печени сир са свога тањира додала је Петру, коме је, опет, с друге стране и Чика пунио тањир, тако да је сад пред Петром било читаво брдо јела. Али, он је био храбар, јела се није плашио. За то време Хајди је пожурила до ормана да одатле извади капут који је добила од Кларе. Сад је била одлично утопљена, јер је имала и капуљачу. Стаде крај Петра, и чим је овај прогутао и последњи залогај, рече му:

– Хајдемо сада.

Кренуше одмах на пут. Хајди је имала много да прича: о Белки, о Мркуши, па како су њих две првога дана у новој стаји добијале да једу, и тужно биле оборише главе те ни гласа нису пуштале од себе. Питала је деду зашто козе тако раде, а деда јој је рекао да је козама исто тако тешко што су промениле стан као и њој када је са планине дошла у Франкфурт, јер козе откад знају за себе нису силазиле с планине. Из овога причања Хајди је хтела

да извуче поуку и за Петра:

– Требало би, Петре, да и ти видиш како је то.

Већ су се приближавали своме циљу, а за то време Петар није проговорио ни речи. Изгледало је као да га мучи нека дубока мисао, јер није слушао као што иначе слуша. Али кад стигоше до колибе, застаде Петар и обрати се Хајди мало бурећи се:

– Па ја више волим да идем у школу него да добијем од Чике оно што треба да добијем.

Хајди је била истога мишљења и настојала је да одржи Петра у његовом уверењу.

Унутра је седела Петрова мајка и крпила. Рекла је Хајди да баба и преко дана мора да остане у постељи, јер је за њу исувише хладно, а не осећа се добро. За Хајди је то била тужна новост, јер је баба увек седела на своме старом месту у углу. Зато сад отрча у собу где је лежала с танким покривачем.

– Е, баш се радујем – казала је баба чим је чула да је Хајди утрчала у собу.

Целе јесени осећала је у срцу неки потајни страх, који ју је мучио скоро увек кад Хајди не би неко време долазила. Петар јој је причао како је из Франкфурта дошао један непознати господин, који увек иде на пашњак и разговара са Хајди, те је била мислила да је овај господин дошао свакако зато да би Хајди одвео. Мада је после тај господин отпутовао сам, баба се увек плашила да не би неко други из Франкфурта дошао да одведе дете.

Хајди прискочи бабином кревету и упита је забринуто:

– Баба, јеси ли много болесна?

– Не, не, дете моје – умиривала ју је старица милујући је нежно. – Само ми је зима ушла мало у кости.

– А да ли ћеш одмах оздравити кад отопли? – питала је Хајди.

– Хоћу, како не бих, још и пре, па да опет предем. Хтела сам већ данас да покушам, али ћу сутра свакако – казала је баба поузданим гласом, јер је приметила да се дете ожалостило.

Ове речи умирише Хајди, која се много била забринула, јер још никада није затекла бабу болесну у кревету. Пошто је неколико тренутака зачуђено посматрала бабу, она рече:

– У Франкфурту се огрћу шалом само кад иду у шетњу. А ти, баба, мислиш да се треба њиме огртати кад се иде у кревет.

– Знаш, Хајди – одговори јој баба – узела сам шал у кревет да ми не буде зима. Овако ми је пријатно и топло јер је мој покривач доста танак.

– Али, баба – настави Хајди – твоја глава је тако ниско. Требало би да се мало подигнеш. Не ваља да лежиш тако ниско.

– Знам, дете моје, и сама то осећам – и баба намести главу боље и исправи свој јастук који је личио на неку танку даску. – Видиш, овај јастук никада није био нарочито дебео, а ја сам толико година спавала на њему па се зато сасвим спљоштио.

– О, што нисам запитала Клару, док сам била у Франкфурту, за свој крвет! Могла сам га овамо пренети – казала је сада Хајди. – У том кревету су била три велика, дебела јастука, па нисам на њима могла да спавам, него сам увек с њих морала да склизнем да би ми било ниже, па сам се опет после намештала навише, јер је рђаво спавати на ниском. Да ли би ти могла покушати да тако спаваш, баба?

– Да, разуме се, угодно се лежи и лепо се дише кад је глава високо – рекла је баба подижући се с муком као да може да нађе више место. – Али, не говоримо сада о томе. Треба да сам срећна што и ово мало имам, јер други стари и слаби можда ни то немају. Треба да сам задовољна, ако ни због чега другога, а оно због оних лепих земичака које увек добијам, па због ове лепе и топле мараме, а нарочито, што си ти ту, Хајди, што се сећаш мене, волиш ме и долазиш ми... Хоћеш ли ми данас што читати?

Хајди истрча у другу собу и донесе стару песмарицу. Тражила је коју ће песму читати, јер их је сада све редом добро знала, па је и сама уживала да све то опет чује. Већ много дана није читала те стихове који су јој били драги.

Баба је лежала скрштених руку, а њено лице, које је испрва изгледало тако забринуто, блистало је сад радосним осмехом као да је пресрећна.

Хајди одједном застаде.

– Баба, јеси ли већ оздравила? – упита је.

– Добро ми је, Хајди, добро ми је када те слушам. Прочитај до краја. Хоћеш ли?

После неког времена дете опет рече:

– Већ се смркава, баба, морам кући. Али да знаш, радујем се много што ти је сад опет добро.

Баба је узела детињу руку у своју и чврсто је стегла. А онда рече:

– Да, ја се опет радујем. Будем ли морала још да лежим, ипак ми више неће бити тешко. Видиш, нико не зна, ко сам није доживео, како је то кад човек мора да лежи сасвим сам, много, много дана. И кад не може ништа да

види, чак ни један једини сунчев зрак. Онда падају тешке мисли на памет и чини ми се да више неће бити дана, и да се више не може живети. Али, када поново чујем речи које ти говориш и песмице које ти читаш, тако ми дође лако. У срце ми се усели светлост и ја се опет радујем. – Сад је баба пустила детиње руке, а Хајди, пошто јој пожеле лаку ноћ, журно позва Петра да иду, јер се већ било добро смркло. Али напољу је блистао месец на небу и осветљавао бели снег, који је тако јасно светлуцао да је изгледало као да опет свиће. Петар удеси лепо своје санке, седе напред, а Хајди иза њега, па јурнуше низ планину као да су две птице које лете ваздухом.

Кад је касније Хајди легла на своју лепу високу постељу од сена иза пећи, опет је мислила на бабу, чија глава тако рђаво лежи. Мислила је о свему што је баба говорила и о светлости која је због њених речи у бабином срцу заблистала. Мислила је још како би баба била сасвим здрава и како би јој било добро кад би свакога дана могла да чује њене речи. Али знала је да ће проћи можда цела недеља, а можда и две, пре него што Хајди буде смела опет да је посети. То је за Хајди изгледало тако тужно, да је једнако мислила шта да уради да би баба могла свакога дана да је слуша како говори и чита. Одједном јој је пало на памет како би се ту дало помоћи, па се тако обрадовала да је једва чекала јутро па да оствари своју замисао. Затим се смирила у своме меком сену и спавала чврсто и мирно све до самог јутра.

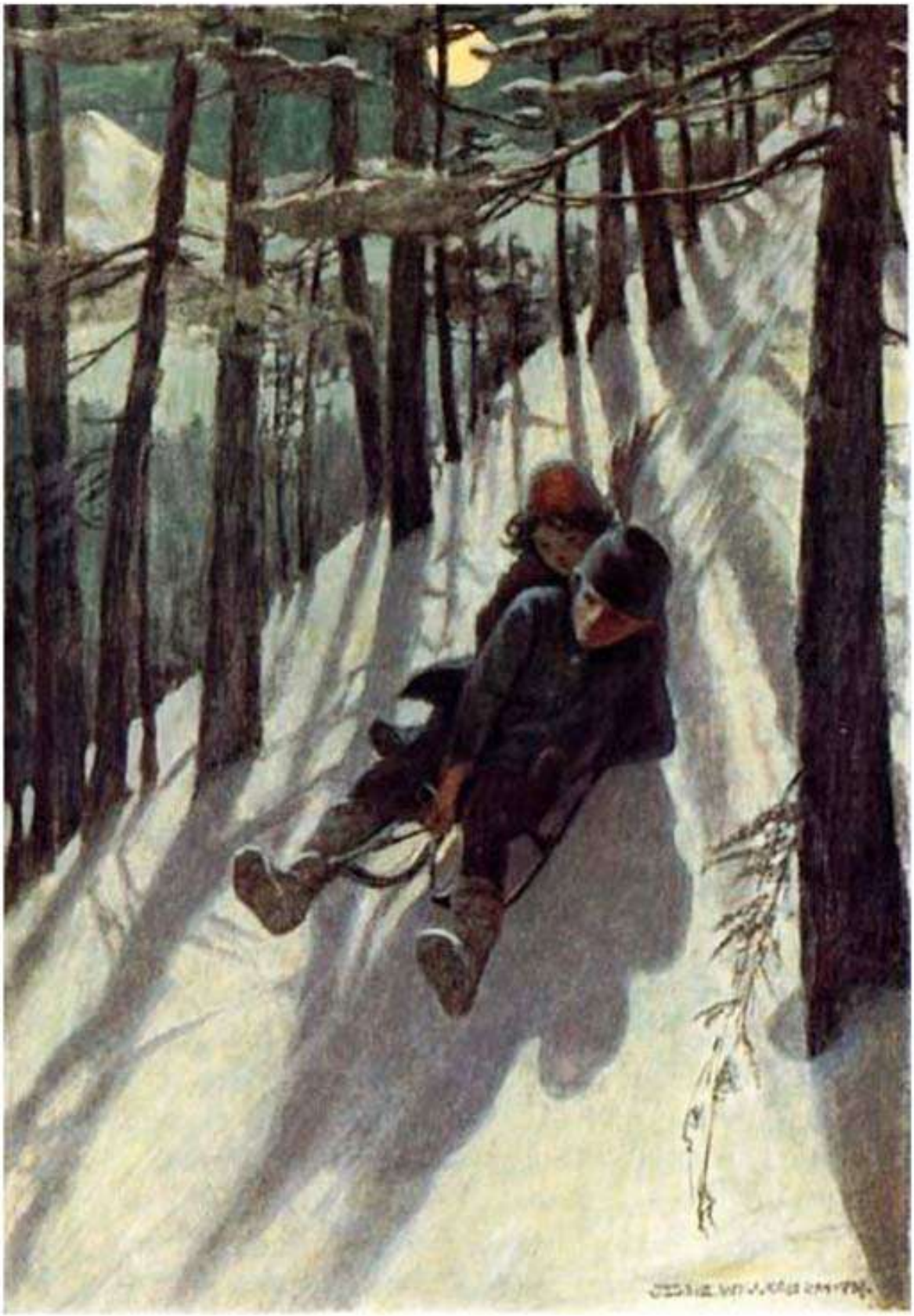

Јурнуше низ планину као да су две птице које лете ваздухом.

Зима и даље траје

Сутрадан довезао се Петар санкама у школу тачно на време. Понео је ручак у својој торби, јер када у подне деца из Селца иду кући, ђаци који далеко станују седну горе на клупу, тамо где се пише, с ногама на седишту, па тако ручају. Тако они седе све док часови поново не почну. Увек када би Петар провео један такав дан у школи, одлазио је по свршетку школе до Чике и Хајди.

Кад је и данас ушао у Чикину велику собу, пожурила је Хајди право к њему, јер је баш њега чекала.

– Петре, да ти нешто кажем! – викнула је Хајди.

– Кажи – одговорио је он.

– Мораш сада да учиш читање.

– Па учим – одговорио је он.

– Да, да; Петре, али ја не мислим да учиш тако како си досад учио – казала је Хајди жустро. – Треба да учиш тако да знаш читати.

– Не, не могу ја – рекао је Петар.

– То ти више нико живи неће веровати, па ни ја – казала је Хајди одлучним гласом. – Бака у Франкфурту је већ одавно знала да то није истина

и она ми је и казала да не треба да верујем у то.

Петар се згрануо кад је то чуо.

– Ја ћу већ умети да те научим да читаш, знам како ћу – наставила је Хајди – мораш да научиш читање, а онда ћеш моћи баби свакога дана читати по једну песму или две.

– Нема од тога ништа – прогунђао је Петар.

То тврдоглаво противљење нечему што је добро и право, много је узбудило Хајди. С очима које су севале стала је пред дечка и казала му претећим гласом:

– А сад ћу ти рећи шта ће се десити ако ништа не научиш: твоја мајка је већ двапут рекла да ћеш и ти морати у Франкфурт да би нешто научио, а ја знам куда тамо деца иду у школу. Кад смо се возили кроз град, Клара ми је показала једну страшно велику кућу. Али тамо не иду само мала деца, него и одрасли људи. То сам ја својим очима видела. И да знаш, тамо није само један учитељ као код нас, и то овако добар. У ту кућу улази увек пуно учитеља, и сви су обучени у црно, као да су пошли у цркву, и имају на главама овако високе црне шешире – и Хајди руком одмери од земље колико су ти шешири високи.

– А ти ћеш морати да идеш код ове господе – наставила је Хајди жустро – па кад дође на тебе ред, нећеш умети да читаш и грешићеш када пишеш. Видећеш онда како ће ти се та господа подсмевати и шта ће све да раде, јер они су још гори од Тинете, а требало би да видиш како та тек уме да се подсмева.

– Па да учим онда – рекао је Петар упола жалосно, упола љутито.

Хајди је одмах постала блажа. – Тако, тако и треба, одмах ћемо почети – казала је радосно, па одвуче Петра за сто и донесе све што је било потребно за учење.

У оном великом завежљају послала је Клара и једну књижицу коју је Хајди много заволела, и још ноћас се сетила да ће њу моћи добро да употреби учећи Петра, јер је то био буквар са стиховима.

Сели су сад обоје за сто и наднели главе над малу књигу. Час је почео.

Петар је морао сам да сриче прву реченицу и то неколико пута, јер је Хајди желела да он научи течно да чита. Најзад је рекла:

– Још никако не умеш! Али сад ћу ја теби све редом да прочитам, па кад будеш сазнао шта ту пише боље ћеш срицати.

Хајди поче:

– Ко А, Б и В не уме да чита
добиће по руци два три прута вита.

– Али ја нећу да пружим руку – казао је Петар тврдоглаво.

– Коме нећеш да пружиш руку? – упитала је Хајди.

– Учитељу – гласио је одговор.

– Па зато се потруди да научиш ова три слова. Нећеш онда добијати пацке – објаснила му је Хајди.

Сад се Петар даде на посао и понављао је ова три слова докле год Хајди није рекла:

– Сад си ова три научио.

Али кад је приметила какво је дејство на Петра имала ова реченица, хтела је одмах да га још мало припреми за идуће стихове.

– Чекај, сад ћу ти прочитати и друге изреке – наставила је она – па ћеш видети шта се све може десити.

И она поче да чита гласно и разумљиво:

– Ђака који Г, Д још не чита течно,
Пратиће несрећа у животу вечно.

Ко словима Ђ, Ж, З, Ј не влада
Од батина тај ће ко нико да страда.

Ко год слова К, Л, Љ, М, Н, Њ муца
томе ће страшна брука по свету да пуца.

О, П, Р, С, Т, Ћ – рећи ће вам свако,
Веома су важна, а уче се лако.

Ту је Хајди застала, јер се и Петар тако ућутао и смирио да је хтела да види шта му је. Сва она застрашивања и тајанствене претње толико су га збуниле да се није ни мицао и сав ужаснут посматрао је Хајди.

То је одмах узбудило њено добро срце и она му рече утешно:

– Не треба да се одмах плашиш, Петре. Долазићеш сада свако вече к мени и, ако будеш учио као што си данас, научићеш најзад сва слова, па ти се неће

ништа ђаво десити. Сад мораш да долазиш свакога дана овамо, али не онако као што си имао обичај да идеш у школу. Ако и веје снег, не мари.

Петар јој обећа да ће тако и радити, јер је од страха постао мек као памук. Онда је пошао кући.

Петар је радио тачно онако како му је Хајди саветовала. Свако вече учио је по које слово, примајући у срце све оно што каже песмица.

Често је и деда седео у соби и слушао ове вежбе, пушећи увек задовољно своју лулу, а с времена на време заиграле би му усне као да савлађује смех.

После ових великих напора деда је обично Петра позивао на остане с њима на вечери, те је то дечаку била утеха за сав страх који је издржао због учења тога дана.

Тако су пролазили зимски дани. Петар се редовно појављивао и заиста напредовао у читању. Али свакога дана борио се с песмицом. Стигли су већ и до У. Хајди је овако прочитала:

– У! викаће људи и вијаће ђака
Који не зна ни У, што зна свака бака!

Петар је прогунђао: – Нека они вичу, ја нећу да бежим! – Али је ипак научио ово слово, као да се заиста плашио да га људи не повијају вичући за њим: У!

Друго вече читала је Хајди:

– Ако се за неког ученика сазна
Да за Ф запиње, тога чека казна.

Петар је погледао унаоколо и рекао:

– Ником ја то нећу рећи.

– Да, да, али деда може да чује да ли ти запињеш или не! – казала је Хајди. – А знаш ли ти какав прут има деда у орману?

Петар се сети одмах тога прута. Истога часа саже се над слово Ф и покуша да га што боље упамти.

Идућег дана дошли су на ред стихови:

– Сад још нешто брзо да научиш, деде!
Ко Х не зна, неће добити да једе.

Петар је погледао испитивачким погледом орман у коме су били хлеб и сир, па љутито рече:

– Нисам ја рекао да нећу да научим слово Х.

– Лепо је то, ако хоћеш да научиш. Онда одмах можемо још једно слово да научимо, па ће за сутра да нам остану још само два слова.

Петар се није баш сложио одмах са тим, али је Хајди већ почела да чита:

– Ч, Ч, Ч, Ч! Сви ће да цокћу од чуда.
Јер ко још не зна Ч права је луда.

Наједаред се пред Петровим очима појавише сва она господа из Франкфурта са високим црним шеширима на главама како му се подсмевају и цокћу. Одмах се бацио свим силама на слово Ч и није га испустио из очију докле год га није упамтио толико да је могао и жмурећи да зна како оно изгледа:

Сутрадан је Петар дошао већ прилично поносит својој другарици Хајди, јер је имао да научи још само два слова. И Хајди му је одмах почела читати стихове:

– Ако Џ, Ш не знаш, то је случај тежи...
Међу људождере из тих стопа бежи.

Петар се насмејао:

– Како ћу да бежим међу људождере кад нико не зна где су?

– Откуд нико не зна, Петре! Деда зна – уверавала га је Хајди. – Чекај само, брзо ћу отићи да питам где су. Деда је преко пута код господина учитеља.

И Хајди је похитала на врата.

– Чекај! – узвикнуо је сада Петар уплашено, јер је већ замислио како ће то изгледати када дође Чика с Планине заједно с господином учитељем, па када га њих двојица дохвате и отерају међу људождере, јер он заиста није знао ни Џ ни Ш. Узвикнуо је тако да је Хајди застала.

– Шта ти је? – упитала је зачуђено.

– Ништа. Ходи овамо, научићу и то – узвикнуо је Петар испрекиданим гласом. Али Хајди је хтела да и сама сазна где су људождери, па је пошла да

упита деду.

Петар је, међутим тако очајнички запомагао да она попусти и врати се. Али је морао за то да јој се одужи. Понављали су Ц и Ш толико пута да је он за сва времена урезао у памћење не само ова два слова, него су одмах прешли и на срицање, па је те вечери Петар научио заиста много. Тако је пролазио дан за даном.

Опет је омекшао снег и поново почео да веје свакога дана, те је Хајди скоро три недеље била само у кући и није никако могла до бабе. Зато је још пријежније радила с Петром, јер је хтела да је он замени код бабе у читању песама.

Тако се једне вечери Петар вратио кући, ушао у собу и рекао:

– Умем!

– Шта умеш, Петре – упитала је зачуђена мајка.

– Да читам – одговорио је он.

– Та је ли могуће? Баба, јеси ли чула? – узвикнула је Бригита.

Баба је чула и зачудила се како се то десило.

– Морам сада да прочитам једну песму, Хајди је казала – говорио је даље Петар.

Његова мати је брзо донела књигу, а баба се обрадовала, јер одавно није слушала те лепе речи. Петар седе за сто и поче да чита. Мајка је седела крај њега и слушала. После свакога стиха говорила је зачуђено:

– Ко би то веровао!

Баба је пажљиво слушала стих за стихом, али ништа није говорила.

Сутрадан после овог догађаја био је у Петровом разреду час читања. Када је дошао ред на Петра, учитељ рече:

– Петре, хоћемо ли тебе да прескочимо као увек или ћеш ипак покушати – нећу да кажем да читаш, него да измуцаш један ред?

Петар поче да чита и прочита један за другим три реда без прекида.

Учитељ спусти књигу на сто. С немим чуђењем гледао је Петра као да га још никад није видео. Најзад рече:

– Петре, с тобом се догодило неко чудо. Све док сам стрпљиво радио с тобом, ниси био у стању да научиш ни једно једино слово. А сада, кад сам против своје жеље морао да прекинем с тобом рад, сматрајући да ти нема помоћи, догодило се да ти не само што познајеш слова, него сасвим лепо читаш. Ко је учинио то чудо, Петре?

– Хајди – одговорио је он.

Изненађен у највећој мери, учитељ је погледао Хајди, која је сасвим безазлено седела у својој клупи, те се на њој ништа нарочито није могло приметити. Учитељ је наставио:

– Запазио сам уопште неку промену на теби, Петре. Док си раније често целе недеље, па и више недеља изостајао из школе, у последње време долазиш сваког дана. Ко је учинио да се ти преобразиш у тако доброг човека?

– Чика с Планине – гласио је одговор.

Са све већим чуђењем гледао је учитељ час Петра час Хајди.

– Да покушамо још једном – рекао је учитељ обазриво.

Још једном је Петар морао да окуша своје знање читајући нова три реда. И заиста, он је био научио да чита.

Чим су се часови завршили, учитељ је пожурио да саопшти свима шта се догодило и какви су добри учитељи Чика с Планине и Хајди.

Сад је Петар читао свако вече код куће по једну песму. Утолико је послушао Хајди, али више не, јер другу никада не би ни започео. Али баба то није ни тражила од њега, била је задовољна и тиме од свога унука.

Његова мати морала је сваког дана да се чуди како је то Петар постигао. Понекад увече кад би се свршило са читањем и мали читач већ спавао у свом кревету, говорила је баби:

– Не могу просто да се довољно нарадујем што је Петар тако лепо научио да чита. Ко зна шта ће сада још бити од њега!

Једном таквом приликом баба је казала: – Да, добро је за њега што је нешто научио. Али ја ћу се од свег срца радовати кад дође пролеће, па Хајди буде могла опет овамо да дође. Кад она чита, изгледа ми као да су то друге песме. У овим стиховима нема понеке речи кад их Петар чита, па морам то у мислима да тражим и тако не пратим његово читање. При том се увек сећам како ми је Хајди читала.

То је долазило отуда што је Петар читање подешавао тако да му не пада тешко. Кад би наишла нека реч која би била исувише дуга или му се иначе чинила тешка, он би је изостављао, јер је сматрао да баби није стало за три или четири речи више или мање у једном стиху, јер их ионако пуно има.

Јављају се пријатељи издалека

Дошао је мај. Са свих брда јурили су набујали пролећни потоци у долину. Топло, светло сунце блистало је на планини. Планина је опет озеленела. Последњи снег је окопнео, а сунчани зраци измамили су већ прве цветиће, те су се појавили из свеже траве. Горе је шумео весели пролећни ветар кроз јеле и отресао њихове старе тамне иглице да би избиле младе светлозелене и дивно украсиле дрвеће. Опет је на висини стара птица грабљивица ширила своја крила у плавоме небу, а око колибе златно сунце обасјавало земљу и сушило последња влажна места, да би се опет могло сести где човек зажели.

Хајди је већ била на планини. Трчала је тамо амо и није просто знала где је лепше. Час је ослушкивала ветар који је тајанствено хујао горе у стењу и долазио све ближе, све јачи, а онда зашумео у јелама повијајући их и љуљајући, па је изгледало као да кличе од радости. И Хајди је морала да кликне, мада је и њу ветар носио као листић. Отрчала је онда опет на сунце испред колибе и села на земљу, па гледала ниску траву, не би ли открила који пупољак или цветић. Ту су летеле и милеле и играле многе мушице и бубе на сунцу и радовале се, а Хајди се радовала са њима и пуним грудима удисала пролећни ваздух који се дизао из пробуђене земље, па јој се чинило као да

још никада није било тако лепо на планини. Онима безбројним малим животињицама морало је бити исто тако добро као и њој, јер је изгледало као да зује и певају у радости све заједно:

– Планино, планино, планино!

Из шупе иза колибе чуло се лупање и стругање, и Хајди би каткад ослушнула: то су били они стари звуци које је тако добро познавала, јер их је слушала откад живи на планини. Морала је зато да скочи и отрчи донде, јер је хтела да зна шта ради деда. Пред вратима шупе стајала је већ готова лепа нова столица, а деда је вредно и вешто већ правио другу.

– Знам шта радиш! – узвикнула је Хајди весело. – То нам треба за њих кад дођу из Франкфурта. Ова ће бити за баку, а та коју сада правиш биће за Клару, а онда ћеш морати да направиш још једну – наставила је Хајди оклевајући. – Или можда мислиш, деда, да госпођица Ротенмајер неће доћи са њима?

– Не могу ти рећи – казао је деда – али биће боље буде ли ту још једна столица, да бисмо госпођици могли понудити да седне, ако случајно дође.

Хајди је замишљено посматрала дрвене столице без наслона и у себи размишљала шта ли ће мислити госпођица Ротенмајер о таквој столици. После неког времена казала је вртећи забринуто главом:

– Деда, сумњам да ће она сести на овакву столицу.

– Онда ћемо јој понудити да седне на диван, покривен лепом зеленом травом – одговорио је мирно деда.

Док је Хајди још размишљала где ли је тај диван покривен зеленом травом, одједном се зачу звиждање, узвици и фијуци бича, а Хајди је одмах знала ко то долази. Истрчала је и истога часа опколише је козе. Оне су уживале као и Хајди што су опет на планини, јер су тако високо скакале и тако весело мекетале као још никада, па су гурале Хајди тамо и амо, јер је свака од њих хтела да буде што ближе њој и да се са њом радује. Али Петар их је гурао једну лево, а другу десно, јер је требало да малој Хајди донесе поруку. Кад је стигао до ње, пружио јој је писмо.

– Ево – казао је, остављајући самој Хајди да остало схвати.

– Да ниси на ливади добио писмо за мене? – упита га изненађено.

– Не – одговори он.

– Па одакле ти, Петре?

– Нашао сам га у торби.

То је било тачно. Синоћ му је поштар у Селцу дао писмо за Хајди. То писмо је Петар спустио у празну торбу. Изјутра је ставио унутра сира и хлеба

и пошао на пашњак. Видео је Чику с Планине и Хајди када је потерао њихове козе. Али тек у подне, када је појео хлеб и сир и када је још хтео да покупи мрве из торбе, нашао је поново писмо. Хајди је пажљиво прочитала своју адресу. Притрчала је одмах деди и сва радосна пружила му писмо.

– Из Франкфурта! Од Кларе! Хоћеш ли да одмах чујеш шта пише?

И деду је занимало, а и Петра, који је пошао за њом, да чује шта пишу. Наслонио се леђима на довратак, јер је тако лакше пратио оно што је Хајди читала.

Драга Хајди,

Ми смо се већ спаковали и за два-три дана отпутоваћемо, чим отац крене, али не са нама, јер он мора прво у Париз. Свакога дана долази господин доктор и виче још с врата: – На планину! На планину!

Не може просто да сачека да пођемо. Да знаш само колико он воли што је био на планини! Целе зиме је скоро сваког дана долазио к нама и увек говорио да мора опет доћи до мене да ми још нешто исприча. Сео би крај мене па ми причао о данима које је провео с тобом и дедом на планини, и о брдима, и о дрвећу, и о тишини тамо горе изнад села и путева и о свежем дивном ваздуху. Он често каже: „Тамо горе сви људи морају да оздраве". И он је сада друкчији него што је био раније, чак изгледа млађи и веселији. Једва чекам да све то видим, да будем код тебе на планини и да се упознам с Петром и козама! Мораћу прво да се у Рагцу лечим шест недеља, тако је наредио господин доктор, а онда ћемо становати у Селцу и мене ће, кад год буде леп дан однети горе на планину у мојој столици, па ћу све до вечери остати крај тебе. Бака такође путује и остаће са мном. И она се радује што ће те видети. Али помисли, госпођица Ротенмајер неће с нама! Скоро свакога дана каже баба: „Хоћете ли на пут у Швајцарску, Ротенмајерова? Немојте се нимало устручавати ако вам је по вољи да идете с нама". Али она увек веома учтиво захваљује и каже да не жели да се намеће. Али ја већ знам шта она мисли. Себастијан је тако страшно описао планину када се, испративши тебе, вратио кући, причао како је тамо ужасно стање и како се лако може пасти у понор. Да су путеви тако стрми да се на сваком кораку може да полети натраг,

и како се туда без опасности могу пентрати само козе. Она се ужасавала слушајући причу и отада не чезне више за путом у Швајцарску као раније. Овај страх је обузео и Тинету, ни она неће с нама. Тако ћемо доћи ми саме, бака и ја. Само нас Себастијан мора пратити до Рагца, а онда ће се и он вратити кући.

Не могу просто да сачекам дан када ћу те видети. До виђења, драга Хајди. Бака ти шаље хиљаду поздрава.

Твоја верна пријатељица

Клара

Када је Петар чуо ове речи, одскочио је од довратка, па својим прутом ударао и десно и лево тако безобзирно и тако бесно да су све козе, обузете страхом, јурнуле низ брег. За њима је јурио Петар и ударао прутом по ваздуху као да хоће да искали свој гнев на неком невидљивом непријатељу. Ето то је разгневило Петра.

Хајди је била толико обузета срећом и радошћу да је морала сутрадан да посети бабу и да јој исприча ко ће све доћи из Франкфурта, а нарочито ко неће доћи. То је било за бабу врло важно, јер их је она све познавала и учествовала у свему што је Хајди доживела у Франкфурту. Тако је Хајди сутрадан одмах после ручка кренула доле, јер је сад већ могла сама да иде у посете. Сунце је већ сијало јако и дуго се задржавало на небу, а по сувоме путу могло се дивно трчати низбрдо, док је мајски ветар дувао и летео с планине још брже него Хајди. Баба више није лежала. Седела је опет у своме углу и прела. На њеном лицу био је израз човека кога мучи нека тешка мисао. Још од синоћ, целе ноћи, мучила ју је та мисао и није јој дала да спава, јер Петар је сав бесан стигао кући и по његовим испрекиданим усклицима могла је схватити да ће неки људи из Франкфурта доћи у колибу на планини. Шта ће даље бити, није знао. Али баба је морала да мисли даље и те су је мисли плашиле и разбијале јој сан.

Кад Хајди утрча, долете право баби, седе на своју клупицу, која је ту увек стајала, и стаде да јој живо прича све што је знала, радујући се све више. Али одједном усред речи застаде и запита забринуто:

– Шта је теби, баба? Зар се ти нимало не радујеш?

– Радујем се, радујем, Хајди. Радујем се зато што се ти радујеш – одговорила је и покушала да направи весело лице.

– Али, баба, ја лепо видим да је тебе страх. Ваљда не мислиш да ће

госпођица Ротенмајер доћи с њима? – упита Хајди и сама мало уплашена.

– Не, не, није то ништа, није ништа! – умиривала ју је баба. – Дај ми мало руку, Хајди, да осетим да си овде. То ће бити за твоје добро, па макар ја и не могла преживети.

– Ништа неће бити добро ако ти не можеш то да преживиш, баба, рече Хајди тако одлучним гласом да се у баби појави одједном нов страх.

Баба је претпостављала да људи из Франкфурта долазе да одведу Хајди. Сад је мала опет била здрава, и они сигурно желе да опет буде крај њих. То је био онај велики бабин страх. Али је сада осетила да не треба допустити да то Хајди примети. Она је толико волела бабу, да би можда могла да само због ње не отпутује, а то није смело бити.

– Знаш шта бих, Хајди – рече јој – шта треба да учиниш да ми опет буде добро и да се опет разведрим. Прочитај ми песму о сунцу...

Хајди је тако добро познавала стару песмарицу да је одмах нашла песмицу коју је баба желела, па је јасним гласом прочита.

– Да, да, то је оно што сам хтела да чујем – рече баба као да јој је лакнуло на срцу.

Кад се спустило вече и Хајди опет кренула уз брдо, већ су се јављале звездице једна за другом, блистајући и светлећи над њом, као да свака нова звезда хоће да јој радошћу обасја срце.

Трептећи својим блиставим очицама гледале су Хајди све док не стиже горе до колибе, где је стајао деда, гледајући и сам звезде, јер одавно нису тако лепо сијале.

Не само ноћи него и дани били су овога маја тако ведри и светли какви се већ годинама не памте, а често је деда изјутра чудећи се посматрао како се сунце пење на ведро небо, исто онако сјајно као што је и зашло, па је зато увек говорио:

– Ово је дивна сунчана година! То ће дати снаге трави. Пази, генерале, да твоја војска не побесни од добре хране!

Петар би онда пресекао прутом ваздух, а на лицу му се јасно видело да би рекао:

– Умећу ја с њима да изађем на крај.

Тако је прошао мај кад је све озеленело, и дошао јун са својим још топлијим сунцем и с дугим ведрим данима, који су измамили све цветиће на планини, те се све шаренило, а сав ваздух био је испуњен слатким њиховим мирисом. Овај се месец већ ближио крају, кад је Хајди једно јутро истрчала

из колибе, где је била свршила све своје послове. Хтела је опет брзо доле до јела, па још и даље, да види је ли процветао жбун кичице, чији су цветићи били тако љупки на сунцу. Али кад Хајди хтеде да оптрчи колибу, узвикну одједном из све снаге толико гласно да Чика изиђе из шупе, јер је мислио да се нешто десило.

– Деда, деда! – викало је дете ван себе од радости. – Ходи овамо, ходи овамо! Погледај, погледај!

На ту вику његов поглед пође за испруженом руком узбуђеног детета.

Уз планину пењала се необична поворка, каква се још никад овде није видела. Прво су ишла два човека с отвореном носиљком, у којој је седела девојчица завијена у разне мараме. За њима је ишао коњ на коме је јахала једна достојанствена госпођа, гледајући живо на све стране и разговарајући непрестано с младим коњовоцем који је ишао покрај ње. Затим је долазила празна столица на точковима, коју је гурао други младић, јер су болесницу носили уз стрми брег. Последњи је ишао један носач који је на свој самар био натоварио толико покривача, марама и крзна да му је товар стрчао изнад главе.

– Они су, они су! – узвикнула је Хајди и високо поскочила од радости.

Заиста су били они. Долазили су све ближе и најзад стигли. Носачи спустише Клару на земљу, а Хајди јој прискочи и оба детета се поздравише с огромном радошћу. Стиже и бака, која сјаха с коња. Хајди јој притрча, а бака се поздрави с највећом нежношћу. Онда се бака окрете Чики с Планине, који је пришао да је поздрави. Њих двоје се врло срдачно поздравише, јер су се по Хајдином причању већ знали, као да су стари познаници.

Поздравивши се, бака рече врло живо:

– Па ви, Чико, имате господско имање! Ко би се томе надао! И краљ би вам позавидео на оваквој кући! Па како тек моја Хајди изгледа! Као ружа... – настављала је она привлачећи дете к себи и милујући га по руменим образима. – Каква је дивота око вас! Шта кажеш ти, Кларице, дете моје, шта кажеш?

Клара је у највећем одушевљењу гледала унаоколо. Тако што у свом животу још никад није видела.

– О, ала је овде лепо! О, ала је лепо! – узвикнула је.

– Нисам, бако, тако замишљала, желела бих да останем овде!

Чика је за то време догурао ближе Кларину столицу, скинуо неколико марама са самара и простро их по земљи. Онда приђе носиљци.

– Биће боље да девојчицу пренесемо у њену столицу, јер ова носиљка није мека. – Али није чекао да му ко помогне, него је одмах својим јаким рукама нежно подигао болесну Клару из носиљке и с највећом пажњом спустио је на њено седиште.

Онда покри Кларина колена марамом и ноге јој врло удобно метну на јастуке, као да целог живота ништа друго није радио већ неговао одузете људе. Бака је гледала са чуђењем.

– Драги Чико – узвикнула је. – Кад бих знала где сте ви научили како се негују болесници, послала бих још данас тамо све болничарке које познајем да се и оне науче. Зар је то могуће?

Чика се мало насмеши.

– Нигде нисам учио, али сам имао прилике да то радим – одговори. Поред осмеха на његовом лицу било је и туге. Изађе му пред очи мученичко лице једног човека из његове прошлости, човека који је исто тако седео у болесничкој столици, неспособан за ма какав покрет. Био је то његов капетан на Сицилији. После жестоке битке нашао га је Чика тешко рањеног и однео. Он га је једини неговао, не остављајући га све док смрт није прекратила његове патње. Сад је опет све то искрсавало пред Чикиним очима, па му је било сасвим природно да негује болесну Клару и да јој чини све што је некад чинио своме капетану.

Тамноплаво небо без облака дизало се изнад колибе и јела и високо изнад стења чији су сиви врхови блистали на сунцу. Клара није могла да се нагледа те лепоте, била је ван себе од усхићења због свега што је видела.

– О, Хајди, кад бих само могла с тобом да обиђем око колибе и да одем до јела! – узвикнула је чежњиво Клара. – Кад бих могла да видим све што већ одавно познајем по твоме причању, а још никада нисам видела!

Хајди, кад је то чула, скупи сву снагу и гле, успе да Кларину столицу одгура по трави све до високих јела. Ту се заустави. Никад у свом животу Клара није видела нешто тако лепо као што су биле ове високе старе јеле, чије су се дуге широке гране спуштале до земље, све дебље и веће. Бака, која је пратила децу, такође је била очарана. Није знала просто шта је лепше на том старом дрвећу, да ли шумне и густе крошње, високо горе у плаветнилу, или права снажна стабла с огромним гранама, која су сведочила о њиховој дубокој старости и низу година у којима су гледале у долину, где су се људи рађали и умирали, где се све мењало, а само јеле остајале овде нетакнуте – исте.

За то време Хајди је столицу одгурала до стаје с козама и отворила мала врата на њој, да би Клара све лепо видела. Додуше, сад се није могло много видети, јер становници ове стаје нису били код куће. Жалосним гласом узвикнула је Клара:

– О, бако, кад бих могла само да дочекам Мркушу и Белку и ове друге козице, па и Петра козара! Њих нећу никад моћи да видим ако морам одавде пре мрака. Каква штета!

– Драго дете, радујмо се сада свему овоме лепом што видимо и не мислимо на оно што нам још недостаје – посаветовала је бака, која је пошла за столицом када је Хајди Клару повезла још мало даље.

– О, какво цвеће! – узвикну опет Клара. – Читаво жбуње тако финих црвених цветића! Погледај само оне плаве звончиће! О, кад бих могла да потрчим и да их наберем!

Хајди је потрчала истога часа и донела Клари велику киту цвећа.

– Али то још није ништа, Клара – рече Хајди спуштајући јој цвеће у крило. – Ако једном са мном пођеш на пашњак, тек ћеш онда имати шта да видиш! На једном месту има толико много, много кичица и плавих звончића, много више него овде, и жутих ружица, које као суво злато сијају у трави. Па кад би тек видела оно цвеће с великим лишћем, па онда оно мрко, знаш ли, с округлим главицама, које тако дивно мирише! Ох, да знаш како је тамо! Кад горе на пашњаку седнеш, просто не можеш отићи, тако је лепо!

Хајдине очи заблистале су од жеље да угледа све о чему је говорила, а и Клара је била сва очарана и у њеним благим плавим очима блистао је одблесак Хајдине ватрене жеље.

– Бако, да ли бих и ја могла да се попнем тако високо? – упитала је чежњиво Клара. – О, кад бих само могла да ходам, Хајди, и да се с тобом пењем по планини, свуда куда ти пођеш!

– Ја ћу те гурати – умиривала ју је Хајди, и да би показала како јој је то лако, стаде тако брзо да гура столицу да је мало требало да је сурва низбрдо. Срећом, деда, који се ту нашао, задржа столицу на време.

Док су гости разговарали испод јела, деда није губио време. Пред колибом је сада био сто и столице и све је било спремно да се ту пријатно руча, а у колиби се пушио котлић на огњишту, а жар се руменео испод великог роштиља. Није дуго потрајало, а деда је све изнео на сто, па је цело друштво село да руча.

Бака је била сва одушевљена овом трпезаријом из које се могло надалеко

гледати у долину и преко свих брегова у плаво небо. Благ ветрић пиркао је и расхлађивао све који су били за столом, а горе у јелама тако љупко шумео као да је то поручена музика уз ручак.

– Овако нешто још нисам доживела. Ово је права дивота! – једнако је говорила бака. – Али шта то видим! – наставила је изненађено. – Чини ми се да си узела и други комад печенога сира, Кларице?

Заиста, већ други комад, жут као злато, лежао је на Кларином хлебу.

– Ово је тако добро, бако, боље него цео ручак у Рагацу – уверавала је Клара и с апетитом јела укусни сир.

– Само напред – рекао је Чика с Планине задовољно. – Ако нам кухиња није најбоља, планински је ветар допуњује и поправља.

Тако је текао овај весели ручак. Бака и Чика с Планине одлично су се разумевали и њихов разговор постајао је све живљи. Слагали су се у свему, разговарали о људима и о стварима, па је изгледало као да су већ годинама присни пријатељи. Прошло је тако доста времена, кад одједном бака погледа према западу и рече:

– Морамо ускоро да кренемо, Кларице, сунце већ залази. Ускоро ће доћи људи с коњем и носиљком.

Али досад тако весело Кларино лице одједном се растужи и она усрдно замоли:

– О, још само један сат, бако, или два! Још нисам видела колибу, па ни Хајдину постељу и све остало. Како бих волела кад би дан могао да траје још десет часова!

– То на жалост није могуће – казала је бака, али је и сама желела да све то види, као и њена Клара.

Дигоше се, а Чика чврстом руком потера столицу према вратима, али она је била исувише висока да би могла проћи кроз врата. Чика није дуго размишљао. Подигао је Клару на своје снажне руке и унео је у колибу.

Бака је све разгледала и била задовољна што је све тако лепо и уредно.

– Оно је сигурно твој кревет тамо горе, Хајди? – рече бака и храбро се попе уз лествице на таван. – О, што овде лепо мирише! Ова спаваћа соба мора бити здрава!

Бака приђе и прозорчету, па погледа кроз њега, а дотле се попео већ и деда с Кларом у наручју, а за њима и Хајди.

Сад су сви стајали око Хајдиног лепо намештеног кревета од сена, а бака га је једнако посматрала и с времена на време са задовољством дубоко

удисала снажан мирис свежег сена. Клара је била просто очарана Хајдином постељом.

– О, Хајди, како је весело код тебе! Са своје постеље можеш да гледаш право у небо. Како овде лепо мирише! А можеш да слушаш како напољу шуме јеле. Нисам видела још ниједну тако веселу и занимљиву спаваћу собу.

Чика погледа сада баку.

– Све нешто мислим – рече он – само ако ми госпођа верује и ако не буде против тога. Мислим нешто, кад бисмо ми задржали девојчицу мало овде код нас! То би јој изванредно пријало и сигурно би се опоравила. Донели сте и онако доста марама и ћебади, па бисмо од тога направили овде сасвим лепу меку постељу, а о Клариној нези не морате се бринути, ја бих то узео на себе.

Клара и Хајди кликнуше углас као две птице пуштене на слободу, а бакино лице се озари радошћу.

– Драги Чико, ви сте сјајан човек! – узвикнула је. – Знате ли шта сам ја баш сад помислила? Говорила сам у себи: зар боравак овде горе не би чинио детету добро? Али нега! Брига! То би било непријатно домаћину! Међутим, драги домаћине, ви то предлажете тако искрено и срдачно као да је то сасвим проста ствар. Морам да вам захвалим, драги Чико, морам да вам захвалим од свег срца.

И бака је стезала Чикину руку и Чика њену, а радост му је блистала на лицу.

Чика се одмах даде на посао. Однео је Клару у њену столицу пред колибом, а за њим је ишла Хајди скачући од радости. Онда је покупио мараме, ћебад и крзна, па рекао смешећи се задовољно:

– Добро је што се госпођа опремила као да је пошла у неки зимски рат. Ово ће вам добро доћи.

– Драги Чико – одговорила је бака живо – предострожност је лепа врлина и штити од многих зала. Путујући планином, срећом, нисмо преживели ни буру ни невреме, али све ове ствари ипак нису биле непотребне, као што видите.

У том разговору попеше се на таван да удесе постељу за Клару, застирући је марамом и крзном. Било је толико тих ствари, да је постеља најзад личила на неко мало утврђење.

– Сад нек се пробије макар једна једина сламка – говорила је бака поправљајући постељу. Због нагомиланих меких покривача, заиста ни једна сламка није могла да продре. Бака је сад задовољно сишла низ лествице и

пришла деци, која су сва радосна седела једна крај друге и смишљале шта ће радити од јутра до мрака за време Кларином боравка на планини. Али колико ће то трајати, то је било велико питање, које одмах поставише баки. Бака је рекла да ће то деда најбоље знати, па нека њега питају. И чим деда прође упиташе га. Деда је одговорио да ће требати четири недеље да се види користи ли Клари планински ваздух. Деца стадоше да кличу од радости, јер се нису надала да ће тако дуго остати заједно.

Угледаше како се одозго опет приближују носачи с носиљком и коњушар с коњем. Носачи су могли слободно одмах да се врате.

Кад је бака пошла да узјаше коња, узвикнула је Клара радосно:

– Бако, сад нећу да се опраштам с тобом, јер ти ћеш нам често долазити на планину, да нас обиђеш и да видиш шта радимо, а ми ћемо те жељно очекивати, је ли, Хајди?

Хајди, за коју је овај дан био препун радости, могла је да потврди само скакутањем.

Бака се сад попе на снажног коња, деда узе узде и поведе га поузданом руком низ стрмо брдо. Мада је бака говорила Чики да не иде далеко, ништа није помогло. Он је изјавио да ће је отпратити до Селца, јер стрми планински пут није сасвим сигуран за јахача.

Бака није хтела да остане сама у Селцу. Желела је да се врати у Рагац, па да одатле с времена на време долази на планину.

Још пре него што се Чика вратио, стигао је Петар са својим козама. Кад су козе приметиле Хајди, јурнуле су к њој са свих страна. За тили час нашла се Клара у својој столици усред стада заједно са Хајди, која је све козе редом представљала Клари казујући њихова имена.

Тако се Клара најзад упознала с малом Снешком, с веселим Чешљугаром, чистим дединим козама, и са свима, све до великог Турчина. Петар је за то време стајао са стране и претећи посматрао задовољну Клару. Када му оба детета довикнуше весело: – Лаку ноћ, Петре! – он није ни одговорио, него је својим прутом ошинуо тако љутито по ваздуху, као да је хтео да га пресече. Отрчао је онда даље, а његова пратња за њим.

Свему лепом што је Клара видела на планини за данас је био крај.

Док је лежала горе на сену, на великој мекој постељи, куда се сада попела и Хајди, погледала је кроз отворен округли прозорчић у сјајне звезде и сва очарана узвикнула:

– О, Хајди, видиш ли, изгледа као да смо се на неким колима одвезле у

небо!

– Да, а знаш ли зашто су звезде тако радосне и зашто тако жмиркају? – упитала је Хајди.

– Не, не знам. Шта ти мислиш? – запитала је сада Клара.

– Зато што оне одозго с неба виде мене и тебе заједно, па се томе радују. Видиш ли како нам дају знак да се и ми радујемо! Али, знаш ли, Клара, да морамо одмах спавати!

Хајди положи главу на своју пуначку ручицу и истога часа заспа. Али Клара је још дуго остала будна, јер је за њу било нешто сасвим ново да из постеље гледа право у звезде.

Она једва да је кад и видела звезде, јер ноћу никада није била изван куће, а ту су спуштали дебеле завесе још много пре него што се звезде појаве. Када је сада хтела да затвори очи, морала је одмах да их још једном отвори да се увери блистају ли још увек велике светле звезде. А звезде су једнако блистале, тако да Клара није могла да се нагледа њиховог сјаја и треперења, све док се најзад њене очи саме од себе не склопише, али је и у сну видела њихов сјај.

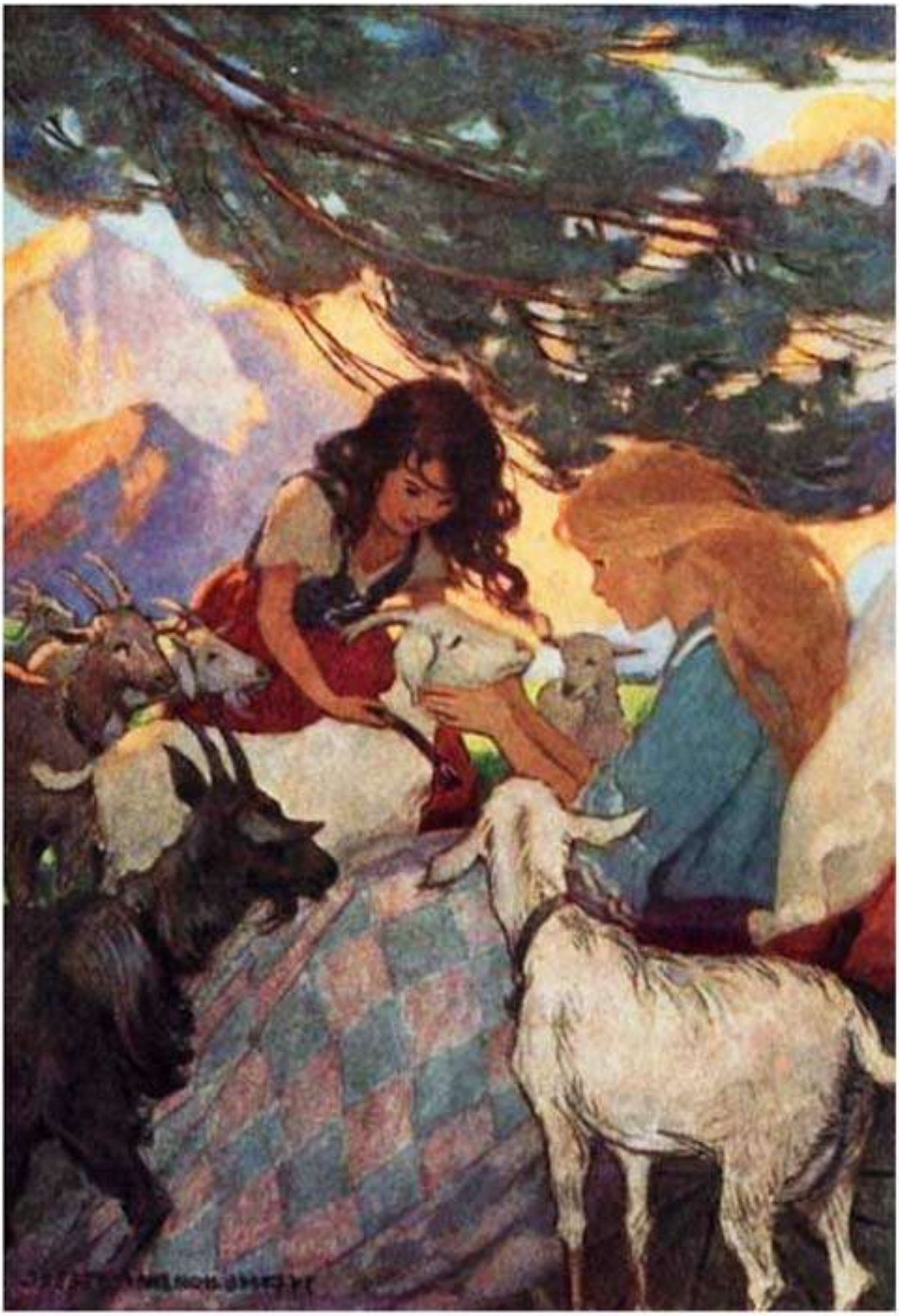

Хајди је све козе редом представљала Клари,
казујући њихова имена.

Шта се на планини даље догађало

Тек што се сунце помолило иза стена, бацајући своје златне зраке преко колибе све до долине, Чика с Планине је већ, као и свакога јутра, стајао и посматрао тихо и замишљено како се с планине и из долине диже лака магла, а земља се појављује из сенки праскозорја будећи се за нови дан. Све светлији и светлији били су бели јутарњи облаци и сунце се цело појави, па прели златним сјајем камен, шуму и брег.

Чика се врати у своју колибу и полако се попе уз лествице. Клара тек што је отворила очи и с дивљењем посматрала светле сунчане зраке који су продирали кроз отвор на прозору играјући и светлуцајући на њеном кревету. Није знала ни шта то види, ни где се налази. Угледала је Хајди, која је спавала крај ње, а утом зачу и дедин глас:

– Јеси ли добро спавала? Ниси ли уморна?

Клара је рекла да није нимало уморна и да се није будила целе ноћи, него је спавала чврстим сном. То се деди свиде, па је Клару тако лепо умио и обукао, као да је целог века неговао болесну децу.

И Хајди је отворила очи, гледајући зачуђено како деда носи у наручју већ обучену Клару. Брзо се и она спремила и пошла за њом. Сишла је низ

лествице, истрчала на врата, посматрајући шта то ради деда. Деда је увече, кад су деца отишла на спавање, размишљао како да широку столицу на точковима унесе под кров. Врата на колиби била су исувише уска, туда столица није могла да прође. Пало му је тада на памет да на шупи одвали две широке даске, те је тако направио широк отвор и угурао столицу, а даске вратио поново на старо место, али их није закуцао. Хајди је баш наишла кад је деда посадио Клару на столицу, па размакнуо даске, те са њом изашао на јутарње сунце. Оставио је столицу пред колибом, па отишао по козе. Хајди је дотрчала Клари.

Свеж јутарњи ветар пиркао је девојчицама у лице, доносећи мирис јеловине. Клара је дубоко удисала чист ваздух и заваљена у своју столицу осећала како је крепи.

Још никад у животу није напољу удисала јутарњи ваздух, прохладан и свеж, па је сад сваки дах био уживање. Златно сунце овде није било сувише топло, али је пријатно грејало њене руке и траву под њеним ногама. Клара није могла раније ни да замисли да је овако на планини.

– О, Хајди, кад бих могла увек, увек да останем овде крај тебе – казала је намештајући се у својој столици да би са свих страна могла да упије сунце и ваздух.

– Ето, сада видиш да је онако како сам ти говорила – рече јој Хајди радосно – видиш да је овде код мога деде на планини лепше него игде на свету.

Деда је баш био изашао из стаје и пришао деци. Носио је две зделице пуне пенушавог млека белог као снег, па једну пружи Клари, а другу Хајди.

– Ово ће девојчици добро чинити – казао је обраћајући се Клари. – Млеко је Белкино, оно даје снагу. Е сад пријатно! Само напред!

Клара још никад није пила козје млеко, па је за сваки случај прво мало помирисала. Али када виде с каквим уживањем Хајди пије не одмичући зделу од уста – тако јој је млеко пријало – и Клара принесе зделу, па стаде да пије и пије, и гле, млеко је било тако слатко и густо, као да унутра има шећера и цимета, па га је пила све док није искапила зделицу до дна.

– Сутра ћемо попити по две зделице – казао је деда, који је са задовољством посматрао како се и Клара угледа на Хајди. Појавио се утом Петар са својим стадом, и Хајди се одједном нашла усред коза, које су је поздрављале са свих страна. Деда поведе Петра мало устрану да би овај боље разумео шта му деда говори, јер су козе једнако мекетале, једна јаче од друге,

због велике радости што је њихова драга Хајди међу њима.

– Пази добро – упућиваше га Чика. – Од данас ћеш Белку пустити да ради шта год хоће, јер она зна где расту најбоље траве. Дакле, ако она хоће горе, ићи ћеш и ти за њом, а то ће и другим козама користити. Ако буде хтела да иде још више него што ти иначе идеш, опет ћеш ићи за њом и нећеш је задржавати, јеси ли чуо? Мало више пентрања неће ти шкодити. Она зна шта јој треба. Желим да Белка једе најбоље траве и лишће, па да даје одлично млеко. Шта гледаш као да хоћеш некога да прогуташ очима? Нико ти ништа рђаво није учинио. Тако. А сад напред и памти шта сам ти казао!

Петар је био навикао да Чику у свему слуша. Кренуо је одмах, али се могло видети да му нешто није по вољи, јер је једнако окретао главу и севао очима. Козе су пошле за њим повукавши и Хајди са собом. Петар је био задовољан због тога.

– И ти мораш са нама – довикну јој. – Ти мораш бити с њима, јер ћу ја ићи свуда за Белком.

– Не, не могу – успротиви се Хајди – и нећу моћи још дуго да идем с тобом, све док је Клара код мене. Али једном ћемо сви отићи горе, деда нам је обећао.

Говорећи то, извукла се Хајди из гомиле коза и вратила се скакућући Клари. Сад је Петар обема песницама тако запретио оној столици да су козе одскочиле устрану. Он јурну за њима не задржавајући се све док се није изгубио из вида, јер се бојао да би га Чика могао видети, а слутио је шта би му рекао због оне претње песницама.

Клара и Хајди смислиле су за данас толико ствари да нису просто знале шта пре да почну. Хајди је предложила да прво напишу писмо баки, јер су обећале да ће свакога дана писати. Бака још није била сигурна како ће се Клара осећати на планини. Зато је тражила од деце да јој сваког дана пишу о свим својим доживљајима, како би могла одмах сазнати кад треба да дође до њих горе.

– Морамо ли да уђемо унутра да пишемо? – упита Клара. Напољу је било тако лепо да се Клари није улазило у колибу. Али Хајди је умела да се снађе, па је истога часа отрчала по своју школску торбу и троножац. Онда је спустила читанку и писанку Клари у крило, да на томе пише, а она је села крај клупе на своју столицу, па су заједно почеле да састављају писмо баки. Али Клара би после сваке реченице остављала писаљку и гледала унаоколо. Време је било врло лепо. Није било више хладнога ветра, него је само благи

поветарац пиркао око њих, а јеле су тихо шумеле. У чистом ваздуху кружиле су и зујале ситне веселе мушице и владала је велика тишина на целој планини обасјаној сунцем. На њих су гледале мирно високе стене, широка долина почивала је у спокојној тишини. Само би се каткад разлегло весело подвикивање неког чобанина, чији су одјек враћале стене.

Јутро је прошло тако брзо да деца нису ни приметила, а већ се појавио деда са зделом која се пушила. Клари је рекао да остане напољу све док сунце не зађе. Тако је ручак као и јуче постављен пред колибом и сви су задовољно ручали.

Хајди је опет одвезла Клару до јела, јер су се деца договорила да после подне седе тамо у хладу и да Клара прича шта се све догодило откад је Хајди отишла из Франкфурта. Мада је онде текло све по старом, Клара је ипак имала шта да прича о људима у њиховој кући, које је Хајди тако добро познавала. Тако су деца седела, једно крај друге испод старих јела, и што су више причале, птице су све гласније цвркутале у гранама, као да су се радовале дечјем разговору, па и оне хтеле у њему да учествују. Време је протекло неприметно, па је стигло и вече. Онда је наишао Петар козар намрштена чела и лица.

– Добро вече, Петре! – узвикнула је Хајди кад је видела да он не намерава да се задржи.

– Добро вече, Петре! – довикнула је и Клара љубазно.

Али он не одговори на поздрав, него сав задуван одјури за козама.

Кад Клара виде како је деда одвео чисту Белку у стају да је помузе, толико је пожелела укусно козје млеко да је једва чекала да се деда с њим појави. Просто се сама себи чудила.

– Како је то чудно, Хајди – рече Клара. – Откад знам за себе, јела сам само зато што сам морала, и све што су ми давали личило ми је на рибље уље, па сам хиљаду пута помислила: кад само не бих морала да једем! А сад просто не могу да дочекам деду с млеком.

– Да, знам шта је то – одговори Хајди с разумевањем, јер се сетила оних дана у Франкфурту када јој је све застајало у грлу.

Али Клара ипак није знала откуд то. Она никад у животу није провела дан на свежем ваздуху, а још мање на оваквој висини, на планинском ваздуху који доноси здравље и снагу.

Кад се деда појавио са зделицом млека, Клара је брзо узела своју, захвалила, па жудно попила до дна пре него Хајди.

– Могу ли још мало да добијем? – упитала је пружајући деди зделицу.

Деда задовољио климну главом, узе и Хајдину зделицу, па се врати колиби. Кад је опет изашао, на свакој зделици био је висок поклопац, али то нису били обични поклопци, већ хлеб с маслом. Деда је после подне био до зеленог Мајензеса, до бачија, где се прави слатко жуто масло. Одатле је донео добру груду масла и дебело намазао две кришке хлеба. То је био наменио деци за вечеру. Оба детета са задовољством почеше јести укусни хлеб, а деда је застао посматрајући задовољно како једу.

Када је Клара касније, лежећи на својој постељи, хтела да посматра блиставе звезде, догодило јој се исто што и њеној другарици Хајди крај ње: склопиле су јој се очи и заспала је здравим сном тако чврсто као никад.

Тако је радосно прошао и сутрашњи дан и још један, па је дошло велико изненађење за децу. Уз брег су се пела два снажна носача. Сваки од њих носио је на самару по једну високу постељу са постељним стварима. Обе постеље биле су једнаке, нове новцате, с великим покривачима. Кад људи стигоше горе, предадоше деди писмо од баке. У томе писму јављала је да су ове постеље за Клару и за Хајди, па да се сада она постеља од сена може уклонити и да убудуће Хајди мора увек да спава у правој постељи. Кад буде дошла зима, нека једну постељу скине доле у Селце, а друга нека остане горе, како би је Клара увек нашла кад се буде вратила. Бака је затим похвалила децу због њихових дугих писама и тражила да јој и даље сваког дана пишу, како би с њима све преживљавала као да је заиста крај њих.

Деда је ушао у колибу, сено са Хајдине постеље бацио на остало сено у углу и уклонио покриваче. Уз помоћ она два човека попео је обе постеље горе. Ставио их је једну уз другу, како би се са оба узглавља могло лепо гледати кроз округли прозорчић јер је добро знао да деца уживају гледајући звезде и сјај јутарњег сунца.

За то време бака се одмарала у бањи и много се радовала добрим вестима с планине.

Одушевљење због новог живота расло је код Кларе из дана у дан и она није могла довољно да се нахвали због дедине доброте и брижљиве неге, веселог друштва њене Хајди, коју је још више заволела откако је на планини. Свакога дана, чим се пробуди, Клара би помислила: – Срећна сам, још сам на планини!

Деда се свесрдно старао о својој гошћи. Није прошао дан а да он не измисли нешто ново што би могло да је још више ојача. Свако после подне

се пењао све више у планину и све даље ишао по траву која је још издалека мирисала на каранфил и мајчину душицу. Кад би се увече козе вратиле кући, мекетале су и скакале јер су све хтеле у стају где је била трава, чији су мирис добро познавале. Али деда је добро затварао врата, јер се он није пентрао по стењу тражећи ретке траве због целога стада. Траве је брао само за Белку, како би давала што јаче млеко. И заиста се видело како Белки прија та храна. Она је све живље дизала главу, а очи су јој просто блистале.

Тако настаде и трећа недеља откако је Клара на планини. Већ неколико дана деда је, сносећи Клару у столицу, говорио:

– Зар не би девојчица хтела покушати да стане мало на ноге?

Клара је желела да му учини по вољи, покушавала је да стане, али би при том увек казала да је то јако боли.

Стојећи на ногама, држала се чврсто за деду. Али је брзо морала натраг у столицу. Па ипак, деда је покушавао сваког дана ту исту вежбу.

Већ годинама није било тако лепо лето на планини. Сваког је дана сјајно сунце путовало небом без облака, а сви цветићи ширили своје крунице, шаренећи се и миришући. Увече је сунце бацало своју пурпурну и ружичасту светлост на стене и пашњак и утапало се најзад у златно пламено море.

О томе је Хајди причала стално својој пријатељици Клари. Само одозго са пашњака могло се све лепо видети. О томе месту горе на обронку, причала је она одушевљено. Да сад горе сијају цветићи златни и плави тако да изгледа да је сва трава златна и плава. Ту има читавих жбунова мркога цвећа које тако опојно мирише да човек мора просто да седне на земљу, па не може да се дигне одатле.

Баш сада, седећи испод јела, причала је Хајди поново о цвећу тамо горе и о вечерњем сунцу и жељи да опет оде тамо. Скочила је и потрчала деди, који је у шупи нешто дељао.

– Деда – викнула је још издалека – хоћеш ли сутра да идеш с нама на пашњак? Тамо је сада тако лепо!

– У реду – рекао је деда пристајући. – Али онда мора и Клара да учини мени нешто по вољи. Мораће вечерас још једном да покуша да стоји на земљи.

Сва радосна вратила се Хајди с том вешћу Клари, која је одмах обећала да ће покушати да стоји колико год деда буде хтео, пошто се она необично радовала што ће моћи да види тај лепи пашњак. Хајди је била тако радосна да је одмах потрчала Петру, чим га је увече приметила како силази с козама:

– Петре, Петре! И ми ћемо сутра ићи с тобом и остаћемо целога дана горе.

Уместо одговора, замумлао је Петар као раздражени медвед и сав бесан хтео је да удари ни кривога ни дужног Чешљугара, који је трчао поред њега. Али брзи Чешљугар приметио је на време овај покрет. Прескочио је Снешку и Петар је ударио само по ваздуху.

Клара и Хајди попеле су се данас врло радосне у своје две лепе постеље и толико су биле обузете мислима шта ће радити сутра да су одлучиле да остану будне целе ноћи да би о томе разговарале, све док не буде време да се устаје. Али тек што су легле на мека узглавља, а разговор је одједном престао. У сну је Клара видела велико, врло велико поље пред собом, које је било плаво као небо, а обрасло жутим звончићима, док је Хајди сањала да чује птицу грабљивицу како крешти са висине: – Дођите, дођите, дођите!

Догодило се оно чему се нико није могао надати

Рано у зору другог дана изађе Чика из колибе и погледа унаоколо да види какво ће бити време.

На високим врховима планине лежао је руменозлатан сјај. Дуну је свеж ветар и савијао јелово грање тамо-амо. Сунце тек што се није родило. Неко време стајао је старац и посматрао како почињу да сијају после високих планинских врхова и зелени брегови златним сјајем, а из долине полако нестају тамне сенке и свуда се разлива ружичаста светлост, па и брегови и долине, и све се блиста у јутарњем злату. Сунце се било родило.

Чика је извадио из шупе столицу на точковима, поставио је лепо испред колибе, спремну за пут, па ушао унутра да каже деци како је лепо јутро свануло и да их позове да изађу.

Петар се већ пењао са својим козама. Његове козе више нису ишле онако послушно крај њега или за њим, него су бежале на све стране, јер је Петар, без икаквог разлога, као бесан ударао прутом, а тешко кози коју Петар удари! Био је сав бесан и огорчен. Већ недељама Хајди није ишла са њим, а он је на

њено друштво био толико навикао. Кад би се јутром попео одоздо, увек је та туђа девојчица излазила напоље и седела у својој столици, па се Хајди забављала са њом. Кад би се спуштао са пашњака увече, опет је та девојчица у столици седела, сад испод јела, и опет се Хајди нешто мајала око ње. Целога лета није ишла са њим на пашњак, а данас је хтела да дође, али заједно са том проклетом столицом и са том странкињом! Па да опет цело време, чак и на пашњаку, проведе с њом. То је Петар већ предвиђао и то га је љутило у највећој мери. Ето и сад те столице, која је као за инат стајала на својим точковима! Гледао ју је као непријатеља који му је крив за све и смера му чак и данас неко зло... још веће него икад. Осврте се Петар унаоколо. Све је било мирно, нигде никог живог. Као неки дивљак јурну он сад на столицу, дограби је сав огорчен, па је из све снаге гурну низбрдо. Столица одлете, поче да се претура и нестаде је истог часа.

Пошто је ово учинио, Петар, још увек, сав бесан, јурну уз планину као на крилима и не заустави се дотле док не стиже до великог жбуна купина, иза кога је могао да се сакрије, јер није желео да га Чика спази. Хтео је међутим да ипак види шта се догодило са столицом, и зато му је био добродошао овај жбун на брду. Одатле, упола сакривен, могао је да погледа доле низ планину, па ако се Чика појави, да се одмах сакрије. Тако је и урадио. И шта угледаше његове очи! Далеко доле тумбао се суновратке његов непријатељ све већом и већом брзином. Преврнуо се неколико пута, онда је поскочио високо, тресну о земљу и поново се претурио распадајући се. На све стране су већ летели комади: ноге, наслон, постава, све високо у ваздух. Петар је осећао толику радост гледајући ово што се дешава, да је просто морао обема ногама да поскочи увис. Гласно се насмејао, лупио ногом о земљу од задовољства, па поче да скаче све укруг. Најзад се врати на старо место и погледа низбрдо. Поново се смејао и поново поче да скаче, јер је био ван себе од радости што је његов непријатељ пропао. Сад је морала ова странкиња свакако да отпутује, јер није имала више помоћу чега да се креће. Хајди ће опет бити сама и ићи ће са њим на пашњак, па ће и увече и ујутру бити његова другарица, и све ће бити како је раније било. Али Петар није знао шта бива кад се учини неко зло дело.

Хајди је истрчала из колибе и потрчала према шупи. Иза ње је ишао деда са Кларом у наручју. Врата на шупи стајала су широм отворена, а оне две даске биле су уклоњене, те је светлост дана допирала до најудаљенијег угла. Хајди је завирила унутра, обишла шупу, вратила се, а највеће чуђење читало

јој се на лицу. Утом је стигао и деда.

– Шта је то? Јеси ли ти извезла столицу, Хајди? – упита је он.

– Па ја је и тражим, деда, на све стране, а ти си казао да је столица поред врата – рекла је Хајди гледајући још унаоколо.

Ветар је за то време почео јаче да дува. Ударао је вратима шупе једнако, а најзад их нагло залупио.

– Деда, ветар је крив! – узвикнула је Хајди, а очи јој заблисташе. – О, ако се столица откотрљала све до Селца, стићи ће данас касно, па нећемо моћи да идемо.

– Ако се донде откотрљала неће се више ни вратити, јер се свакако распала – казао је деда и обишао шупу да погледа низбрдо. – Али чудно се то догодило! – додао је он посматрајући место преко кога је столица требало да пређе док не стигне до низбрдице.

– О, каква штета, сад не можемо ићи, а можда никад нећемо моћи да идемо – жалила је Клара. – Мораћу сада свакако да се вратим кући, немам више столице. О, каква штета! Каква штета!

– Је ли, деда, ти ћеш већ нешто измислити, па да не буде онако како Клара мисли! Да не мора одмах да се враћа кући!

– Овога пута ићи ћемо на пашњак, као што смо наумили, а после ћемо видети шта ће бити – рекао је деда.

Деца су клицала од радости. Деда се врати у колибу, узе оданде много марама, рашири их на најсунчаније место испред колибе и ту постави Клару. Донесе онда деци млека за доручак, па изведе Белку и Мркушу из стаје.

– Зашто ли се онај не појављује већ одоздо! – казао је Чика више за себе, јер још није одјекнуо Петров јутарњи звиждук.

Онда деда узе Клару опет на руке, а мараме понесе преко рамена.

– Тако, а сада напред! – рекао је полазећи први. – Козе ће ићи са нама.

Хајди је била задовољна. Једном руком загрлила је Белку, а другом Мркушу, па је ишла иза деде, а козе се толико радовале што иду заједно са Хајди да су је просто пригњечиле од велике радости.

Када стигоше горе на пашњак, видеше како на обронцима овде-онде козе брсте, а у средини лежи Петар, опружен по земљи колико је дуг.

– Показаћу ја теби ако још једном прођеш, а не зовнеш моје козе, лењивче један! Шта то треба да значи? – довикнуо му је Чика.

Кад Петар чу овај добро познати глас, скочи као опарен.

– Још нико није био будан – одговорио је он.

– Јеси ли видео столицу? – упитао га је опет Чика.

– Коју? – упитао је Петар збуњен.

Чика више није говорио. Простро је оне мараме на сунцем обасјани обронак, посадио ту Клару и упитао је да ли јој је ту удобно.

– Удобно као у наслоњачи – одговорила је она захваљујући – и заиста сам на најлепшем месту. Овде је тако лепо, Хајди, тако лепо – узвикнула је она гледајући унаоколо.

Деда је кренуо кући. Рекао им је да се лепо забављају, а кад буде време ручку, Хајди ће наћи јела у торби коју је он оставио тамо у хладу. Нека им онда Петар да млека колико буду желеле, али нека Хајди добро пази да млеко буде од Белке. Предвече ће деда опет доћи. Сад деда иде прво да тражи столицу и да види шта је са њом.

Небо је било угасито плаво, без иједног облачка. На великом снежном пољу на супротној страни блистало је као да сијају хиљаде и хиљаде златних и сребрних звезда. Сиво, шиљасто стење дизало се високо као у древна времена и озбиљно гледало у долину. Велика птица лебдела је високо у плаветнилу, а изнад висова дувао је планински ветар и хладио сунцем обасјану планину. Деци је било неописано пријатно. С времена на време наишла би нека козица и пришла њима да се игра. Најчешће је долазила нежна Белка и спуштала своју главицу Хајди у крило, па не би одлазила док не дође друга коза да је отера. Тако се Клара упознала сада изблиза са свим козама, те више није мешала једну са другом, јер је свака изгледала друкчије и друкчије се и понашала.

Биле су тако поверљиве према Клари да су јој сасвим близу прилазиле и спуштале своје главе на њено раме. То је увек био знак присног познанства и наклоности.

Тако је протекло већ неколико часова. Хајди се сада сети нечега. Кад би могле да оду с оне стране на оно место где има толико цвећа, па да виде јесу ли се сви цветићи отворили и да ли су онако лепи као лане! Тек увече кад се деда опет врати, моћи ће и Клара да пође донде са њим, а дотле ће можда цветићи већ склопити своје очице. Та жеља је била све јача у Хајдином срцу и она није више могла да јој се одупре, па је рекла мало бојажљиво:

– Хоћеш ли се љутити, Клара, ако ја часком одем од тебе, па останеш сама? Хтела бих да видим како изгледа цвеће. Али, чекај...

Хајди је пала једна мисао на памет. Отрчала је и донела читаву гомилицу зеленог лишћа. Затим је ухватила око врата Белку, која јој је одмах притрчала,

па је довела до Кларе.

– Тако, сад нећеш бити сама – рече јој Хајди, притиснувши мало Белку да седне поред Кларе на место на коме је она досад седела. Козица је одмах разумела и легла.

Онда је Хајди бацила ону траву Клари у крило. Сад Клара рече радосно да Хајди може слободно да иде и да гледа цвеће, а она ће радо остати са козицом, јер то ионако још никад није доживела. Хајди отрча, а Клара поче да даје листић по листић Белки и оне се тако спријатељише. Белка се сасвим приби уз своју нову пријатељицу, па је лагано јела листиће из детињих прстића. Лепо се могло видети како јој прија што може овако мирно да лежи, добро заштићена, јер су је тамо у стаду увек гониле велике и јаке козе. Клари је изгледало дивно што седи овако сасвим сама на брду, сама са једном добром козицом која је гледа као да од ње очекује помоћ. Велика жеља појави се у њој да једном и она буде свој човек, да и она може другоме да помогне, а не да увек други њој помажу. И Клари сад падоше на памет многе мисли које никад раније није мислила, па осети непознату жељу да и даље живи на лепој светлости сунца и да ради нешто што ће некоме причинити радост као што јој се сада Белка радује. Та сасвим нова радост испуни јој срце, па је изгледало као да је све што је толико пута гледала и добро познавала одједном постало много лепше и друкчије него што је дотле видела, па јој је било тако лепо и добро у срцу да је морала да загрли козицу и да узвикне:

– О, Белка, како је лепо овде горе! Кад бих само могла заувек да останем крај вас!

Хајди је дотле стигла до онога цвећа. Кликнула је од радости. Цела ливада је сијала као да је од злата. Биле су то блиставе ружице, густи угасито плави цвбунови звончића, а јак мирис ширио се по сунчаној ливади, као да је просут драгоцени балзам. Тај пријатни мирис долазио је од малог мрког цвета, који је своју главицу скромно помаљао између златних чашица. Хајди је стајала, гледала и удисала овај слатки мирис пуним плућима. Одједном се окренула и вратила се Клари сва узбуђена и задихана.

– О, и ти мораш да дођеш овамо! – викну јој издалека. – Цвеће је тако лепо, и све је лепо, а увече можда неће бити тако. Можда ћу моћи да те понесем, шта мислиш?

– Не, не, шта ти пада на памет, Хајди! Па ти си много мања од мене. О, кад бих могла да идем!

Сад Хајди поче да гледа унаоколо, као да се нечем новом досетила. Тамо горе Петар је седео на земљи као и раније и посматрао децу. Тако је седео већ сатима и увек гледао доле као да не може право да разуме шта то види пред собом. Он је уништио ону мрску столицу да би све то престало и да ту страну девојчицу не гледа више. Али није дуго потрајало, а она се, ево, опет појавила поред Хајди. То није могло бити, а ипак је било тако и он је својим сопственим очима могао у то да се увери.

Хајди се сад окренула њему и погледала га.

– Ходи овамо, Петре! – узвикнула је она одлучним гласом.

– Нећу – одговорио је он.

– Мораш да дођеш! Дођи јер ја не могу сама, треба да ми помогнеш. Брзо! – наваљивала је Хајди.

– Нећу – чуо се опет његов глас.

Хајди појури узбрдо према њему.

Пламених очију стала је пред њега и узвикнула:

– Петре, ако одмах не дођеш, казаћу деди! Покајаћеш се, веруј ми!

Те речи покретоше Петра, јер су му задале велики страх. Учинио је нешто зло и није хтео да ико жив то сазна. Досад се томе радовао. Међутим, сад је Хајди говорила тако као да све зна о томе, а то што зна казаће и своме деди, кога се Петар бојао више него било ког другог. Када тај сазна шта је било са столицом! Петра је све јаче давио страх. Устао је и пришао Хајди.

– Идем, али немој да кажеш деди. – Толико је био питом од страха да се Хајди сажалила.

– Не, не, нећу – уверавала га је она. – Ходи само са мном. Не треба да се бојиш. Лако ћеш урадити што треба.

Кад су стигли до Кларе нареди Хајди овако: с једне стране ће Петар, а с друге стране она сама ухватити Клару чврсто испод руке и подићи ће је. То је још некако и пошло за руком. Али сад је дошло нешто теже, јер Клара није могла да стоји. Како да је онда држе усправно и крећу напред? Хајди је била исувише мала да би се Клара могла ослонити на њену руку.

– Мораћеш да ме загрлиш око врата, тако, чврсто. А Петра треба да узмеш за руку и да се ослониш на њега, па ћемо те носити.

Петар још никад никога није водио испод руке. Клара га је ухватила за руку, али је Петар тако круто држао руку као да је држаља од метле.

– Не ради се то тако, Петре – казала је Хајди одлучно. – Мораш да савијеш руку, па да Клара своју туда провуче и да се лепо ослони. Ти не смеш

да попустиш, јер онда нећемо моћи ништа да урадимо.

Тако су они и учинили, али су споро ишли напред. Клара је била тешка, а ова запрега неједнака по висини. С једне стране била је мала Хајди, а с друге велики Петар – то су били доста непоуздани ослонци!

Клара је покушала да се ослони мало и на своје ноге, али није успевала, јер тек што је пружила једну ногу, одмах је натраг повлачила.

– Стани само храбро – предлагала је Хајди. – Онда ће те свакако мање болети.

– Мислиш? – упитала је Клара бојажљиво.

Клара послуша и усуди се да чврсто стане на земљу једном ногом, а онда и другом. При том је мало јаукнула, али је онда опет подигла ногу и спустила је.

– О, сад је већ много мање болело – казала је радосно.

– Коракни још једном – наваљивала је на њу Хајди.

Клара направи још један корак, па још један, и још један и одједном узвикну:

– Могу, Хајди! О, могу! Погледај! Погледај! Могу да корачам, могу да корачам!

Сад Хајди стаде још више да наваљује:

– О, о! Можеш да корачаш? Можеш да идеш сада? Можеш заиста сама да идеш? Кад би само деда дошао! Сад можеш сама да идеш, Клара, можеш сама да идеш! – викала је Хајди једнако, ван себе од радости.

Клара се, истина, још чврсто држала и за Хајди и за Петра, али сваки корак јој је био све поузданији, то су могли сви троје да осете. Хајди је била пресрећна.

– О, сад ћемо моћи свакога дана да идемо на пашњак и да шетамо по планини куда год хоћемо! – викала је опет. – И ти ћеш целог живота моћи да идеш као и ја и неће морати више да те гурају у столици. Бићеш здрава. О, ала смо доживели велику срећу!

Клара је свим срцем учествовала у тој радости. Она није знала за већу срећу на свету него бити здрав и моћи ићи као и остали људи, а не да овако бедно по цео дан буде везана за болесничку столицу.

Оно цветно поље није било далеко. Већ се видело како сијају златне ружице на сунцу. Стигли су сада до жбуна плавих звончића, између којих трава обасјана сунцем као да их је позивала да ту седну.

– Зар не бисмо могли да седнемо овде? – упитала је Клара.

И Хајди је то желела, па су деца села усред цвећа, и то Клара први пут на суву топлу планинску земљу. То јој се неописиво свидело. Свуд око ње лелујали су се плави звончићи, сијале златне ружице, а унаоколо се мирис ширио, слатки мирис мркога цвета. Све је било тако лепо, тако лепо!

И Хајди је седећи крај ње, говорила како још никад овде горе није било тако лепо и како она просто не зна шта јој је, јер би једнако хтела да кличе од радости. Али одједном опет јој паде на памет да је Клара оздравила. У свој овој лепоти то је била највећа њена радост. Клара је била нема од среће и радости због свега овога што види. Сад су се појављивале у њеној свести нове наде. Велика срећа једва је налазила места у њеноме срцу, а сунчев сјај и мирис цвећа тако су је савладали да није могла ни реч да изусти.

И Петар је усред цветнога поља лежао миран и непомичан – јер је заспао чврстим сном.

Тихо и нежно пиркао је овде ветар иза стења које је давало заклон. Ветар је свирао кроз жбуње. Сваки час је Хајди устајала и трчкарала тамо-амо, јер је налазила све лепша и лепша места, где је цвеће још гушће, али где је мирис још јачи, јер га је ветар доносио. И свуда је на тим местима морала да седне.

Тако су пролазили сати.

Сунце је већ превалило подне када се стадо коза приближи цветноме пољу.

Није то био њихов пашњак, ту их Петар никада није доводио, јер оне нису морале да пасу између цвећа. Изгледале су као нека војска, а испред њих Чешљугар као војсковођа. Козе су очевидно пошле да потраже своје дечје друштво, које их је тако дуго било оставило и задржало се више него што је ред. А козе су знале увек које је доба. Кад Чешљугар примети ово троје на цветноме пољу, стаде да мекеће из свега гласа, а истога часа придружи му се цео хор и све остале козе дотрчаше мекећући. Сад се Петар пробуди. Морао је добро да протрља очи, јер је сањао како столица на точковима опет стоји онако лепа са својом црвеном превлаком, цела целцата, испред колибе, па је будећи се просто видео како на столици сијају златни кринови на сунцу. Али кад се сасвим расанио, виде да то сија златно цвеће у трави. И наједаред Петра обузе опет страх кога је било нестало у сну. Мада је Хајди обећала да неће ништа говорити, опет се Петар побоја да се његов злочин не открије на неки други начин. Послушно и драговољно помагао је Клари да иде и чинио све што је Хајди од њега захтевала.

Кад сви троје стигоше на пашњак, Хајди брзо донесе торбу са јелом, јер

је хтела да испуни своје обећање. Кад је оно запретила Петру да ће га научити памети ако је не послуша, хтела је да каже тиме да му неће дати да једе из ове торбе. А она је лепо видела јутрос колико је деда лепих ствари ставио ту унутра и са радошћу је мислила како ће добар део тога добити Петар. Када се он онда показао онако тврдоглав, тиме му је хтела рећи да неће добити ништа, међутим Петар је то на свој начин протумачио. Сад је Хајди вадила једно по једно из торбе, па направила три гомилице које су биле тако велике да је она рекла себи задовољно:

– Добиће Петар после и све оно што ми не будемо могле да поједемо.

Затим је дала свакоме свој део, и села поред Кларе. Деци је после великих напора овај ручак одлично пријао.

Догодило се ипак као што је Хајди предвиђала. Кад су се њих две добро најеле, преостало је још доста, те Петру дадоше још једну гомилицу јела, исто тако велику као што је била она прва. Он је, међутим, јео мирно и истрајно и појео све, па чак и мрве, али при том није осећао задовољство као иначе. Лежало му је нешто на срцу што га је мучило и тиштало, па му је горак био сваки залогај. Деца су касно завршила ручак, јер се убрзо затим појавио деда, који се попео уз планину да их поведе доле. Хајди му потрча у сусрет. Горела је од жеље да му што пре каже шта се догодило. Била је толико узбуђена због своје радосне вести да просто није могла да нађе речи којима ће то деди да саопшти. Али деда одмах разумеде шта је дете хтело да каже и радост му заблиста на лицу. Убрзао је кораке, па кад стиже до Кларе, узвикну радосно:

– Јеси ли се усудила? Ето видиш, и успела си!

Он подиже Клару са земље, ухвати је левом руком око паса, а десну пружи Клари да се ослони на њу. Девојчица пође, сигурно вођена, још поузданије и смелије него што је раније ишла.

Хајди је скакутала и клицала око њих, а деда је тако изгледао као да је доживео највећу срећу. Подигао је одједном Клару у наручје и рекао:

– Е, нећемо претеривати. Време је да се вратимо кући.

И он одмах пође, јер је знао да је за данас било доста напора и да је Клари сад потребан одмор.

Кад је Петар касно увече са својим козама стигао до Селца, видео је како су се многи људи били скупили око нечега, гурајући један другог да би боље видели шта то лежи на земљи. И Петар је хтео да види, па се гурао и тискао и лево и десно док није продро напред. И видео је!

На трави је лежао средњи део столице, на коме је још висио један део наслона. Црвена постава и сјајни кринови сведочили су како је дивно изгледала ова столица у свом некадашњем сјају.

– Ја сам гледао кад су је носили горе – рече пекар који је стајао поред Петра. – Кладио бих се да вреди бар пет стотина франака. Чудим се како се ово догодило.

– Ветар је столицу однео с брда, казао је сам Чика – примети Барбара, која није могла да се надиви лепој црвеној тканини.

– Добро је што је то урадио ветар, а не неко други – настављао је. – Тај би се лепо провео! Кад господин у Франкфурту буде чуо за ово, испитаће већ како се то могло догодити. Што се мене тиче, волим што већ две године нисам био на планини. Сумња може пасти на свакога кога су у то доба видели горе.

Људи су још много штошта говорили, али Петру је било довољно и ово што је чуо. Кротко и тихо извукао се из гомиле, па колико је год брже могао потрча узбрдо као да га неко вија. Пекареве речи утерале су му страх у кости. Знао је сада да се сваког тренутка може појавити полицајац из Франкфурта да испита овај догађај и да би се онда могло открити да је он то урадио. Тада би га шчепали за врат и одвукли у Франкфурт, у затвор. То је Петар предвиђао врло јасно, па му се коса кострешила од ужаса.

Сав збуњен вратио се кући. Ни на какво питање није одговарао, чак није хтео ни да једе. Брзо се увуче у кревет и поче да стење.

– Сигурно је Петар опет јео киселице, па га сада боли желудац и зато уздише – рекла је његова мати.

– Можда си му дала мало хлеба. Додај му, Бригита, сутра један комад од мог дела – рече баба сажаљиво.

Кад су ове ноћи девојчице са својих постеља посматрале сјајне звезде, рекла је Хајди:

– Је ли да смо се дивно провеле на пашњаку! Па ти си оздравила, Клара, сад смо сви срећни.

Сутрадан изјутра рекао је деда да би сад могле позвати баку да дође на планину. Нека јој напишу да је очекује једна веома радосна вест. Али деца су била сковала један други план. Хтела су да баки припреме једно велико изненађење. Требало је да прво Клара почне још боље да иде, тако добро да би могла ходати ослоњена само на Хајди. Засада бака не сме још ништа да зна. Деца су зато упитала деду колико ће то још трајати, а он им је одговорио

да ће бити потребно мање од недељу дана. Онда су оне решиле да у идућем писму позову баку, а о некој новости неће јој ништа јављати.

Дани који су сад настали били су најлепши које је Клара досад провела на планини. Свакога јутра будила се радосна, јер јој је срце певало:

– Здрава сам! Здрава сам! Не морам више да седим у болесничкој столици са точковима. Могу да идем као и сви други људи!

Корачала је затим, и сваког дана ишла све боље и боље, тако да је могла да прави све дуже шетње.

Ово кретање донело јој је такав апетит, да је деда свакога дана секао дебље комаде хлеба да их маже маслом и са задовољством гледао како једе. Доносио је увек и велики лонац пенушавог млека, па пунио зделицу за зделицом. Тако је стигао и крај недеље, а с њим и дан кад бака треба да дође.

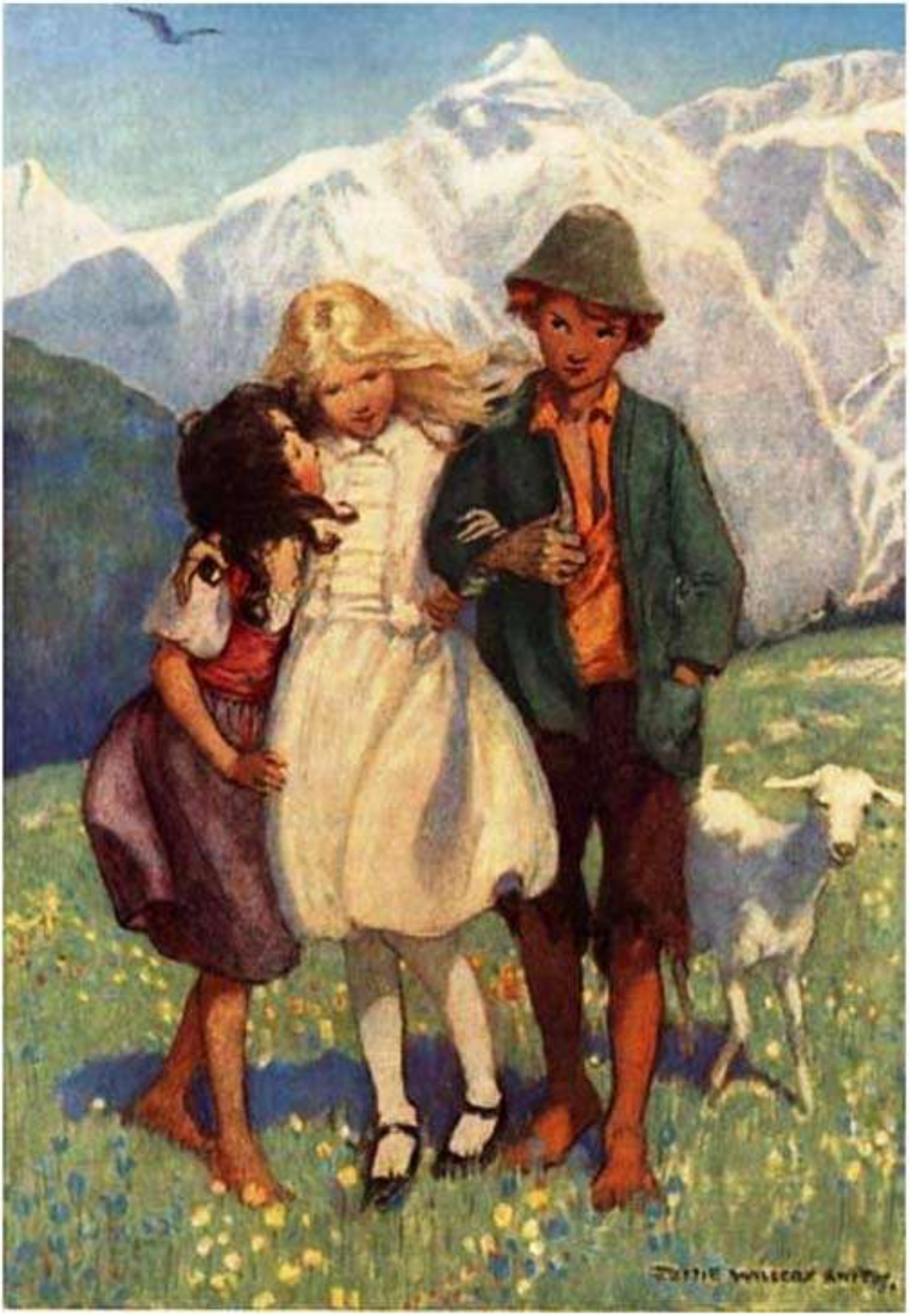

- *Коракни још једном* - наваљивала је на њу Хајди.

Опрштај, али само за кратко време

На дан пре свога поласка бака је послала писмо на планину, како би они горе знали тачно кад ће она доћи. Писмо је сутрадан донео Петар кад је ујутру пошао на пашњак. Деда је већ био изашао с децом из колибе, а Белка и Мркуша стајале су напољу и весело махале главом на свежем јутарњем ваздуху. Деца су их миловала и желела им срећан пут. Задовољно је стајао Чика крај њих и посматрао час свежа дечја лица, час своје чисте козе. Свиђало му се све, и деца и козе, па се смешкао задовољно.

Утом дође Петар. Кад њих угледа пред колибом, приближи им се полако и пружи Чики писмо. Чим је то урадио, одскочи страшљиво као да се нечег уплашио, а онда поче да се осврће око себе као да га нешто плаши, а затим потрча узбрдо.

– Деда – казала је Хајди гледајући у чуду шта се дешава с Петром – зашто

Петар сада ради баш као Турчин кад примети прут иза себе, па трза главу и осврће се на све стране, а онда одскаче?

– Можда је и Петар приметио иза себе неки прут који је заслужио – одговори деда.

Само уз прву узбрдицу устрчао је Петар без предаха, али је стао чим га одоздо нису могли да виде. Мирно је ту стајао и окретао се бојажљиво на све стране. Одједном је одскочио и погледао иза себе тако уплашено као да га је неко шчепао за врат. Њему се сад чинило као да из сваког жбуна, из сваке живе ограде може да јурне на њега неки полицајац из Франкфурта. Али што је дуже трајало то узбудљиво очекивање, спопадао га је све већи страх.

Хајди је хтела да сада лепо уреди своју колибу, јер је требало да бака, кад дође, нађе опет све у реду.

Клару је много занимало ово Хајдино трчкарање по свим угловима колибе, те је са задовољством посматрала њен рад.

Тако су деци неприметно пролазили рани јутарњи часови и већ су могла сваког тренутка да очекују бабу. Лепо се обукоше, изађоше напоље и седоше једна крај друге на клупу пред колибу, очекујући. Прође им деда. Био се мало прошетао и набрао велику киту тамно плавог цвећа, које је тако блистало на светлом јутарњем сунцу да су деца кликнула од радости. Деда унесе цвеће у колибу. С времена на време скакала је Хајди с клупе да види иде ли бака.

Најзад је угледала како се пење поворка коју је очекивала. Напред је ишао водич, за њим бели коњ и бака на њему и најзад носач с високим самаром, јер се без богате опреме бака није пењала на планину.

Све ближе и ближе примицала се ова поворка. Стигоше већ до колибе. Бака са свога коња спази децу.

– Шта то видим? Шта то видим, Кларице?! Ти не седиш у својој столици?! Како је то могуће?! – узвикнула је бака уплашено и брзо сјахала.

Али пре него што је пришла сасвим близу деци, пљеснула је рукама и узвикнула у највећем узбуђењу:

– Кларице, јеси ли то ти?! Имаш округле румене образе! Дете моје! Не могу просто да те познам!

Бака је хтела да полети Клари. Али Хајди је за тили час склизнула с клупе, па се Клара брзо ослонила на њено раме и деца су заједно пошла, мирно као да иду у шетњу. Бака је одједном застала, сва укочена од страха, јер је испрва помислила да Хајди опет прави неки несташлук.

Али према њој је усправно и поуздано ишла Клара поред Хајди, а лица су

им блистала и образи се руменели.

Бака им полете у сусрет. И смешећи се и плачући грлила је прво Клару, па онда Хајди, па опет Клару. Од радости и узбуђења није могла ни речи да изусти. Сад јој паде поглед на Чику, који је стајао крај клупе и с осмехом све то гледао. Бака ухвати Клару за руку, па узвикујући једнако од чуђења и питајући се да ли је све то сан или јава, упути се с дететом полако према клупи. Ту пусти Клару и поче се срдачно руковати са старцем.

– Драги мој Чико! Драги мој Чико! Како да вам захвалим! То је ваше дело! То су учинили једино ваша брига и ваш труд...

– И сунце и ваздух планински – додао је Чика смешећи се.

– Да, и слатко Белкино млеко! – узвикнула је Клара. – Да знаш само, бако, како могу да пијем козје млеко и како је укусно!

– Па то се по твојим образима види, драго моје дете – казала је сада бака срдачно се смешећи. Не могу просто да те познам. Сва си округла и никада не бих ни слутила да ћеш толико порасти. Не могу да те се нагледам! Али сад морам сместа да телеграфишем тати у Париз да одмах и он овамо дође. Нећу му рећи зашто га зовем. Знам да ће му то бити највећа радост у животу. Драги Чико, како ћемо сад да пошаљемо депешу? Ви сте већ свакако рекли људима да иду.

– Отишли су. Али, ако се госпођа жури, зовнућу Петра. Он има времена.

Бака му је захвалила, јер јој је било много стало до тога да одмах позове сина.

Чика се мало одмакао и звизнуо тако продорно у прсте да је одјекнуло чак до стења. Није дуго потрајало, а Петар је стрчао одозго, јер је добро познавао овај звиждук. Био је блед као крпа, јер је мислио да ће му сада судити Чика с Планине. Али овај му даде само хартију на којој је бака за то време нешто исписала, па му рече да то сместа однесе у Селце и преда на пошту. Чика ће касније сам платити колико треба, јер толико много ствари одједном Петар не би могао да схвати.

Петар је пошао са том хартијом у руци и лакнуло му је, јер га Чика није звао због неке пресуде, нити је било полицајца из Франкфурта. Најзад су сви могли да лепо и мирно седну за сто пред колибом. Сад су могли да причају баки потанко како се све ово догодило. Како су отишли на пашњак, како је ветар одувао столицу на точковима, а Клара због цвећа направила прве кораке. Али дуго је трајало док нису деца завршила ову причу, јер их је бака сваки час прекидала дивећи се и једнако захваљивала деди узвикујући:

– Зар је то могуће! Да ово није сан? Да ли је ова девојчица, румена, светлих образа, заиста моја некадашња Кларица, бледа и слаба моја Кларица?

А Клара и Хајди непрестано су се радовале што је овако лепо смишљено изненађење за баку успело.

Господин Сеземан је за то време био завршио своје послове у Паризу, па је и он хтео да изненади своје. Не пишући ни речи својој мајци, седе једног сунчаног дана на воз и стиже до Базела, одакле сутрадан зором крену даље, јер је много зажелео да што пре види своју кћер, с којом није био целог лета. Стигао је у бању Рагац неколико часова после одласка своје мајке.

Била му је по вољи вест да је она баш данас отишла на планину. Седе у кола и одвезе се до Мајенфелда. Кад је ту чуо да се може возити све до Селца, продужи вожњу, јер је мислио да ће имати још доста да пешачи узбрдо.

И заиста, господин Сеземан се није преварио. Непрекидно пењање уз планину било је за њега дуго и тешко. Још се ни једна колиба није видела, а он је знао да на пола пута треба да наиђе на кућу Петра, малог козара, јер је често слушао како Хајди описује овај пут.

Свуда су се видели трагови пешака, а на неким местима одвајале су се стазе у свим правцима. Господин Сеземан се побоја да не залута, јер је колиба можда на другој страни планине. Стао је да се осврће не би ли приметио кога ко би му помогао. Али све је било тихо и пусто. Чуло се само хујање планинског ветра и понекад би у сунчаном плаветнилу зазујале мале мушице или нека весела птичица зацвркутала у жбуну. Господин Сеземан застаде мало да му загрејано чело хлади планински ветар.

Али ено, неко одозго трчи. Био је то Петар с депешом у руци. Летео је право низбрдо пречицом, а не стазом на којој је господин Сеземан стајао. Чим се дечак приближио господин Сеземан га зовну. Петар му је пришао оклевајући и уплашено. Ишао је постранце као да је само једном ногом могао да коракне, а другу као да вуче за собом.

– Овамо, дечко, брже! – бодрио га је господин Сеземан. – А сад ми реци могу ли овим путем до колибе где станује старац са својом унуком Хајди. Тамо су дошли у посету неки из Франкфурта?

Место одговора, Петар крикну пригушено, сав уплашен, и јурну да главачке одлети низ ливаду и откотрља се баш онако као што се котрљала столица на точковима. Само, срећом, Петар се не разби у комаде, као што је то са столицом био случај.

Али депеша је страдала и сва се исцепала.

– Дивљи горштак! – рече господин Сеземан у себи, јер је помислио да појава страног човека изазива страх у деци с планине.

Пошто је још једном погледао ливаду низ коју се Петар откотрљао, господин Сеземан настави пут.

Упркос свим напорима, Петар није могао да се задржи, него се котрљао и даље, а с времена на време превртао се чак и преко главе.

Али то није било најстрашније, јер су много језивији били страх и ужас који су га испуњавали. Знао је сад да је полицајац из Франкфурта заиста стигао, да је то баш овај странац, јер он пита за људе из Франкфурта који су сада код Чике с Планине. На последњем високом обронку изнад Селца паде Петар у жбун и успе да се задржи. Лежао је тренутак, јер је морао још да размисли шта се све то с њим догодило.

– После столице стиже и ти! – рече један глас поред самог Петра. – Кад се нешто тамо горе одгурне, долети овамо као вреће кромпира, је ли тако?

То му се пекар подсмевао. Из своје топле пекарнице изашао је био да се мало расхлади, па је гледао како се одозго котрља Петар, исто као она столица.

Петар скочи на ноге. Нови га страх обузе. Сад је пекар био начисто да је Петар крив за ону столицу. Не обазирући се ниједном, стругну Петар опет низбрдо. Највише би волео да оде кући, па да се увуче у кревет, да га нико не нађе, јер је веровао да ту има најмање опасности. Али његове козе су још биле горе и деда му је строго наредио да се брзо врати, како стадо не би дуго остало само. Он се Чике плашио више него ма кога и толико га је поштовао да се још никад није усудио да га не послуша. Зато је гласно уздахнуо па кренуо даље храмајући. Било како било, морао је опет горе. Само сад није могао да трчи. Страх и оно превртање нису остали без последица. И тако се храмајући пењао натраг уз планину.

Одмах после сусрета с Петром, стигао је господин Сеземан до прве колибе и сада је сазнао да иде правим путем. Ободрен тиме, пењао се даље и најзад угледао свој циљ пред собом. Тамо горе стајала је планинска кућа, а изнад ње таласале су се тамне круне старих јела.

Господин Сеземан радосно пође уз последњу стрмину. Још мало, па ће моћи да изненади своје дете. Али га је друштво пред колибом већ приметило. Чекало га је изненађење које није ни слутио.

Кад је већ и последњи корак учинио и попео се, пођоше му у сусрет две

прилике. Виша, са светлоплавом косом и ружичастим лицем, која се ослањала на мању, Хајди, чије су црне очи блистале од радости. Господин Сеземан се трже, застаде и укочено погледа те две девојчице. Одједном грунуше му крупне сузе на очи. Какве се успомене јавише у његовом срцу! Баш тако је изгледала Кларина мајка као та плава девојчица с руменим образима. Господин Сеземан није знао да ли је будан или сања.

– Тата, зар ме више не познајеш? – узвикнула је Клара, а лице јој је радосно сијало. – Зар сам се толико променила?

Господин Сеземан потрча сада својој кћери и загрли је.

– Да, променила си се! Је ли могуће? Је ли то истина?

И пресрећни отац повуче се опет за један корак да се увери да ово није сан.

– Јеси ли ти то, Кларице, јеси ли заиста ти? – морао је једнако да пита. А онда опет загрли своје дете. Хтео је да се увери да је то одиста његова Кларица, та девојчица што стоји пред њим. Утом је стигла и бака.

Хтела је да што пре види срећно лице свога сина.

– Па, драги сине, шта кажеш на све ово? – узвикнула је. – Ти си нас лепо изненадио, али и ми смо теби спремили још лепше изненађење, зар не? – И обрадована мати поздрави се срдачно са својим сином. – А сада, хајде са мном да поздравимо нашег Чику, нашег највећег добротвора.

– Да, па и нашу малу Хајди, и њу морам да поздравим – рече господин Сеземан, стежући Хајди руку. – Па како је? Јеси ли здрава и весела на планини? Не треба ни да питам. Ниједан планински цвет не изгледа лепше. Радујем се томе, дете моје, много се радујем!

И Хајди је сва срећна посматрала доброга господина Сеземана. Хајдино је срце живо куцало од велике радости што је он баш овде на планини доживео такву срећу.

Бака поведе свога сина Чики и док су се оба човека срдачно здравила, Кларин отац поче да говори колико му је дубоко захвалан и колико је изненађен што се догодило ово чудо, а бака се окрете и пође на другу страну према јелама, јер је хтела да их још једном види.

Ту ју је изненадило нешто неочекивано. У средини између дрвећа, где је дуго грање оставило још мало слободнога места, стајала је велика кита дивних угасито плавих цветића, свежих и сјајних као да су овога часа никли. Бака је пљеснула рукама од задовољства.

– Каква лепота! Какав сјај! – викала је она једнако. – Хајди, моја драга

Хајди, ходи овамо! Јеси ли ми ти припремила ову радост? Ово је заиста дивно!

Деца су већ била дошла.

– Не, не, нисам – рекла је Хајди. – Али ја знам ко је то урадио.

– Такво је цвеће горе на пашњаку, бако, и још много лепше – рекла је Клара. – Али погоди ко ти је јутрос рано донео цвеће са пашњака?

И Клара се задовољно смешила говорећи то, тако да је бака у једном тренутку помислила да је њена унука сама данас ишла горе. Али то је било скоро немогуће.

Утом се зачу шум испод јела. Био је то Петар који се већ попео горе. Пошто је видео ко разговара са Чиком испред колибе, заобишао је кућу у великом луку и хтео да се непримећено повуче иза јела. Али га бака познаде и њој паде на ум нова мисао. – Да није Петар донео ово цвеће, па сада из стидљивости и скромности хоће да се непримећно повуче? Не, не треба тако да буде! Мораће да га награди.

– Ходи, момче, ходи овамо, брзо, не бој се! – узвикнула је бака и помолила главу иза дрвећа.

Петар је остао као скамењен од страха. После свега шта је преживео није могао да се противи. Осећао је само једно, – да је свему крај! Коса му се диже на глави, па без капи крви у лицу и сав унакажен од страха, изађе иза јела.

– Напред само, без оклевања! – бодрила га је бака. – И кажи ми сада, момче, јеси ли ти ово урадио?

Петар не подиже очи и не виде шта бака показује прстом. Видео је да Чика стоји крај угла колибе и да га његове сиве очи продорно гледају, а поред чике стоји опет онај исти човек, најстрашнији полицајац из Франкфурта. Дрхћући целим телом успео је Петар само да проговори једну реч: – Да.

– Па шта је у томе страшно – казала је бака.

– То... то... то што се она распала и што се више не може да састави – једва је успео да изговори Петар, а колена су му тако клецала да скоро није могао да стоји.

Бака приђе колиби.

– Драги Чико, да ли је све у реду у глави онога јаднога дечка? – упитала је она сажаљиво.

– Јесте, јесте – уверавао је Чика. – Само је тај дечко у ствари онај ветар

који је одувао столицу на точковима, па чека заслужену казну.

Бака просто није могла да верује, јер је тврдила да Петар не изгледа зао, а иначе никаквог разлога не би имао да уништи ту тако потребну столицу. Међутим, за Чику ово Петрово признање било је само потврда сумње која се у њему појавила одмах после тога догађаја. Деда је био добро запазио љутите погледе које је Петар још испочетка бацао на Клару, као и све остале знаке његовог огорчења због нових догађаја на планини. Чики се једна мисао везала за другу, па је погодио како је то ишло и све је изложио баки. Кад је завршио, бака поче говорити живо:

– Не, не, драги мој Чико, не, не, јадног дечка нећемо казнити, треба да га разумемо. Дошли су, молим вас, туђи људи из Франкфурта, па му за читаве недеље отели Хајди, једино његово добро, заиста велико добро, те мора дан за даном сам да седи. Не, не, треба да га разумемо, гнев га је савладао и натерао га на освету која је била мало глупа, али кад смо љути, сви смо глупи.

И кад је то рекла, бака прађе Петру, који је још дрхтао и цвокотао зубима.

Села је на клупу испод јела и казала му љубазно:

– Тако, ходи сада, момче, преда ме. Имам нешто да ти кажем. Престани да цвокоћеш зубима и да дрхтиш и слушај ме. Ти си одгурнуо столицу низ брег да се разбије. То није било лепо и ти то знаш. Знаш ти и то да заслужујеш казну и морао си се много напрезати да нико не примети шта си урадио. Ти си зло мислио, а испало је добро. Да ти ниси гурнуо столицу, Клара не би тако брзо проходала. Зато ти је овога пута опроштено, а други пут пази шта радиш.

– Хоћу, хоћу – одговорио је Петар сав утучен, јер још увек није знао како ће се све ово свршити, пошто је онај полицајац и даље стајао поред Чике.

– Е, онда је добро, цела ствар је расправљена – завршила је бака.

– А сада треба још да добијеш и од нас неку успомену, којој би се обрадовао. Кажи ми, момче, шта би желео? Шта би то могло да буде? Шта би највише волео да добијеш?

Петар сад подиже главу и погледа у баку разрогачено, сав запрепашћен. Очекивао је нешто страшно, а сад наједанпут треба да добије поклон. Све му се смешало у глави.

– Да, да, озбиљно говорим – казала је бака. – Треба да добијеш нешто чему ћеш се радовати и због чега ћеш нас се сећати. Да знаш да ми више и не мислимо на то како си хтео да учиниш нешто рђаво. Јеси ли ме разумео, момче?

Петар поче да схвата да неће бити казне и да га је ова добра жена која је седела пред њим спасла од полицајца. Осетио је олакшање као да му је тежак камен пао са срца. Али сада је схватио и то како би било боље да одмах призна све што је погрешио. И зато одједном рече:

– И хартију сам изгубио.

Бака је морала мало да размисли, али се убрзо сетила о чему је реч и љубазно рекла:

– Тако, тако, добро је што си казао! Треба одмах да признаш ако нешто није у реду, онда брзо може све да се заглади. А сада реци шта би хтео за успомену?

Петар је сад могао да зажели све на свету. У глави му се просто све заврте. Цео шарени сајам у Мајенфелду затрептао је пред његовим очима са свим лепим стварима које је он често гледао по читаве сате и сматрао као нешто недостижно, пошто у џепу никад није имао више од пет пара, док су те примамљиве ствари стајале бар десет. Било је ту лепих црвених пиштаљки, којима је могао да дозива своје козе. Па ножић у црвеним корицама, којим би дивно могао да сече пруће.

Дубоко замишљен стајао је Петар, јер му је било тешко да се одлучи између ове две жеље. Али тада му паде на памет добра мисао, имао је времена да размисли до идућег сајма.

– Десет пара – одговорио је Петар одлучно.

Бака се насмеја.

– То није претерано, ходи овамо! – Узе своју кесу, па извади велики округао талир, па још два комада по десет пара. – Тако, а сада да направимо рачун – наставила је. – Хоћу нешто да ти објасним. Овде имаш толико пута по десет пара колико има недеља у години! Моћи ћеш сваке недеље да узимаш по десет сантима и да их трошиш. Имаћеш за целу годину.

– Је ли док сам жив – упитао је Петар безазлено.

Сада се бака толико засмеја да господин Сеземан и Чика прекинуше свој разговор да чују шта се дешава.

Бака се још смејала.

– Тако ће и бити, момче, написаћу то у своме тестаменту – јеси ли чуо, сине? – па и ти напиши тако. Дакле, Петар козар добијаће по десет пара недељно док је жив.

Господин Сеземан је климао главом дајући пристанак и насмејао се.

Петар је још једном погледао поклон у својој руци као да сумња да ли

добро види. А онда је рекао: – Хвала!

Одјурио је у великим скоковима. Али овога пута није пао, јер га сада није гонио страх него га је носила радост какву Петар још никад у животу није осетио.

Када је доцније и друштво из планинске колибе завршило весели ручак, па сви заједно седели и разговарали о свему и свачему, узе Клара за руку свога пресрећног оца, па му рече тако живо како још никад док је била болесна није говорила:

– О, тата, кад би само знао шта је све деда учинио за мене! Толико је много чинио свакога дана да се то не може испричати, али ја то нећу заборавити целога века. Једнако мислим како бих могла да се доброме Чики одужим и да му поклоним нешто чему ће се он радовати, макар упола онолико колико је он мени радости причинио.

– То је и моја највећа жеља, драго дете – казао је отац. – Још размишљам о томе на који начин бисмо бар донекле могли да му захвалимо.

Господин Сеземан прића Чики, који је седео поред баке и разговарао са њом необично живо. Кад Чика устаде, господин Сеземан га ухвати за руку и рече му срдачно:

– Драги пријатељу, хтео бих о нечему с вама да говорим. Разумећете ме када вам кажем да ја већ годинама нисам осетио праву радост. Чему сав мој новац и све имање кад сам морао да гледам своје сирото дете, које нисам могао ни да излечим ни да усрећим! Ви сте дете излечили и поклонили му, као и мени, нови живот. Кажите како могу да вам докажем своју захвалност? Никада не могу да вам се одужим. Али што имам и што могу стављам вам на располагање. Кажите пријатељу, шта треба да учиним?

Чика је мирно слушао и са задовољним осмехом посматрао срећног оца.

– Верујте ми, господине Сеземане, ја се од срца радујем Кларином оздрављењу. Тиме је мој труд награђен. Хвала вам, али мени није ништа потребно. Докле год будем жив, имаћу доста за дете и за себе. Имам само једну жељу, па ако ми се она може испунити, нећу више у животу имати никакве бриге.

– Кажите, драги пријатељу! – наваљивао је господин Сеземан.

– Стар сам – наставио је Чика – и нећу још дуго живети. Кад умрем, нећу моћи детету ништа да оставим, а мала нема више рођака, само једну једину особу која би хтела да је искористи. Ако ми господин Сеземан обећа да Хајди никад неће морати да пође у свет да тражи хлеба, онда ми је богато

накнадио оно што сам могао да учиним за њега и његово дете.

– Али, драги пријатељу, о томе не вреди ни говорити – прекиде га господин Сеземан. – Дете као да је и наше. Питајте моју мајку, моју кћер. Никад оне неће напустити малу Хајди. Али, ако је то потребно ради вашег умирења, пријатељу, дајем вам реч да ће тако бити. Стараћу се да тако буде и после моје смрти. Али морам још нешто да вам кажем. Ово дете није створено за живот у туђини, па ма какве биле прилике. То смо већ искусили. Али она има пријатеља. Знам једног њеног пријатеља који је још у Франкфурту, ту он свршава своје послове да би после отишао куда му се свиђа и да тамо проведе старост. То је мој пријатељ доктор. Он ће још ове јесени доћи овамо да му посаветујете где би се у овом крају могао настанити, јер се у вашем и у Хајдином друштву осећа боље него игде. И видите, мала Хајди ће одсада имати два заштитника у својој близини. Нека јој само обојица још дуго поживе.

– Да, да! – потврди бака стежући срдачно Чикину руку. А онда одједном загрли Хајди, која је стајала крај ње, и привуче је к себи. – Па и тебе, драга моја Хајди, и тебе треба да питамо. Ходи и реци имаш ли ти неку неиспуњену жељу?

– Имам, разуме се, како не бих имала! – одговорила је Хајди и врло озбиљно погледала баку.

– Добро, кажи онда шта је – бодрила је бака девојчицу. – Шта би желела, дете моје?

– Желела бих да добијем своју постељу из Франкфурта са три велика јастука и с перином, да моја баба не лежи више ниско, јер тако тешко дише, а испод перине биће јој топло и неће морати да с марамом иде у постељу, пошто јој је без ње зима.

Хајди је казала све то у једном даху.

– Шта кажеш, драга моја Хајди? – узвикнула је бака узбуђено. – Добро је што си се тога сетила. Кад нам се нешто лепо догоди, треба увек помислити на друге. Сад ћу одмах јавити у Франкфурт. Још данас ће Ротенмајерова спаковати кревет, па ће стићи овамо за два дана. У њему ће твоја баба лепо спавати!

Хајди сва радосна поче скакутати око баке. Али одједном стаде и рече брзо:

– Е, сад морам одмах доле до бабе. Она се увек плаши кад ме дуго нема.

Хајди просто није могла да сачека да баби однесе радосну вест и једнако

је мислила о томе како се баба плашила кад је ономад била код ње у посети.

– Не, не, Хајди, како то мислиш? – опомену је деда. – Кад имамо госте, нећеш ваљда бежати од куће!

Али бака је била на Хајдиној страни.

– Драги Чико, дете ипак има право. Јадна баба је већ одавно није видела због мене. Зато ћемо сада сви заједно да одемо до ње, и биће најбоље да ту сачекам свога коња, па да наставим пут у Селце и одмах пошаљем телеграм у Франкфурт. Шта мислиш, сине?

Господин Сеземан није досад имао времена да говори о својим намерама. Морао је зато да замоли мајку да не предузима одмах што је наумила, него да седне још за тренутак док јој он саопшти шта намерава.

Господин Сеземан је био решио да са својом мајком пропутује кроз Швајцарску, ако Клара не би могла да пође са њима. Сад је видео, међутим, да би цео тај дивни пут могао да оствари у друштву своје кћери, па је желео да за то искористи ове лепе дане позноga лета. Хтео је да преноћи у Селцу, па да сутра изјутра поведе Клару с планине, да са њом оде до бање Рагац, па одатле да путује даље.

Клара се мало непријатно изненадила због изненадног одласка. Али у томе је било и много радости.

Бака је већ била устала и узела малу Хајди за руку да са њом крене. Сад се одједном окренула и вратила.

– Али шта ћемо, за име света, да радимо са Кларицом! – узвикнула је уплашено, јер јој је одједаред пало на памет да би тако дуга шетња за њу била напорна.

Али Чика је већ узео своју гошћу у наручје и кренуо чврстим кораком за баком, која је сада са задовољством климала главом. Последњи је ишао господин Сеземан, и тако је ова поворка кренула низбрдо. Хајди је морала непрестано да скакуће од радости покрај баке, која је желела да јој Хајди прича о својој баби, како она живи, како је код њих, нарочито зими, кад је велика хладноћа.

Хајди јој је о свему говорила, јер је знала како се тамо живи и како баба сва скупљена седи у углу дршћући од хладноће. Знала је Хајди добро како се баба храни и шта јој све недостаје.

Све док нису стигли до колибе, слушала је бака са живим занимањем шта јој Хајди прича.

Бригита је баш простирала на конопцу Петрову кошуљу, да би имао шта

да пресвуче кад му се она друга испрља. Угледала је друштво па је утрчала у собу.

– Мајко, долазе сви одозго! – узвикнула је. – Пуно их има, а и Чика носи болесну девојчицу.

– Ах, зар је морало тако бити? – уздахну баба. – Одводе са собом Хајди! Јеси ли ти то видела? Кад бих бар могла да се рукујем са њом! Кад бих могла још једном да је чујем!

Врата се нагло отворише и Хајди у неколико скокова дотрча до бабиног угла, па је загрли.

– Баба, баба, доћи ће мој кревет из Франкфурта са три јастука и с дебелом перином.

– За два дана ће доћи сигурно – додаде бака.

Баба се тужно насмеши и рече:

– Госпођа мора бити врло добра жена. Али ми је жао што ће да те поведе са собом у Франкфурт. Хајди, ја то нећу моћи да преживим.

– Шта, шта? Ко је то рекао доброј старој баки? – зачу се један љубазан глас. И Петрова баба одједном осети да ју је неко узео за руку и срдачно је стеже.

– Не, не, о Франкфурту нема ни говора! Хајди ће остати код своје бабе и биће њена радост. Ми ћемо дете виђати, долазићемо овамо често, нећемо вам је узети.

Сад се бабино лице озари радошћу и захвално је стезала руку добре госпође Сеземан, а од радости су јој текле крупне сузе. Хајди је одмах приметила да се бака обрадовала и била је пресрећна.

– Је ли, баба – казала је припијајући се уз њу – сад се баш онако догодило како сам ти последњи пут читала? Је ли да ће те кревет из Франкфурта излечити?

– Да, да, Хајди, излечиће ме.

– Драга наша баба – рече госпођа Сеземан – сад ћемо се опростити, али не кажем због већ довиђења, пошто ћемо идуће године опет доћи на планину, па ћемо вас потражити. Никада се нећемо заборавити!

И говорећи то, госпођа Сеземан још једном стеже старичину руку. Али није могла да оде тако брзо као што је казала, јер баба није престајала да захваљује. Напослетку пођоше низ планину, а Чика још једном однесе Клару до своје куће, док је Хајди непрестано скакутала поред њих, јер се радовала што је баба задовољна.

Сутрадан, рано изјутра, Клара је проливала топле сузе што је морала да иде с планине, где јој је било тако добро. Али Хајди ју је тешила и говорила јој:

– Зачас ће опет лето, па ћеш моћи да нам опет дођеш, и онда ће бити још лепше. Моћи ћеш одмах да идеш, па ћемо свакога дана одлазити с козама на пашњак, међу оно цвеће, и опет ће бити весело и радосно.

Према, договору, господин Сеземан је дошао по своју кћер. Стајао је сада с дедом, јер су њих двојица имали још о нечему да се договоре. Клара је обрисала сузе. Хајдине речи су је мало утешиле.

– Поздрави Петра с моје стране – казала је опет – и све козе, нарочито Белку. Када бих Белки могла нешто да поклоним, баш бих волела. Она је толико допринела да ја оздравим.

– Како не би могла да јој поклониш – зачуди се Хајди. – Пошаљи јој мало соли, знаш како она воли увече да лиже со с дедине руке.

Тај се предлог свиде Клари.

– Онда ћу јој послати сто фунти соли из Франкфурта – узвикнула је радосно.

Онда је господин Сеземан махнуо деци руком, јер је било време да се пође на пут. Већ је био дошао бакин коњ, па и Кларин, јер је сад Клара могла да јаше и нису је више морали носити.

Хајди је стала на највећу узвишицу обронка па махала руком Клари и свима њима, све док се нису изгубили из вида.

Кревет је стигао из Франкфурта и баба је сада, добро утопљена, слатко спавала сваке ноћи.

Добра Кларина бака није заборавила како је оштра зима на планини. Послала је за колибу Петра козара велики пакет, у коме је било тако много топле одеће да је баба могла добро да се умота и да не дршће више од зиме кад седи у свом углу.

У Селцу се, међутим, зидала велика грађевина. Доктор је био дошао и уселио се за прво време у један мали стан. По савету свога пријатеља Сеземана, доктор је откупио ону стару зграду у којој је Чика преко зиме становао са својом унуком Хајди и која је некад била господска кућа, што се још видело по високим собама и лепој пећи, уметнички израђеној. Овај део куће оправио је доктор себи за стан, а другу страну дозидао је да у њој зими станују Чика и Хајди, јер је доктор познавао старца као независног човека који је желео да има свој сопствени стан. Ту је сазидана била и топла штала

од цигала за козе, како би Белка и Мркуша удобно провеле зимске дане. Из дана у дан доктор и Чика с Планине постајали су све бољи пријатељи, и кад би се пењали по скелама да разгледају како грађење напредује, обично је предмет њиховог разговора био – мала Хајди, јер је за обојицу највећа радост у овој кући била она. Срећни су били што се међу њима налазило ово весело дете.

– Драги мој пријатељу – казао је једнога дана господин доктор кад је стајао са Чиком горе на зиду – треба да на ову ствар гледате као и ја, ја са вама све радости делим због овог детета, као да сам му, после вас, најближи. Али ја хоћу, исто тако, да поделим и све обавезе кад је она у питању. Тако бих и ја имао права да желим да ме Хајди негује у мојим старим данима и да остане крај мене. То би била моја највећа жеља. Даћу малој Хајди сва права, као да је моје рођено дете, па је тако без бриге можемо оставити кад једном будемо морали да се од ње растанемо и ви и ја.

Чика је дуго господину доктору стезао руку. Није рекао ни речи, али његов добри пријатељ могао је у старчевим очима да прочита узбуђење и велику радост коју су изазвале његове речи.

За то време седели су Хајди и Петар код бабе, па је девојчица имала толико да прича, а баба да слуша – да су обе једва дисале и све се више приближавале једна другој.

А много је имало да се прича о свему оном што се догађало целога лета, јер су се оне за то време тако ретко састајале.

И тешко је рећи ко је од њих троје изгледао срећнији због тога што су се опет састали и што се све тако лепо свршило.